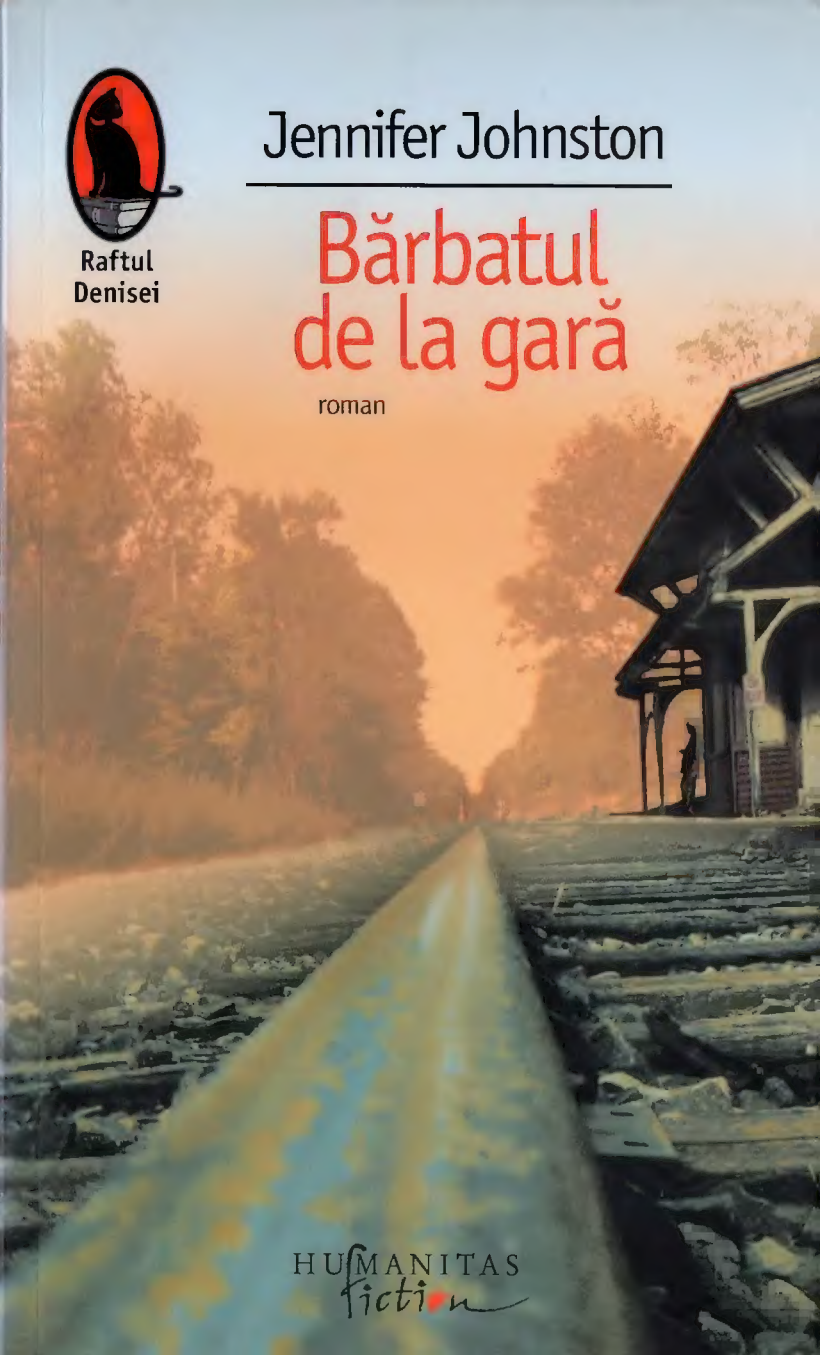
Raftul Denisei
Jennifer Johnston
Bărbatul de la gară
roman
HUMANITAS fiction

Helen alege să se mute în Knappogue, pe coasta de nord a Irlandei, pentru că vrea să picteze, iar Roger, pentru că are o pasiune: să renoveze halte dezafectate. Iar micuța gară a satului pare făcută anume pentru el. Helen e singură după ce unul dintre numeroasele atentate ce însângerează Irlanda îi răpește soțul, care nu a înțeles-o și nu a știut să-i câștige inima. Viața ei monotonă e întreruptă din când în când de scurtele apariții neliniștitoare ale fiului ei Jack, student la Trinity College. Roger este singur și mutilat după ce a luptat în cel mai crud război al secolului XX. Amândoi vor să fugă de o viață și o lume cărora nu le mai văd rostul. Întâlnirea lor va fi începutul unui lung și uneori dureros proces de reacomodare cu normalitatea – atât de bizară pentru ei – a unei relații pline de dragoste și înțelegere. Însă cei care renunță la armura indiferenței devin vulnerabili, iar Helen va afla ce înseamnă adevărata singurătate.

Raftul Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Editura mulțumește pentru sprijinul financiar acordat
de Ireland Literature Exchange
(Fondul pentru traduceri), Dublin, Irlanda
www.irelandliterature.com
info@irelandliterature.com

JENNIFER JOHNSTON

Bărbatul de la gară

Traducere din engleză și note de
ANTOANETA RALIAN

HUMANITAS
fiction

Coperta
ANGELA ROTARU

Redactor
RALUCA POPESCU

JENNIFER JOHNSTON
THE RAILWAY STATION MAN
Copyright © 1984 Jennifer Johnston
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2009, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
JOHNSTON, JENNIFER
Bărbatul de la gară / Jennifer Johnston; trad.: Antoaneta Ralian. –
București: Humanitas Fiction, 2009
ISBN 978-973-689-334-6
I. Ralian, Antoaneta (trad.)
821.111-31=135.1

Tatălui meu, cu dragoste și admirație

Izolare.

Ce cuvânt grandios.

Însingurare.

Legătura dintre ele oferită de dicționar mă privește drept în ochi, mă fixează.

A nu-ți găsi un loc, singur sau separat; a căuta să te ții deoparte, de unul singur; a te izola, a te detașa, a te desprinde de celelalte lucruri și persoane; a te însingura.

Bătrânul Dicționar Oxford îți clarifică, îți lămurește noțiunile.

În clipa de față, când scriu aceste cuvinte, cerul e imens și aproape gol, nici o pată, nici o dâră de nor, nici măcar fâlfâitul îndepărtat al unei ciocârlii micuțe.

Pe vremuri se mâncau limbi de ciocârlie. Am citit în nu știu ce carte că erau considerate o mare delicatesă. Acum, cel puțin, suntem scutiți de asemenea oroare. Ciocârliile sunt libere să cânte. Să se bucure în tihnă de spațiul cerului gol.

Sunt despărțită de cântul lor, ca și de alte realități, prin sticla subțire a geamurilor care alcătuiesc un perete întreg al atelierului pe care l-am construit sus pe coasta dealului, chiar deasupra vilei mele. Și lucrul ăsta sună grandios.

Ca să fiu corectă, și tocmai în numele corectitudinii mă lupt cu cuvintele în locul culorilor, structurilor, luminii, umbrei, adică al tiparelor vizuale, ideea construirii atelierului meu i-a aparținut lui Damian, care a și tradus-o în fapt și mi l-a înjghebat din rămășițele a trei șoproane dărăpănate. Am dorit ca acolo

să captez marea, să o am doar pentru mine. Primăvara, vara, toamna, iarna să o pot urmări cum își schimbă chipul. Dimineața și seara, izolată de însăși realitatea ei. Bubuind, frământându-se, împrăștiind cioburi și aschii de furie. Răbufniri de vânt răscolitor despicând brazde în valurile adânci, cenușii, sticloase. Le pot contempla. Știu că această contemplare este izolarea mea. Nu am alt rost.

Uneori visez catastrofe.

Îmi aduc aminte, întâmplător, la lumina zilei, de zgâlțâirea caselor, atunci când s-a produs explozia. Ferestrele, luate prin surprindere, au crăpat, unele chiar s-au sfărâmat în țăndări, și zile întregi mirosul de fum a plutit prin cele mai neașteptate locuri.

Dar acum, aici, sticla e trainică.

Meleagurile astea sunt cam pustii. Nimeni nu le vizitează. Uneori tresar doar când pisica lipăie pe podea și vine să se frece de piciorul meu. Nici ei nu-i prea place locul ăsta. Se foiește câteva minute, pe urmă se uită cu o aroganță de nesuportat la pânzele sprijinite de pereți. Dacă e o zi însorită, s-ar putea să se cuibărească un răstimp în căldura ferestrei, dar mai devreme sau mai târziu se retrage înapoi în vilă, la confortul pernelor și al aparatelor care ne fac să toarcem și care ne oferă amândurora căldură și curățenie și hrană.

Acum am un șevalet. L-am cumpărat pe o groază de bani, după prima mea expoziție. Mi-am spus că, poate, o să mă simt și eu un artist adevărat, și nu doar o entuziastă noctambulă. Dar nu folosesc prea des șevaletul. M-am obișnuit să stau pe vine, să mă ghemuiesc pe podea. Cred însă că, pe măsură ce o să îmbătrânesc și o să devin mai puțin flexibilă, o să încep să mă bucur de prezența șevaletului. Forma lui conferă oarecare rafinament atelierului. Și Damian e de aceeași părere.

Casa e situată destul de sus pe coasta dealului. Pe ferestre privesc spre apus, peste câmpii zdrențuite, bolovani împrăștiați și tufișuri joase, pipernicite și peste crestele dunelor, până

dincolo, la golful larg. Spre sud, o palmă de uscat golașă, stâncoasă, iar spre nord, o lungă fâșie de nisip. De aici nu se vede nici urmă din sat sau din golful mic de unde, în diminețile liniștite de vară, pornesc bărcile de pescuit. Cât de romantic sună toate astea! Așa e când simt îndemnul să stau la fereastră și să urmăresc cum cele șase bărci, *Enterprise*, *Cailin Bán*, *Girl Josie*, *Queen of the Sea*, *Mary Lou* și *Granuaille* lunecă pe marea liniștită. În zilele mohorâte, în zilele apăsătoare, nu am chef să le privesc, pentru că arată urâte și neliniștitor de vulnerabile. Satul e ca oricare alt sat de prin părțile astea din nord-vest, cu casele și prăvăliile agățate de marginile unei șosele de un negru-albăstrui. Pătrunzi în sat trecând pe lângă noua biserică, vulgară, triumfătoare, deplasată în peisajul acela aproape rigid. Vreo trei, patru prăvălii, vreo două cârciumi, biroul oficial de pariuri, câteva case, hotelul și, la capătul satului, noile proprietăți imobiliare: două dreptunghiuri de case, cu antene de radio țâșnind din fiecare acoperiș. În timpul verii, prăvălia lui Sweeney și cea a lui Doherty vând găletele și lopeți din plastic, viu colorate, cărți poștale ilustrate, înfipte în niște dispozitive rotitoare, și ambele prăvălii și-au instalat aparate de înghețată. În vâlceaua dintre sat și dune e un loc destinat parcării rulotelor, în care se adăpostesc permanent sute de rulote discret ferite de drumul public. O mare sursă de prosperitate.

Dacă te uiți cu atenție, poți deslușI, risipite pe câmpiile din jur, rămășițe ale satului așa cum arăta cu multă vreme în urmă. Frontoane năruite și mormane de pietre sfărâmate și de moloz, legate de vestigiile unor drumuri ce șerpuiau printre stânci și tufe de ierburi sălbatice. Câteva case au mai rămas în picioare, renovate, cu acoperișuri de ardezie și cu verande închise cu sticlă, menite să le apere de vânt. Cele mai multe sunt casele de vacanță ale unor oameni din Dublin și Belfast, ba chiar și din Anglia. Cu toate că din sat nu se vede marea, îi simți mirosul sărat și izul greu al algelor împinse pe nisip de valurile furtunoase ale

iernii. În zilele burzuluite, auzi mugetul talazurilor și scrâșnetul pietrelor aruncate pe nisip.

La vreo două mile depărtare de sat, de partea aceluiași deal, se găsește gara.

După desființarea stației de cale ferată în 1940, clădirea pătrată, de piatră, a rămas nelocuită, geamurile cabinei de semnalizare s-au spart, iar treptele de lemn au putrezit, la fel ca barierele trecerilor la nivel. Rugi de mure și bălării au năpădit spațiile dintre șine, iar peroanele au fost invadate de ierburi groase și de buruieni. Astea toate s-au petrecut până în urmă cu trei ani, când englezul a cumpărat gara și, împreună cu Damian, a restaurat-o și a renovat-o, de n-ai fi putut crede că îndurase aproape patruzeci de ani de paragină. Acum însă, e iarăși o ruină și bălăriile încep din nou s-o ia în stăpânire. Depozitul de unelte de lângă trecerea la nivel s-a dărâmat aproape în întregime când s-a produs explozia și o parte din fațada clădirii a fost grav avariată. Nimeni nu s-a mai sinchisit să o refacă sau măcar să înlăture molozul, și nici nu cred că o va mai face cineva vreodată. Clădirile au rămas în picioare și, probabil, vor continua să stea acolo până când se vor prăbuși și vor ajunge monumentul în ruină a patru oameni morți. Patru morți violente și, ca să reproduc cuvântul lui Roger, „inutile".

Și cine-i femeia aceea, cu o pisică, femeia care s-a retras pe coasta unui deal și, în diminețile senine de vară, urmărește bărcile pescarilor?

Nădăjduiam să nu fie nevoie să explic. Explicațiile sunt plicticoase atât pentru scriitor, cât și pentru cititor, dar, dat fiind că am descris locul, cred că trebuie să descriu și persoana; să o schițez; bănuiesc că ăsta ar fi cuvântul mai potrivit: să schițez persoana.

Numele meu e Helen. Nu e numele pe care mi l-aș fi dat eu dacă aș fi avut posibilitatea să aleg, dar m-am deprins să-l port. Două brățări de riduri îmi încercuiesc încheieturile mâinilor. Trupul mi-e încă neted și alb, stropit plăcut, ici-colo, cu

aluniţe maronii; cu toate acestea, nu-mi face mare plăcere să mă privesc în oglindă, văd prea multă carne şi prea multă mândrie.

M-am născut în 1930, într-o zi de duminică. Ziua din săptămână în care te-ai născut mi se pare întotdeauna importantă. Copilul născut în zilele de sărbătoare e arătos şi vioi şi bun şi vesel. Asta-i, cel puţin, impresia pe care am făcut-o eu asupra majorităţii prietenilor mei.

Viaţa mea s-a bazat mereu pe multă siguranţă.

Despre război am aflat de la radio. Denumirile folosite în acel joc îndepărtat mi-au rămas întipărite în minte: El Alamein, Monte Cassino, Dunkerque, Leningrad, Arnhem, Hiroshima, Ypres, Balaclava, Waterloo, Culloden, Agincourt, Crécy. Ceva mai aproape de noi, Drogheda, Boyne, Wexford, şi alte nume. Simple cuvinte în cărţi, în ziare, în aer, încă o dată vom fi folosiţi, dragi prieteni, ne vom apăra ţărmurile, iar domnii din Anglia, odihnindu-se acum în paturi moi, nu au altceva să ne ofere decât sânge, trudă, lacrimi şi sudoare. Simple cuvinte la intervale regulate. Primeam în timpul războiului cutii de lemn cu ceai din America şi calupuri delicioase de unt galben, trimise de prietenii de la ţară, iar la petreceri nu mai existau sendvişuri cu banane. Astea erau realităţile.

Eu desenam şi pictam. E singura amintire pozitivă în ceea ce priveşte educaţia primită. Atitudinea mea în faţa întregului proces de învăţământ era una de rezistenţă pasivă. Ceva din mine se împotrivea la ceea ce mi se oferea. Dar nu protestam. Nu încălcam regulile, mai curând am dormit parcă cu ochii deschişi cea mai mare parte din traiectoria a zece ani de învăţământ. Letargia mea îi obosea şi, până la urmă, m-au lăsat să mă dau la fund şi să desenez. Buzunarele îmi erau doldora de creioane cu vârfuri bine ascuţite, care se rupeau dacă le apăsai prea tare pe hârtie, sau cu vârfuri moi, rotunjite, care lăsau urme cenuşii pe pagină şi se întindeau ca nişte pete dacă le frecai cu degetul cald. Profesoarei de desen nu-i plăcea când făceam aşa ceva. Ea ţinea la perspectivă, la linii drepte, la culori care se

potriveau între ele și se păstrau întemnițate în perimetrul cadrului. Cele mai îndrăznețe aspirații ale ei, în ceea ce ne privea, se limitau la posibilitățile noastre de a desena perfect capacul unei cutii de carton. „Uite așa!" ne spunea, și creionul ei aluneca pe hârtie lăsând în urmă linii drepte, unghiuri, înălțime și adâncime. Adormeam din nou.

Când, în cele din urmă, mi-am convins părinții să mă înscrie la Colegiul de Artă, aveam mari așteptări, așteptam producerea unor revelații, atât artistice, cât și spirituale. În momentul acela simțeam nevoia unei anumite revelații. Firește, nu s-a întâmplat nimic. Nu aveam nici priceperea, nici energia de a înțelege că noi înșine trebuie să ne creăm propriile miracole. Mă simțeam din nou ca în anii de școală. Și iarăși m-am retras în somnolență. Am părăsit Colegiul de Artă cu niște note oribile și cu o aversiune confuză față de artă, sub toate formele ei. Îmi amintesc cu claritate de un amurg de vară, la o săptămână după sfârșitul ultimului meu semestru, când am cărat în fundul grădinii, în spatele terenului de tenis, toate caietele mele de schițe, picturile mele pe pânză, tablourile înrămate de pe pereții camerei mele, și le-am dat foc. A fost necesar să fac mai multe drumuri prin casă, sus în camera mea și apoi jos, pe scări, să străbat holul și să ies pe ușa laterală. Prundișul din grădină scrâșnea sub picioarele mele.

Soarele abia de se mai vedea deasupra gardului viu, înalt, care ne ocrotea de priviri indiscrete. Am stivuit cu grijă tot blestematul de calabalâc al existenței mele într-o piramidă, pe care am aprins-o cu chibriturile Friendly, cu măciulii roz. Pe măsură ce hârtiile se încrețeau și se ondulau prefăcându-se în cenușă, fumul alb se despletea, înălțându-se deasupra gardului viu și apoi dispărând. Cerul strălucea într-un albastru profund, de parcă fusese smălțuit de un vechi maestru italian. La o distanță de trei grădini, se juca o partidă de tenis. Auzeam glasurile jucătorilor și pocnetele mingii. Am stat lângă foc până n-a mai rămas altceva decât o grămăjoară de cenușă pâlpâitoare, a cărei inimă

se stingea. Când m-am întors în casă, soarele asfințitului se reflecta în geamurile dinspre apus. Mama stătea în ușa salonului.

— Ce-ai făcut acolo? m-a întrebat. Ești mânjită toată de funingine pe față.

— Am ars niște lucruri.

— Ce lucruri? Sper că n-ai stricat iarba.

— Un teanc întreg de gunoaie. Chestii de care nu mai aveam nevoie.

— Sper că nu erau haine. Știi că vreau să trimitem hainele vechi la bazarurile de caritate.

— Nu erau haine.

Curând după aceea m-am logodit cu Daniel Cuffe.

Nu-mi aduc aminte de nici un fel de exaltare. Poate că din cauza trecerii timpului, și nu pentru că n-ar fi existat. Fotografiile care mi-au rămas de la el sunt ca fotografiile unor cunoștințe din trecut. Nu simt nici o emoție când îl văd șezând pe o plajă, sau în picioare lângă un răzor de flori din grădina părinților mei, cu ochii ușor mijiți în lumina asfințitului.

La început, când m-am măritat cu el, era profesor de matematică la liceul din Kingstown. Îmi dau seama, după instantaneele fotografice, că era un bărbat frumos, cu ochi mari și un zâmbet prietenos. Dacă ar mai fi trăit, s-ar fi îngrășat puțin, probabil, în felul în care bărbații care au avut o constituție atletică în adolescență se îngrașă pe măsură ce duc o viață sedentară. Probabil că ar fi chelit un pic și ar fi avut necazuri cu dinții, așa cum au de obicei irlandezii. Cânta cu o voce frumoasă.

„*Nu ați văzut-o pe domnița mea coborând în grădină?*" Îmi aduc aminte că asta era o adevărată *pièce de résistance* a lui. „*Nu ați văzut-o pe domnița mea, jos în grădină, întunecând soarele cu a pletelor ei aurii lumină?*" Îmi plăcea să cred că vorbea despre mine în cântec, despre pletele mele aurii, dar nu cred că era în stare de atâta galanterie.

Am închiriat un apartament mic la parterul unei case victoriene, dincolo de Blackrock. Fereastra din față dădea spre un

zid scund și spre calea ferată care taie întinderea dinspre Golful Dublin. O priveliște absolut urbană, dar nu lipsită de frumusețe, care-și schimba mereu înfățișarea după lumină și după vânt: albastră, cenușie, verde, iar seara fumuriu-purpurie, ca lămpile aprinse în casele joase; lanțuri de lumini împrejmuiau marea întunecată. Noaptea, cerul de peste inima orașului scânteia, iar farul trimitea semnale luminoase. Luminile Zidului de Apărare, ale Zidului de Nord, ale Zidului de Sud, Dun Laoghaire, iar în nopțile de vară pâcloase sirenele de ceață mugeau una către cealaltă. O muzică îndepărtată, răscolitoare. Foarte rar deslușeam contururi clare, cea mai mare parte din acoperișuri păreau să se topească în cer, zidurile păreau să crească din pământ, marea, cerul, dealul Howth, toate păreau contopite, făcând parte unul din celălalt, umbrite și aruncând umbre, fără colțuri și ascuțișuri. Fiecare an avea însă câteva zile atât de cristaline, încât puteai distinge realitățile – materiale de granit, ardezie și sticlă –, iar îndepărtatele ziduri ale mării deveneau tridimensionale. Dealul Howth venea mai aproape, afirmându-și soliditatea. În asemenea zile, oamenii se uitau cu mirare la cer, clătinau din cap și spuneau: „Vine ploaia".

Și întotdeauna aveau dreptate.

Pe atunci s-a născut Jack. Patru kilograme o sută și cu toate facultățile intacte. Bănuiesc că eram fericită și îngrijorată. Toate mămicile tinere sunt îngrijorate, majoritatea sunt, probabil, și fericite: și-au găsit locul, au împlinit rostul firii, țin în brațele lor și ceva bun de iubit, înfofolit cu grijă.

A mai fost și o fetiță. A murit curând după naștere, victimă a nepotrivirii de sânge. Îmi aduc aminte cu ascuțime durerea cu care am urmărit-o murind, nu pentru că o iubeam, nu avusesem încă timp s-o iubesc, ci pentru faptul că nu i se oferise altă alegere decât moartea. Nu intenționez să cad în sentimentalism, nu vreau decât să expun faptele și, cu toate că scurta ei existență nu are nici o legătură cu cele ce s-au întâmplat cu optsprezece luni în urmă, conceperea și moartea fetiței fac parte

din mine. Zece ani mai târziu ne-am mutat de la Dublin la Derry, unde Dan a fost numit șeful catedrei de matematică dintr-un liceu important. De anii aceia îmi amintesc foarte puțin. Ceea ce e, probabil, un lucru bun, altminteri aș putea să vă plictisesc cu amănunte domestice anoste. Faptul că singurul lucru pe care mi-l amintesc cu claritate este doar sfârșitul căsătoriei și până și această amintire pulsează încă în mintea mea din motive pe care majoritatea oamenilor le-ar considera greșite mi se pare o reflectare ciudată a celor douăzeci și mai bine de ani de căsătorie. S-a întâmplat cu puțin înainte de Crăciunul din 1975 și eram singură acasă. Stăteam în fața focului. Simțeam cum se răspândește căldura în mine. Pe podea, în jurul meu, erau împrăștiate felicitări de Crăciun. Daniel se plângea întotdeauna că le trimiteam prea târziu – o lipsă de politețe. El plecase să facă o vizită părinților unui elev din clasa a șasea. Îmi amintesc până și numele băiatului: George Cranston. Tatăl lui era ofițer de poliție. De câteva zile îmi simțeam umerii înțepeniți și căldura focului îi mai înmuia. Am auzit soneria țârâind. Am înșurubat capacul stiloului și l-am așezat cu grijă pe jos, lângă plicurile încă nescrise, apoi m-am ridicat și m-am dus să deschid ușa. În prag erau doi polițiști, un bărbat și o femeie.

E bizar cât de impasibil te simți întotdeauna în fața violenței, a durității. Ninsoarea amestecată cu ploaie le împodobea, ca un penaj, capetele. În mașina parcată pe alee, în spatele lor, pârâia un aparat de radio.

— Da? am rostit.

— Sunteți doamna Cuffe? a întrebat polițistul mișcându-și nervos mâinile.

— Da.

— Putem intra pentru un minut în casă?

— Desigur. E o vreme îngrozitoare de stat afară.

Am intrat în hol și cei doi m-au urmat. Polițistul și-a scos chipiul și l-a scuturat cu mâna. Stropii de zăpadă s-au împrăștiat

pe covor și s-au topit. Femeia a închis ușa și amândoi se uitau la mine de parcă așteptau ca eu să vorbesc prima.

— Mă tem că vă aducem niște vești rele...

— Cred, l-a întrerupt femeia, că ar trebui să ne așezăm lângă șemineu. Ar fi bine să stați jos.

„Vești rele." Cuvintele nu aveau nici un înțeles pentru mine când le-au rostit.

— Ce vești rele? Cred că e mai bine să mi le dați aici. Acum.

— A avut loc un accident. Soțul dumneavoastră a fost împușcat.

Am râs.

— Numele meu e Cuffe. Helen Cuffe. Probabil că e vorba de o confuzie.

Polițista m-a luat de braț și m-a condus în salon. M-am uitat la teancul de felicitări și la plicurile de pe jos.

— Scriam felicitările de Crăciun...

Am făcut un gest spre ele.

— Soțul dumneavoastră a fost împușcat, a repetat femeia.

— Dan?

— Da.

— Cine? De ce? Dan?

— Era împreună cu inspectorul Cranston. Ieșeau din locuința acestuia. Au...

— Da. Acolo s-a dus, să discute cu tatăl lui George Cranston.

— Se pare că au vrut să tragă în inspector, dar l-au nimerit pe...

— Dan?

— Soțul dumneavoastră a fost rănit.

— Dar e... e bine?

— A fost transportat la spital.

— E bine?

— Nu avem alte informații. Asta e tot ce ni s-a comunicat.

— Împușcat!

Îmi venea să râd de absurditatea unei asemenea idei, dar mă temeam că cei doi n-ar fi înțeles.

— Luați-vă paltonul, a adăugat polițista atingându-mi brațul. E frig afară. O să vă conducem la spital.

Am dat din cap și m-am dus din nou în hol.

— Niciodată nu s-a mai întâmplat așa ceva. Nu mi s-a întâmplat mie... nouă... Sunt puțin derutată. (Mi-am scos paltonul din debaraua din hol.) Sunteți siguri că...?

— Da. Absolut siguri.

Polițistul mi-a luat paltonul din mână și mi l-a ținut în timp ce încercam pe bâjbâite să-mi vâr brațele în mâneci.

— Nu înțeleg de ce ar vrea cineva să-l împuște pe Dan.

Polițista mi-a întins poșeta.

— Aveți cheia în poșetă? m-a întrebat. O să aveți nevoie de cheie.

Am dat din cap și i-am luat poșeta din mână. „Patruzeci și șapte de lire m-a costat poșeta asta", am gândit în acel moment de traumă. Mi-am adus minte cum l-am mințit pe Dan cu privire la preț. Un gând care m-a făcut să zâmbesc. Cei doi se uitau la mine cum zâmbesc. Mă întrebam ce ar trebui să fac, ce să spun.

— Bănuiesc că sunteți obișnuiți cu astfel de lucruri.

M-am îndreptat spre ieșire, încadrată de ei.

— Trăim timpuri grele, doamnă Cuffe, a rostit polițistul deschizând ușa.

Fulgii de zăpadă continuau să se învârtejească în vânt. Ce seară oribilă, împuțită, ca să te lași împușcat!

— Să sting luminile? a întrebat femeia.

— Nu.

M-am așezat pe bancheta din spate a mașinii.

— Am oroare de întuneric, am continuat. Nu-mi place să mă întorc într-o casă cufundată în întuneric.

Mi-am adus aminte că nu-mi luasem o batistă și m-am întrebat dacă o să am oare nevoie de una. La cinema, adeseori îmi

țâșneau lacrimi pe care nu le puteam controla. Și acum se putea întâmpla așa ceva, în orice moment. Nu exista nici un precedent, nici un punct de reper. Afară era frig. Fulgii de zăpadă sclipeau în lumina felinarelor sau se învolburau întunecați în părțile umbrite. Spărturi bizare în fațadele caselor vorbeau despre război. Fulgii se zbenguiau prin spărturi, apoi se depuneau pe drum și pe păsările care dormeau de-a lungul parapetului râului, cu capetele ascunse între pene.

Soldații de pe pod s-au uitat în mașina noastră și ne-au făcut semn să trecem.

— De ce să vrea cineva să-l împuște pe Dan? am întrebat din nou, când am început să urcăm dealul spre spital.

Am întrebat doar ca să sparg tăcerea. Nu mi-au răspuns. De ce s-o fi făcut? Cunoșteam răspunsul.

Am râs.

— Poate c-a fost vreun elev nemulțumit.

Cei doi nu s-au clintit. Își țineau capetele țepene și priveau fix prin parbriz. Nu zâmbeau, nu schițau nici un gest. Mâinile îmi înghețaseră în tăcerea lor. Am pătruns prin intrarea pentru ambulanțe.

Nu era loc de parcare. Numai pentru ambulanțe. Un bărbat înalt stătea în ușă. În clipa în care i-am văzut fața am știut că Dan a murit.

L-am transportat la Dublin și l-am îngropat lângă mormântul fetiței, la Mount Jerome. „Nici el n-a avut de ales", mi-am spus pe când stăteam lângă groapă, dar, de fapt, nimeni dintre noi nu are de ales. Mama lui Dan se agăța de brațul meu ca și cum avea nevoie de sprijin. Mâinile îmi erau tot reci. Ăsta-i singurul lucru pe care mi-l amintesc. Tot restul mi se învălmășește în minte. Simțeam durere? Mânie? Sper că mă încercau ambele emoții, dar nu sunt foarte sigură. Mâinile îmi erau înghețate. Orice aș fi făcut în acele două săptămâni, nu reușeam să le încălzesc. Mă trezeam dimineața cu mâinile înghețate încleștate pe sânii mei calzi. S-ar fi zis că aparțineau altcuiva. Una

dintre profesoarele mele de la școală avea niște mâini albe, plate. Arătau de parcă niciodată nu circula sângele prin ele. Dacă mă atingea, mă pomeneam tremurând, cuprinsă de un soi de panică. Mă chinuia gândul că și mâinile mele ar putea deveni ca ale ei.

Jack mă îngrijora. Părea ciudat de impasibil și respingea, aproape cu dispreț, orice încercare de consolare pe care o făceam. La înmormântare a stat lângă bunica lui, îmbrăcat în uniformă de școală și cu cravata neagră a lui Dan la gât. Era foarte palid, dar stăpân pe sine. Seara, după cină, luase obiceiul să urce în camera bunicii și-i auzeam pălăvrăgind, uneori îi auzeam chiar râzând; se simțeau bine împreună. În ziua în care Jack s-a întors la școală, m-am urcat în autobuz și m-am înapoiat la Derry. Casa era exact cum o lăsasem în seara cu pricina. Pe podea, în fața focului stins, două teancuri de felicitări de Crăciun, iar pe mobilă se depusese o pudră fină de praf. Am aruncat felicitările la lada de gunoi și am curățat șemineul. Undeva, nu foarte departe, s-a produs o explozie, podeaua mi-a trepidat sub tălpi, geamurile au zăngănit. În clipa aceea mi-am dat seama că ceea ce ascunsesem de mine însămi, ca și de toți cei din jur, în ultimele câteva săptămâni, era un uluitor sentiment de ușurare, de eliberare. În timp ce curățam șemineul mi-am pus problema vinovăției, dar am alungat imediat ideea, ce rost avea și unde mai exista timp pentru culpabilitate? În depărtare, mașinile pompierilor goneau să stingă incendiul, însoțite de ambulanțe și de vehicule ale armatei, geamurile plesneau și se spărgeau. Flăcările izbucneau pe ferestre și se răspândeau pe străzi.

Eram șocată de propria mea fericire. Primul lucru pe care l-am făcut după ce mi-am cumpărat casa a fost să construiesc o mică verandă închisă cu sticlă, nu atât ca să mă apere de vânt, cât ca să pot trece printre etajere ticsite de plante, ori de câte ori folosesc ușa de la intrare. În serile de vară, când stropesc mușcatele, florile lor degajă un parfum cald, dulce, care îmi îmbibă

părul și hainele. Dar grădinăritul meu nu merge mai departe de atât. Niciodată nu am avut vreo aptitudine pentru plivit, scormonit pământul, săpat. În verandă e loc doar pentru un singur fotoliu de răchită. Acesta a devenit proprietatea pisicii.

Se cuibărește și se întinde pe cele două perne verzi, își înfige ghearele în husele pe care le smotocește și care au ajuns scămoșate și ciupite din cauza ei.

Am vândut tot ce se afla în casa din Derry, cu excepția, desigur, a cărților mele și a talmeș-balmeșului de curiozități colecționate de Jack. Se pare că așa se cuvenea. O sumedenie de oameni au participat la licitație și s-au foit, cu un soi de entuziasm răutăcios, printre exponatele etichetate conținute de casa mea.

Jack nu s-a mutat nici un moment aici, cu mine. A preferat să adopte rolul de musafir, făcându-mi vizite scurte și aproape formale. Majoritatea vacanțelor le-a petrecut cu bunica, la Dublin. Cred că a recunoscut, fără să se fi rostit vreun cuvânt, reacția mea la moartea tatălui său și, probabil, a fost adânc rănit. Mă doare gândul că l-am făcut să sufere. Poate că doar l-am plictisit îngrozitor. Poate că, dacă i s-ar fi îngăduit să trăiască, am fi ajuns la un soi de înțelegere între noi, la o apropiere.

Cine știe?

O auzea târșâindu-și pașii prin bucătărie. Saboții sau papucii ei cu tălpi din sfoară aveau tocuri care clămpăneau pe podea. Deslușea murmurul discuțiilor ei cu pisica. În timp ce-i vorbea, ochii galbeni, inscrutabili ai animalului o urmăreau. Pe urmă se închideau, o cortină înceată se lăsa asupra lor. Și el, dacă ar închide acum ochii și s-ar afunda mai adânc sub așternut, ar putea pretinde că toate astea nu sunt decât un vis.

„Nu sunt la Knappogue, unde și-a înțărcat dracul copiii, ci în patul din camera mea, numărul unsprezece, la Trinity College din Dublin. Zgomotele calde, familiare ale orașului îmi zumzăie în urechi. În camerele de alături oamenii respiră, tușesc, urinează la closetul de pe coridor, încearcă să-și alunge cu periuța de dinți mahmureala din cap."

Alteori, când închidea ochii, izbutea să revadă camera lui din Derry. Camera aceea de care era atât de mândru. Când a fost nevoit să rupă posterele și fotografiile de pe pereți, lăsând la vedere tapetul decolorat de dedesubt, s-a lăsat copleșit de tristețe. Trebuise să-și golească toate sertarele și rafturile, să-și împacheteze în cutii de carton căștile, discurile, benzile, hârtiile, să arunce hainele vechi, jucăriile stricate din trecut. Se simțea atât de vulnerabil acolo, în camera goală, prăfuită, cu tapetul decolorat de pe pereții jupuiți.

— Las' că o să fie bine, Jacko, o auzise spunând în spatele lui. O să reconstituim totul, așa cum a fost. O să fie bine.

— Nu înțeleg de ce trebuie să ne mutăm de aici.

I-a răspuns cu un hohot de râs, apoi a ieșit din cameră.

Asta era ea. Impenetrabilă, cuvântul cel mai potrivit cu care o caracterizase în numeroase rânduri.

Acum, o auzea tușind. „Fumează prea mult, și-a spus în sinea lui. Își strivește mucurile de țigară pe farfurii și pe farfurioarele de cafea. Mucuri moarte și scrum printre firimituri sau prin ceaiul revărsat din căni. Zdrențe de filtru plutesc veșnic în closet. Tata nu putea să sufere treaba asta. Tuna și fulgera și îi prevestea că o să moară înainte de cincizeci de ani. Ea râdea, se apleca peste closet și pescuia chiștoacele cu degetele."

— Ba am să te îngrop eu pe tine, i-a răspuns o dată.

Și așa a fost.

A auzit-o ieșind pe ușa din spate.

Partea de jos a ușii se freca scrâșnit de dalele din bucătărie. Încă de la început, de când se mutaseră aici. Dar ea nu părea să fi observat, după cum nu o deranja nici că trebuia să împingă ușa cu putere ca să se deschidă, și nici hârșâitul ușii pe podea. Pe el însă îl enerva la culme. Își spunea că poate ar trebui s-o repare, dar avea senzația că dacă s-ar implica în mici treburi gospodărești ar însemna să se atașeze de casă, să se integreze în ea într-un fel care îi repugna. Ea plecase să-și cumpere țigări. Rutina matinală. Jack nu înțelegea cum e posibil ca un fumător să rămână atât de des fără țigări. Maică-sa obișnuia să scotocească prin toată casa în căutarea vreunei țigări uitate pe undeva, sau a unei țigări pe jumătate fumate și abandonată într-o farfurioară, ori a vreuneia rătăcite într-un fund de sertar. Mașina constituia întotdeauna ultima resursă. Uneori găsea câte o țigară, ba chiar, o dată, un pachet întreg, zăcând sub tabloul de bord. Dar, când nu găsea, se urca în mașină, așa cum era, în capot, nepieptănată, și o zbughea în oraș. Firește, dacă el era treaz și îmbrăcat, se oferea să se ducă în locul ei. Dar acum era vârât în pat și asculta. Da, a auzit portiera trântindu-se. Pe urmă motorul tușind puțin, cum făcea de atâtea ori înainte de a se porni. Probabil că o fâșie de capot roșu atârna prinsă pe sub portieră.

Dacă ar fi trăit tata, ea n-ar fi ajuns niciodată în asemenea stare. Tata fusese un om îngrijit, ordonat. Credea în tradiții, în menținerea aparențelor. Îi spunea mamei:

— Helen, îndărătul fațadei, n-ai decât să fii zăbăucă, nesăbuită, introspectivă sau tot ce vrei. Dar e necesar să păstrezi aparențele, să respecți fațada. Altminteri, totul se destramă.

Firește, fusese matematician.

Tata avusese impresia că mama trebuia apărată împotriva unui demon distructiv a cărui prezență o intuia în ea. Încercase să-i explice acest lucru lui Jack, într-o după-amiază când jucau împreună golf la Portsalon. Dar le-au întrerupt jocul neașteptate torente de ploaie, șuvoaie care se rostogoleau în mare. Cinci minute mai târziu avea să se oprească; iarba scânteia din nou și fumega sub un soare fierbinte, radios.

— Maică-ta o să se ude până la piele, a continuat tata în timp ce se adăpostea sub un copac. Pun rămășag că nu și-a luat o haină, sau un șal, sau ceva care s-o ferească de ploaie.

Vorbea pe un ton iritat.

— I-am spus că vine ploaia, dar pe o ureche i-a intrat și pe cealaltă i-a ieșit, a plecat pe plajă cu mâinile în buzunare... Nu-i pasă dacă-i udă leoarcă. Niciodată nu s-a sinchisit, spune că ploaia îi încrețește părul. Îmi aduc aminte că am râs când am auzit-o. Are părul cel mai drept și mai neondulat din lume. Și începe să fie tot mai țeapănă. La urma urmei, nu mai are douăzeci de ani. E o nebunie ca la vârsta ei să nu se îngrijească deloc. La orice vârstă trebuie să ai grijă de organismul tău. Întotdeauna a fost cam nesocotită.

Tata urmărea șuvițele de ploaie strecurându-se printre frunze. Jack nu i-a răspuns nimic. Vorbea, de fapt, pentru el însuși.

— Uneori mă întreb ce s-ar fi ales de ea dacă nu s-ar fi măritat cu mine. Deriva. Ar fi plutit în derivă.

Pe urmă s-a întors către Jack și i s-a adresat aproape mânios:

— Și acum unde-i? Pe plajă, la câteva mile de casă. Udă. Murată. Ce-i în capul ei?

— Nu cred că mare lucru, a răspuns Jack.

— Ce-i în capul ei? Cheamă-ți o prietenă, i-am spus. Pe Molly, pe Jean, pe oricine cu care să poți sta de vorbă în timp ce noi jucăm golf. Beți împreună un pahar. Ca să nu fii singură. Nici gând. A râs când i-am propus și mi-a răspuns că se simte foarte bine de una singură.

— Da, îi place să fie singură.

Dan a rămas tăcut o vreme.

Ploaia aproape că se oprise.

— Ce nu i-am dat? Nu pot să înțeleg ce naiba mai vrea?

— Tată, nu cred că vrea ceva. Cred, în schimb, că tu ești puțin paranoic.

Era un cuvânt nou în viața lui. Se simțea mulțumit că găsise un prilej să-l folosească.

Dan a râs.

— Haide, haide! Uite că a stat ploaia. Putem să ne reluăm jocul.

Toate astea se întâmplaseră la sfârșitul vacanței de vară, înainte de întoarcerea lui Jack la școală și înainte ca tatăl lui să fi fost omorât.

„Și-s zgură toate câte nu-s Elena" – Christopher Marlowe, 1564-1593. Miracol. Miracol miraculos. Activist politic și poet, ca și Patrick Pearse sau d'Annunzio. Eroi. Sau ca Bobby Sands. A fost un erou, mai presus de orice îndoială. Dar Jack nu era convins că, dac-ar fi trăit, ar fi rezistat criticii și analizei literaților.

Nici unul dintre ei nu a închis ochii ca să alunge realitatea.

N-ai timp de așa ceva, când ești menit să ajungi un miracol... sau măcar un erou.

„Ești mai minunată decât înserarea
Gătită în hlamida ei de stele;
Mai falnică decât divinul Zeus![1]
Helen!"

---

1 *Tragica istorie a Doctorului Faust*, traducere de Leon Levițchi, în Christopher Marlowe, *Teatru*, Univers, 1988.

Se întreba ce-o fi fost în mintea celor care i-au dat numele de Helen. Întrezăriseră toate astea?

„Și-s zgură toate câte nu-s Elena."

Sau pur și simplu e un nume ca oricare altul?

Jack și-a spus că i-ar plăcea să moară și el ca Marlowe, la douăzeci și nouă de ani, plin de o vitalitate miraculoasă.

După ce s-a întors din sat cu cumpărăturile – nu numai țigări, ci și lapte pentru cerealele lui și ziarul *Irish Times* – Helen l-a chemat la micul dejun. Jack întotdeauna se spăla și se îmbrăca înainte să coboare la micul dejun, așa încât, până să apară el în bucătărie, Helen terminase aproape de citit ziarul și rontăia cea de a doua felie de pâine prăjită.

— Ceaiul e încă fierbinte.

— Îhm! Oribilă zi.

Și-a pus într-un castron fulgi de porumb și a turnat puțin lapte peste ei. Apoi a rămas tăcut, contemplându-i.

— Detest fulgii de porumb.

Helen a oftat.

— Sunt jilavi, insipizi, parc-ar fi de carton. Ăsta-i cuvântul, au gust de carton.

„Oripilat, năucit, scârbit, scandalizat", Helen citea cuvintele din ziar.

Jack s-a ridicat, a luat castronul cu cereale și s-a îndreptat spre chiuvetă. O perdea de ploaie deasă întuneca priveliștea de pe fereastră.

— Doamne, ce zi împuțită! Mamă, cum poți să zaci aici pe o vreme ca asta?

— De cinci ori cuvântul „scandalizat" pe aceeași pagină. Întreaga țară e scandalizată.

Jack înclinase castronul cu fulgi de porumb peste strecurătoarea din colțul chiuvetei.

— Ce faci acolo cu cerealele?

— Le arunc. Sunt scârboase.

— Acum sunt eu scandalizată. Dă-le pisicii. Nu risipi mâncarea!

— Cred că nici pisicii nu-i plac.

A vărsat castronul.

— De ce-i toată lumea scandalizată de vremurile pe care le trăim? a întrebat Jack punând castronul în chiuvetă și dând drumul la robinet.

— Pentru tot ce se întâmplă.

Apa a început să curgă și l-a stropit.

— Vrei să spui că lupta pentru libertate continuă?

— Jack, uzi podeaua.

A învârtit robinetul.

— Jack, nu vezi ce mizerie faci pe jos?

A închis apa.

— Nu asta am vrut să spun. Am vrut să spun că un om era ieri viu și azi e mort. Asta nu înseamnă luptă pentru libertate.

— Toate vorbele astea nu mai au nici un sens pentru mine. Sunt supralicitate. Demonetizate. În orice caz, de ce să ne frământăm atâta pentru moartea unui om? Cu toții murim. Azi suntem și mâine nu mai suntem, a pocnit Jack din degete.

— Vrem să-l apucăm pe Dumnezeu de un picior – sau să ne prefacem c-am fi Dumnezeu... ăsta-i scandalul.

— E un cuvânt supralicitat. Dar ce-ți pasă ție? De ce i-ar păsa cuiva? O mână de oameni sunt măcinați de durere, de spaime, de suferință. Asta e ceva. În rest, doar vorbe goale, știri de televizor. Cuvinte manipulate. Mutre de oameni care o fac pe importanții pe ecranul televizorului. Mult mai puțin impresionanți decât o piesă de teatru bine făcută. Dar, ca să ne întoarcem la fulgii de porumb...

— Ia niște pâine prăjită.

— S-a răcit.

— Îți fac alta.

Dar nu s-a mișcat din loc. Jack a privit-o o clipă, apoi s-a așezat din nou.

— Nu te deranja. Mănânc și pâine prăjită rece.

A început să ungă o felie cu unt.

Întotdeauna punea prea mult unt pe pâine, și-a spus Helen. La douăzeci de ani oamenii nu se gândesc la boli de inimă.

— Nu mai ai magiun de casă? a întrebat-o el, ridicând capacul borcanului.

— Nu.

— Înainte făceai magiun.

— N-am timp.

— Aș fi spus că ai la dispoziție tot timpul din lume.

— Vrei puțin ceai?

Jack a dat din cap și și-a împins cana spre ea. Helen i-a umplut-o, după care și-a mai turnat și ea.

— Cât timp rămâi aici?

— Stau peste weekend. Ar trebui să plec duminică seara, dar s-ar putea să stau până luni dimineață. Totul depinde...

A mușcat lacom din pâinea prăjită.

— Depinde de ce?

— De vreme. Dacă se face vreme frumoasă, poate că n-o să-mi vină să mă smulg de aici. Ai ceva planuri?

— Eu nu-mi fac niciodată planuri. M-am gândit doar să mai strâng calabalâcul din camera ta. Sunt sigură că nu mai ai nevoie de o sumedenie de lucruri. Săptămâna viitoare se organizează un bazar de binefacere și m-am gândit să donez o parte din troace.

— Din prețioasele mele posesiuni? Știi că ai tupeu?

— Tot ce era de preț ai cărat la Dublin. Ce a rămas aici nici nu merită numele de troace.

— Presupun că nu-i chip să te opresc.

— Cred că nu...

— Dacă le-ai aduna într-o stivă... în câteva stive... aș putea...

— Ai auzit că gara a fost cumpărată?

— Nu, de cine?

— Acum câteva luni. Un englez. Încă nu l-am văzut. Vreau să mă duc azi după-masă până acolo, să-l salut. Restaurează totul. Lucrează tot timpul cu unul dintre băieții Sweeney.

Jack își ungea o nouă felie de pâine prăjită rece.

— Damian Sweeney. Sunt atâția Sweeney, că nu mai știu care cine e. Doamna Doherty mi-a povestit că nu-i place pâinea feliată. Trebuie să-i pună deoparte câte o pâine întreagă de două ori pe săptămână, când vine marfa.

— Cui nu-i place, englezului, sau lui Damian Sweeney?

— Nu te prosti. Haythorne. Sau Hawthorne. Așa-l cheamă, ceva în genul ăsta, din câte mi-a spus doamna Doherty. În copilărie, îmi aduc aminte că eram invitați la ceai la niște Haythorni antipatici. Sper că nu-i din familia ălora. Doamna Doherty mi-a spus că poartă un petic negru pe un ochi. Asta-mi place. Ca piraților. Vrei să vii și tu cu mine?

— Unde?

— Să-l spionăm pe domnul Cumîlcheamă?

— Nu. Am niște treburi de rezolvat. Oricum, afară toarnă. Doar n-ai de gând să te duci acolo pe ploaia asta?

— Ploaia îmi încrețește părul.

Jack a zâmbit.

Helen și-a mai turnat o cană de ceai și s-a ridicat. Voia să fie singură.

— Eu mă duc.

— Departe?

— La hambarul meu. Trebuie să lucrez. Am mult de lucru!

— De ce nu te îmbraci?

— O să mă îmbrac când o să-mi vină cheful.

Și-a luat pachetul de țigări și l-a vârât în buzunar.

— Fumezi prea mult.

Helen s-a îndreptat spre ușă, apoi s-a oprit și s-a întors către el.

— Da. Fumez mult. Îmi place. Îmi place să pufăi otrava asta. S-o trag în piept și s-o suflu afară. Mai dorești ceva?

Jack a clătinat din cap. L-a lăsat pe scaun, privind în gol.

Până la gară erau două mile de drum povârnit. Drumul era cam prost. Trecuseră ani buni de când consiliul comunal trimisese acolo mașini cu pietre și gudron. Cum era prea puțin folosit, se gândiseră că nu-i nevoie să-l repare. Nu trecea pe acolo decât întâmplător câte un țăran care-și ducea oile să pască pe munte, sau altul care cobora la târg. Uneori pe coama dealului se opreau grupuri de turiști ca să privească în jos, la oceanul cu șiragurile lui de insulițe. Dar nimeni, nici țăranii, nici turiștii, nu arunca vreo privire la clădirea gării; așa se întâmplase în trecut. Acum însă, gara făcea parte din folclorul local.

Clădirea din cărămidă roșie fusese construită în 1903, solidă, funcțională, potrivită pentru rețeaua de linii ferate care urcau pe clina dealului sau coborau pe malul apei, oferindu-le localnicilor pentru prima oară acces la cărările șerpuite, pustii de pe coastă.

Clădirea se înalță și acum, semeață, cu fața spre marea îndepărtată. În spate, cele două peroane și spațiile dintre fostele șine, năpădite de bălării, și în fundal, dealul, golaș, posomorât. Cabina de semnalizare se zărea în dreapta primului peron, la vreo cincizeci de metri de clădirea gării. Două sau trei trepte ale scării de lemn putreziseră și câteva geamuri fuseseră sparte, dar cabina în sine părea să fie în formă bună. Literele pictate în alb, KNAPPOGUE ROAD, erau încă vag lizibile sub fereastră. Vechea magazie se găsea la capătul cel mai îndepărtat al celui de-al doilea peron, lângă trecerea la nivel, nefolosit.

Ploaia se prefăcuse într-o burniță pâcloasă, dar, din când în când, răbufnea câte o pală de vânt care ar fi putut să împrăștie norii. Gardurile vii erau încărcate de boabe de mure ude, strălucitoare, și Helen și-a propus în gând să vină cu două coșuri într-una din zilele uscate. Murele culese pe ploaie n-au gust,

dulceața e diluată de umezeală. Ar putea veni cu Jack cu două coșuri, să culeagă mure. Gândul acesta a făcut-o să râdă. Nici într-o mie de ani n-ar accepta Jack să vină. Niciodată, nici în copilărie, nu dăduse dovadă de asemenea înclinație. „Nu poate exista între noi o astfel de intimitate, și-a spus Helen. Bănuiesc că între părinți și copii trebuie să existe măcar această legătură domestică, dacă nu mai mult. Dar se pare că e greu de dobândit." S-a întrebat de ce o fi venit Jack s-o viziteze.

Un porumbar marca sfârșitul gardului de verdeață. Dincolo de gard drumul se lărgea și apărea clădirea gării. Canatul din dreapta al ușii verzi era deschis, și Helen a traversat drumul, a urcat o treaptă și a intrat în holul șubrezit. Aerul era îmbâcsit și jilav: peste douăzeci de ani de păianjeni și șobolani morți. Deși se făcuse curățenie și holul fusese frecat, răzuit, și pereții văruiți, duhoarea persista. Ușa dinspre peron era deschisă, și un curent răcoros mătura holul. Helen a înaintat și s-a uitat pe fereastra ghișeului de bilete. Un foc vesel ardea în soba micuță. O masă cu tăblie demontabilă și vreo două scaune încărcate cu cărți. O haină de molton atârna pe ușa care ducea la peron. Se auzeau zgomotele unui fierăstrău care tăia lemne.

— Da?

Vocea a răsunat în spatele ei. Helen a tresărit.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Nu v-am auzit venind.

Un bărbat înalt, cu un petic negru pe ochiul stâng, stătea în mijlocul holului. Mâneca stângă, goală, era vârâtă în buzunarul hainei de tweed. Avea o înfățișare foarte îngrijită, însă purta în picioare niște tenișI jerpeliți, zdrențuiți și găuriți în dreptul degetelor mari. Poate că roși de șoareci, și-a spus Helen. Ba nu! Nu părea omul care să lase șoarecii să-i roadă pantofii.

Vocea îi suna clar când a adăugat:

— Dacă doriți informații legate de trenuri...

Helen a izbucnit în râs.

— Mai durează până când o să-și reia mersul.

Helen s-a oprit din râs.

— Mai sunt multe de făcut până când gara o să ajungă operațională.

— Eu...

— După cum puteți vedea singură.

Glasul îi devenise aspru, neprietenos.

— Unde doriți să plecați?

Helen nu știa ce să răspundă.

— Cred că există o rețea bine organizată de autobuze. Puteți ajunge ușor la Letterkeny și la Donegal. După care... A ridicat din umeri: Există felurite legături.

Helen a râs din nou, pentru că nu știa ce altceva să facă. Un râs nervos.

— Nu. Nu-i vorba de așa ceva. Locuiesc aici. Am venit să văd doar... să... Cineva mi-a spus că vă numiți Haythorne. M-am întrebat... am cunoscut pe vremuri la Dublin o familie Haythorne. Cu multă vreme în urmă. M-am gândit că poate...

— Hawthorne mă cheamă, a răspuns el, punând punct conversației.

— A!

O clipă mai târziu Helen i-a întins mâna.

— Domnule Hawthorne, eu sunt Helen Cuffe.

Bărbatul nu s-a clintit.

— Locuiesc în casa de la capătul drumului. Chiar înainte de intrarea în sat.

A urmat o tăcere știrbită doar de zgomotul fierăstrăului, venit de undeva din capătul peronului.

— M-am gândit să vin să văd dacă aveți nevoie... Probabil că vă descurcați greu aici... Dacă doriți ceva de mâncare, sau știu eu...

A simțit sângele năvălindu-i în obraji.

— Mă descurc foarte bine, mulțumesc.

Două cicatrici pungite coborau de sub peticul de pe ochi până la bărbie, trăgându-i ușor colțul gurii într-o parte.

— Eu ies foarte rar în societate.

„Îl bag în mă-sa de grobian, și-a spus Helen. S-a răsucit pe călcâie și a dat să traverseze holul, spre ușă. Și eu ies rar în societate. Îl bag în mă-sa."

— Doamnă Cuffe, a strigat după ea.

Helen s-a oprit, dar nu s-a întors spre el.

— Sunteți muiată de ploaie.

Ea a dat din cap.

— Sau domnișoară Cuffe?

— Doamnă.

— Ați făcut pe jos tot drumul până aici?

— Da. Din motive de sănătate. Vreau să trăiesc mult, o viață lungă. La revedere, domnule Hawthorne.

— La revedere, doamnă Cuffe.

Când a ieșit din nou în ploaie, Helen a murmurat:

— Îl bag în mă-sa!

Spre seară ploaia s-a oprit, așa cum se întâmpla mereu pe coasta de vest. Norii s-au risipit și cerul s-a colorat într-un albastru diafan, proaspăt spălat. Marea, în depărtare, de un albastru mai întunecat, părea tulburată. Valuri tivite cu spumă albă se rostogoleau și se ondulau la marginile insulelor. Soarele vătuit de aburi de ceață aluneca în jos spre muchia orizontului.

Helen ședea pe treapta din fața verandei și urmărea schimbarea coloritului. Umbrele copacilor și ale gardurilor de verdeață se alungiseră și se întunecaseră. Era unul dintre momentele care întotdeauna îi dădeau fiori de emoție. În general, schimbările în natură sunt imperceptibile, dar această pieire a soarelui dincolo de marginea lumii o emoționa de fiecare dată prin viteza ei vertiginoasă și prin înfricoșătoarea simplitate cu care se petrecea.

Jack s-a materializat, venind de nicăieri, și a rămas tăcut în picioare lângă ea.

— La ce oră mâncăm? a întrebat-o în cele din urmă.

— La orice oră dorești tu. Încă nu m-am gândit.

— Aș vrea să mă duc în sat, să beau ceva.

— Poți să bei aici și să scutești drumul.

— Simt nevoia de puțină mișcare.

Helen i-a răspuns râzând:

— În Knappogue n-a mai fost vreo mișcare de la revolta din 1798. Mă îndoiesc că și atunci a fost.

— Ai ceva împotrivă să mă duc în sat?

— Nu. Du-te. O să luăm masa pe la nouă și jumătate. Doar dacă mișcarea n-o să fie prea captivantă. În cazul ăsta, trimite-mi un mesaj printr-un porumbel călător.

— În ordine. Pe curând.

În chip surprinzător, Jack s-a aplecat și a sărutat-o pe creștet.

De-a lungul holului se înșirau opt scaune înalte, din plastic. Toate goale. Pe tejghea, două căni cu apă caldă și un borcan cu arpagic murat. Miros de bere, de tutun și de cărbuni. „Miros de turbă, și-a spus Jack. Mirosul de turbă trebuie să fie în imaginația mea, pentru că azi nimeni nu o mai folosește."

În fața sobelor nu vezi decât grămezi ordonate de brichete. Nici turbă, nici miros, nici muște. Doar niște flăcări anemice în șemineu și sus, pe perete, un televizor care le dă o replică pâlpâitoare.

„Oh, iubitule, nu mă părăsi!..."

Probabil că domnul Hasson a mai văzut filmul. Pentru că stă aplecat peste ziarul *Democrat*, cu brațele întinse pe tejghea și ochelarii cu lentile bifocale alunecându-i pe nas, nereușind să rămână la locul lor din pricina înclinării capului.

„...nu mă părăsi în ziua nunții noastre... vai!"

„Precis mama urmărește filmul, cu un zâmbet vag. În timp ce prepară cina, repetă replicile personajelor."

Jack se gândea cât de iritat ar fi fost dacă ar fi rămas acasă.

În capătul încăperii, doamna Hasson supraveghea pregătirea meselor pentru micul dejun de a doua zi. Fețele de masă albe atârnau, apretate. Pe fiecare farfurie, câte un șervet împăturit.

De astă dată, mesele erau împodobite cu câte o singură dalie, într-o vază de argint, în formă de cornet.

Când Jack s-a apropiat de bar, domnul Hasson și-a înălțat privirile de pe ziar. În capătul încăperii, doamna Hasson aranja un cornet de argint, ușor deplasat, și în film bărbații se rezemau de stâlpii din gară și așteptau, cerul dimineții albastre aștepta, toată lumea aștepta, șinele lungi argintii așteptau.

— Ce mai face Jack? a întrebat domnul Hasson, de parcă ar fi fost obișnuit să-l vadă zi de zi.

Și-a ridicat ochelarii și a început să strângă ziarul.

— Mulțumesc, bine. La dumneavoastră totul e în regulă?

— N-am motiv să mă plâng. Mama e bine? Ai venit s-o vizitezi în weekend? Cred că se bucură că nu e singură. Îi ridici moralul.

„Punem rămășag?" și-a spus Jack. Se gândea la expresia chipului ei când apăruse în casă pe neașteptate, cu o seară înainte. Arăta ca o femeie smulsă brusc din păienjenișul somnului. Mulțumită, da, până la urmă mulțumită. Dar mintea ei avusese nevoie de mult timp până să ajungă la mulțumire.

— Și Dublinul puturos cum mai e? Tot la fel?

— În mare parte.

— Oraș periculos. Primăriței McMenamin din Gortahork i-au spart mașina și i-au furat toate hainele. În plină zi. Nu i-au lăsat nici măcar o ață. Îți închipui ce-i în oraș. Numai droguri și băutură și pușți care-ți șparlesc banii din buzunar.

A scos un hohot de râs și a întins mâna după o halbă de bere.

— Cel puțin așa spun la radio. Bere Guinness?

Jack a dat din cap.

— Cică azi e mai multă siguranță la Belfast. Tulburări și belele peste tot. Ce părere ai?

Ținea cana bine echilibrată sub robinet.

— Ei, nu-i chiar atât de rău cum scriu ziarele.

Domnul Hasson nu i-a acordat atenție.

— Eu, unul, nici nu m-aș apropia de oraș. Uite, săptămâna trecută mă pomenesc cu doamna Hasson că vrea să plece la Dublin să colinde prin magazine. Nici să nu te gândești, i-am spus. Ce poți găsi la Dublin care să nu fie și la Donegal? Și mai dai bani și pe benzină. S-ar putea să-ți pierzi și viața. Să ai un accident de mașină. Să prăpădești mașina și să-ți pierzi și viața, noaptea, pe O'Connell Street. Așa i-am spus. N-am avut dreptate?

— Și s-a mai dus?

— Sigur că nu. Cum să se ducă, dacă eu i-am spus să n-o facă? I-am zis: Ține-ți banii ca să pleci anul viitor, cu soră-ta Kathleen, în pelerinaj la Lourdes. Două parohii s-au unit și au alcătuit un grup.

A închis încet robinetul și a contemplat paharul.

— N-am avut dreptate?

— Dacă vrea să plece la Lourdes...

— Cred și eu că vrea să plece la Lourdes. De ani de zile mă tot bate la cap, dar de fiecare dată grupul pleca exact când ea nu putea. În toiul sezonului turistic. Curgeau autocarele. Hotelul era plin ochi. Oamenii veneau să mănânce la toate orele din zi și din noapte. Putea să plece? Ia spune-mi!

— Da, într-adevăr.

A împins paharul spre Jack.

— Avem un preot nou, părintele Mulcahy, și i-am spus: Ascultă ce-ți spun eu, părinte Mulcahy, dacă pelerinajul ăsta la Lourdes ar avea loc într-un moment mai potrivit... înțelegi ce vreau să spun? Ce s-o mai lungim! Părintele Collins, nu c-aș cârti împotriva lui, dar nu accepta sugestia. Iulie îi convenea lui și în iulie organiza pelerinajul. Pe ăsta nou o să încercăm să-l aducem la gânduri mai bune. Un pic de flexibilitate în gândire. Așa i-am spus. N-am avut dreptate? Dacă stai să te gândești, doamna Hasson lucrează pentru parohia asta de n-o întrece nimeni. Poți spune că ea ține parohia în spinare, aș vrea să știu și eu cine m-ar putea contrazice, așa că-i drept să i se ofere

posibilitatea unei asemenea călătorii. Nu-i așa? Ea e șira spinării parohiei.

— Desigur.

Domnul Hasson părea satisfăcut.

— Te costă o liră și cinci pence. Ehe! Ce vremuri erau alea când berea Guinness costa un penny și șase halba. Eu nu înțeleg cum de tinerii își mai pot permite în zilele noastre să bea. Politicienii ne-au ruinat țara. Ne-au adus la sapă de lemn. Nu ești de aceeași părere? Unu și șase! Și pe atunci banii erau bani. Argintul era argint. Când au schimbat toate astea, pur și simplu ne-au prădat banii din buzunare. Jaf la drumul mare.

Jack i-a întins banii.

— Eu la șaisprezece ani am făcut legământ să nu beau alcool și nu l-am încălcat până în ziua de azi. Gândește-te numai la câți bani mi-ar fi ieșit din buzunar în toți anii ăștia. Doamna Hasson mai pune câte un strop în gură din când în când. La o nuntă sau la altele de felul ăsta. Un pahar de vin de Porto sau un sherry de-ăl bun, dar eu n-am pus gura. Mama mea, Dumnezeu s-o odihnească, îmi spunea... Bună seara, domnule...

Jack și-a luat paharul de pe tejghea și s-a așezat la o măsuță lângă foc. Un bărbat înalt, într-un costum de tweed, își făcuse apariția în bar. Avea un petic negru pe un ochi și mâneca stângă era goală. Domnul Hasson și-a împăturit ziarul.

— Bună seara, domnule Hasson. Ți-aș dori chiar o seară mai bună.

Voce englezească. Modelată la Oxford sau Cambridge, o voce joasă, plăcută.

— Chiar despre asta discutam, domnule, înainte de-ați intrat. Un scotch, domnule? Ce țară minunată am avea, domnule, dacă n-ar fi clima asta păcătoasă. Ar fi raiul pe pământ.

— Un rai plin de turiști veseli?

— Așa ar fi, domnule.

— Hmmmm!

Și-a întors capul și s-a uitat la ecran.

Un om singuratic străbătea o stradă. Alți oameni îl priveau de după ferestre. Îl pândeau.

— A, da... a spus străinul, după care nu a mai scos o vorbă.

Domnul Hasson i-a turnat, în tăcere, un whisky mare. I-a așezat paharul pe tejghea și i-a împins, alături, o cană cu apă.

— Ești bun la inimă. Uite banii. Fără apă, mulțumesc. Îmi place natur. Să știi că urăsc visul dumitale cu turiștii. Uite, beau pentru vreme rea.

A luat o înghițitură, după care s-a îndreptat spre șemineu. Un moment s-a uitat în jos, la Jack.

— Ai ceva împotrivă dacă mă așez și eu?

— Nu... Eu... firește că nu.

Jack a făcut un gest către scaunul din fața lui.

— Mulțumesc.

Străinul și-a lăsat paharul pe masă, și a întors scaunul cu spatele spre televizor. Pe urmă s-a așezat.

— De șapte ori am văzut filmul ăsta tâmpit. Dar poate că dumneata dorești să-l vezi.

— Nu. Și eu l-am văzut de două ori.

— Mi s-a părut întotdeauna supraevaluat. Iartă-mă, a adăugat râzând, nu l-am văzut niciodată cu amândoi ochii. Poate că, văzut cu doi ochi, e mai bun.

Jack a închis un ochi și s-a uitat o clipă la ecran.

— Nu. E la fel, a răspuns.

Străinul i-a întins mâna peste masă.

— Roger Hawthorne.

Jack i-a strâns mâna. Avea degetele reci. Pe degetul mic, un inel cu sigiliu.

— Jack Cuffe.

Străinul și-a retras mâna aproape abrupt și au rămas amândoi în tăcere.

— Am simțit brusc nevoia să nu fiu singur, a vorbit omul în cele din urmă. O nevoie pe care o încerc foarte rar. Eu nu

sunt cel mai... Dar din când în când... simt nevoia să văd un chip... să aud un glas. Chipul dumitale nu l-am mai văzut pe aici, nu-i așa? A făcut o pauză și l-a examinat pe Jack cu atenție. Probabil că am fost cam aspru azi cu mama dumitale. Mama dumitale? Sau mătușa?

— Mama. Mi-a spus că s-ar putea să vină să vă cunoască. Nu cred că s-a supărat. Uneori e și ea foarte aspră cu oamenii.

— Gregar, ăsta-i cuvântul pe care-l căutam. E bizar cum unele cuvinte îți dispar din când în când din minte. Parcă se joacă de-a v-ați ascunselea cu tine. Voiam să spun că eu nu sunt cel mai gregar dintre oameni. Mama dumitale a făcut drumul pe ploaie.

— Îi place ploaia. În schimb nu-i place să conducă.

— Și eu am venit pe jos până aici astă-seară. E ușor când mergi la vale. E sănătos. Dar, când trebuie să mă întorc acasă, îmi regret uneori excentricitatea. Am o mașină special adaptată.

— Aha!

Războiul cu armele lui i-a fulgerat lui Jack o clipă prin minte. În spatele ușii, doamna Hasson chema pe cineva în bucătărie. Domnul Hasson și-a despăturit din nou ziarul și l-a întins pe tejghea.

„Devine insuportabil, și-a spus Jack. Va trebui să plec."

— Te interesează sistemul de semnalizare al căilor ferate?

— Nu, nu prea. Nu știu mare lucru despre asta.

— Păcat. Ai fi putut să vii să-mi vezi postul de semnalizare. E într-o stare funcțională uimitoare după atâția ani.

Domnul Hasson și-a înălțat privirea și i-a făcut lui Jack un semn cu ochiul peste capul străinului.

— Posturile de semnalizare au fost neglijate în mod criminal în toată țara, a urmat străinul. Și în Anglia. Dacă s-ar fi efectuat un minimum de reparații s-ar fi economisit o grămadă de bani de-a lungul timpului.

— Nu înțeleg...

— Liniile secundare trebuie redeschise, înțelegi. Foarte curând. M-am gândit că s-ar putea să te intereseze.

— Mă rog...

— Eu am avut mare noroc. Cabina în sine a necesitat foarte puține reparații... câteva trepte lipsă, ceva putregai pe ici, pe colo. Nimic iremediabil. Și-l am pe băiatul ăla care mă ajută. A început să râdă: Nu. A fost mult mai mult de-atât. Dar în scurt timp totul o să arate prima-ntâi. Totul o să fie în stare de funcționare. Damian Sweeney. Un tânăr deosebit. Pe vremuri ar fi putut să fie un tâmplar de mare artă. Are mâini de aur... și imaginație. Un artizan. E bine să cunoști un artizan talentat.

Ochiul lui privea melancolic brichetele de cărbuni care ardeau mocnit.

— Există atât de puțini... atât de puțini oameni.

Ochiul și-a mutat privirea de la foc la fața lui Jack. Acesta s-a protejat dând pe gât o dușcă de bere.

— Îl cunoști?

— Nu prea bine. L-am întâlnit la început, când mama s-a mutat aici. Am avut o încăierare...

— A, deci v-ați luat la bătaie? V-ați ars câțiva pumni zdraveni?

Jack a aprobat din cap.

— M-a făcut ticălos de englez din vest.

— Ah, da, da.

— Așa că a curs puțin sânge. Nimic serios. Eu nu locuiesc aici. Îmi fac din când în când apariția pentru o zi, două.

— Când Damian ia o bucată de lemn în mână, ai impresia că ține ceva viu. Nu vorbim mult între noi. Lucrăm împreună. E un sentiment foarte plăcut.

Jack se întreba ce l-o fi apucat pe Damian să lucreze pentru un asemenea țicnit.

— Îmi dai voie să-ți ofer o băutură?

— Păi...

— Dat fiind că ți-am impus tovărășia mea.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră.

Omul a dat din cap și i-a strigat peste umăr domnului Hasson:

— Domnule Hasson, vă rog, încă un rând pentru tânărul de aici.

— Imediat, domnule.

— Ați cumpărat clădirea gării? a întrebat Jack prostește.

— Jack, fii drăguț și mai aruncă pe focul ăsta câteva bucăți de turbă, fă-o de dragul meu.

Jack s-a ridicat de pe scaun, a luat niște turbă din coșul de lângă sobă și a pus-o, cu grijă, în foc.

— Mi-au trebuit câțiva ani până să găsesc locul ăsta de aici, a continuat omul. Posibilitatea asta de perfecționare.

Jack și-a șters degetele lungi și s-a așezat din nou. Străinul nu părea să-i fi observat mișcarea.

— Am avut o gară extraordinară în Northumberland, dar nu m-au lăsat să rămân acolo.

— De ce? Cine...?

Omul s-a uitat la Jack și a zâmbit.

— Ziceau că nu-i... decent.

„Ce cuvânt ciudat!" a gândit Jack. Jumătate din fața lui era decentă, întreagă, cu trăsături frumoase, precise, și cealaltă jumătate, doar un travesti de decență.

Domnul Hasson s-a ivit de după bar cu băutura lui Jack în mână și a venit la ei. A așezat pe masă paharul plin și l-a luat pe cel gol.

— Știți, Jack studiază la Trinity. Colegiul Trinity din Dublin. Un loc faimos. Poate c-ați auzit de el?

Vorbea rar și răspicat, de parcă se adresa unui copil sau unui străin de pe alte meleaguri. Jack și-a simțit obrajii roșind.

— Da, într-adevăr, un colegiu faimos, a admis domnul Hawthorne.

Când zâmbea, cicatricea care-i brăzda obrazul se încrețea și pielea feței se încorda, ca în urma unui efort.

— Cândva, voiam și eu să studiez acolo. Mama mea era irlandeză. La vremea aceea părea un lucru foarte posibil, dar educația mea, adică educația mea oficială, școlară, s-a încheiat brusc când am împlinit optsprezece ani. Mi-am închipuit în mod eronat că patria are nevoie de mine.

Domnul Hasson i-a făcut din nou lui Jack cu ochiul.

Pe ecranul televizorului, Grace Kelly plângea.

— La optsprezece ani suntem cu capul în nori, a urmat domnul Hawthorne, privindu-l pe Jack. Bănuiesc că dumneata ai trecut de vârsta asta minunată.

— Jack e un băiat foarte deștept, a repetat domnul Hasson, depărtându-se de masă.

Și-a ciocănit tâmpla cu degetul, în eventualitatea că străinul nu i-a receptat mesajul.

„Trebuie să înfrunt un bărbat care mă urăște", țipa televizorul într-un crescendo muzical.

— Sunt în anul trei, a precizat Jack, și televizorul l-a completat: „Sau să fiu o lașă infamă".

— Ce studiezi?... dacă nu sunt indiscret... „Să fiu o lașă până la moarte."

— Științele politice și economice.

— V-am spus eu că e deștept.

Domnul Hasson s-a strecurat îndărătul tejghelei și și-a înălțat privirile spre ecran. Abia acum se termina acțiunea.

— Nu visa ea pe atunci că o să ajungă prințesă.

Roger Hawthorne a zâmbit din nou.

— Și e interesant?

— La început am crezut că o să fie... dar... Nu prea știu ce caut acolo.

— Un spațiu de respiro.

— Sau o pierdere de vreme.

— Bănuiesc că ești destul de inteligent.

— Destul, a răspuns Jack râzând.

— Atunci nu-ți pierzi vremea. Eu mi-am petrecut aproape jumătate din viață prin spitale. Dintr-un spital în altul. De la nouăsprezece ani. Asta înseamnă pierdere de vreme. Te cos, te cârpesc, îți peticesc trupul și spiritul ca să te facă acceptabil pentru societate. Trebuie să respecți sentimentele celorlalți. Nu cumva să-ți arăți cicatricile. Să fii curajos!

„Doamne sfinte!" și-a spus Jack speriat.

— Nu te teme. Nu-ți arăt cicatricile. N-ai să vezi nimic.

A tras o înghițitură lungă din pahar.

— Cât timp stai aici?

— Două zile. Vin din când în când să o văd pe mama. E singură.

— A!

— Tata a murit.

— A!

— A fost omorât în Nord. La Derry. În 1975. Locuiam acolo.

Jack considerase întotdeauna că e bine să clarifice lucrul ăsta și să treacă peste el.

— Înțeleg, e tot ce a spus Hawthorne. După un lung răstimp a vorbit din nou: Trebuie să vii să-mi vezi postul de semnalizare.

— Postul?... A, da.

— Cu Damian.

— Da. Mi-ar face plăcere.

— Vino mâine. Pentru moment, Damian lucrează șapte zile pe săptămână. Până mâine s-ar putea să termine scările. Ăsta-i Damian. Dacă-ți face plăcere, vino mâine. Pe urmă s-a ridicat abrupt. Ți-am impus prezența mea prea multă vreme. Scuză-mă.

— Vă rog, nu... Eu...

A arătat spre paharul de bere.

Omul și-a mișcat buzele într-o ușoară grimasă. A dat din cap către Jack și și-a luat paharul. Pe urmă s-a îndreptat spre capătul mai îndepărtat al barului. În timp ce străbătea încăperea, Jack a observat că își ținea capul ușor înclinat spre stânga, de parcă partea stângă a corpului era ceva mai scurtă decât dreapta.

La televizor, numai muzică și happy-end „Ce m-aș face dacă m-ai părăsi?"

Hawthorne s-a cocoțat pe unul din scaunele înalte din plastic negru și i-a arătat prin semne domnului Hasson că ar mai dori o băutură.

„O, iubitule, nu mă părăsi în ziua nunții noastre. Nu mă părăsi, iubitule..."

Jack a dat pe gât berea care-i mai rămăsese.

— Noapte bună, le-a spus, și a ieșit din bar.

— Bună să fie, Jack, a îngânat domnul Hasson, vesel.

I-a mai făcut o dată cu ochiul. Roger Hawthorne n-a scos un cuvânt.

Ședea nemișcată, contemplându-și propria reflecție în sticla neagră a geamului din camera de zi. Imaginea camerei calde reflectată în geamul negru îți evoca un orb care vrea să se desprindă de întuneric, dar, în același timp, e contopit cu întunericul.

— Ai pierdut *La amiază*[1], i-a spus lui Jack când l-a văzut intrând.

— Nu. Am prins *La amiază*. Am de gând să pornesc o campanie pentru interzicerea proiecției filmului în locurile publice. Ar putea să se aplice și la *Casablanca*.

— Credeam că te impresionează.

— Numai *Diligența* și *Șoimul maltez* mă mai impresionează.

— Ești dezgustător.

— Și fulgii de porumb.

Helen s-a dus la bucătărie.

— Ce aiureli... a rostit când a trecut pe lângă el. Vino să mănânci. Astă-seară nu ai fulgi de porumb.

A urmat-o în bucătărie și s-a așezat la masă.

— L-am cunoscut pe prietenul tău.

---

1 *High Noon* (1952), western celebru regizat de Fred Zinnemann, cu Gary Cooper și Grace Kelly în rolurile principale.

— Pe cine? a întrebat scoțând mâncarea din cuptor. Fii drăguț și deschide sticla aia de vin. Eu n-am prieteni.

— Bărbatul de la gară. Domnul Hawthorne.

— A, pe el. Ce mai prieten!

— Fir-ar să fie! S-a rupt dopul.

— Nu-l mai mișca, împinge-l în jos, în sticlă. Împinge-l, Jack. Și unde l-ai întâlnit?

— La hotel. Și pe el îl călca pe nervi filmul. S-a scuzat, într-un fel, că ți-a vorbit cam aspru.

— Nu mai spune!

I-a pus în față farfuria cu mâncare. O urmărise întotdeauna ideea că o mamă bună trebuie să-și hrănească bine puiul.

— Am impresia că-i cam sărit de pe fix. Vrea să mă duc să-i văd cabina de semnalizare. Mamă, nu pot să înfulec toate astea.

— Fă un efort.

I-a luat vinul din mână, și-a vârât degetul în gâtul sticlei, a împins într-o parte rămășițele dopului, astfel încât a putut să umple fără greutate un pahar.

— Și taică-tău fărâmița întruna dopurile.

— Vinurile ieftine au dopuri ieftine.

— Prostii. Avea o atitudine arogantă față de vin. Nu deschidea sticlele cu grijă. Nu-i nevoie decât de puțină grijă. Să înfigi drept tirbușonul. Uite!

A luat tirbușonul și i l-a fluturat sub ochi.

— Bine, bine. Am recepționat mesajul.

Helen s-a așezat și s-a uitat la farfuria cu mâncare din fața ei. Își luase o porție aproape la fel de zdravănă, ca aceea a lui Jack. „Nu-i de mirare că se îngrașă, și-a spus el. E grasă și arțăgoasă."

Helen s-a uitat la el zâmbind.

— Mai spune-mi despre omul de la gară. Lungilă ăla, e cât o prăjină.

— Nu mai am ce să-ți spun. Se pare că are chestia aia... o fantezie... o țicneală în legătură cu posturile de semnalizare.

Mi-a zis că înainte de a veni aici a mai avut o gară pe undeva, prin Anglia. E un capitalist împuțit care are mai mulți bani decât minte, asta-i părerea mea.

Lui Helen i se îmbujorau obrajii când îl auzea vorbind astfel. Roșea pentru grosolănia lui. Și pe Jack îl enerva reticența ei. Nu era nevoie să-i spună ceva. Pur și simplu i se aprindeau obrajii.

Un timp au mâncat amândoi în tăcere.

— Pretinde că Damian Sweeney e un artist, a rupt Jack tăcerea.

— Ăsta-i ăla cu care te-ai bătut?

— Da.

Helen a râs.

— Îmi aduc aminte. Sângele e de un roșu atât de strălucitor! Nu țin minte de ce v-ați bătut și cum, nu-mi amintesc decât de sângele tău roșu strălucitor de pe cămașă când ai intrat în casă. Mi-a spus cineva că Sweeney e amestecat în nu știu ce chestie.

Și-a scos o țigară dintr-un pachet de pe masă, i-a ciocănit vârful cu degetul mare, dar, din cine știe ce motiv, a vârât-o înapoi în pachet.

— Aha! a exclamat el.

— Cică ar fi socialist sau așa ceva.

— Asta-i ceva inofensiv, mamă. Și eu sunt socialist.

— Există socialiști și socialiști.

— Profundă remarcă!

Helen s-a uitat la el, peste masă, și a zâmbit ușor.

— N-am pretenția să înțeleg.

— Oricine trebuie să încerce să înțeleagă. Ai datoria să încerci.

— Eu n-am simțul datoriei, a răspuns Helen clătinând din cap.

Jack s-a întrebat în sinea lui ce alte simțuri o fi având, dar, desigur, nu a rostit nimic cu glas tare. Între ei doi existase întotdeauna o barieră care nu le îngăduise să-și pună anumite întrebări.

— E membru al unei organizații violente și total ilegale, asta mi s-a spus, a continuat ea după un răstimp.

— Adică e un luptător pentru libertate.

— Avem libertate, Jack.

De astă dată și-a scos țigara din pachet și și-a vârât-o între buze.

— Habar n-ai ce vorbești.

— Posibil, dar cred că nici tu nu știi ce vorbești. Adevărurile se pierd foarte ușor.

— Ce naiba știi tu despre adevăr? Despre realitatea în care trăim? Stai cocoțată pe deal și te uiți la mare. Ai căldură în casă, ai ce mânca, nimeni nu te supără. Niciodată n-ai cunoscut nimic despre nimeni.

Ea continua să fumeze.

— Ăsta-i unul din marii dușmani împotriva cărora trebuie să luptăm: indiferența, suficiența burgheză.

— N-are rost să-mi zbieri lozinci.

— Nu zbier lozinci.

— Nu zbieri, dar te montezi singur.

— Trebuie să zbieri la oamenii care... nu te ascultă.

— Nu sunt obligată să te ascult dacă nu vreau. Asta-i una dintre componentele libertății. În orice caz, când o să găsești un lucru nou de spus, când oricine altcineva va avea un lucru nou de spus, o să ascult... chiar de aici, de pe coasta dealului. Unul dintre puținele privilegii ale bătrâneții este acela că poți deveni selectiv.

Jack a izbucnit în râs la auzul acestui cuvânt pompos.

Ea și-a mijit ochii și l-a privit prin norul fumului de țigară.

— Niciodată nu trebuie să disprețuiești, a continuat cu voce calmă. Nu disprețui pe nimeni. Poți să urăști... urăște-mă dacă vrei, dar nu disprețui.

Și-a mișcat brusc mâna cu țigara, descriind un arc în aer, și scrumul a căzut pe masă.

— Dar nu te disprețuiesc, i-a răspuns el cu indignare în glas.

Helen a strivit mucul de țigară și a continuat să mănânce în tăcere.

— De ce ne vine atât de greu să ne vorbim?

Jack nu ținea să-i vorbească. Ăsta era miezul chestiunii. Nu voia ca ea să-i cunoască secretele. Era un lucru pe care îl învățase chiar de la Helen, își apărase întotdeauna secretele de ei doi, de Dan și de Jack. Fusese o vajnică apărătoare de secrete.

— Trebuie să fi fost un bărbat foarte frumos când era întreg, a schimbat Helen vorba. Mă întreb ce i s-o fi întâmplat.

— Cui?

Jack pierduse firul.

— Bărbatului de la gară.

— Războiul.

— Ah, da. războiul. Mai vrei?

— Nu mai pot înghiți nimic.

— O portocală? Ia o portocală.

— Mamă, nu pot suferi portocalele. Niciodată nu mi-au plăcut. Ar fi trebuit să știi.

— Da. Uit mereu. Pentru că nu pot să înțeleg cum nu-i plac cuiva portocalele. Poate că într-o zi o să se întâmple un miracol. Hocus pocus, și o să mănânci o portocală.

— De ce nu vii niciodată s-o vizitezi pe bunica?

— Nu vizitez pe nimeni.

— S-ar bucura să vii.

— Hmmm!

— Doar pentru o zi, două, din când în când.

— N-am fost niciodată prea bune prietene.

— Ea nu-i de aceeași părere. Ține foarte mult la tine. Îți duce dorul.

— Bunica ta e înconjurată de multă lume. Are trei fete care se agită în jurul ei ca niște sclave... și o droaie de prieteni. Nu cred că resimte atât de puternic absența mea.

— Tata...

— Ascultă-mă, Jack... Eu am fost o soție conștiincioasă și o noră conștiincioasă... Dar toate astea s-au sfârșit.

Și-a mai turnat un pahar de vin.

— Ne-a mai rămas atât de puțin timp...

— Pentru ea.

— Și pentru mine. Nu vreau să mă las din nou absorbită. Nu vreau să mai fiu tocată.

— Nu ești în toate mințile.

— Așa e.

— Și ce să-i spun?

— Nimic. Nu te transforma în sol. Nu ții minte ce pățeau solii în tragediile grecești? Le scoteau ochii sau le tăiau limbile. Crede-mă, dacă bunica ta ar dori să mă vadă, mi-ar da ea singură de știre.

Și-a întins mâna spre el, peste masă.

— E în ordine, puișor. Tu te împaci bine cu ea. Asta-i grozav. Așa trebuie să fie. Tatăl tău nu s-a scuturat niciodată de ea – a purtat-o mereu pe umeri... Și ea îl trata ca pe o ființă superioară. Ceea ce lui i se părea irezistibil. Nu văd de ce n-ai găsi și tu că e un lucru irezistibil, dar de data asta lăsați-mă pe mine deoparte, nu vreau să mă mai implic.

Jack s-a ridicat de pe scaun.

— Mă duc să mă culc.

Helen a dat din cap.

— Mai fumez o țigară și merg și eu la culcare.

— Câte țigări fumezi pe zi?

— Prea multe.

Jack a lăsat-o cu țigara.

Probabil că a găsit vechiul gramofon cu manivelă a doua zi. Jack plecase în sat pe la nouă dimineața. Ploaia țăcănea tot timpul în acoperișul de sticlă al hambarului și ea îl auzise demarând mașina, după ce deschisese poarta, și pornind pe drumul spre sat. Mintea lui Helen era înțesată de frânturi de gânduri răzlețe. Sunt momente în care letargia pare să te copleșească atât de tare, încât îi simți, parcă, greutatea fizică la fiecare pas, la fiecare gest al mâinii. Chiar și să scoți o țigară din pachet ți

se pare o operație majoră. Nimic proaspăt, nimic nou nu-și croiește drum în mintea ta. În asemenea zile, săptămâni, uneori chiar luni, îi venea greu dimineața să se dea jos din pat. O zi lipsită de orice speranță trebuie petrecută în pat. Helen se găsea în convalescența unei asemenea etape și tocmai începea să se gândească, cu precauție, la reluarea muncii. Dar pretextul de a-și părăsi atelierul din hambar pentru o oră sau două, ca să scotocească prin calabalâcul lui Jack, era prea bun ca să nu profite de el.

Partea din cameră unde se instalase el era foarte bine pusă la punct. Patul, strâns cu grijă, caietele și hârtiile de pe birou, aranjate în teancuri ordonate. O mică mașină de scris portabilă trona învelită într-o husă albastră. Înclinația spre ordine desăvârșită o moștenise de la taică-său. Helen nu se sinchisise niciodată de ordine. La peretele din cealaltă parte a camerei se găseau două cufere și câteva lădițe, totul acoperit cu două perdele vechi, ca să le apere de praf. Helen a deschis primul cufăr. Două blazere vechi, niște pantofi scâlciați, o rachetă de tenis Macply cu mânerul intact. Jack fusese un jucător destul de bun, probabil că mai era, avea un *forehand* puternic și servea corect; tot moștenire de la tatăl său. Postere, frumos rulate și puse la marginea cufărului. Obișnuitele postere cu Che Guevara, Mick Jagger, Monroe, Chaplin și o copie după Proclamația Republicii[1]. O cutie cu instantanee făcute de el cu aparatul Kodak Instamatic pe care i-l dăduse ea când împlinise zece ani. Nu promiteau prea multă originalitate. Câteva cărți, dar nimic interesant. Alistair Maclean, Agatha Christie, restul cărților le luase la Dublin: câteva cărți ale ei din copilărie, *Alice*, *Crimson Fairy Book*, *Just So Stories*, cu numele ei caligrafiat frumos pe prima pagină, cu litere mari, distanțate. *Treasure Island*, *The Black Arrow*, *The Heroes* a lui Kingsley. Le-a adunat pe toate și a așezat întregul teanc pe masa din bucătărie. *Crimson Fairy Book* avea marginile

1 Proclamația de independență a Republicii Irlandeze față de Regatul Unit (1916).

paginilor aurite. Pisica devorase tot untul și acum se încovrigase lângă farfuria goală, provocând-o, parcă, pe Helen s-o lovească. Helen a luat farfuria mânjită, a spălat-o, pe urmă a pus la încălzit cafeaua rămasă de la micul dejun al lui Jack.

— Mâță păcătoasă! Dacă îndrăznești cumva să-mi vomiți în casă, te bat!

Pisica i-a ignorat cuvintele, mișcându-și urechile, și s-a lăsat furată de somn.

E straniu ce rezonanță puternică au cuvintele unei persoane singure într-o cameră goală. Răsună altfel decât o conversație și par să fie absorbite de obiectele înconjurătoare.

Lui Helen îi plăcea uneori să se confrunte cu sunetele propriei ei voci. Imaginile orale pot fi la fel de impresionante ca și cele vizuale, răscolitoare. Ecourile cuvintelor rostite își reverberează propria rezonanță în mintea vorbitorului.

Cafeaua reîncălzită era dezgustătoare. A sorbit două înghițituri, după care a renunțat și s-a întors în camera lui Jack.

A descoperit gramofonul în cel de-al doilea cufăr, sub o stivă de discuri vechi, ordonat împachetate și învelite. Erau grele. Le-a așezat pe birou și a tras cu mâneca jachetei capacul rulant. Gramofonul era o cutie mare de mahon, cu o serie de căpăcele în față. Un dar de la tatăl ei cu prilejul unei zile de naștere... trebuie să fi fost pe la sfârșitul războiului. A răsucit un buton și căpăcelele s-au deschis. A ridicat capacul gramofonului. Manivela era așezată în șănțulețul ei și a găsit chiar și o cutie cu ace. A scos manivela, a fixat-o în gaura laterală și a învârtit-o. A scârțâit ușor la pornire. Întotdeauna, chiar din prima zi, pornea cu un scârțâit. L-a recunoscut, îi era familiar, ca și ușoara rezistență pe care o opunea manivela când o învârtea. După ce a învârtit-o până la capăt, a început să desfacă discurile.

La capătul gardului de verdeață, o poartă se deschidea spre peron, chiar în spatele cabinei de semnalizare. Cineva fluiera de zor; fără melodie, doar un sunet șuierat, inform. Jack s-a

îndreptat spre poartă. Baza micuței clădiri era din cărămidă roșie, înaltă de vreo trei metri. Un rând de trepte de lemn duceau de la capătul peronului până la ușa de sticlă a cabinei. Damian, pe vine, freca de zor cu glaspapir bârnele care susțineau balustrada. O mână i se rotea frecând cu șmirghelul, cealaltă pipăia întruna lemnul ca să constate dacă n-au rămas noduri sau asperități. Un praf fin se împrăștia în briza ușoară. Damian fluiera. Purta pe cap un fes negru, tras peste urechi. Jack a rămas câteva momente în poartă urmărindu-l. Damian lustruia și fluiera. Fluieratul părea să fie un lustru iscat din capul lui.

— Damian!

Jack a deschis poarta și a ieșit pe peron. Smocuri de iarbă și de buruieni răzbăteau prin crăpăturile asfaltului. În locurile în care odinioară curgeau șinele de cale ferată se încâlceau acum hățișuri de rugi de mure și mărăciniș.

Damian s-a oprit din muncă și din fluierat și și-a înălțat privirile spre Jack. Cu o mână și-a îndreptat fesul negru.

— A, da. Nu te-am prea văzut în ultima vreme pe aici.

— Treburi. Examene. Știi cum e.

— Da, da.

S-a întors cu spatele la Jack. Și-a trecut mâna peste bârnele de susținere, în lung și în lat, ca să se asigure că sunt netede, după care a pornit din nou să frece.

— Ai auzit de Manus Dempsey? l-a întrebat Jack în cele din urmă.

— Îhâm.

Mâna nu i se oprise nici o clipă din șlefuit. Particule minuscule de rumeguș îi zburau de sub degete și se risipeau pe pământ.

Jack s-a apropiat de el.

— Manus zice că ar trebui să ne apropiem și să colaborăm.

Mâna care freca și-a încetinit ritmul. Damian s-a uitat la Jack și a zâmbit ușor.

— Păi ne-am apropiat de ani de zile. Nu i-ai spus lui Manus? l-a întrebat râzând. Nu i-ai povestit lui Manus?

— Nu mi s-a părut important.

— Oricum nu-mi pasă mie de individul ăsta. Pălăria-i prea mare pentru capul lui. Un înfumurat de Dublin. Poate că și tu ai ajuns un înfumurat de Dublin?

— Nu. N-aș crede.

— Foarte bine. Că dacă nici tu nu-ți mai încapi în piele o să-ți dea iar borșul pe nas.

— Văd că nu te-ai prea schimbat.

— Nimeni nu se prea schimbă. Din leagăn și până la groapă. Doar că înveți să mergi și să vorbești și să te lupți pentru colțișorul tău. Asta-i tot.

— Zice că ești un adevărat artizan.

Damian s-a pornit din nou să frece cu frenezie.

— Manus Dempsey n-ar putea să deosebească un artizan de un gropar.

— Nu Manus, s-a corectat Jack râzând. Celălalt. Englezul. Hawthorne sau cum l-o mai fi chemând.

Damian părea mulțumit.

— Așa ți-a spus?

— Da. Un artizan desăvârșit.

Damian a lăsat șmirghelul pe o treaptă și și-a trecut amândouă mâinile de-a lungul balustradei. Tandru, de parcă ar fi mângâiat o ființă umană.

— Ia pune mâna aici.

Jack a venit lângă el și a pipăit lemnul. Era perfect neted.

— Parcă-i un poponeț de prunc, a apreciat Damian. Mai trebuie un strat de vopsea și-i prima-ntâi.

Pentru Jack, o bucată de lemn nu era decât o bucată de lemn, dar trebuia să admită că întreaga treabă dovedea profesionalism.

— E păcat s-o vopsești. Arată bine așa cum e.

Damian a extras un pachet de țigări din buzunarul salopetei.

— Prima-ntâi, l-a îngânat Jack încurajator.

Damian a întins spre el pachetul de țigări, fără să scoată o vorbă.

— Nu, mulțumesc. Nu fumez.

— Asta-i prima pe ziua de azi. A scos o țigară și și-a vârât-o în gură. De fapt nici nu știu de ce o fac. Nu mă dau în vânt după țigări. Aș putea să mă las și mâine de fumat.

— Toți spun la fel.

— Dar eu o spun sincer. Asta-i deosebirea dintre mine și ceilalți. Eu o spun sincer.

— Și asta spun toți.

Damian și-a scos țigara din gură și a aruncat-o în lăstăriș. Pe urmă a scos întreg pachetul din buzunar și l-a aruncat după țigară. După care a scos din același buzunar o cutie de chibrituri, dar a ezitat un moment, apoi a băgat-o din nou în buzunar.

— Pe asta o păstrez. Că poate o să-ți dau foc.

S-a așezat pe treapta de jos și și-a scos fesul de pe cap. Avea părul lung. Bucle castanii-roșcate, ca de fată. Și-a șters fața cu fesul, pe urmă l-a așezat pe treaptă lângă el.

— Ce vrei de fapt?

— Am venit doar să te salut.

— Manus te-a trimis de la Dublin doar ca să mă saluți?

— Cam așa ceva.

Damian a privit peste capul lui Jack dincolo de gardul viu, deasupra plaiurilor povârnite, spre mare.

— Vrei să vezi postul de semnalizare? a întrebat după un lung răstimp de tăcere.

În timp ce vorbea, arăta cu capul către ușă.

— Da.

— Mă duc să-l chem.

— Nu poți tu singur...?

— E gara lui.

— Ce dracu' ți-a venit să lucrezi pentru un zărghit ca ăsta? E zărghit, nu-i așa?

— E un tip de treabă. Mie îmi place. Și plătește bine. Îmi place cu toate că e englez. Are în el ceva ce-mi place. Și știe să aprecieze o treabă bine făcută. Ăsta-i un lucru bun. Nu sunt

mulți cărora să le pese că lucrezi bine. Toată lumea vrea să termini cât mai repede, asta-i interesează. Să termini cât mai repede. Fă-o repede și să iasă cum o ieși.

Jack n-a scos nici un cuvânt, pur și simplu stătea locului și se uita la Damian, care scruta marea. „Cântă-i după ureche, îi spusese Manus. Probabil că trebuie reactivat."

— Vreau să-mi construiesc o barcă, într-o bună zi, a vorbit Damian.

— Zău?

— O am în cap. O cocă frumoasă din lemn.

— Un iaht, o barcă de navigat?

— Da. Am petrecut prea mulți ani în bărcile alea de pescuit împuțite și zgomotoase. Motoare, benzină, fum. Vreau să ies în larg cu barca mea, în tăcere. Ai văzut vreodată un *hooker*?

— Da.

— Asta vreau, o barcă frumoasă. Ceva ca o navă cu pânze. Mai mică, desigur. Pe la Achill se construiesc bărci din astea... iole, cu o singură pânză mare. M-am gândit că poate ar fi mai practică, dar eu prefer un vas de pescuit. Uite așa.

S-a uitat la Jack și a rânjit.

— Să punem gara asta pe picioare. Și după aceea trecem la barca mea. Am făcut planurile. Un *gleoiteog*. Asta are, mai mult sau mai puțin, forma unei nave, numai că-i mai mică.

— Adică...

— Ai văzut magazia aia de la capătul peronului? Mi-a spus că o să putem să construim barca acolo. N-o să avem niciodată piese de depozitat acolo. O să putem conduce gara și o să construim și barca. Nici o problemă.

— Ți-ai pierdut și tu mințile? Se vede că-i molipsitor.

— Și ce-i rău în asta? La început, când mi-a cerut să lucrez pentru el, am stat pe gânduri... Și mi-am spus că trebuie să cred în el. Câteva zile am tot stat și m-am frământat. Ce-i rău să crezi în ceva? Asta mi-am spus. Mie-mi place omul.

Jack a râs.

Damian și-a pus din nou fesul pe cap și s-a ridicat.

— Poți să râzi cât îți place. Mă duc să-l chem. El o să-ți arate postul de semnalizare.

A pornit-o pe peron.

„Probabil că trebuie reactivat", auzea Jack în ureche glasul lui Manus. „Reactivare, pe naiba, ăsta are nevoie să fie zdravăn scuturat și dat peste cap."

S-a așezat și el pe treaptă să aștepte. Mirosul cald al rumegușului îi gâdila nările.

Ce o să facă Manus? Metodele lui erau foarte directe. Unul dintre motivele pentru care Jack îl admira. „Eu, unul, sufăr de ocolișuri, de o discreție mic-burgheză, și-a spus Jack, scărpinându-și nasul." „Munca de bază a fost făcută acolo, băiete, i-a spus Manus. Tu nu trebuie decât să reactivezi."

— Căcat... a rostit Jack cu voce tare.

„Băieții ăștia din Donegal sunt niște îngălați. Fac ce le spui, execută, dar n-au pic de inițiativă. Tot timpul trebuie să te ții după ei, să-i mâni. Să te ții de capul lor. Du-te acolo, Jack, băiete, și ține-te de capul lor."

Lucrul la care nu s-a așteptat însă era țicneala asta a lui Damian.

— Căcat... a repetat Jack.

Damian a ieșit din clădire și s-a îndreptat spre Jack.

— N-are chef.

Jack s-a ridicat în picioare.

— Dar ce-i cu el?

Damian a scuturat din cap.

— Câteodată zace așa, cu ochii închiși. Mi-a zis să-ți spun să pleci și să vii altădată. Nu face nimic rău. E posibil ca peste un ceas, sau peste zece minute, sau mâine să-și revină la normal. Vino mâine... și ad-o și pe mama ta.

— Pe mama?

— Da. A spus s-o aduci și pe mama ta.

— Ascultă-mă, Damian, tu știi foarte bine că n-am venit aici să-l văd pe el sau să-i văd gara. Manus mi-a cerut să iau legătura cu tine.

Damian s-a uitat la Jack fără să spună un cuvânt. După un moment și-a scos din nou fesul. Vântul îi sufla părul.

— Mă duc să-i fac o cafea, a spus în cele din urmă. Să te conduc.

S-a întors cu fața spre clădire.

— Ce fel de barcă ai spus că ai de gând să-ți construiești?

— Un *gleoiteog*, a răspuns din mers.

Până când a ajuns la ușă, n-a mai scos o vorbă.

— La ora opt o să fiu la barul lui Kelly, l-a anunțat Damian.

Și-a fluturat fesul spre Jack și a intrat în clădire.

Când s-a întors Jack acasă, Helen stătea în curte, în fața ușii de la bucătărie, și învârtea manivela gramofonului.

Jack și-a dat seama că scotocise prin camera lui.

— Bună, l-a salutat ea când l-a văzut în poartă.

Manivela gramofonului scârțâia.

— Ce faci cu vechitura aia?

— M-a sunat acum o oră Mary Heron și mi-a adus aminte că i-am promis să o ajut la bazarul de săptămâna viitoare, la standul de obiecte vechi. Îmi ieșise complet din cap. Doamne sfinte, uit totul. Chiar dacă-mi notez ce am de făcut, uit să mă uit peste note. De gramofonul ăsta am și uitat că există, până l-am găsit în camera ta.

— Mă rog, ăsta chiar e o antichitate. Nimeni n-o să-l cumpere.

— S-ar putea să-l ia cineva care nu are curent electric în casă.

— Mamă, nu vorbi prostii, toată lumea are electricitate.

Helen a scos un disc dintr-o cutie de carton de pe măsuța de lângă aparat și l-a așezat pe platanul gramofonului. A apăsat un buton și discul negru a început să se învârtească încet. Cu mare grijă a introdus un ac în dispozitivul brațului de metal

și l-a așezat la marginea discului. O clipă s-a auzit o miorlăială, și apoi, hârâit, dar ritmic, sunetele unei orchestre de dans. Helen a rămas nemișcată, ascultând.

„*Iarbă verde, de ce șoptești*" – îngâna o voce mârâită – „*de ce să te audă copacii?...*"

— Cineva o să-l cumpere. Ai să vezi. Și avem o grămadă de discuri și două cutii cu ace. Cred că azi nici nu se mai găsesc ace din astea.

„*De ce...*"

— Stai să vezi. A învârtit un buton dintr-o parte a aparatului. Butoanele astea fac sunetul mai tare sau mai încet. Ascultă puțin...

„*Iarbă verde, de ce șoptești*" – volumul glasului s-a ridicat puternic – „*copacii nu trebuie să afle*" – a continuat apoi scăzut.

— Îmi cheltuiam toți banii de buzunar pe discuri. Se spărgeau foarte ușor. E o minune că au mai rezistat atâtea.

Vocea hârâită răsuna în curte. Absurd, ca nuca-n perete.

— Am putea să și dansăm. Helen a executat o piruetă experimentală. Dumnezeule, taică-tău era un dansator groaznic. Se fâstâcea de tot când trebuia să danseze și intra în panică. Formația asta se numea The Ink Spots[1]. Cred că erau negri. Par să fie negri, nu?

A învârtit din nou butoanele. Cântărețul avea acum o voce foarte neagră.

— Charlie Kennedy era mare dansator. Era o plăcere să dansezi cu el. Executa tot felul de figuri. Imita pașii pe care-i văzuse în filme. Ceilalți băieți te călcau pe picioare sau își numărau pașii în gând. Charlie era extraordinar. Mă întreb ce s-o fi ales de el.

— Și-a schimbat numele și a devenit Gene Kelly.

— Studia teologia... Așa cred. Da. Probabil c-o fi ajuns episcop. Un episcop dansator.

---

1 Pete de cerneală (engl.).

Brusc, s-a aplecat, a scos acul din brațul gramofonului. Discul negru continua să se învârtă în tăcere.

— Un episcop dansator în Matabeleland[1], înconjurat de fete negre, frumoase, cu sânii goi și de bărbați care bat în tam-tamuri. Și în mijlocul lor, episcopul Charlie Kennedy, dansând în odăjdii.

— Matabeleland nu mai există.

Helen a făcut o grimasă, apoi a închis butonul gramofonului. Placa turnantă și-a încetat rotațiile cu un suspin, apoi s-a oprit complet. A scos discul și l-a vârât la loc în plicul de carton, apoi a acoperit gramofonul cu capacul lui.

— Mă mir că nu l-am folosit deloc în toți anii ăștia. Mare minune că mai funcționează după atâta neglijare. Te rog, fii bun și cară-l în verandă, ca să-l poată lua de acolo Mary când o veni să adune obiectele. Vezi să nu-l scapi. Țin la el. Chiar țin la el.

Jack a făcut ce i-a cerut. În verandă, era un maldăr de lucruri ale lui. A așezat pe jos gramofonul și a ridicat blazerul lui de la școală, care zăcea frumos împăturit în vârful grămezii. A alergat din nou în curte. Helen stătea rezemată de un zid scund și privea la mare.

— Fii atentă, a strigat Jack, fâlfâind blazerul. Să nu cumva să dai la bazar blazerul meu.

— De ce nu? l-a întrebat, întorcându-și capul.

— E blazerul meu de la școală.

Helen a râs.

— Doar nu-ți trece prin cap să lași pe cineva să poarte blazerul meu de la St. Columba.

— N-aș fi crezut că o să te supere așa ceva.

— Mă supără.

— Buzunarul cu emblema poate fi detașat. Blazerul e aproape nou. Adu-ți aminte că imediat după ce ți l-am cumpărat a

1 Nume vechi dat ținutului ocupat de un trib de zuluși din Transvaal.

urmat o perioadă în care ai crescut brusc și a trebuit să-ți cumpăr altul pe măsură.

A întins mâna și a pipăit materialul.

— E o stofă foarte bună. Dacă-l lăsăm aici o să-l mănânce moliile.

— Prefer să-l mănânce moliile decât să-l vinzi.

— Bine, bine, a răspuns Helen ridicând din umeri. Ia-l! Hrănește moliile cu el. Sau fă ce vrei. Eu mă duc să înot. Mi-e capul plin de probleme nerezolvate și miros toată a haine vechi, stătute. Vino și tu să înotăm împreună.

Jack a clătinat din cap.

— O să-ți facă bine.

— Nu mi-a făcut niciodată bine să intru și să ies din apa aia înghețată. Asta-i o închipuire a ta.

— Dacă nu vii și tu, mă duc cu bicicleta, a răspuns ea fără să-i asculte cuvintele. Da, merg cu bicicleta. E foarte sănătos. După aceea o să pot să mă încui zile întregi în hambar, fără să mă mai gândesc la nevoia de exercițiu și de aer curat sau de mai știu eu ce.

— Și ce-o să faci zile întregi în hambar?

— O să pictez.

— De ce, mamă?

— De ce nu? În fond, cu multă vreme în urmă, eram convinsă că singurul lucru pe care-l visez e să ajung o mare pictoriță. (A zâmbit.) Asta se întâmpla de mult de tot, pe când aveam vreo cincisprezece ani. Altă închipuire de-a mea.

— Și de ce n-ai ajuns? Ce te-a împiedicat?

— Pur și simplu n-am avut energia necesară. Nu mă simțeam în stare să sufăr.

Helen a zgâriat cu unghia o pată de mușchi verde de pe zid.

— De ce era necesar să suferi?

— Ar fi trebuit să mă dezrădăcinez, să învăț să fiu singură, să lupt cu diavolii. Așa încât...

S-a uitat la el. Expresia „să lupt cu diavolii" îl iritase, era evident. Uneori semăna atât de mult cu Dan, când își țuguia ușor buzele de supărare.

— Așa încât, a continuat ea, iată-mă aici. Iată-te și pe tine aici. Iată-ne pe amândoi aici.

Drumul spre țărm cobora la vale, trecând prin ulița satului între barul lui Harkin și magazinul de fierărie al lui Doherty. La vreo sută de metri după ieșirea din sat, șoseaua devenea un drum de țară, scobit de hârtoape și de gropi săpate de roțile mașinilor și căruțelor. O poartă tăiată în gardul viu, înalt, de mărăcini și fuchsia, ducea la capătul parcului de rulote, dar drumul șerpuia mai departe printre gardurile de verdeață, până se lărgea într-o porțiune plată unde vilegiaturiștii își parcau, vara, mașinile. Marea era încă ascunsă de dunele de nisip și numai un muget înăbușit te avertiza asupra a ceea ce urma să vezi după ce te vei fi cățărat pe creasta movilelor nisipoase, printre grămăjoarele de excremente de iepure.

Plaja era lungă și îngustă, și nu-ți oferea nici un adăpost împotriva vântului care bătea dinspre ocean, biciuind nisipul și învârtejindu-l în mici bulbuci care se rostogoleau de-a lungul țărmului, înțepându-ți picioarele și, uneori, intrându-ți în ochi.

Nu se vedea țipenie de om. Făgașe adânci indicau că un tractor trecuse mai devreme pe acolo, adunând nisipul și împingându-l la ferma cuiva. Pe lângă marginea apei nisipul era ciupit de urmele picioarelor de păsări. Soarele, pitit pe după o fâșie de nor, se mișca grăbit spre muchia orizontului și, în chip bizar, luna plutea și ea pe cer, ca o fantomă palidă a soarelui. Helen nu izbutise niciodată să sesizeze mișcările lunii, dar acum se simțea onorată să fie singură pe plajă, cu cei doi aștri prezenți simultan. Le-a făcut un semn cu mâna.

„Iată-mă aici. Iată-te și pe tine aici. Iată-ne pe amândoi aici."

Ce lucru imbecil îi spusese lui Jack!

Ce lucru imbecil ca la cincizeci și ceva de ani să te simți evazivă și să-ți protejezi gândurile, conținutul minții!

Și-a azvârlit în nisip sandalele din picioare. Uneori, vara, nisipul se încingea atât de tare, încât era imposibil să pășești desculță; fiecare grăunte de nisip părea să se împlânte în tălpile tale... dar acum era răcoros și ușor umed. Și-a descheiat blugii și s-a dezbrăcat. Indiferența lui Jack era mai ostilă decât fusese cea a lui Dan. Pentru că era pătrunsă de o vână de dispreț care o râcâia. Și-a aruncat blugii lângă sandale și a pornit spre apă.

„Fir-ar să fie, să fii părinte e o boală fatală. Nu-i chip s-o ocolești, nici o speranță de vindecare."

— Aiureli! a rostit Helen.

Cu cinci ani în urmă, vreo cinci sau șase copii se înecaseră în locul ăsta. Copii de la oraș, care-și înjghebaseră o tabără între dune. Fuseseră absorbiți de înșelătorii curenți submarini ai apei acesteia cu o înfățișare atât de nevinovată.

Își aducea aminte de durerea neajutorată pe care o simțiseră cu toții pe măsură ce fiecare cadavru de copil fusese recuperat din valuri. După această tragedie, consiliul municipal lipise pe plajă afișe cu avertismente asupra primejdiei mării, afișe care acum zăceau spălăcite, ilizibile, vandalizate.

Helen și-a descheiat bluza și a lăsat-o să cadă pe nisipul zbârcit.

„Iarbă verde, de ce șoptești?"

Valurile i se ondulau în jurul gleznelor. Nu erau reci. Câteva momente, un milion de pietricele ascuțite, purtate de apă, i-au sfâșiat picioarele, dar curând marea a devenit adâncă. Simțeai curentul care te trăgea în timp ce pluteai. Se străduia să te târască spre stâncile din capătul de sud al plajei și de acolo, dacă te lăsai, te mâna direct în ocean. Cadavrele copiilor fuseseră împinse la vreo trei mile distanță de coastă, până în punctul cel mai îndepărtat al golfului.

„Copacii nu trebuie să afle."

Helen zăcea pe spate și se lăsa să plutească. Știa bine cât timp își putea îngădui această plăcere, până să se răsucească și să

înoate zdravăn înapoi spre siguranța valurilor care se spărgeau de țărm.

„Iarbă verde, de ce șoptești, copacii nu trebuie să afle."

Soarele era absolut indiferent la cântecul ei, dar luna, ca de obicei, zâmbea.

De ce să le spui toate tainele tale... tra la la, tainele de demult?

Ajunsese la jumătatea drumului spre stânci. Un pescăruș a zburat deasupra capului ei, relaxat, purtat de un curent de aer.

„Iarbă, de ce șoptești... Ah, nu, nu, nu! Pescărușii nu trebuie să afle."

S-a răsucit și a înotat spre țărm, împotriva curentului. După vreo două sute de metri s-a întors iar pe spate și s-a lăsat împinsă de valuri.

— Nu, nu, nu! *„Iarbă, de ce șoptești?"*

A simțit platoul de nisip sub fund.

Calculase corect, prosopul ei se găsea la câțiva metri depărtare. S-a înfășurat în prosop și și-a stors apa din păr.

„Iarbă, de ce șoptești, copacii nu trebuie să afle."

Barul lui Kelly era întunecos și mirosea a bere și a un secol de fum de țigară. De cum a intrat pe ușă, Jack a fost învăluit de miros, i se strecura în buzunare, îi pătrundea pe mâneci, îl îmbrățișa cu totul. În timp ce stătea la bar și scruta întunericul, avea impresia că, dacă în momentul acela întreaga clădire s-ar prăbuși, la marginea străzii ar rămâne un bloc solid din mirosul acela compact. La o măsuță în colțul cel mai întunecat ședea Damian, singur. A ridicat mâna. Jack a dat scurt din cap și a comandat o halbă de Guinness. Și-a luat băutura și s-a dus la masa lui Damian, a tras un scaun și s-a așezat.

— N-am mai fumat de când ne-am văzut ultima oară, i-a spus Damian.

— Mare scofală!

— Până și mama mea a observat. „Ce-i cu tine? m-a întrebat. Nu-ți mai atârnă un chiștoc din gură." A râs: Și mi-a mai

spus că, dacă nu fumez timp de douăşpe luni, o să-mi dea un medalion. I-am răspuns că mai bine să-mi dea bani gheaţă. „Ce să fac cu un medalion?" am întrebat-o... pentru că ştiu eu ce are ea în minte. O insignă din alea cu capul lui Isus, de prins la vestă. „Păi medalioanele te ajută să-ţi mântuieşti sufletul", mi-a zis. „Mie nu-mi pasă de osândă", i-am răspuns. Când spun lucruri din astea se înfurie de mama focului. Se amărăşte. N-ar trebui s-o fac. Ea gândeşte că eu sunt întruchiparea celor zece păcate capitale. Şi îşi petrece o mare parte din timp rugându-se pentru mine.

— Şapte, l-a corectat Jack. Sunt numai şapte păcate.

— Poate că-i un punct de vedere protestant...

— Sunt zece porunci şi şapte păcate capitale. Dar au multe denumiri.

În vocea lui Jack răsuna un reproş lipsit de umor.

Damian a râs din nou.

— Poftim. Sunt un renegat ignorant. Are dreptate. De ce au mamele întotdeauna dreptate?

Cu un deget şi-a şters puţină spumă de bere care i se cuibărise în mustaţa blonzie, pleoştită peste buza de sus. S-a uitat peste masă, la Jack, cu ochi amuzaţi.

— Eu n-am observat aşa ceva, i-a răspuns Jack.

— Pentru că nu locuieşti acasă. Numai când locuieşti acasă descoperi asemenea lucruri. Mamele au întotdeauna dreptate. Când eşti lângă mama, adevărul nu mai are importanţă. Am învăţat că trebuie să-ţi pleci capul şi să taci din gură. În restul timpului să nu spui nimic şi să nu o iei peste picior. A, dar ar putea să fie şi mai rău. Am văzut şi situaţii mai caraghioase. Am văzut-o pe mama ta pe plajă, pictând tablouri. Nu ştim ce mare lucru se poate picta acolo, dar ea se ghemuieşte pe nisip ca o... a făcut o pauză de un moment... ca o nebună. Ruptă de lume. Dac-ai veni lângă ea nici nu te-ar observa.

— Nu vede bine. Are probleme cu ochii.

— Nu-i vorba de asta. E ruptă de lume, ăsta-i cuvântul.

Jack a ridicat din umeri.

— Nu prea vorbești mult, nu-i așa?

— Păi tu nu-i lași omului nici o șansă.

Damian s-a ridicat în picioare, rânjind. Și-a înălțat paharul gol și a făcut un semn din cap către barman.

— Eu mai iau una. Pot să-ți iau și ție? O să-ți mai dezlege limba.

— Nu, mulțumesc.

— Trăiește mai periculos.

Jack l-a urmărit din priviri în timp ce a străbătut încăperea și a rămas, apoi, cu mâinile proptite pe tejgheaua barului, aplecându-se spre barman. Avea gesturi precise și mișcări cumpătate. Spre deosebire de felul cum vorbea. Era încântat să-și audă vocea. Uită-te la el acum: trăncănește în timp ce lichidul brun se scurge în paharul înclinat. Băiatul din spatele tejghelei râde de ceva ce i-a spus, șterge tejgheaua în jurul paharului cu o cârpă albă și râde din nou. I-o fi comunicat o părere despre el. „Mă întreb de ce s-a implicat în mișcare? Tradiție de familie? N-am auzit de așa ceva. Din convingere? Din plictiseală? Nu, nu, nu. Altceva. Din ură? Nu pare genul de om care să urască. Mie îmi pare genul care se lasă târât de val, și nu-și bate capul cum să iasă la liman. Periculos. Ăștia sunt cei periculoși. Nu se angajează orbește."

— Poftim!

Damian a trântit halba de bere pe masă, în fața lui Jack.

— Nemernicii ăștia te jupoaie acuma și pentru o halbă de bere.

— Mulțumesc, i-a răspuns Jack.

— Inventează câte un nou impozit pe plăceri, ori de câte ori li se subțiază fondurile. Pe băutură, pe țigări, pe cărți, pe tablouri, pe fotbal. Îi mai storc pe fraieri de niște bănuți. Te storc, pur și simplu. Totuși mai e ceva ce au uitat să impoziteze, a adăugat râzând.

— Ce anume?

Damian și-a lăsat privirea în jos, dar nu a zis nimic.

Jack a chibzuit o clipă.

— A, asta!

— Da, asta. Noroc că, oricât se străduie, nici biserica, nici statul nu te pot opri să te bucuri de asta.

— Dar încearcă din răsputeri.

— Sunt sigur că dacă și-ar pune în minte ar inventa ei un sistem să calculeze și asta. Un computer implantat sub pielea fiecărui băiat. Care să monitorizeze gândurile murdare și păcatele săvârșite. La sfârșitul anului, te-ai pomeni cu o factură: cinci pence pentru un gând murdar. O liră pentru onanie și două pentru treaba adevărată. În cinci ani statul și-ar achita toate datoriile. Nu te prea amuz, nu-i așa?

Jack și-a coborât privirea pe masă.

— Nu face nimic. Pe mine mă amuză... Ăsta-i lucrul cel mai bun, să te amuzi de propriile tale idei.

— Manus... a început Jack vorba.

Damian și-a lăsat paharul pe masă și s-a încruntat.

— Ce-i cu Manus? Marele zeu Manus. Îmi dau seama că amețești numai când îi auzi numele.

— N-ai idee ce...

— Și vorbește mai încet. Vrei ca toată lumea, la depărtare de mile, să-ți cunoască treburile?

Jack a simțit că roșește.

— Scuză-mă. Uneori mă ia gura pe dinainte. Nu-mi da atenție. Ce n-am idee... ce-i în mintea pezevenghiului?

— Mă rog...

— Mă rog... l-a îngânat Damian.

— Nu-i prea mulțumit de felul în care merg treburile pe aici. Există un fel de... cum să spun?... atitudine indiferentă față de starea de lucruri. Cred că nu-i mulțumit deloc.

Damian a zâmbit.

— Mi-a zis să te anunț că o să se arate pe aici. Are de gând să vină.

— Zău? N-are decât să vină. E soluția cea mai bună. Fără mesageri.

S-a scotocit o clipă în buzunare după țigări, și pe urmă și-a adus aminte că s-a lăsat de fumat.

— Altceva?

— Avem nevoie de o bază aici. De un loc în care să putem depozita ce ne trebuie, în apropiere de graniță. Dar un loc foarte sigur. Numai pentru câteva săptămâni. Tu trebuie să ne găsești un asemenea loc, de absolută securitate. Și trebuie s-o faci repede. Să nu pierzi timpul.

Damian a dat din cap.

— De cât spațiu aveți nevoie?

— De mult spațiu.

Damian și-a frecat paharul cu degetul.

— Ceva de dimensiunile unei magazii de depozitare.

— Fir-ar să fie! a exclamat Damian.

Și-a ridicat paharul și a dat pe gât o dușcă lungă.

— Gândește-te. Ai zis de magazia de la gară că n-o folosește nimeni. Manus ar avea nevoie de ea numai pentru câteva săptămâni. Trebuie să fii atent ca englezul să nu fie prin preajmă când o să aducem materialele. Și tu trebuie să le supraveghezi tot timpul. Pune-ți mintea la bătaie.

Damian și-a lăsat cu grijă paharul pe masă și s-a șters la gură cu palma mâinii drepte. N-a scos nici un cuvânt.

— Ce dracu' cauți tu în mișcarea noastră? l-a întrebat Jack după o vreme.

— Nu sunt în ea. Într-un fel, sunt pe lângă ea. Eu nu sunt croit pentru a fi soldat. A râs: Tatăl mamei mele a fost ofițer de cavalerie la Connaught.

A mai tras o dușcă și s-a șters din nou cu mâna la gură.

— Ăștia erau soldați. La șaizeci și opt de ani a prins un rechin. A ieșit într-o zi într-o bărcuță, între sat și Tory Sound. Îmi aduc aminte...

— Asta-i...

— Ascultă. Ascultă-mă când vorbesc. Tu nu vorbești, nu spui altceva decât prostii și nici nu asculți... poate că numai pe Manus îl asculți. Bunicul a locuit cu noi încă șase ani după moartea bunicii. A făcut tot drumul de la Connemara până aici. I-a venit greu să se statornicească. Mama nu mai putea după el. Tata zicea că e gata să facă pentru bunicul mult mai multe decât ar fi făcut pentru el, care-i era soț. Păstrează toate cărțile lui și albumele cu poze vechi, maronii și toate medaliile lui. A fost și la Dublin de vreo două ori, vreau să spun că a fost la reuniuni sau mai știu eu ce. Taică-meu obișnuia să-l ia cu trenul la Sligo. Își ducea și decorațiile cu el, într-o cutie mică, neagră. Și când se întorcea de acolo era un om nou... nu un simplu moșneag ramolit care-și istorisea doar copiilor povestea pentru că nimeni altcineva n-avea timp de el. Nu ții minte chestia cu rechinul?

— Am auzit povestea. Nu știam că bunicul tău l-a prins.

— Da. A fost cântecul lebedei.

— Dar nimic din toate astea nu...

— Ba da. În capul meu e totul important, ăsta-i cuvântul pe care ai vrut să-l spui... sau ceva de felul ăsta. Bunicului meu îi plăcea să vorbească. Poate de la el am moștenit limbarița. În serile de vară ședea în fața ușii de la bucătărie și iarna se cuibărea lângă vatră și povestea despre războaiele la care luase parte, și despre vechii lui prieteni și despre chiolhanele pe care le trăseseră împreună. Și despre călătorii... India, cu nenorocirile ei cumplite... și despre vremurile bune... toate laolaltă, ca într-un fel de basm, numai că erau lucruri adevărate. Stătea acolo și lăsa strălucirea trecutului să-l ajungă din urmă. Iar eu aveam timp berechet să-l ascult. Și vorbea și despre Irlanda. Trebuie să tragi în ei dacă vrei să-i alungi de aici, așa zicea. Altfel nu scăpăm de ei. Dacă vrei să-i gonești, trebuie să tragi în ei. Pur și simplu ei nu înțeleg nevoia de libertate pe care o simt oamenii. Oamenii preferă să fie săraci și să sufere, dar să fie liberi. Englezii... întotdeauna vorbea despre englezi... nu înțeleg un

lucru simplu ca ăsta. Așa că trebuie să-i alungi cu arma, băiete, și cu cât mai repede cu atât mai bine.

— Ei și? N-avea dreptate?

— El nu se gândea că are dreptate. Gândea că e inevitabil... ca o operație fără anestezie, dureroasă și, posibil, mutilantă. Cine s-a născut irlandez s-a născut nefericit, băiete, așa-mi spunea. Și mi-a tot spus-o întruna.

Damian și-a luat paharul și l-a golit.

Apoi i l-a arătat lui Jack, cu resturile de spumă pe fund.

— Îmi faci și mie cinste?

Jack s-a ridicat și a luat paharul din mâna lui Damian.

— Lui Manus nu-i plac oamenii dezordonați.

— Iar mie nu-mi place Manus.

Gene țepoase, portocalii, îi mărgineau ochii. Jack a ridicat din umeri și s-a îndreptat spre bar. Pe suporturile rotunde, împrăștiate pe tejgheaua barului, scria „Guinness". Într-un colț trei oameni jucau cărți și din salonul cu covor pe jos răzbea râsul unei fete.

— O halbă, a comandat Jack, împingând spre barman paharul lui Damian.

— Una singură?

— Una singură.

N-avea de ce să mai rămână la masă, să asculte restul poveștii vieții lui Damian. Îi transmisese mesajul. N-avea rost să-și mai piardă timpul.

— Vorbesc prea mult, a mărturisit Damian când Jack s-a așezat din nou în fața lui. Tu nu ți-ai luat o bere?

Jack a clătinat din cap:

— Mă așteaptă mama.

— Aha!

— Noi luăm masa la ore neregulate.

— Mie-mi place să mănânc la intervale regulate, din patru în patru ore.

— Și ce să-i spun lui Manus?

— Cât de curând are nevoie de locul ăla?

— Luna asta.

— O să țin legătura cu el. Transmite-i mesajul ăsta.

— Un loc de mare securitate.

— Mi-ai mai spus asta. Unul din puținele lucruri pe care le-ai spus.

— Cred c-ar trebui să încercăm să ne apropiem unul de celălalt.

— Ții minte când ți-am spart nasul de ți-a dat borșul?

Jack a confirmat din cap.

— Dar și eu ți-am tras una pe cinste.

— Ai făcut să mi se clatine un dinte.

— Zău? N-am știut.

Jack se simțea tainic satisfăcut.

— Șase luni mai târziu, mi-a căzut dintele. Uite aici!

Și-a ridicat buza și Jack a văzut că-i lipsea un molar din dreapta.

— Îmi pare rău, a mințit Jack.

— Nu-ți port pică. Fetelor le place un tip cu urme de luptă.

— O cicatrice lăsată de sabie ar fi mai atrăgătoare.

— Adevărat.

Au râs amândoi. Cine ar fi intrat în bar în clipa aceea i-ar fi considerat buni prieteni.

— Trebuie să plec.

Jack s-a ridicat brusc de pe scaun.

— Cum dorești. Mulțumesc pentru bere. Ne mai vedem.

Damian și-a luat paharul și s-a dus în colțul unde cei trei jucau cărți. Și-a tras un scaun și s-a așezat să-i chibițeze.

Helen contempla cele patru acuarele așezate pe masa din fața ei. Erau neînrămate, dar montate pe paspartuuri din carton închis la culoare. Priveliști de cer, mare și dealuri golașe. Din cer izbucnea lumina care se răspândea în masele de umbră compactă, în grotele răzlețe, printre crengile copacilor, pentru a se

lăsa absorbită de lâna ciufulită a oilor care se adăposteau pe după un gard de mărăcini. Energia se infiltra pretutindeni. Lumina transfigura fiecare obiect pe care-l atingea.

Helen și-a trecut nervos degetele pe muchia mesei. „E lucrul cel mai ridicol pe care l-aș putea face, și-a spus, dar trebuie să mă mișc cumva, trebuie să-mi afirm prezența."

O pânză mare zăcea pe jos, în mijlocul camerei. Ăsta era acum modul ei de a picta, se ghemuia pe jos, lângă pânză, se încovoia și se întindea peste ea, sub lumina care curgea prin panourile de sticlă din care construise tavanul hambarului, după ce se mutase în vilă. Improvizații.

O expunere!

„Trebuie să le expun, altminteri o să ajung o nebună închisă într-un turn de fildeș, o nebună care se pedepsește singură pentru atâția ani de trândăvie. Trebuie să văd picturile astea în mâinile altor oameni, să văd ochii altora privindu-le, respingându-le. Să observ interesul sau indiferența oamenilor. Ar fi oare posibil ca, măcar pentru un moment, să-mi recunoască existența?

Trebuie să le expun!"

Și-a aprins o țigară. Vârfurile degetelor de la mâna dreaptă erau pătate de nicotină.

— Vreau să vă cumpere cineva, chiar pe zece pence, la un stand de bazar, și să vă atârne pe un perete. Să vă văd pe alt perete. Pe oricare alt perete!

A luat un sac de plastic negru și a vârât în el picturile, una câte una. A închis sacul, legându-l cu grijă; degetele ei mângâiau plasticul lucios, de parc-ar fi conținut niște creaturi dragi, iubitoare. Pe urmă a rămas nemișcată, privind pachetul negru, înălțându-și umerii până-n dreptul urechilor și lăsându-i apoi să cadă din nou. Și-a introdus degetele mâinii stângi în scobitura dintre claviculă și omoplatul din dreapta, încercând să descopere sursa durerii care-i înțepenise umărul.

„Decrepitudine, și-a spus în sinea ei, decrepitudine crescândă. Ce stupid, ce tipic pentru mine să amân orice explorare

până când se instalează decrepitudinea." A strivit mucul țigării într-o farfurioară plină vârf de chiștoace.

„Întreaga mea viață e o improvizație."

— Mamă! se auzi vocea lui Jack din curte.

Nu auzise mașina.

— Vin îndată.

A luat sacul negru.

— Mamă!

— Vin, vin, vin!

O ploaie posomorâtă se cernea din nori letargici.

— Unde sunt fulgii de porumb?

— Dragule, ieri mi-ai spus că nu-ți mai plac cerealele. Le-ai aruncat. Spuneai că nu mai vrei fulgi de porumb.

— A fost o fază trecătoare. Azi vreau fulgi de porumb.

— Sunt în cămară.

Jack nu s-a mișcat dindărătul ziarului *Irish Times*. Helen a oftat, s-a ridicat, a scos cutia de cereale din cămară și i-a așezat-o în față.

— Poftim.

— Îhmmm.

Pisica, muiată de ploaie și de o noapte de desfrâu, își lingea blana. După ce avea să se usuce, urma să se cațăre în patul lui Helen și să tragă un pui de somn.

Helen continua să șadă la masă.

— Anotimpul cețurilor și al fructelor moi, răscoapte.

Ziarul se ridica între ei doi, ca un zid.

— Al cețurilor, da... al fructelor moi, poate că în Anglia.

Jack a întors pagina, a rearanjat cu grijă filele ziarului. Edițiile de provincie ale ziarelor îți înnegreau degetele.

— Nu-mi vine a crede că a vizitat Keats vreodată vestul Irlandei.

Tăcere.

— Sau era vorba de Shelley?

Helen a întins mâna după țigări.

— Mereu îi confund pe ăștia doi.

Cutia cu chibrituri.

— Semn de ignoranță crasă. Îmi pare rău... sincer îmi pare rău că nu mi-am dat osteneala să învăț mai bine la școală.

A frecat cu putere un chibrit de fosforul cutiei.

— Toate mi se păreau lipsite de importanță. *Eneida* lui Virgiliu și triunghiurile isoscele. Pentru mine erau tot un drac...

Și-a aprins țigara și a tras cu nesaț un fum.

— ...la fel de lipsite de importanță. Hârtia de turnesol. Ce naiba era cu hârtia de turnesol?

Fumul de țigară i se prelingea din nări și din gură.

— O dată, la un examen, am fost întrebată ce mănâncă viermii. Ce-oi fi răspuns?

Tăcere.

— Shakespeare, Yeats și Synge erau pentru unii la fel de lipsiți de importanță cum era hârtia de turnesol pentru mine.

Pisica a căscat cu poftă, dând la iveală cerul gurii roz și arcul de dinți ascuțiți.

— Mai vrei puțin ceai?

Jack și-a împins ceașca spre ea.

— Tu crezi că Cezanne știa ceva despre principiul lui Arhimede? l-a întrebat în timp ce-i turna ceaiul.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce importanță are?

— Eu am senzația că, pe undeva, toate lucrurile se leagă între ele. Că formează un tipar.

— Întotdeauna trăncănești atâta la micul dejun?

— De obicei citesc ziarul.

I-a întins cana cu ceai.

— Bărbații au o deprindere ciudată. Sunt convinși cu toții că dețin dreptul consfințit prin lege de a fi primii care citesc dimineața ziarul. Așa era și tatăl tău. Ziarul trebuia să fie neatins, nesifonat, să nu fi trecut vreo răsuflare peste el. E o prerogativă masculină. Pentru care, desigur, trebuia să plătească... Uneori

îmi citea și mie câte un crâmpei... așa cum arunci un os câinelui care așteaptă.

Jack amesteca zahărul în cana de ceai.

— Taică-tău mai zicea că vorbitul de una singură e primul semn de nebunie.

Jack dispăruse din nou pe după ziar.

Helen a zâmbit ușor, aducându-și aminte de vocea lui Dan când rostise acele cuvinte pe jumătate în glumă, pe jumătate serios, cuvinte pe care i le repetase de nenumărate ori. Un titlu din ziarul pe care-l citea Jack i-a prins privirea și s-a aplecat peste masă, mijindu-și ochii ca să poată deslușî restul articolului.

— Vai, Doamne!

Pisica a sărit de pe scândura de călcat și a ieșit din cameră.

— Iar a fost împușcat cineva în Fermanagh!

De partea cealaltă a ziarului, nici o reacție.

— Șaizeci și opt de ani, un polițist ieșit la pensie, a citit ea cu glas tare. Dădea drumul vacilor să iasă în câmp, după ce le mulsese.

Helen și-a lăsat țigara în farfurioară și a continuat să scruteze ziarul.

— Soția lui era încă în pat când a auzit împușcăturile. A sărit pe dată la fereastră. L-a văzut zăcând pe alee. Mă auzi, Jack? Îți arunc un os.

Nici un răspuns.

— Și-a trântit paltonul pe umeri și a alergat la el. Gloanțele îl loviseră în cap și în piept. Femeia a strigat după ajutor. Au trecut douăzeci de minute până să apară cineva. L-a acoperit cu paltonul ei și a stat lângă el, privindu-l cum își dă sufletul. Striga și tot striga după ajutor. Nu voia să-l lase singur. Mă auzi, Jack?

— Am citit și eu toată povestea.

— Ce frig trebuie să-i fi fost stând acolo, lângă el, fără palton. Nu crezi?

— Mamă, ar trebui să mai gândești puțin. Măcar din când în când, încearcă să și gândești.

— Doi bărbați au plecat de la fața locului într-un Ford Cortina galben, care a fost găsit mai târziu părăsit la marginea șoselei, la două mile depărtare.

Jack a împăturit brusc ziarul și i l-a întins.

— Ține porcăria asta de treizeci de pence de idioțenii liberale. Eu o să citesc acum eticheta de pe cutia de cereale. E la fel de interesantă.

Și-a turnat niște fulgi de porumb într-un castron și i-a stropit cu lapte. Un praf de zahăr. Ea îl urmărea.

— Eu nu-ți pun nici o întrebare, i-a spus Helen.

Jack a gustat o linguriță de fulgi și a făcut o strâmbătură.

— Sunt stătuți! Asta-i cu ei! Vechi!

A împins castronul.

— Probabil.

— Și, mamă, am crescut mare. Nu trebuie să mai răspund la întrebările nimănui. Sunt o persoană autonomă.

Helen a zâmbit ușor.

— Brutus este un bărbat cinstit.[1]

— Nici tata nu putea discuta cu tine.

— Pentru că discutam despre lucruri diferite, asta era tot. Semeni foarte bine cu taică-tău.

— Eu...

— Da, știu că nu poți fi de acord cu mine.Tatăl tău credea în ierarhia puterii. Credea că trebuie să impui, să asiguri pacea prin folosirea violenței... Numai că nu o numea violență. Și nu credea în Dumnezeu.

— Dar se ducea la biserică. În fiecare duminică o întindeam la cele sfinte.

— Recunoștea existența lui Dumnezeu ca element social. Dar nu credea în el. Prefera simboluri în locul adevărului.

---

1 Shakespeare, *Iulius Cezar* (actul III, scena 2).

— Presupun că i-ai spus și lui toate astea? a întrebat-o pe un ton sarcastic.

Helen a clătinat din cap.

— Nu. Am început să-l înțeleg numai după ce a murit. Niciodată nu mi-am dat seama că era stăpânit de frică.

S-ar fi zis că Jack nu auzise cuvântul.

— Mi-a mărturisit odată că, uneori, îi pari cam nătângă.

Helen a râs.

— Nu sunt așa. Nici pe departe.

— Om trăi și-om vedea.

Au rămas în tăcere. Helen a ridicat capacul ceainicului și s-a uitat înăuntru.

— S-a răcit ceaiul. Mai vrei? Să-ți pun unul proaspăt?

— Nu te osteni. Peste câteva minute plec.

— Pleci?

— Mă întorc la Dublin.

— Ah, nu mi-am dat seama... Sper că nu-i din cauza...

— Nu. Mi-am împachetat lucrurile. Am treburi în după-amiaza asta.

— Să-ți fac niște sandviciuri? Un termos? Să-ți pregătesc ceva? Ouă fierte?

— Nu! N-am nevoie. Dacă o să-mi fie foame mă opresc pe drum.

— Ceva fructe. Am banane. Ușor de mâncat și pe urmă ușor de aruncat cojile pe fereastră. Coji de banană biodegradabile.

— Nu mai fi mămoasă, pentru numele lui Dumnezeu.

Helen s-a ridicat de pe scaun și s-a îndreptat cu ceașca și farfurioara spre chiuvetă.

— Asta sunt, a replicat. În felul ăsta știu că exist. Sunt o mamă.

— Iuhuu! se auzi un glas la ușa din față.

— Ah, Doamne, a venit Mary și eu nu sunt nici îmbrăcată, nici pregătită... Hei! În bucătărie...

Ușa s-a deschis și o femeie măruntă, îmbrăcată într-un hanorac, a intrat în casă.

— Mary, nu sunt îmbrăcată, nici pregătită.

— Văd și eu. Neața, Jack. N-am știut că ai venit acasă.

— O scurtă vizită, a răspuns Jack, ridicându-se.

— Mary, vrei o cană de ceai?

— Nu, Helen, dragă. N-am timp de pierdut. Trebuie să colectez tone întregi de troace. Organizăm un bazar, Jack, dragă. Și un stand cu vechituri, ca de obicei. Nu știu de ce mi-am propus să trec întâi pe la tine să colectez lucrurile, Helen. Ar fi trebuit să știu că n-ai să fii gata. Cât rămâi aici, Jack?

— Plec chiar în dimineața asta.

— Ce minunat e să fii tânăr! N-ai nici o grijă. Azi aici, mâine unde-ți vine.

— Mary, a intervenit Helen, lucrurile pentru bazar sunt gata împachetate, pe verandă. Ia-le cu tine în mașină și eu vin mai târziu cu bicicleta.

— Draga mea, plouă cu găleata.

— O picătură de ploaie nu-mi strică.

— Dacă așa vrei tu... Atunci n-are rost să te mai grăbești. Stai până pleacă Jack. Trage de timp cât poți. N-am nici o îndoială c-ai să tragi de timp. Nu-i așa, Jack?

— Jack, dragule, nu vrei tu să încarci lucrurile din verandă în mașina lui Mary? Și tu, Mary, ești sigură că nu vrei o ceașcă de ceai?

Jack a dat din cap și a ieșit din bucătărie.

— Nu vreau ceai, iubito. Am luat un mic dejun cât toate zilele. Sunt sigură că n-o să avem timp pentru masa de prânz. Arată bine Jack. A crescut mult. Data trecută când a venit aici n-avea o mustață? Eu confund mustățile. Dacă într-adevăr n-ai nimic împotrivă să vii cu bicicleta, cred că-i în ordine, dragă. Dar îmbracă-te bine, doar n-ai să stai toată ziua în picioare în haine ude. Atunci o iau la fugă. Trebuie să fiu acolo să oganizez trupele. N-o lungi prea mult, dragă.

— Îți promit. Doar să-l văd pe Jack plecat și pe urmă vin într-un suflet.

— În regulă.

S-a îndreptat spre ușă, când Jack tocmai dădea să intre.

— Păcat că trebuie să pleci atât de repede, Jack. Ne vedem de Crăciun. Bănuiesc. N-o lăsa pe maică-ta să tragă de timp. Am nevoie de ajutorul ei. *Bon voyage. Tooraloo*[1], scumpilor!

Dusă a fost. Ușa din față a bufnit în urma ei. Cei doi au rămas o clipă în tăcere, uitându-se unul la celălalt. Apoi Jack s-a apropiat de Helen și și-a lăsat mâna pe umărul ei.

— *Tooraloo*, mamă. Ne vedem de Crăciun.

Ploaia s-a oprit în primele ore ale după-amiezii. Soarele și-a arătat fața și un vânticel rece a pornit să usuce străzile și să răscolească frunzele moarte care zăceau în grămezi ude prin șanțuri. Liam, măturătorul satului, avea sarcina să le strângă pe măsură ce cădeau și să le care în roaba lui, dar natura era mai încăpățânată decât el și îl depășea, așa că frunzele veștede rămâneau până când furtunile iernii făceau treaba în locul lui Liam.

Sala bazarului era caldă, golașă, dar veselă. Mary Heron nu le lăsa pe femei să-și piardă timpul împletind ghirlande de hârtie și atârnând podoabe colorate. Pe un podium, în capătul sălii, fuseseră aranjate vreo douăsprezece măsuțe, acoperite cu fețe de masă colorate, în jurul cărora ședeau o grămadă de femei bând ceai și înfulecând sandviciuri și prăjituri de casă. Helen era în spatele standului de obiecte vechi.

„Mary și cu mine suntem adevăratele vechituri de aici, își spunea. Dar nu o să ne cumpere nimeni. Nu suntem nici utile, nici decorative. De fapt, sunt nedreaptă cu Mary. Ea e utilă. Are energie și voință. De pildă organizează toată blestemăția asta de mascaradă, cu oameni care se înghesuie și cumpără prăjituri și obiecte inutile, de care n-au nevoie, și se târguiesc pentru jachete

1 Salut irlandez.

second hand. Dacă Mary nu i-ar *tooraloora* pe tot parcursul anului, femeile ar sta acum frumos acasă și s-ar uita la telenovele sau ar cârpi ciorapii soților. Și ar fi oare mai fericite? Ne petrecem viața tot așteptând să se întâmple ceva... și cred că până la urmă ne simțim ușurate că nu s-a întâmplat nimic. Oh, Doamne, îmi aduc aminte că atunci când am părăsit Colegiul de Artă ca să mă mărit cu Dan eram convinsă că va avea loc o explozie magică de iubire, care o să mă cutremure până în măduva oaselor. Speram pe atunci să mă pomenesc aruncată în vârtejul vieții cu surle și trâmbițe, dar am fost prea leneșă, și să mă simt nefericită pentru că lucrurile nu s-au petrecut așa."

— Helen, trezește-te, trezește-te!

Glasul lui Mary o pocnea în cap.

— Ai adormit, Helen? De o oră, doamna O'Meara îți tot fâlfâie sub nas învelitoarea asta de ceainic.

— Oh, scuzați-mă, doamnă O'Meara. Ce lipsă de politețe din partea mea!

Doamna O'Meara a fluturat din nou învelitoarea de ceainic.

— Îmmm... cât... îmmm?

Era timidă și proaspăt căsătorită și chiar nu avea nevoie de o învelitoare de ceainic.

— Ce părere aveți de cincizeci de pence? E foarte drăguță. Cred că-i făcută de mână.

— Ce cincizeci de pence? a sărit Mary. Chiar e lucrată de mână. E victoriană, o autentică piesă victoriană. Frumos lucrată. O liră, o liră, ce părere aveți, doamnă O'Meara? În fond, strângem bani pentru o cauză bună, nu-i așa? Și azi ați venit toate aici ca să cheltuiți niște bani, nu? O liră!

Doamna O'Meara, ca hipnotizată, și-a deschis poșeta, a scos o liră și a înmânat-o peste standul de lemn.

— Bravo! Mulțumesc mult. N-o să regretați. Ați cumpărat o minunată bucată din trecut. S-ar putea ca, într-o bună zi, să ajungă într-un muzeu.

Doamna O'Meara s-a topit în mulțime, cu minunata bucată din trecut vârâtă sub braț.

— Mary, ești grozavă! a exclamat Helen râzând.

— Las' că-i dă mâna. Prăvălia aia a lui bărbatu-său e... te jumulește.

— Și tu te pricepi să jumulești.

— Freddie îmi spunea întotdeauna că eu scot sânge dintr-o piatră.

— Ce n-aș da să-mi scoți acuma altceva dintr-o piatră.

Bătrâna s-a aplecat și a tras o cutie de sub masă. În cutie se găseau un termos și câteva pahare din plastic.

A deșurubat capacul termosului.

— Ia un pahar, ia-ți un pahar. Mișcă-te repede! Îl văd pe părintele Quinlan venind încoace.

Helen a scos două pahare și Mary le-a umplut cu un lichid care arăta ca o apă acidulată.

— E vodcă, nu gin, a informat-o ea, înșurubând la loc capacul. N-are miros... E rece... și tare. Dă-o pe gât, a îndemnat-o împingând cu piciorul cutia sub masă. Ura!

— Ura! a răspuns Helen.

— Mi-am zis că pe măsură ce trece timpul o să ne moleșim. Bună ziua, părinte Quinlan. Ce vă putem convinge să cumpărați?

— Casa noastră e plină de tot felul de fleacuri vechi, doamnă Heron. Bună ziua, Helen.

— Bună ziua, părinte Quinlan.

— Katy mi-a dat instrucțiuni foarte stricte... să nu cumpăr decât articole folositoare, așa mi-a zis când am plecat de acasă. Așa încât, doamnă Heron, trebuie să-mi cheltuiesc banii cu mare chibzuință. Gem, murături, prăjituri de casă. Katy trebuie să mă laude când mă întorc acasă, nu să mă mustruluiască. Doar nu vreți să mă bodogănească?

— Dragă părinte Quinlan, Katy o să-l bodogănească și pe bunul Dumnezeu când o să ajungă în ceruri, așa că o să fiți într-o foarte bună companie.

Preotul a zâmbit.

Când zâmbea, își dezgolea mare parte din dinții îngălbeniți și, o clipă, ochii obosiți îi licăreau. Se ocupa cu grădinăritul și, de multe ori, unghiile îi erau pline de pământ, iar vârfurile degetelor arătau bătătorite și aspre de la scormonit pământul. În pofida strădaniilor lui Katy, adeseori genunchii pantalonilor îi erau pătați de noroi.

— Îmi petrec cea mai mare parte din viață stând în genunchi, glumea el, și ochii îi licăreau, iar degetele încercau, fără prea mare entuziasm, să frece petele de pe pantaloni.

Și-a plimbat ochii peste obiectele din stand și, o clipă, privirile i s-au oprit pe una dintre acuarelele lui Helen, proptită de o cană de alamă înnegrită. A întins mâna și a luat-o. Helen s-a întors cu spatele. A bâjbâit după paharul de plastic și a tras o înghițitură zdravănă. Pe urmă s-a răsucit ușor, ca să vadă, cu coada ochiului, ce se întâmplă. I-a zărit unghiile negre.

— Înrămată, ar fi un tablou frumos. Cine a făcut-o?

— Habar n-am, a răspuns Mary. Tu știi, Helen? Am mai văzut vreo două pe aici.

— Nu... mă rog... nu știu.

— Trebuie înrămată, a repetat părintele, ținând acuarela la capătul brațului întins. Un geam de sticlă și o ramă îngustă. Ce părere ai, Helen?

— Da, a răspuns Helen, prostește.

— Nu o văd pe Katy făcând tărăboi pentru un tablouaș cu oi și cu umbre. A râs brusc: Sunt sigur că o să găsesc un citat nimerit ca s-o potolesc. Împreună cu gemul ăsta delicios.

A întors acuarela pe dos, căutând o iscălitură.

— Un artist modest, a murmurat în cele din urmă. Cât... ah... doamnă Heron, cu cât ai vrea să-mi ușurezi buzunarele pentru acest fermecător tablou?

— Mai avem două, dacă așteptați un moment...

Preotul a clătinat din cap cu hotărâre.

— Nu. Îmi place ăsta de aici. Dacă-mi mai arăți încă două, va trebui să iau o decizie, să le judec, să aleg. Și ca să fiu sincer, doamnă Heron, cât mai avem un pic de soare, aș vrea să profit, să mă întorc la grădină. Am mult de curățat până să vină iarna.

— Cinci, părinte. Cinci lire. Strângem bani pentru o cauză bună, și apoi ați spus singur că e un tablou frumos.

Părintele și-a scos portofelul din buzunar și i-a înmânat lui Mary o bancnotă de cinci lire.

— Când e vorba de colectat fonduri, doamnă Heron, nimeni nu te întrece.

— Grăbiți-vă să vă întoarceți la grădină, părinte Quinlan, și Dumnezeu să vă binecuvânteze.

Și-a vârât pictura sub brațul stâng, a făcut o mică plecăciune în fața celor două doamne și s-a îndreptat grăbit spre ușă.

Mary a vârât bancnota în caseta de bani.

— Unde naiba le-ai pus pe celelalte două? Crezi că putem repeta figura? Ah, uite-le. Mă îndoiesc.

A scos acuarelele de sub un morman de dantelă decolorată și le-a rezemat de niște cani.

— Freddie ținea la el. Tu le-ai pictat, dragă? Frumoase, foarte frumoase. Poate c-ar fi trebuit să-i cer mai mult. Venea să joace șah cu Freddie, când era pe patul de moarte. Discuta cu el despre copaci... despre pescuit... despre tot ce-i plăcea lui Freddie. Tu nu l-ai apucat pe Freddie. Părintele Quinlan îi dăruia mai mult timp decât bătrânul pastor Fergusson... pe vremea când aveam și noi un paroh... bătrânul pastor Fergusson. Care nu prea știa pe ce lume e. Dar juca foarte bine bridge. Îi vorbea lui Freddie despre Dumnezeu. Gândea, probabil, că e de datoria lui. „Pisălog bătrân, zicea Freddie. Crede că dacă poartă gulerul cu fața în spate știe despre Dumnezeu mai multe decât știu eu!" Bietul pastor Fergusson. Era un tip cam sărac cu duhul. Crezi că e blasfemie să zic asta? Eu nu cred. Poate că era puțin cam arogant. Dar nu cred că Dumnezeu îi purta pică pentru asta.

A luat paharul de plastic de pe pervaz și l-a golit.

— Sus fundurile!

— Gramofonul ăsta funcționează?

Helen a tresărit la auzul vocii străine.

— Scuzați-mă...

— Gramofonul!

A arătat cu singurul lui braț spre gramofonul așezat pe o ladă răsturnată lângă stand.

— Ah, domnul Haythorne... da... funcționează... dar trebuie să învârtiți manivela.

A zâmbit. Colțul stâng al gurii se ridica în sus, de parcă era prins în cicatricea care-i brăzda obrazul, de la peticul negru până la bărbie.

— Bineînțeles, a răspuns. Știu că trebuie s-o învârt.

— Haythorne, nu?

— Hawthorne. Roger Hawthorne. N-am nimic împotrivă s-o învârt. Ba chiar îmi face plăcere. Hawthorne, a repetat el, cu oarecare asprime.

O clipă a măsurat-o din priviri.

— Cred că am fost cam nepoliticos față de dumneata acum câteva zile... Am fost țâfnos... eu...

— E în ordine. N-are importanță.

— Desigur că o să am nevoie de discuri, dacă o să-l cumpăr.

— Sunt câteva discuri. Dar nu clasice. Uitați-vă.

Helen a ridicat de pe jos cutia cu discuri și a așezat-o pe masa standului.

— Sunt foarte vechi. Tatăl meu mi-a făcut cadou gramofonul ăsta în 1947, când am absolvit școala. Sinistru. Am avut câteva discuri bune, dar văd că au dispărut. Probabil că le-am aruncat, la un moment dat. Uitați-vă să vedeți ce v-ar interesa să luați. Sunt și câteva cutii cu ace. Tot ce trebuie.

— Helen, prezintă-mă și pe mine prietenului tău.

Mary ținea termosul în mână.

— Ah, da. Domnul Hawthorne, doamna Heron.

Hawthorne s-a înclinat protocolar și a întins mâna, Mary i-a luat-o.

— Mână rece, inimă caldă, a comentat ea. Bună ziua.

— Bună ziua, doamnă Heron. Mă tem că la mine e o chestiune de proastă circulație. Se pare că și inima mea e la fel de rece.

Mary s-a aplecat și a scos un pahar din cutie. L-a umplut cu lichidul din termos.

— Poftim, un încălzitor de inimi.

I l-a oferit, după care și-a umplut din nou paharul și pe cel a lui Helen. El s-a uitat cu nervozitate în pahar.

— Nu-i bicarbonat. Dă-l pe gât, omule, l-a îndemnat Mary. Doar dacă nu cumva ești antialcool.

Helen a râs.

— E vodcă și tonic. Singura calitate a ei e că nu are miros. Așa încât nimeni nu știe ce păcat se săvârșește îndărătul standului cu vechituri.

— Mulțumesc.

— Eu, personal, sunt amatoare de whisky, a declarat Mary. Dar uneori... Sănătate și noroc!

A zâmbit.

— Sănătate!

— Și, dacă te interesează gramofonul, costă cinci lire, iar discurile, două pence bucata.

— Mary, zău așa...

— Vrei, îl iei, nu vrei, nu-l iei.

Mary și-a lăsat jos paharul și s-a întors să se tocmească cu o femeie care părea interesată de un mic gong oriental, pe un suport de lac negru.

— Ei, acum știi, i-a spus Helen.

Hawthorne a așezat cu grijă paharul pe masă, după care a scos un disc din cutie.

— Anul ăsta primăvara o să cam întârzie. Așa că discurile astea merită din plin cele două pence bucata.

— Eu sunt de părere că discurile trebuiau să intre în preț. În fond...

„...Sărută-mă, tu, dulce sărutată... Pe partea însorită a străzii... diduda, diiidada...“

„Un individ foarte bizar“, și-a spus Helen.

— E plăcut să-ți petreci serile ascultând discuri. Melodia mi-e cunoscută, dar am uitat cuvintele. Du-te la treaba dumitale, doamnă... du-te să vinzi și lasă-mă pe mine să mă desfăt cu vodca și cu nostalgia.

— Dacă crezi...

— Da. E în ordine.

Vorbea din nou răstit, o gonea.

„Ce om respingător, antipatic! Nu-mi place deloc!“ și-a spus Helen.

S-a dus la celălalt capăt al standului, lăsând-o pe Mary între ea și Hawthorne. „N-are decât să stoarcă oricât vrea de la tine!“

Bang!

Mary a lovit gongul oriental.

— Ce sunet melodios! E mult prea ieftin o liră.

O bancnotă a trecut dintr-o mână în alta.

Bang!

Noua proprietară a gongului l-a lovit din nou înainte de a-l lua și a se duce acasă, la o viață mult mai bună, asigurată de achiziționarea unui gong.

Pișcoturile și prăjiturile de casă erau împachetate de zor, pânzele de pe măsuțele de joc, scuturate și împăturite. Produsele casnice și florile aduseseră bani, care erau numărați acum în casetele de tinichea neagră. Ceaiurile încă se mai vindeau. Ploaia păcănea în acoperișul de tablă ondulată, revărsându-se de pe acoperiș în stradă și în rigole. Femeile își îmbrăcau impermeabilele și își deschideau umbrelele, iar copiii erau smuciți din stradă îndărăt, în adăpostul sălii.

— Aveți ceva împotrivă dacă verific aparatul, să văd dacă funcționează?

Vorbea din nou politicos.

— Vă rog.

A ridicat capacul bombat și a examinat placa turnantă. A mișcat mânerul care acționa căpăcelele.

— E făcut dintr-un mahon frumos, a apreciat el.

— Pe vremea aceea lucrurile se construiau trainic, ca să dureze, a comentat Mary. Încă nu îmbrățișaseră consumismul.

Lângă Helen, câțiva copii aruncau monede într-o găleată cu apă. Manivela gramofonului scârțâia.

— Mary, ce facem cu toate boarfele astea? Nu cred că mai cumpără cineva ceva.

— Le împachetăm la loc, dragă. Le car acasă, le depozitez în pivniță și le scot din nou anul viitor. Draga mea, unele obiecte apar întruna pe standul ăsta de zece ani încoace.

Helen a ridicat cele două picturi ale ei nevândute.

— Astea o să...

— Dragă, ia orice dorești.

„*Track forty nine*", a răsunat un glas fortissimo când a deschis căpăcelele.

Copiii de lângă găleată au tresărit și au privit în jur.

„*It's the Chatanooga choochoo...*"

— Dumnezeule!

Mary și-a astupat urechile cu palmele.

„*All aboard*

Woohoo..."

Copiii erau încântați.

— Vrei să dansăm?

A întins mâna spre ea.

— Eu... Helen a rezemat tablourile de fereastră. De ce nu?

„*You leave the Pennsylvania station at a quarter to four...*"

O înfiorare de care uitase cu totul i-a fremătat în stomac când și-a lăsat mâna în mâna lui. Teama, și apoi ușurarea că n-ai să rămâi singură pe scaun zâmbind în gol, în timp ce toată lumea dansează în jurul tău. Nebuna de Helen!

„*Dinner in the diner...*"

El i-a eliberat degetele și și-a apăsat mâna, cu greutate, în mijlocul spatelui ei.

„*Nothing could be finer*"

Cu îndrăzneală, Helen și-a lăsat mâinile pe umerii lui. Oare asta ar fi trebuit să facă?

„*Then you have your ham and eggs in Carolina...*"

— Ca-ha-rol-ina, și-a lăsat el capul pe spate și a cântat. *Woohoo!*

Toată lumea era cu ochii pe ei.

A învârtit-o până a adus-o în mijlocul sălii. „Podeaua e lipicioasă", și-a spus Helen, tălpile nu-i alunecau, porțiuni întregi de dușumea erau ude și presărate cu dopuri de Coca-Cola și ambalaje de sticks-uri. Nu prea era sala de dans de la Metropole sau de la Gresham Hotel.

— Fă o piruetă, i-a șoptit el la ureche. Hai să-i lăsăm cu gura căscată.

S-au rotit, în pofida podelei vâscoase. „E nostim, gândea Helen. O plăcere de atâta vreme dată uitării. E uimitor cât de bine dansează cu toate... infirmitățile lui. Are ritm. Ăsta e întotdeauna lucrul cel mai important. Ritmul! Probabil că a fost un dansator foarte bun când era... când era... Bănuiesc că pe vremuri era întreg."

Fețele rozalii ale oamenilor zâmbeau.

„*Won't you choochoo me home.*"

— Mulțumesc, i-a spus el și s-a înclinat protocolar.

Câteva persoane din public au aplaudat.

— *Avanti, avanti!* a strigat Mary de lângă gramofon.

A pus un alt disc pe placa turnantă și a lăsat încet în jos brațul cu acul.

„*Plinky, plonky, plinky, plonky.*"

— Mmmm! a făcut Hawthorne, și a luat-o din nou de mijloc. Unicul lui ochi îi zâmbea.

„*Iarbă verde, de ce șoptești?*"

— Într-adevăr, de ce? a repetat el.

„De ce le spui copacilor că nu-i așa?"

Câțiva copii au început să danseze între ei, legănându-se încet.

„Iarbă șoptitoare..."

— Cunosc cântecul ăsta! a strigat doamna Walsh, măturând podeaua pe lângă standul cu produse de casă. Cântecul ăsta mă poartă înapoi în tinerețe. *Copacii nu trebuie să afle...* a strigat ea.

— Îți mai aduci aminte de formația The Ink Spots?

— Domnule Hawthorne...

— Da, de ce să le destăinuiești secretele tale? Spune-mi Roger.

— Eu nu am secrete.

El a zâmbit.

— Nu te cred. Ai fața cea mai secretoasă pe care am văzut-o vreodată. Distantă, închisă. Ascunzând taine.

— Dansezi bine.

Helen a roșit. Ce idioțenie a găsit să-i spună! Mâna lui i-a apăsat o clipă spatele.

— Pe vremuri am dansat mult.

„Nu te destăinui copacilor, căci ei le vor spune păsărilor și albinelor și toată lumea va afla..."

— 1944! a râs el.

„Copacii... acii...oooo.... oooo..."

— Oooo! a croncănit unul dintre copii, și discul s-a oprit.

Hawthorne i-a dat drumul lui Helen și s-a răsucit pe călcâie. S-a îndreptat cu pași repezi spre stand, lăsând-o în mijlocul sălii.

— Îl cumpăr, i-a spus lui Mary.

Și-a scos portofelul din buzunar și i-a întins două bancnote de câte cinci lire.

— Poftim. Atâta îți dau.

— Prea mult, a replicat, în chip surprinzător, Mary. Dă-mi șapte...

— Ia-i. (I-a împins banii în mână.) Plec să-mi aduc mașina. Am lăsat-o lângă hotel. Dacă ar putea cineva...

— Desigur. O să-l care unul dintre băieți. Dar mai așteaptă puțin, să stea ploaia. O să te...!

El a scuturat din cap și s-a îndreptat spre ușă.

— Am strâns cincizeci și șapte de lire și douăzeci de pence, a anunțat-o Mary pe Helen.

A pus banii la loc în cutie.

— Grozav...

— E un record. Care denotă calitatea vechiturilor noastre.

— Sau poate faptul că mușteriii noștri au mai mulți bani decât minte.

Mary a râs.

— S-a dus toată vodca. Haide să strângem și să plecăm cât mai repede acasă. O baie fierbinte. Pe urmă ne culcăm cu picioarele pe o pernă înaltă. Hei, tu, Kevin... Kevin te cheamă, nu? El s-a dus să-și ia mașina. Ia și discurile. Nu le scăpa pe jos, pentru numele lui Dumnezeu... și vezi să nu se ude discurile.

Helen a scos sacul de plastic negru din buzunarul pardesiului și a învelit în el cele două tablouri rămase.

— Nebun ca pălărierul din *Alice în Țara Minunilor*, a comentat Mary.

— Cine?

— Omul ăsta de la gară.

— Un urs morocănos, aș spune. Mama avea așa ceva. Mie îmi place.

Împăturea o învelitoare pentru mesele de bridge, din catifea verde cu ciucuri aurii la colțuri.

— O dată am furat-o și am purtat-o la un bal mascat. M-am înfășurat în ea ca într-o mantie. Era atât de somptuoasă! Dar am pătat-o cu ceva, cu limonadă, nu mai știu cu ce. Doamne, ce săpuneală am încasat!

A vârât învelitoarea în lada pe care o umpleau.

— Cred că azi nu se mai joacă bridge cu atâta pompă.

— Ani întregi a colindat prin spitale. Reggie și Anne îi cunosc familia, a continuat Mary. Și ani de zile le-a stat ca un ghimpe în coastă. Cumpără gări.

— Un lucru foarte inofensiv.

— Dar o nebunie duce la alta.

— Nu te prosti, Mary, i-a răspuns Helen râzând. E un zănatic arțăgos, dar inofensiv. Tu vorbești despre el de parc-ar fi un maniac criminal.

— Cu oameni deraiați nu poți ști niciodată când iese ceva cumplit la suprafață. Familia lui îl consideră dereglat. Sunt din Norfolk, sau de prin părțile alea. Ei, dragă, cred c-am făcut destul. De curățenie să se mai ocupe și alții. Dă-mi mie să predau banii și pe urmă te conduc acasă cu mașina.

— Mulțumesc, dar am bicicleta.

— O să te uzi până la piele.

— Nu face nimic.

— Da. Ploaia nu a rănit niciodată pe nimeni.

— Așa se spune.

— Atunci fugi acasă, draga mea, și îți mulțumesc. Pe curând. *Tooraloo.*

— Pe curând.

În prag, înainte de a ieși în ploaie, Helen și-a legat o basma pe cap. Strada era cufundată într-un clarobscur dezolant, desfigurat de fațadele prosperității. Ce gând deprimant. Ce urât! Ce noblețe ar putea exista în niște dărăpănături pitorești! Când a ieșit în drum, a claxonat-o cineva. „Aibi răbdare!" a mormăit Helen. Bicicleta ei era rezemată de un stâlp de beton. „Oare n-ar trebui să-mi cumpăr una nouă, strălucitoare? Cu viteze? Și roți subțiri? Toate chestiile astea moderne, să mă țin și eu în pas cu moda? Sau să păstrez pe vecie bătrâna asta credincioasă?"

„Bătrână credincioasă, vom străbate drumul împreună."

Claxonul a țipat din nou.

„Bătrână credincioasă, la bine și la rău. Dar bătrâna credincioasă nu a știut nimic despre nord-vestul Islandei, cu siguranță."

Fir-ar să fie! s-a desprins talpa unui pantof și pătrunde apa... una dintre cele mai neplăcute senzații. Talpa piciorului umedă, picioare cleioase, răceală, fleșcăială!

— Fleșcăială!

— Te claxonez de vreo două minute și tot ce ai de spus e „fleșcăială"!

S-a aplecat stângaci și a deschis portiera.

— Urcă!

— Eu...

— Prea e ud totul ca să te mai târguiești, urcă!

— Bicicleta mea!

A făcut cu mâna un gest nerăbdător.

— Hai, femeie! Urcă!

— La revedere, bătrână credincioasă!

S-a urcat în mașină și a închis portiera.

— Așa-i mai bine, a spus el. Mă gândesc să facem întâi o plimbare, și pe urmă te duc acasă.

— N-aș zice că e timp de plimbare.

— Dacă vrei să te plimbi, o faci pe orice fel de vreme.

Executa diverse manevre cu picioarele și mașina rula.

— Sau poate că ai alte planuri?

— Poate că am.

— N-o să te mănânc, a asigurat-o cu blândețe.

— Simt c-am fost răpită.

— Așa e. Dar numai temporar. Nu te teme. Conduc mașina foarte bine.

Helen a simțit că roșește.

— Nu mă tem.

— Mașina asta a costat o avere. Dac-ar fi să mor la volan, s-ar întoarce singură acasă și s-ar băga în garaj.

Helen a râs.

Ajuns la capătul satului, s-a orientat bine la bifurcația șoselei. A luat-o pe un drum care șerpuia printre coline pietroase, până la o mică peninsulă. Valurile, biciuite de vânt, împroșcau și

scăldau totul. Copaci uzi se agățau de pereți de stâncă udă, petice goale, în locurile unde pierise vegetația, luceau în ploaie. Nimeni nu mai viețuia pe fâșia asta de pământ dușmănos. Doar oile mai pășteau printre steiurile de stâncă și crestele ciobite, zdrențuite.

— Ultima oară am dansat în 1944, a rostit el după o vreme. Acum treizeci și cinci de ani, sau așa ceva.

— Dansezi mult mai bine decât unii care n-au părăsit ringul de dans de treizeci și cinci de ani.

— La zece septembrie.

„Doamne, Dumnezeule, și-a spus Helen, îndată o să-mi spună povestea vieții lui."

— Te deranjează dacă fumez?

El a clătinat din cap.

— Pe unii îi deranjează. Nu le place ca mașina să miroasă a fum stătut. Și nu-i condamn.

S-a scotocit în buzunare după pachetul de țigări.

— Se spune că noi... fumătorii, îi otrăvim lent pe cei din jur. E o idee sinistră. Și presupun că e adevărat. Am încercat să mă las de fumat... cu secole în urmă. Soțul meu... răposatul... răposatul meu soț s-a lăsat dintr-o mișcare, uite așa. (Helen a pocnit din degete.) Am încercat și eu... dar... și el mă îndemna în fel și chip să renunț... dar... după cum vezi, nu m-am lăsat. Am o fire îngrozitor de slabă.

A urmat o tăcere. Helen a pocnit din nou din degete, ca să spargă tăcerea, dar n-a izbutit. Și-a vârât o țigară între buze și a aprins-o. Drumul se îngustase vizibil, ajunsese aproape o potecă. Ramurile ude ale gardurilor de verdeață zgâriau caroseria mașinii.

— Scuză-mă că te-am întrerupt, a rostit Helen după o bucată de timp.

El a dat din cap, fără să scoată o vorbă.

„Poate că-i într-adevăr un maniac criminal, și-a spus ea. Dar ce poate face cu un singur braț? Și cu un singur ochi? O fi având o forță supraomenească în încheietura mâinii, sau izbește și

striveşte cu picioarele? Sau poate că-i un violator? Oricum, prefer să mă violeze decât să mă omoare. Fără îndoială."

S-a uitat cu grijă la faţa lui. Nu-i vedea decât profilul Picasso, travestiul.

Cât de tânăr trebuie să fi fost la zece septembrie 1944!

— Aveam paisprezece ani pe atunci, a murmurat ea.

În faţa lor a apărut o poartă. A oprit maşina. A întins mâna spre bancheta din spate şi i-a dat lui Helen hanoracul lui.

— Îmbracă asta! Vreau să-ţi arăt ceva. Sper că nu te superi că ai să te uzi puţin.

— Dar dumneata...

— Pe mine nu mă deranjează.

A deschis portiera şi a coborât din maşină.

— Nu-s decât vreo două minute de mers pe jos. Ştii, când bate vântul dinspre vest, ca acum... când suflă puternic dinspre vest... Mă rog, ai să vezi...

S-a îndreptat spre poartă şi a deschis zăvorul.

Helen şi-a pus hanoracul pe umeri şi a ieşit din maşină. Ploaia şi vântul o şfichiuiau. Mâneca stângă a hanoracului era vârâtă în buzunar. A scos-o şi şi-a vârât braţele în mâneci. Hawthorne a împins poarta peste cărarea ierboasă. Helen îl urma în tăcere. Ştia unde voia să o ducă. Cunoştea drumul cum îşi cunoştea buzunarul. Dincolo de o cotitură spre dreapta, în jos, către o râpă îngustă peste care îşi împleteau ramurile trei arbuşti ghimpoşi. Neplăcuta umezeală rece care se răspândea prin talpa pantofului, în timp ce mergea. „Mâine fac precis o pneumonie sau, cel puţin, un guturai."

Au urcat o scurtă pantă povârnită şi au răzbit printr-un hăţiş de grozamă dincolo de care se ridica un mic podiş.

Când au ajuns la buza platoului de rocă cenuşie, el s-a oprit din mers. Fără să scoată o vorbă, i-a arătat cu mâna un loc la mijlocul drumului dintre muchia pe care se opriseră ei şi o stâncă dinţoasă care atârna peste mare. Amândoi stăteau tăcuţi şi aşteptau. „Cenuşiul e o culoare lugubră, şi-a spus Helen. Văluri de

ploaie lugubre. Răbufniri de vânt lugubre. La ora asta ar trebui să fiu acasă într-o cadă cu apă fierbinte."

S-a lăsat străbătută de un fior de fericire la gândul confortului cald care o aștepta. Brusc, ca o izbucnire de focuri de artificii, o trombă uriașă de apă a erupt înalt, în aer, țâșnind dintr-o crăpătură a stâncii.

— Ah! a exclamat Helen cu satisfacție.

— Asta se întâmplă numai când bate un vânt puternic dinspre vest. Apa e împinsă cu asemenea forță într-o văgăună stâncoasă de jos, încât n-are altă cale de scăpare decât prin spărtura asta de aici.

— Da.

S-a întors și s-a uitat la ea.

— Ai mai văzut fenomenul ăsta?

Helen a zâmbit.

— Locuiesc aici de multă vreme. De vreo șase, șapte ani!

— Îmi pare rău, scuză-mă.

— N-am vrut să te jignesc. Țâșnirea e fantastică... și n-am mai fost pe aici de secole. Îți mulțumesc că m-ai adus.

El a dat din cap cu iuțeală.

— Obișnuiam să vin aici cu Jack, pe bicicletă, când era... mai mic... în copilărie. E un loc foarte potrivit pentru picnicuri. Nu-ți intră nisipul în sandviciuri... și priveliștea e colosală. Dar pe o zi senină. Uneori ai impresia că, dacă-ți mijești ochii, vezi până hăt departe, până în America.

Bare solide de ploaie cădeau peste ei.

— Azi, nici o Americă.

— Într-o zi senină, a repetat el.

— Poate mă mai aduci pe aici într-o zi frumoasă. Am putea organiza și un picnic. Nici la un picnic n-am mai luat parte de secole.

Coloana de apă a țâșnit din nou. La o înălțime de șapte metri în văzduh, după care s-a dizolvat în ploaie.

— Da.

El s-a răsucit pe călcâie și a pornit în pas alergător înapoi pe drumul pe care veniseră. Părea că-i vine greu să-și mențină echilibrul. Când a ajuns și Helen la mașină, l-a găsit instalat în scaun, uscându-și cu o batistă fața și părul. Ea și-a dat jos hanoracul îmbibat de ploaie și l-a aruncat pe bancheta din spate.

— În copilărie mi se spunea că dacă stau în ploaie o să mi se încrețească părul.

A închis portiera și și-a scuturat umerii ca să-și mai alunge înțepeneala.

— Dar nu mi-a ajutat niciodată.

— Nici mie, a răspuns el râzând.

A pornit să întoarcă mașina.

— De fapt, a adăugat, părul creț e o boală. E un lucru știut.

— N-ai să-mi spui că milioanele de africani sunt bolnavi.

— Cu toții. Și negrii americani, și grecii, și italienii cu părul ca tabla ondulată. Toți, toți sunt bolnavi.

— Deci sănătoși suntem doar dumneata și cu mine și cu Hitler.

— Absolut corect.

Mașina luase, în sfârșit, direcția bună.

— De asta a izbucnit ultimul război. Pentru supraviețuirea celor cu păr lins. Fără bucle, fără onduleuri, fără cârlionți – ăilalți n-au ce căuta pe fața pământului. Chiar și infractorii, perverșii, smintiții, asasinii, pedofilii trebuie să aibă părul drept. De asta am supraviețuit eu. Sunt un smintit cu părul drept.

Roțile din spate ale mașinii s-au împotmolit într-o băltoacă noroioasă.

— Ăsta-i norocul meu, să fiu prinsă într-o ploaie torențială, la depărtare de mile de casă, alături de un smintit cu părul drept, cu un singur ochi, un singur braț, înarmat cu o armă letală.

El a început să râdă. A făcut ceva cu picioarele și mașina s-a degajat, pornind și mai ferm înainte.

Helen a roșit, pe urmă a început și ea să râdă.

— Știi, eu am dat examen... mai multe examene... iar mașina a fost adaptată cu o cheltuială imensă. Sunt foarte sigur la volan.

— M-a luat gura pe dinainte.

— Draga mea doamnă Cuffe, dacă aș fi fost în locul dumitale, sunt convins că aș fi gândit la fel.

— Te rog, spune-mi Helen.

El a dat din cap.

— E mult mai bine, zău, când oamenii vorbesc deschis despre infirmitățile altora. Despre mutilări, rase, nebunie, religie, sau ce-o mai fi. Eu mi-am petrecut cea mai mare parte din viață printre mutilați. Ceea ce a ajuns să mi se pară normal. Găsesc că lumea normală e... Am avut o mătușă pe care o chema Helen.

— O!

— Sora tatălui meu. Nu prea îmi plăcea. Și ea era schilodită... de propria ei cucernicie.

A ieșit cu mașina în șosea.

— Madam Preș, așa-i spunea tata. „Vai, Doamne, uite că vine madam Preș", și pe dată temperatura casei scădea cu câteva grade. Tata o călca în picioare și își ștergea tălpile pe ea, când avea chef, și, în același timp, o disprețuia. Așa încât numele Helen...

— Nu te prea atrage.

— Are rezonanțe neplăcute. Din trecut. Dar nu trebuie să îngăduim ca astfel de amintiri să ne influențeze.

— Cred că stă ploaia.

— Îmi închipuiam că am descoperit ceva nou... un loc pe care nimeni nu l-a văzut până acum.

— În zilele noastre asemenea lucru ar fi un adevărat triumf.

— Da.

— Dar a fost frumos din partea dumitale că m-ai dus să văd.

„Ce ciudat, și-a spus Helen. De la un cuvânt la altul fața lui bizară se preface într-o mască. Parcă ar fi vorba de îndemânarea grotescă a unui scamator: cu o simplă mișcare a mâinii, retrage întreaga viață de pe chipul marionetei."

— Se numește Tobar na Diabhal.

Probabil că nici nu o asculta.

— Adică Fântâna Diavolului.

A urmat o lungă tăcere.

— Dacă mi-ai fi dat de știre că ai de gând să mă răpești, mi-aș fi pus cizmele de cauciuc. Pantofii mei iau apă.

— Nu știu dinainte asemenea lucruri. Acționez din impuls. Oricum, ai ajuns acasă. Peste câteva minute te vei simți din nou bine.

— Nu vrei să intri să bei un ceai... sau altceva?

A oprit mașina lângă poartă.

— Nu, mulțumesc! Prefer să merg și eu acasă.

A întors capul și s-a uitat la ea.

Helen a descuiat ușa și a dat să intre.

— Cu zece ani în urmă, ba chiar cu cinci, aș fi sărit din mașină, aș fi alergat sprintenă, zglobie; acum mă ridic greu și scârțâi, ca o barcă veche. Icnesc, trosnesc. Ești sigur că nu vrei...

El continua să o privească.

— Absolut sigur.

— O să reușești să ridici singur gramofonul... să-l scoți din mașină?

— Da. Mulțumesc.

„Ochiul ăla al lui e ca un sfredel, gândi Helen. Vai, ce frig îmi este, sunt toată muiată."

El a dat din cap. A pornit mașina cu picioarele. Helen a trântit ușa în urma ei.

— Mulțumesc! i-a mai strigat o dată.

Mașina s-a îndepărtat și, după ce a trecut de colț, Helen și-a dat seama că uitase pe jos, în fața banchetei, sacul de plastic cu acuarelele ei.

— Fir-ar să fie! a exclamat ea tremurând.

Ușa a hârșâit.

Helen, care tocmai lua ibricul de cafea clocotită de pe mașina de gătit, a ridicat ochii.

„Trebuie să repar ușa asta afurisită." Era un gând automat, etern. Un gând zadarnic. În ușă stătea Roger cu sacul de plastic negru vârât sub braț.

— Scuză-mă că... te-am văzut pe fereastră. Nu avea rost să vin la ușa din față.

— Bună!

Era încă îmbujorată după baia pe care o făcuse. Părul ei drept, foarte curat, i se răspândea pe umeri când se mișca. În unele seri, după ce se spăla pe cap, părul i se îmbiba de electricitate statică și pârâia și scânteia când îl peria.

— Intră. Ai picat la țanc pentru o ceașcă de cafea.

— Ți-ai spălat părul.

— Am făcut o baie fierbinte. Trebuie să împingi ușa cu putere ca să o poți închide. Într-o bună zi o să...

A mai luat de pe raft o ceașcă și a așezat-o pe masă, împingând la o parte resturile de mâncare, farfuriile și câteva cărți.

— Ia loc. E cafea naturală Bewleys. O extravaganță a mea. Nessul îmi face greață.

Înainte de a se așeza, Roger a pus cu grijă sacul de plastic pe masă.

— M-am gândit că poate ești îngrijorată din cauza picturilor. Da... a continuat după ce s-a așezat. Aș bea o cafea. Sper că nu te deranjez.

— Neagră sau cu lapte?

— Neagră, te rog.

Mâna lui zăcea grea și nemișcată peste sacul de plastic, de parcă l-ar fi apărat de vreun eventual atac.

— Zahăr?

I-a așezat ceașca în față.

El a clătinat din cap.

— O beam cu zahăr, dar prea mulți oameni se ofereau să mă ajute... nu înțeleg de ce... „pune zahărul înăuntru, amestecă, scoate linguriță"... se temeau să nu-mi scape pe jos și mă urmăreau cu compătimire și îngrijorare. Și într-o zi am hotărât să renunț la zahăr. După aceea, viața mi s-a părut mai ușoară.

Helen a izbucnit în râs.

— Ce nerecunoscător ești!

— Ba nu... mă apăr.

— Vrei un pahar de whisky? Sau niște vin roșu? Asta-i tot ce am. Ia un whisky. O să iau și eu.

A urmărit-o în timp ce se îndrepta spre bufet și spre chiuvetă.

— Totul e la îndemână.

Înapoi la masă, cu paharele, sticla și o cană cu apă.

— Ordine desăvârșită.

Helen a râs.

— N-aș spune așa ceva. Sunt renumită pentru lipsa mea de organizare. Nu m-ar angaja nimeni pe un vapor. Îl bei cu apă? Toarnă-ți singur dacă dorești.

— O picătură.

S-a așezat în fața lui și și-a aprins o țigară. A aruncat chibritul într-o farfurioară plină cu mucuri și chibrituri arse.

— Cum merge treaba cu clădirea?

Degetele ei se jucau nervos cu țigara, o șuviță subțire de fum se despletea în lumină.

— Esențialul e gata. În sănătatea ta! a ridicat el paharul.

— *Sláinte!*

— Damian a restaurat cabina. Nu durează mult până o să fie totul gata. După aceea depinde de Compania de Căi Ferate. Cred că la început va trebui să operăm manual barierele trecerilor la nivel, dar sper că mai târziu vom reuși să le conectăm cu cabina.

— Foarte amabil din partea ta că mi-ai înapoiat acuarelele. Le-am uitat în mașină prostește. Ploaia...

— Sper că nu te superi. Mi-am luat îngăduința să mă uit la ele... Sper că nu te irită... era un pachet particular...

— Nu... desigur că nu.

— Tu le-ai făcut?

Ea a dat din cap.

— Nu mi-ai spus că ești pictoriță.

— Nu am discutat despre așa ceva... în orice caz, sunt...

— Ești o pictoriță.

Ea a întins mâna peste masă, după sacul de plastic. Dar el și-a lăsat din nou mâna, cu greutate, peste sac.

— Vreau să le cumpăr.

— Nu vorbi prostii.

— La urma urmei, erai pregătită să le vinzi la harababura aia de bazar. De ce să nu mi le vinzi mie?

— N-a fost o harababură de bazar.

— Ceva pe aproape. De ce să nu mi le vinzi mie?

Helen a clătinat din cap.

— Pereții mei sunt la fel de buni ca ai oricui altcuiva. Ba poate chiar mai buni. Pereți goi care plâng după tablouri.

— Aș dori să mi le înapoiezi. Dă-mi voie să mă gândesc. M-ai luat prin surprindere, e un lucru care nu-mi place.

— Mi-am luat precauția de a scrie un cec înainte de a veni aici.

A tras spre el sacul de plastic și s-a căutat în buzunar. A scos o bucată de hârtie împăturită și a împins-o spre Helen.

— Sper că o să mă ierți și că o să accepți.

Helen s-a uitat la hârtia împăturită.

— Te rog, i-a spus el cu blândețe.

Ea a luat cecul.

— Pentru ce?

— Așa cum ți-am spus, eu acționez din impuls. Îmi plac acuarelele tale. Vreau să le atârn pe pereții mei. Mie mi se pare un lucru cât se poate de simplu.

Helen a despăturit cecul și l-a privit.

— O sută de lire! Nu pot să accept așa ceva... Ți-ai ieșit din minți.

— Așa mi se spune.

Și-a tras sacul de plastic de pe masă pe genunchi.

— Nu asta am vrut să spun... dar nu se poate să-mi dai o sută de lire.

— Îți cumpăr picturile. Cred că e o evaluare corectă. Și mai cred că habar n-ai cât valorează. S-ar putea să mă înșel, dar nu cred.

A mai băut o înghițitură de cafea.

— Nu-i nevoie să arăți atât de nefericită.

— Nu sunt nefericită. Sunt încântată. Sincer.

Și-a întins mâna care ținea cecul și l-a privit.

— O să-l înrămez.

— În locul tău, mai întâi l-aș încasa. O să ți-l dau înapoi când o să-l recapăt de la bancă. Atunci ai să-l poți înrăma.

— Da. Nu știu ce să spun. Mai bea un pahar. (A împins sticla spre el.) Mai vrei puțină cafea? O felie de friptură rece?

— Nu.

S-a ridicat de pe scaun.

— Mă duc acasă. Nu-mi place să conduc noaptea. E urâcios. Pot să te mai vizitez?

— Sunt tot timpul aici. Sau pe undeva prin preajmă.

— O să te găsesc.

— Da.

— Mi-ar plăcea să văd ce lucrezi. O să-mi dai voie?...

— Da.

A împins ușa cu putere și pisica a intrat înăuntru, strecurându-se printre picioarele lui.

— O pisică! E a ta?

Helen a dat din cap.

— Mă rog... Eu sunt a ei. Știi cum sunt pisicile.

— Mă bucur că ai o pisică. Sunt în relații foarte bune cu pisicile.

— Ori intri, ori ieși, i s-a adresat ea. Mă rog... vreau să spun nu sta așa, cu ușa deschisă. Iese toată căldura... Vino înăuntru. Să mai stăm de vorbă.

— Nu. Nu în seara asta. Vreau să mă duc acasă, să ascult toate discurile și să văd cum o să mă simt. Ce amintiri o să-mi trezească.

— Masochism.

— Posibil. Noapte bună, Helen.

— Noapte bună. Sper că n-o să te găsească mâine înecat într-o baltă de lacrimi.

— Nu cred.

— Și mulțumesc. Mulțumesc mult.

Ușa a hârșâit, a scârțâit, a bufnit și s-a închis.

I-a ascultat pașii în curte. Și-a mai turnat niște cafea rece. Un aiurit, un fantezist.

„În 1944 eu aveam paisprezece ani."

Poarta s-a închis în urma lui.

Zece septembrie, taman la sfârșitul vacanței de vară. Anotimpul când mergeai la dentist, ți se cumpărau haine pentru școală, veste călduroase, pantalonii aceia verzi oribili pe care îi purtai la maioul de gimnastică. Anotimpul în care îți încorsetai din nou picioarele în ghete cu șireturi, după ce se relaxaseră în libertatea verii.

Mașina a pornit.

„Nu se poate să fi fost pe atunci mult mai în vârstă. Optsprezece? Nouăsprezece ani?"

Se îndepărta. Zgomotul se pierdea pe drum. Doar vântul mai râcâia pereții albi.

„În întreaga mea viață am luat doar două hotărâri. Prima a fost când m-am măritat cu Dan. Presupun că a fost într-adevăr o hotărâre. La un moment dat, am spus da. Am stat pe gânduri? Sau m-am agățat de un pai? Cred că pot să o numesc o hotărâre. Cea de a doua a fost să mă mut aici, să cumpăr casa și să mă descotorosesc de tot balastul trecutului."

Se vede că și eu sunt o aiurită, o fantezistă.

A înfipt un chibrit într-unul din mucurile din farfurioară, trăgându-l în țeapă, ca într-o frigăruie, după care s-a apucat să repete figura cu alt chiștoc.

„Trebuie să încep programul de dezizolare."

Pisica a sărit pe masă.

— Mă auzi, pisică? Asculți? Înțelegi? Trebuie să vorbesc cu glas tare. Iau o hotărâre. Bagă-ți asta în capul tău galben, prin ochii tăi galbeni.

Pasul uriaș.

„Ce joc era ăla cu pași, pe care-l jucam în copilărie?

Uită-l! Mergi înainte cu hotărâre."

Cafeaua rece era infectă.

„Aș putea păstra totul neschimbat. Aș putea continua să pictez. Să mă exprim, să mă explic pe mine pentru mine însămi sau pentru ce aiureală o mai fi în mintea mea. Aș putea să vând unele tablouri, să-mi procur și această satisfacție. Ar putea fi un mijloc de a-mi trece timpul. Timpul care trece. Dac-aș putea opri timpul în loc, să-l încremenesc aici, în camera asta. Nu ai voie să treci, timpule, nu ai să treci până nu-ți dau eu voie.

Oh, Doamne, chiar dacă m-aș lăsa de fumat și-aș trăi până la o sută de ani, nu mi-ar mai rămâne decât cincizeci de ani de timp care trece vertiginos."

S-a ridicat în picioare și, aducându-și aminte de jocul de pași din copilărie, a executat un pas uriaș până în mijlocul camerei.

Doi ochi galbeni, cinici, s-au închis pe după pleoape.

„Mi-ar mai rămâne patruzeci și nouă de ani. Pe urmă patruzeci și opt. Mă voi conforma."

S-a dus sus să se culce.

Când s-a trezit a doua zi dimineață și a urmărit umbrele care dansau pe tavan, s-a simțit plină de o bucurie pe care nu o mai încercase până atunci și pe care, probabil, nu avea să o mai încerce niciodată. Totul i se părea atât de simplu, de drept. Zăcea în pat, urmărea umbrele dansante și înțelegea ce înseamnă extazul. Absolut, absolut anormal pentru o persoană care nu și-a îngăduit niciodată să se lase străbătută în vreun fel de emoții. Un timp, cinci minute, un ceas, o dimineață întreagă, mai târziu i-a fost cu neputință să-și amintească, s-a simțit eliberată de îndoieli, de răsucirile viermelui de frică din ea. De bună seamă

însă, totul s-a scurs, nimic nu a putut opri scurgerea, și a rămas din nou aceeași ca și până atunci.

Miercuri nu a mai căzut nici un strop de ploaie. Un vânt înțepător alunga norii de pe cer. „Parc-ar fi un maraton al norilor, și-a spus Helen, în timp ce traversa curtea, cu o cană de ceai într-o mână, și țigările și chibriturile bine adăpostite în buzunarul capotului de casă. Sau ca niște bărci, corăbii cu pânzele umflate de vânt gonind pe cerul albastru ca marea. O să plec la Dublin și o să-mi cumpăr o ladă de peneluri și pensule frumoase. Nu o să mă mai calicesc și nu o să le mai fac niciodată economie în materie de pensule. Și o să le țin curate, în bună stare. O să instalez niște rastele pe perete, special pentru ele. Fiecare penel să-și aibă locul lui." O fantezie, bineînțeles. Asemenea ordine și bună îngrijire nu-i stătea în fire lui Helen. „Oricum, a continuat ea să gândească în timp ce deschidea ușa hambarului, cerul nu are albastrul mării, așa că metafora nu ține."

Lucra cam de vreo jumătate de oră, când ușa s-a deschis. Helen a privit mirată, de jos, de pe podea, unde se ghemuise.

— Scuză-mă, a rostit Roger, intrând în hambar. Mi-ai spus că pot să vin să-ți văd picturile. Iartă-mă dacă te-am luat pe nepregătite.

— Într-adevăr, așa m-ai luat. Nici pieptănată nu sunt. Eu... nu sunt...

— Văd că nu ești îmbrăcată.

— Nu sunt nici în dispoziția potrivită.

Roger a zâmbit ușor.

— Mi-am zis că dacă vin devreme te prind acasă.

— Sunt întotdeauna acasă.

Au schimbat o privire în tăcere. Helen s-a opintit și s-a ridicat de pe podea, masându-și genunchii care îi pârâiau.

— Dacă vrei, pot să plec.

— Nu. E în ordine. Scuză-mă dac-am fost nepoliticoasă. Ești primul meu vizitator. Nimeni n-a intrat până acum aici.

— Jack?

— Dumnezeule, nu! N-ar intra pentru nimic în lume. Cred că se teme de impresia proastă pe care i-ar face-o lucrările mele și de faptul că n-ar ști cum să reacționeze.

Helen și-a frecat vopseaua de pe arătătorul mâinii drepte cu arătătorul mâinii stângi.

— Știi, Jack are un fel al lui de a privi lucrurile... gândește cu totul altfel decât mine.

S-a întors și a privit pe ferestruica de la capătul hambarului. În depărtare, o barcă pescărească sălta în ritmul valurilor; nu aluneca lin ca norii, ci se înfrunta cu marea și cu vântul. Agresiv. „Așa cum mă simt și eu", și-a spus Helen.

— Nu vreau ca Jack să se implice. Nu țin deloc la respectul lui filial. De altfel, cred că l-am rănit serios. El n-a vrut să ne mutăm aici. Și cred că pe măsură ce creștea se simțea tot mai orfan.

— Nu-i cu putință să ocrotești pe cineva tot timpul.

Helen a suspinat, după care a izbucnit brusc în râs.

— Îmi petrec o groază de timp aici, așa, în capot. Dacă încep să am un șuvoi de vizitatori constanți, va trebui să-mi schimb deprinderile.

— De ce nu te duci să te aranjezi și, în timpul ăsta, eu o să stau aici și... (A făcut un gest larg cu mâna...) N-ai nimic împotrivă dacă le privesc, nu?

— Cred că nu.

S-a îndreptat spre ușă.

— N-o să-mi ia mult timp.

— Nu te grăbi. Îmi place să-mi bag nasul pe aici. Apropo, i-am spus băiatului că poate să aștepte în bucătărie. Nu te superi.

— Care băiat?

— Damian Sweeney. Azi nu m-am simțit în stare să conduc, așa că m-a adus el. L-am învățat să folosească pedalele mașinii

mele. Uneori mă apucă un fel de lene, n-am chef. L-am lăsat în bucătărie.

— Te simți ca la tine acasă, nu?

Roger s-a înclinat.

Helen nu strânsese resturile și farfuriile de la micul dejun și nici pe cele de la cina de cu o seară înainte. Își spusese că avea destul timp s-o facă după ce o să scapete lumina și energia ei. Damian ședea la masă, cu pisica pe genunchi.

— Bună dimineața, doamnă Cuffe.

Când a văzut-o intrând în bucătărie, s-a ridicat, politicos, în picioare. La prima lui mișcare, pisica i-a sărit de pe genunchi drept pe masă.

— Mâță afurisită, dă-te jos de pe masă! a strigat Helen furioasă. Bună dimineața. Pisica asta îmi mănâncă untul.

— Cred că a și mâncat untul.

— Mâță afurisită! a strigat din nou Helen, pocnindu-și palmele.

Pisica a sărit de pe masă, a străbătut camera, trecând pe lângă Helen, și a ieșit în hol.

— Probabil că nu vă amintiți de mine...

— Ba da, îmi amintesc de dumneata, s-a răstit ea. E mare dezordine aici...

— Da, a răspuns el. Și ce importanță are? Ce contează puțină dezordine? Nu-i posibil să vă amintiți de mine. Pentru că nu m-ați cunoscut niciodată. Eu v-am văzut prin sat, pe bicicletă, dar de cunoscut nu ne-am cunoscut niciodată.

— L-ai lovit pe Jack.

— Asta s-a întâmplat cu ani în urmă. Eram doi puști.

— A venit acasă într-un hal fără de hal. Ne mutaserăm de curând aici și m-am gândit: „Doamne, unde-am nimerit?" Jack era plin de sânge. Nasurile sângerează teribil. „Ce bestie trebuie să fie Damian Sweeney ăsta! Un nerușinat!"

— La fel a gândit și maică-mea despre Jack. Acum îmi pare rău. Mai bine mai târziu decât niciodată.

I-a întins mâna.

Ea a dat din cap și i-a atins în treacăt mâna, după care și-a vârât-o în buzunar și a scos țigările. A deschis pachetul și l-a întins spre el.

— Fumezi?

Damian era tentat. Helen își dădea seama. Dar a refuzat-o.

— Mă las de fumat. Cel puțin, încerc.

— Ești un sfânt?

A scos o țigară din pachet și și-a vârât-o în gură.

— Nu. Dar mi-am spus că-i o metodă stupidă de a te sinucide. Cred că-i mai plăcut să mori din beție.

Helen a aprins o țigară și a inhalat adânc fumul.

— Te vezi cu Jack? Eu nu mai știu ce prieteni are. Nu-i aduce niciodată aici.

— Am băut un pahar cu el la cârciumă, acum vreo două seri.

— Sper... a început ea, dar și-a curmat vorba.

Damian a așteptat o clipă.

— Ce sperați?

Helen a făcut un gest a lehamite.

— Nu vrei să faci un ceai? Te pricepi?

— Știu să fac ceai.

— Eu trebuie să mă duc să mă îmbrac. Dacă vrei...

— Sigur că da.

— Te descurci?

— Desigur. Desigur. Duceți-vă. Am făcut ceai de când aveam cinci ani. Mă pricep să deschid cutii de conserve, să prăjesc ouă, să curăț pește și să tricotez... Odată am zăcut mai multă vreme bolnav, și mama m-a învățat să tricotez. Am tricotat un fular marinăresc. (A râs.) Când frații mei veneau acasă de la școală îl ascundeam sub pernă, să nu-l vadă. Numai mama știa...

Helen s-a oprit în ușă.

— Și ce-ai făcut cu el?

— Îl mai am. Îl port iarna. E lung.

Și-a înfășurat un fular imaginar de câteva ori în jurul gâtului.

— Duceți-vă și îmbrăcați-vă. Pregătesc eu un ceainic mare. Trei căni de ceai.

Ea a dat din cap și l-a lăsat să trebăluiască.

„E ciudat, își spunea Helen în timp ce-și freca dinții cu periuța, de la stânga la dreapta – niciodată nu reușea să-i frece în sus și în jos, așa cum recomandă dentiștii –, e ciudat să auzi niște oameni străini punând stăpânire pe casa ta." La parter, Damian emitea felurite zăngănituri domestice. Helen și-a dezgolit dinții și s-a strâmbat în oglindă. „Dinți galbeni de cal. Poate c-ar trebui să mă las de fumat?" În capătul curții, Roger scormonea prin întreaga ei viață privată, prin însăși ființa ei. Și-a dezgolit din nou dinții. Sclipitori ca ai lui Doris Day? Prea târziu. Dinții galbeni de cal se potriveau mai bine cu vârsta ei, cu poziția ei socială. Roger o să fie de-a dreptul șocat de halul în care se găseau penelurile ei. Of, Doamne, și ceștile alea oribile de ceai numai pe jumătate băut, cu urmele de lapte închegat sticlos la suprafață. „Cel puțin, dinții ăștia sunt ai mei, și-a spus ea. Deocamdată. Poate că într-o bună zi o să am o gură plină cu cioburi sclipitoare ca ale lui Doris Day. Pe care o să le țin într-un pahar cu gin pe noptieră. Dar, la urma urmei, mama n-a avut nici un dinte fals, a murit cu toți dinții ei în gură. O fi o chestie ereditară? Dă, Doamne!" Și a mai tras o rundă cu periuța de dinți.

Și-a clătit gura și a scuipat.

Damian dăduse drumul la apă să curgă în chiuvetă, turnase înăuntru detergentul verzui, spumos și se apucase să spele vasele.

„E un băiat simpatic. Mă întreb dacă e într-adevăr amestecat în toate chestiile alea. Bănuiesc că nu trebuie să crezi tot ce auzi. Oricum, arată mai bine decât Jack... nu-i rigid ca Jack și nici morocănos. Oare morocănos e cuvântul care se potrivește cu mutra lui Jack? Dacă Dan ar mai fi în viață, mă întreb... Ce mă întreb? Ochii mei au fost întotdeauna prea spălăciți ca

să poată străluci. Două pietre albastre bine spălate. Ochii lui Jack nu sunt prea receptivi. Îmi recepționează mesajul? Unu, doi, trei, probă de microfon. Mă recepționezi, fiule? Tăcere pe undele de eter." O zăngănitură puternică venind de jos. „Ce dracu' face ăsta acolo?"

Helen a luat pieptănul și a început să descâlcească șuvițele de păr încurcate peste noapte. Damian a deschis aparatul de radio. Se purta ca la el acasă. Lebedele mici ale lui Ceaikovski tropăiau prin bucătărie.

— Ceaiul e gata! s-a auzit de jos glasul lui Damian.

— Mulțumesc. Cobor îndată.

L-a auzit deschizând ușa din spate și chemându-l pe Roger.

Pisicii îi plăcea să doarmă în felul oamenilor, cuibărită în pat și cu capul pe pernă. Zăcea acolo, cu ochii galbeni pe jumătate închiși, în timp ce Helen își zvârlea îmbrăcămintea în jurul ei.

— Dacă ai să vomiți în patul meu o jumătate de kil de unt... a amenințat-o ea.

Dar nici pisica nu-i recepționa mesajul.

Damian aranjase ceștile și farfurioarele de ceai, laptele într-o cană, platoul cu fructe în centrul mesei. Nici urmă de stricăciune.

— Cândva ai să fii un soț foarte destoinic, a comentat Helen.

— Mama îmi spune că nimeni n-o să mă ia vreodată de bărbat, așa că trebuie să învăț să am singur grijă de mine.

Helen s-a așezat la masă.

— Nu sunt doar un băiat cu o mutră plăcută, a continuat el.

— Îmi dau seama.

Helen a scos o țigară din buzunar și, un timp, a ciocănit-o de masă. Tânărul a stins dansul lebedelor mici și a privit-o în tăcere. În cele din urmă, ca și cum luase, în sfârșit, o decizie de mare importanță, Helen și-a vârât țigara în gură și a scăpărat un chibrit.

— Jack m-a făcut să mă las.

— Jack?

Helen nu înțelegea ce vrea să spună.

Damian a arătat cu capul spre țigară.

Ea a stins chibritul și l-a aruncat într-o farfurioară de ceai.

— În ce mă privește, a observat ea, Jack nu a avut niciodată o inițiativă atât de constructivă.

— Nu cred că a avut un scop constructiv. Pur și simplu m-a sâcâit.

Helen a oftat.

— V-am văzut pictând.

— A, da, a răspuns ea cu un ton vag.

— Sus, pe crestele stâncilor, și jos, pe țărmul mării. Am stat o dată și v-am urmărit aproape o oră. Aș fi vrut să mă apropii și să mă uit la ce pictați... dar mi-am spus că o să vă supărați. Totul părea atât de intim...

— N-ai o slujbă?

— Din când în când. Momentan lucrez pentru el.

— Și ce... ce faci de fapt acolo? Circulă atâtea zvonuri...

— Acum repar cabina de semnalizare. E frumoasă. Cu o cutie de semnalizare cu jetoane. Ar fi trebuit s-o vedeți cum arăta înainte. Schimb podelele, mânerele manivelelor, înlocuiesc treptele, pun cabluri noi, instalez alte semnale sonore. Acum arată ca o bijuterie.

— Ascultă-mă...

— Aparatele cu fise...

— De ce?

— Adică cum de ce?

— Ce rost are să restaurezi o cabină veche de semnalizare?

— Gara. Întreaga gară. În curând o să refacem sistemul de cale ferată, o să circule din nou trenurile.

— Damian, nu fi ridicol. Nici nu există șine. Nu mai există nici trenuri pe ruta asta. Ce tot vorbești? Ai înnebunit și tu?

— El nu-i nebun.

— Cred c-ați putea transforma gara într-un muzeu. Un muzeu al căilor ferate. Pentru turiști, elevi, genul ăsta.

— Să vă torn un ceai...

— Mai bine să-l așteptăm...

Damian s-a aplecat spre ea, peste masă, și i-a rostit aproape în șoaptă:

— Să nu-i spuneți asemenea lucruri. Mă auziți?...

— Eu...

— Credeți-l, arătați-i încredere, asta vă cer. În fond, cui îi strică?!

S-a lăsat din nou pe spetează scaunului și-a privit-o fix. Helen și-a așezat țigara pe masă, în poziție verticală, ca o minusculă coloană rezemată pe capătul de filtru. A urmărit atentă șuvița de fum și coronița de scrum. „Fir-ar să fie, și-a spus ea, toate astea o să se termine cu un dezastru, cu o nenorocire." I-a auzit pașii în curte. Și-a luat țigara și a scuturat scrumul în farfurioară. A dat scurt din cap către Damian. Acesta din urmă a răsuflat ușurat.

— Acum poți turna ceaiul, i-a spus.

— Ești norocoasă!

Roger a intrat în încăpere și și-a lăsat mâna pe umărul ei, cu greutate, după care s-a așezat la masă.

— Un ceai gustos. Nici un ceai din lume nu se compară cu cel irlandez. Am descoperit unele semne că ai început să lucrezi serios... că ți-ai găsit vocea. A zâmbit vag: Vocea ta tăcută.

— De ce zici că sunt norocoasă?

— Pentru că ai ochi care văd și curajul de a dori să vezi. Poate ar fi trebuit să spun că ești nefericită. Dar nu cred că ești genul de persoană care caută liniștea sufletească. Am cunoscut odată un om... un bărbat căruia părinții i-au dat numele de Dieudonné[1]. Imaginează-ți! Imaginează-ți să împovărezi un copil cu un nume ca ăsta. Noi îi spuneam Don.

— Și ce s-a întâmplat cu el? Cum s-a descurcat în viață un om cu un asemenea nume neobișnuit? Presupun că la fel de neobișnuit.

---

1 Dăruit de Dumnezeu (fr.).

— A murit de tânăr. Dumnezeu a regretat darul pe care l-a făcut și l-a luat îndărăt. Arnhem, șaptesprezece septembrie 1944. Bietul Don a avut nenorocul să zboare într-un planor care a făcut explozie. A ratat șansa de a deveni erou. Damian, excelent ceai!

— I-am spus... doamnei...

— Helen. Te rog, spune-mi Helen.

— I-am spus că ar trebui să vină să vadă cabina de semnalizare.

— Da. Neapărat. Vino oricând dorești.

— Mi-ai servit o parabolă? Trebuie să trag vreo învățătură din ea?

— Te asigur că a fost o amintire absolut întâmplătoare. Nu m-am mai gândit de ani de zile la bietul nenorocit. Doar că numele... Dăruit de Dumnezeu... mi-a trecut prin minte...

— Dar tu ai devenit un erou?

Roger a râs.

— Vai! În seara de optsprezece septembrie eram doar una din jalnicele rămășițe omenești care dovedeau că Dumnezeu nu ține neapărat cu englezii. Fuseserăm cu toții convinși că e de partea noastră. Știi, eu nu sunt un tip iubitor și iertător. Urăsc o sumedenie de oameni... și mă doare inima pentru morțile inutile. Îți dai seama, n-ai dobândit un vecin prea vesel.

Damian s-a ridicat de pe scaun, a înconjurat masa și și-a lăsat mâna pe umărul lui Roger.

— Cred că e timpul să ne întoarcem acasă. Trebuie să curățăm tot peronul inferior. Am zis că facem asta azi dacă-i vreme bună. Ții minte?

— Da, omule, ai dreptate.

S-a ridicat și s-a înclinat protocolar în fața lui Helen.

— Am dat buzna peste tine... Scuză-mă.

— Ei, dimineața eu am nevoie de o groază de timp ca să mă adun... mă rog, din punct de vedere social. Mă bucur că ai venit.

— Toate morțile acelea inutile!

A tras de ușă, fără rezultat. Damian a trecut de el și a deschis ușa. Apoi s-a aplecat să examineze ce anume împiedica partea de jos a ușii.

— Ai preluat o sarcină prea grea, a comentat Helen. Să-i urăști pe cei vii și să-i jelești pe cei morți. Mă întreb când o să mai ai timp să asculți discurile alea la gramofon.

Damian și-a îndreptat spinarea.

— Am să vin într-o zi să repar ușa asta.

— O, dacă...

— E o nimica toată. Nici o problemă. *Slán.*

Când a ieșit din curte, a strigat: „Helen!" Doar ca să încerce cum sună.

— N-am vrut să te jignesc, i s-a adresat Helen lui Roger.

— Știu. Cred că ar trebui să-ți alcătuiești un portofoliu cu lucrările tale și să le duci la Dublin. Dacă pot să-ți fiu de folos cu ceva...

— Mulțumesc.

— Ai să vii să vezi cabina? Curând. Vino să ne vizitezi.

A ieșit.

Zilele se scurgeau. Se stârniseră furtunile, iar copacii și gardurile vii sticleau în aerul autumnal. Serile aveau o răceală înțepătoare, iar ziua lumina soarelui era estompată de fâșii de ceață. După ce se topeau ceasurile de euforie, Helen se simțea oarecum pustiită, nesigură. Vremea o îmbia să iasă din casă și, în câteva rânduri, a pedalat până la Fântâna Diavolului. Drumul îi lua o oră. „În scurt timp, își spunea ea, fără prea multă speranță, o să ajung zveltă, în formă..."

Schița stâncile plate, preistorice și lacurile care răsfrângeau lumina. „Neoliticul e un cuvânt foarte bun, care-și face drum, incorect probabil, în mintea mea. Îmi sugerează stâncile acelea cenușii, sterpe, care supraviețuiesc veșnic, în pofida sterilității lor. Și lacurile, de fapt bălți uriașe, încremenite, care nu fac decât să oglindească strălucirea cerului... Păsări letargice stau locului,

la fel de nemișcate, așteptând o suflare de aer, fără să le pese însă dacă zac sau plutesc."

Casa mirosea a clei. Era nevoită să-l încălzească în bucătărie și, în pofida ușilor și ferestrelor deschise, mirosul vâscos îmbiba totul. Se întindea pe jos și picta pânza, iar ochii îi lăcrimau și o usturau din cauza mirosului. Pânzele erau frumoase. Le privea, fremătând de plăcerea bucuriilor anticipate. După aceea făcea o baie fierbinte și își spăla bine părul, ca să alunge mirosul din fiecare celulă a trupului.

Și-a turnat un pahar de vin și s-a așezat pe treaptă ca să guste ultimele zvâcniri ale soarelui. A frecat între degete o frunză de mușcată și mireasma i s-a înălțat din palmă. Marea avea luciul emailat care-i plăcea atât de mult. „Cum suportă unii să trăiască cu fața spre răsărit? Să piardă, seară de seară, această... mă rog, într-o formă sau alta... această moarte?..."

Telefonul a sunat.

Miracolele științei moderne.

— Mmm...mamă!

— Bună, dragule.

— Bună!

— S-a întâmplat ceva?

O suna foarte rar.

— Totul e în ordine. La tine ce se aude?

— Nici o schimbare. Vreme frumoasă. Nici o noutate de nici un fel.

— S-ar putea să vin din nou pentru câteva zile. Poate pe la sfârșitul săptămânii viitoare. Dacă nu te deranjează.

— Bineînțeles că nu mă deranjează, dragule. Ar fi grozav.

— S-ar putea să vin cu un prieten... găsim un pat liber pentru câteva nopți? E patul ăla vechi de campanie din camera mea. Ai ceva împotrivă? El n-a văzut niciodată...

O pârâitură de undeva s-a amestecat cu cuvintele lui.

— Foarte bine! a strigat Helen. Cum îl cheamă?

— Ținem legătura până atunci. Te anunț dacă sosesc vineri sau sâmbătă.

— Probabil că n-are un nume.

„O, Doamne, și-a spus Helen. De ce dracu' nu poți să-ți ții gura? Acum o să fie bosumflat."

— Nu-ți da mare osteneală, o să stăm mai mult pe afară. Vrea să vadă... O să ne distrăm. Ești sigură că nu te deranjează? Îți mulțumesc mult, mamă. Pe curând.

Jack s-a volatilizat și, până să se întoarcă ea iar pe treapta verandei, soarele se dizolvase de pe cer.

S-a sculat cu noaptea-n cap și a lucrat câteva ore bune înainte de a se lăsa cuprinsă de neliniște. S-a învârtit prin hambar, fără să se uite la pânza care zăcea pe podea. Cu un penel scurt, țepos, așternuse un strat de vopsea albă, după aceea întinsese cu o cârpă vopseaua udă, răspândind-o pe pânză, acoperind goliciunile acesteia cu o substanță zgrunțuroasă. Dar acum spațiul alb nu o mai ademenea și tânjea iar după pânza nudă. Și-a aprins o țigară și s-a foit prin încăpere, contemplând schițele prinse pe perete. A deschis fereastra din spate ca să intre puțin aer. Și-a lăsat țigara pe o farfurioară și s-a ghemuit din nou pe jos, lângă pânză. A luat cârpa și a început să șteargă, din ce în ce mai tare, până când au prins să apară prin vopsea petice de pânză, vag colorate, dar și structura textilă, fibra.

— Așa-i mai bine!

Sunetul propriei ei voci în tăcerea încăperii a făcut-o să tresară. Țigara se consumase. Și-a aprins alta.

— Primul semn de nebunie.

A tresărit iar la auzul propriei voci.

Așa i se spusese întotdeauna, încă din copilărie. „Iar vorbești de una singură, Helen? Ăsta-i primul semn de... știi tu ce...", și degetul arătător, ridicat, se clătina. Dar lui Helen îi plăcea cum sună vocea ei.

„Helen, dacă nu găsești ceva interesant de spus, e mai bine să taci."

„Vocea mea e prea puternică pentru încăperea asta. Ține-ți cuvintele în tine.

Inspirația e un rahat.

A fost o idee idioată să mă scol atât de devreme. Poftim, n-am făcut nici o brânză, și nu-i decât zece dimineața.

Aer.

În mintea mea e un gol, searbăd ca pânza asta ștearsă.

Cum dracu' reușesc alții, poate că oameni mai maturi, să fixeze locului rahatul ăsta evaziv care se cheamă inspirație? Dan îmi spunea mereu că sunt lipsită de disciplină.

Dan avea întotdeauna dreptate."

A zdrobit în farfurioară și cea de-a doua țigară.

„Doamne, ce scârbă îmi face gustul tutunului. Într-o zi... într-o zi... într-o zi..."

A ieșit afară la aer.

În casă, grăsuna de doamna O'Sullivan plimba aspiratorul pe podeaua din camera de zi. Când lucra, purta niște tenișI fără șireturi, ca să nu-i apese monturile. Helen și-a băgat capul pe ușă.

— Doamnă O'Sullivan, mă duc puțin în oraș, a strigat.

Femeia a închis aparatul, care a mai bâzâit puțin, pe urmă a tăcut.

— Simt nevoia să respir aer curat.

— O să plouă.

— Nu cred. E o vreme splendidă.

— Ar trebui să-ți iei fulgarinul. Ăla de la radio a anunțat că vine ploaie. Cică vine dinspre vest. Eu, una, mi-am luat fulgarinul. N-are rost să mă las murată. Mary a noastră mi-a zis că-i o prostie să-mi iau fulgarinul pe o zi ca asta. Fără pic de nor. O zi senină. Și eu i-am răspuns că nu se știe niciodată, și apoi n-ai auzit ce a anunțat ăla de la radio? Doar el e plătit ca să știe. Nu-i așa?

— Mai greșește și el.

— Așa mi-a zis și Mary a noastră, dar eu mi-am zis că paza bună trece primejdia rea. Bănuiesc că luați bicicleta? Se spune că mersul pe bicicletă întărește mușchii.

Doamna O'Sullivan a dat din nou drumul la aspirator. N-avea rost să stai de vorbă când ai atâtea de făcut.

Helen a pornit-o pe bicicletă în direcția vechii gări. Roțile scrâșneau și pocneau peste rămurelele împrăștiate pe jos. „Oase uscate trag la oase uscate, a intonat Helen în mintea ei. În curând tapițeria țărănei o să se pulverizeze și n-o să rămână decât oase uscate, pietre, și nici o pleavă.

Oase uscate, ascultați cuvântul Domnului![1]"

Cineva măturase toate frunzele moarte și le stivuise într-o grămadă, în dreapta clădirii gării. Din movila de frunze se ridica din când în când câte un fir de fum și în aer plutea un pătrunzător miros de ars. Helen și-a proptit bicicleta lângă ușă și a intrat în hol. S-a îndreptat spre fereastra ghișeului de bilete și s-a uitat în încăperea de dincolo de geam. Roger era îngenuncheat pe un scăunaș de rugăciune, brodat, în centrul camerei, și capul i se rezema pe pumnul încleștat. Helen s-a retras cu grijă de la geam, jenată că-l surprinsese într-o ipostază atât de intimă. S-a întors tiptil, spre ușă, străduindu-se să nu facă nici un zgomot. O perdea de fum străveziu dădea acum consistență aerului. Nu și-ar fi imaginat că Roger era un om care se roagă. De fapt, nu cunoscuse niciodată pe nimeni care să se fi rugat din convingere. Privise întotdeauna rugăciunile ca pe niște recunoașteri politicoase ale existenței lui Dumnezeu, recunoașteri cu un caracter absolut formal. La fel ca „ce mai faceți?.. o zi bună... mulțumesc pentru o seară încântătoare... ne revedem săptămâna viitoare...". S-a lăsat învăluită de ceața de fum și, înțepată de miros, a strănutat.

— Hei! Cine-i acolo? E cineva? s-a auzit vocea lui.

---

1 Iezechiel 37,4.

— Scuză-mă. (Helen a intrat din nou în hol.) Sunt numai...

Roger a apărut în ușa care dădea spre peron.

— Scuză-mă. N-am vrut...

— E în ordine. Intră! Tocmai mă rugam.

Rostea cuvintele cu indiferență, și i-a întins mâna:

— Ești bine-venită.

— Am simțit nevoia unei schimbări de decor... așa că am venit să mai stăm de vorbă...

— Drăguț din partea ta.

— Ca să stau de vorbă, trebuia să plec însă de acasă.

— Foarte bine. Mă bucur că ai venit. Intră. Să bem o cafea.

— Nu vreau nimic.

A trecut pe lângă el și a intrat în cameră.

— Ceva de băut?

— Nu, mulțumesc.

— Trebuie să bei ceva. Dacă mă refuzi, o să mă simt jignit.

— Bine, atunci, o cafea... nu sunt pretențioasă, dă-mi ce-ți vine mai ușor.

Roger a mutat scăunașul de rugăciuni din mijlocul camerei, împingându-l, stângaci, la peretele de lângă fereastră.

— Ăsta era al mamei mele, i-a explicat. Mă duc să pun apa la fiert.

A ieșit din cameră și ea l-a auzit mișcându-se în ceea ce presupunea că trebuie să fie bucătărie. Fiecare zgomot părea să răzbească dintr-o peșteră plină de ecouri. L-a auzit aprinzând un chibrit și s-a întrebat cum de reușea asemenea lucru. A auzit gazul aprinzându-se. Apa curgea într-un ibric, la început cu un sunet muzical, apoi plescăind. Atârnase acuarelele ei pe perete. Una deasupra căminului, cealaltă deasupra unui mic birou victorian, încărcat de hârtii. Amândouă tablourile i se păreau șic și surprinzătoare, în ramele lor de lemn, îngrijite. Îi auzea tălpile târșâindu-se pe podeaua din piatră. Capacul de tinichea zăngănea pe ibric. Helen s-a apropiat de tabloul atârnat deasupra căminului, pentru a-l redescoperi în noile condiții.

— Vezi, i-a auzit glasul în spatele ei. Sunt bune. Ți-am spus că sunt bune. Într-o zi am să le duc la Dublin și o să le montez și înrămez ca lumea. Ramele astea le-a confecționat Damian.

— Damian?

— Are mâini foarte pricepute.

— Îmi plac. Cred că ar trebui să le lași așa cum sunt.

Roger a așezat pe masă două căni și o zaharniță.

— Am avut un șoc când le-am văzut aici. Mă resemnasem cu gândul că nu o să le mai revăd niciodată. Nu știu de ce.

Roger a deschis sertarul mesei și a scos două linguriță de argint, pe care le-a așezat cu grijă, câte una pentru fiecare cană. Obsesia pentru simetrie constituia și ea un simptom al nebuniei.

— Constat că nu am decât cafea instant. Vrei ceai?

— Nu. E în ordine.

S-a întors în bucătărie. Helen s-a apropiat de cealaltă pictură. Greutatea udă a oilor lânoase părea să le tragă în jos spre pământ. „E bun, și-a spus Helen, mă temeam că o să semene cu o carte poștală ilustrată, dar... are identitate. Are substanță."

— Cu lapte sau fără? a strigat el din bucătărie.

— Neagră, te rog.

S-a îndepărtat de tablou, cu un vag sentiment de vinovăție.

— Mama ta a brodat goblenul scăunașului de rugăciune? E frumos.

Nuanțe vechi, pastelate, de verde și albastru. Un unicorn se zbenguia vesel printre florile de primăvară. O tânără, așezată sub un stejar impunător, își împletea părul lung, de aur.

Roger a revenit în cameră cu un ibric în mână și a turnat cafea în ambele cești.

— Nu, nu. E foarte vechi... A fost al bunicii mele, dar e și mai vechi. E franțuzesc. Mama îl ținea întotdeauna în camera ei. Mi-l amintesc de când mă știu. Stătea chiar în mijlocul camerei... cu oarecare îndrăzneală. Mama credea cu sfințenie în rugăciuni... Pune-ți zahăr.

Helen și-a tras un scaun și s-a așezat la masă. A pescuit două bucăți de zahăr din zaharniță și le-a pus în ceașcă.

— Mama mea obișnuia să-i vorbească lui Dumnezeu.

— Și tu îi vorbești?

Roger se uita, cu oarecare dezgust, în ceașca de cafea. Helen gândea că nu o să-i răspundă.

— Nu, a rostit el în cele din urmă, apoi a râs și a sorbit o gură de cafea. Doamne, nu pot să sufăr cafeaua instant. Ar fi trebuit să bem un ceai. Da, era convinsă că eu am scăpat cu viață datorită rugăciunilor ei. Mă bucur că a murit înainte de... Mă rog, a făcut un semn cu mâna spre el. Poate că asta a fost minunea... Nu știi niciodată cum stai cu Dumnezeu, ce are el de gând să facă. Are ideile lui și felul lui specific de a le pune în practică.

— Și atunci de ce te rogi? Din moment ce nu vorbești cu Dumnezeu?... Ce îi ceri?

O clipă, Roger și-a pipăit peticul de pe ochi.

— De obicei mă rugam să mor. După un timp însă, am aflat că mi se refuză acest... dar. Darul sortit mie era viața. Așa încât... acum... îi cer putere de a îndura... iertare. (S-a uitat peste masă la ea.) Îi cer alinare. Îl rog mult să-mi dea alinare. Totuși nu port un dialog. Îi împuiez urechile. (A râs.) Arăți nedumerită. Nu trebuie să pui oamenilor asemenea întrebări.

Helen și-a împreunat palmele și și-a înălțat ochii spre tavan.

— Doamne Dumnezeule, izbăvește-ne de stafii și de vârcolaci și de lighioanele cu picioare de drac și de duhurile rele care ne împresoară noaptea. Amin. Asta-i o rugăciune foarte importantă. Eu am fost la școala de duminică și toate chestiile de genul ăsta, dar consider că am fost informată, în mod politicos, că toate liniile de comunicație cu Dumnezeu trebuie să treacă prin ei... înțelegi... prin autorități. „Fii fată bună și o să avem noi grijă de tine. Nu-l bate la cap pe Dumnezeu, că și așa are el un milion de treburi." Mai târziu... cred că pe la paisprezece ani, am început să fiu sceptică în privința tuturor

acestor lucruri și după aceea am devenit indiferentă. Mă duc din când în când la biserică, dintr-un motiv stupid. Cred că sărmana Biserică irlandeză trece printr-un moment greu. Nu-mi fac iluzii că prezența mea întâmplătoare o ajută. Ca să fiu sinceră, eu prefer bisericile goale, nu-mi plac cele aglomerate. Liniștea mă atrage mult mai mult decât imnurile. Ce s-a întâmplat cu mama ta?

— A fost omorâtă. Chiar la sfârșitul războiului. A venit să mă viziteze la spital și o bombă zburătoare a picat din cer. Uite așa. (Și-a pocnit degetele.) Pe undeva pe lângă Victoria Station. A murit pe loc. Luni de zile mi-au ascuns informația asta. Nu înțelegeam de ce nu vine mama să mă vadă. Îmi îndrugau tot felul de pretexte idioate. Știam că sunt minciuni. Mai târziu, când am fost transferat la secția de grefare, a venit tata și mi-a spus adevărul. Cu totul întâmplător... ca într-una din scenetele alea comice englezești. „Apropo, maică-ta a fost omorâtă acum șase luni de o bombă zburătoare."

Roger a luat o linguriță și a ciocănit cu ea de trei ori în marginea ceștii. Trei lovituri de exorcizare.

— Am râs când mi-a spus.

— N-ar fi trebuit.

— Ce altceva puteam face decât să râd? Într-altă viață aș fi putut să plâng. Acum, de pildă, aș putea plânge, dar atunci nu mi s-ar fi îngăduit. Nu se făcea.

— Probabil că tatăl tău încerca să-ți îndulcească suferința.

— Suferința!

Și-a lăsat capul pe spate și a râs cu poftă.

— Scuză-mă, a rostit Helen. Eu nu prea sunt familiarizată cu suferința. Viața mea a fost presărată cu complicații și incidente minore; nu am prea cunoscut suferința adevărată. Cred că lucrul ăsta mă face oarecum insensibilă.

— Dar când soțul tău...?

Helen a clătinat cu putere din cap, dar n-a scos o vorbă. Roger a privit-o fix câteva clipe.

— Sper că vei continua să pictezi.

— Da.

— Nu doar să te joci de-a pictura.

— Da. Am de gând să duc la Dublin o parte din picturi și să vedem ce se întâmplă. Mai am atât de puțin timp la dispoziție! Și eu sunt singura vinovată.

Roger s-a întins peste masă și și-a lăsat mâna pe mâna ei. Purta pe degetul mic un inel de aur cu sigiliu și greutatea metalului a apăsat-o dureros. Când și-a luat mâna, Helen a observat că pielea i se înroșise.

— Bea cafeaua asta infectă și după aceea vino să-mi vezi cabina de semnalizare, i-a spus el, împingându-și scaunul și ridicându-se în picioare.

— N-ai o țigară? Mi-am uitat pachetul acasă.

— Fără țigări! Fumezi prea mult.

Helen a băut puțină cafea. Avea dreptate, era infectă.

— Toată lumea îmi spune asta.

— Ar trebui să te lași de fumat.

Glasul lui avea o notă profesorală.

S-a îndreptat spre ușă.

— Ușor de zis. Și eu îmi spun întruna... când mă trezesc dimineața și mă simt ca dracu'... când îmi văd petele galbene de pe degete... și ori de câte ori tușesc. Îmi spun: „De luni, gata, mă las..." Și luni îmi spun: „După Crăciun, gata, mă las..." Odată m-am lăsat de fumat în postul Paștelui și am crezut că mor. După o săptămână m-am apucat din nou. Nu am voință.

— Îmi dau seama, a spus el râzând.

Au ieșit pe peron. Cea mai mare parte din smocurile de iarbă și din bălăriile care răzbiseră printre dalele de piatră fuseseră smulse. Geamurile sparte din clădirea gării fuseseră înlocuite, iar chenarele ușilor și ale ferestrelor, vopsite în verde. Între peron și gardul alb de lemn care mărginea cantonul se întindea un răzor de flori, proaspăt săpat, care aștepta primăvara. Pe gard fusese scris îngrijit, cu litere negre, KNAPPOGUE ROAD.

— Aici o să sădim bulbi de lalele. Pentru început. Lalele pitice, galbene și roșii. O să înflorească la primăvară. Pe urmă o să vedem ce mai plantăm. Mie îmi plac gările cu alei de copaci, dar e prea mult de lucru. Damian mai sapă un răzor lângă trecerea la nivel. Mi-au plăcut întotdeauna gările cu numele localității scris din flori. Dar ar fi puțin ostentativ pentru noi, aici. Probabil că, până la urmă, o să ajungem la niște tufărișuri... sau poate la conifere pitice. Ce părere ai?

— Nu mă pricep deloc la grădinărit. Dan nu-mi dădea voie să mă apropii de straturile de flori; zicea că smulg plantele și las buruienile. Mi s-au încredințat doar tunsul ierbii și arsul gunoaielor. Dar trebuie să recunosc că aici totul arată frumos.

— Da. A ieșit bine. Până la Anul Nou vom putea relua traficul.

Helen n-a spus nimic. I-a adresat un zâmbet fals, strălucitor, și o clipă s-a temut ca ochiul lui scormonitor să n-o dea de gol.

— O iau eu înainte.

Ajunseseră la treptele care duceau la cabina de semnalizare.

Helen le-a urcat în urma lui. Roger a împins ușa și a intrat. Ea a rămas o clipă pe palierul înalt și a privit la acoperișurile satului de la poalele lor. Dincolo de dune se învolbura pe cer un front uriaș de nori. Pale de vânt făceau să fremete crengile golașe ale copacilor.

— Totul e pus la punct cu dichis. Clasa-ntâi! l-a auzit spunând.

Helen l-a urmat în cabină. Plutea un miros de vopsea proaspătă și de detergent.

— Ai mai fost vreodată într-o cabină de semnalizare?

Helen a clătinat din cap.

— Funcționează pe un sistem electric acționat de fise. Aici, după cum probabil că știi, nu există decât o singură linie, așa că lucrul cel mai important este să avem de fiecare dată câte un singur tren, adică să împiedicăm prezența, în același timp, a mai multe trenuri.

S-a uitat la ea să vadă dacă a înțeles.

Helen a dat din cap. Până aici era clar.

— Conductorul fiecărui tren trebuie să dețină un semnal de avertisment... în majoritatea cazurilor un bastonaș, o baghetă. Ăsta-i semnalizatorul cel mai obișnuit... Probabil că le-ai văzut... Dar pe linia asta e suficient un jeton de metal, o fisă. Uite, intră perfect în cutia noastră.

I-a indicat deschizătura din cutia lustruită de pe perete.

— Când introduc fisa în cutia asta, blochez secțiunea de pe care pleacă trenul. Nici un alt tren nu poate intra fără fisă în secțiunea respectivă. Și cutia asta conține fisa pentru următoarea secțiune... înțelegi?

— Îhmm!

— Când scot fisa din cutie, deblochez barierele secțiunii următoare. Pe urmă comunic gării următoare că linia e liberă. Soneria asta... avem o serie întreagă de semnale și de răspunsuri. Ascultă!

A apăsat de două ori butonul soneriei. S-au auzit două semnale sonore foarte clare. Helen părea mirată.

— Funcționează!

El i-a ignorat comentariul.

— Asta înseamnă că trenul pătrunde în sector. Roger a mișcat manetele semnalizatoarelor. După ce trenul a trecut în următoarea secțiune, semnalizatorul ăsta îți arată că a ieșit din zona de pericol, dar după aceea trebuie să setezi din nou semnalul, pe „pericol". E garanția împotriva unui eventual accident. Desigur, avem aici, în partea de sus, bariera trecerii la nivel. Dar deocamdată va trebui operată manual. Suntem cam înapoiați prin locurile astea... dar e foarte simplu de manevrat.

— S-ar putea să uiți și să încurci toate semnalele astea.

— Totul e notat cu exactitate în regulamentul de funcționare și aici, pe perete, sunt înscrise semnalele soneriilor. Dacă ai vreo îndoială, te uiți în regulament. Oricine ar putea s-o facă. Într-o gară de dimensiunile ăsteia nu se produc niciodată nenorociri. Doar incidente minore, ca, de pildă, o vacă răzlețită pe

linia ferată. E o viață ușoară. Gara mea din Scoția era foarte asemănătoare cu asta.

— Ai avut o gară în Scoția?

— Da, timp de patru ani.

— Și de ce...? Ce s-a întâmplat?

— Probleme de familie. (A râs brusc.) Voiau să mă interneze într-un sanatoriu. Au exercitat mari presiuni asupra mea. Sunt cu toții convinși că nu pot avea grijă de mine. (A zâmbit.) De fapt, nu-i decât o chestiune de avere. Eu nu i-am supărat niciodată, cu nimic. Am căutat să mă țin cât mai la distanță de ei. Nu avem mare lucru în comun. Am stat acolo patru ani... și într-o bună zi au picat pe capul meu fără să mă avertizeze. Un regiment întreg. Frați, surori, acoliții lor, avocați, medici, o liotă de prieteni și neamuri. Voiau să mă oblige să semnez niște acte... să procedez cu calm.

Și-a îndreptat privirea spre fereastră, către marea îndepărtată.

— Nu le-am făcut niciodată nici un rău.

— Și ce s-a întâmplat?

— Mă rog... Un timp le-am cântat în strună și pe urmă le-am tras o cacealma: am venit aici, dincolo de hotarele jurisdicției lor, ca să spun așa. Aici e mult mai greu pentru ei să pună mâna pe mine. Nu sunt chiar atât de prost cum își închipuie ei. Și avocatul meu mi-e un vechi prieten. Coleg de școală... înțelegi... și camarad de armată. Un om de treabă. Îi ține la distanță. Mi-a trebuit un an până am descoperit locul ăsta. E un loc bun. Îmi place. Aici rămân. N-o să reușească niciodată să mă smulgă de aici.

S-a întors spre Helen. A privit-o drept în față.

— Nu le-am făcut niciodată nici un rău.

— Sunt convinsă.

— Mama mi-a lăsat foarte mulți bani. Ăsta-i miezul chestiunii. Am posibilitatea să trăiesc după placul inimii. În fond, de asta mi-a lăsat mama averea. Și-a schimbat testamentul imediat după... Nu știa ce o să se întâmple cu mine. Așa mi-a spus.

Voia să-mi ofere posibilitatea de a-mi decide singur soarta. Și lucrul ăsta îi supără pe toți. Trebuie să recunosc că mă amuză grozav să-i irit. Înțelegi ce vreau să spun?

Helen a observat că, uneori, ochiul lui era de un albastru scânteietor și alteori se întuneca, chiar sub privirile tale, și devenea de un cenușiu tern.

— O să pună mâna pe banii mei după ce o să mor. Pe ce o să mai rămână din ei. Bănuiesc că se tem să nu-i donez pentru cine știe ce acțiune caritabilă absurdă. Mă crezi nebun?

— Cu toții avem dreptul să trăim după placul nostru.

— Nu asta te-am întrebat.

— Nu știu ce să răspund, a rostit ea după o lungă pauză. Vreau să spun că nu te socotesc deloc o persoană periculoasă, de care ar trebui să te ferești, dar dincolo de lucrul ăsta... trebuie să recunosc că nu știu unde e granița dintre sănătatea mintală și nebunie. În general... nu numai în cazul tău. Există un hotar atât de nesigur între oamenii care acceptă nebunia oficializată a lumii și cei care n-o pot accepta. Vezi bine, în Rusia i-au internat pe poeți în ospicii.

— La noi îi lăsăm liberi, dar nu ne sinchisim să citim ceea ce au de spus. Și asta-i o formă de nebunie.

Helen a râs. Tensiunea se risipise. Ochiul lui își pierduse fixitatea, culoarea se mai îndulcise.

— Îți place cabina mea?

A făcut un gest larg cu mâna, un gest care îmbrățișa alămurile și lemnul bine lustruit, cutiile și manetele, telefonul cocoțat în cuibul lui sus pe perete, biroul înalt, cu suporturi pentru condeie și călimara îngropată într-un colț, dar și exteriorul, pe care se curba odinioară linia ferată, urmând panta ușoară a dealului, precum și gardul viu, tuns cu grijă, dincolo de care se zărea primul semnal, setat pe „pericol".

— E frumoasă. Arată de parcă...

— De parcă?

— Ar fi gata să fie folosită.

El a dat din cap și a deschis ușa.

— E meritul băiatului. Al lui Damian. E un perfecționist.

A făcut semn cu capul spre ușă, dându-i de înțeles să iasă afară.

— Te-am făcut să-ți pierzi o mulțime de timp.

— O, nu!

Helen a ieșit în capul scării. A coborât treptele în tăcere. El icnea ușor de fiecare dată când piciorul drept atingea lemnul scărilor. Au pornit pe peron.

— Mă bucur că ai spus lucrul ăsta.

Din coșul clădirii se înălța un fum albăstrui. Helen îl auzea pe Damian săpând la celălalt capăt al peronului, auzea țăcănitul ritmic al sapei când se afunda în țărână, scoțând când și când un scrâșnet dacă lama se ciocnea de o piatră în drum.

— Ce am spus?

— Că nu sunt o persoană de care să te ferești. N-aș vrea să-ți fie frică de mine.

— Trebuie să mă întorc acasă, la țigările mele.

— Ar fi bine să-l saluți pe Damian înainte să pleci. Să-i spui doar câteva cuvinte.

Mica sală de așteptare pe lângă care au trecut era mobilată cu o bancă fixată de jur împrejurul pereților și o masă lucioasă în mijlocul încăperii.

— Damian, avem un musafir, a strigat Roger.

Damian și-a îndreptat spinarea și a înfipt sapa în pământ. Și-a șters mâna dreaptă de fundul pantalonilor și i-a întins-o lui Helen.

— Ce mai faceți?

Helen i-a strâns mâna.

— Văd că trudești din greu.

— Aici nu-i chip să tragi chiulul. Faraonul vrea ca piramidele să fie zidite de două ori mai repede.

A făcut un semn cu ochiul.

— E un despot, un stăpân de sclavi, nu?

— O, nu! a rostit Roger în spatele ei. Eu îl iau cu binișorul.

— Săptămâna viitoare vine Jack și aduce și un prieten. Poate treci pe la noi să-i vezi. Să bem un pahar.

Damian a smuls sapa înțepenită în pământ și a început din nou să sape.

— Sunt convinsă că o să le facă plăcere.

Damian și-a apăsat talpa piciorului pe lama sapei, care a pătruns adânc în țărână.

— Dacă Jack vrea să mă vadă, știe unde mă găsește.

— Da, a răspuns Helen, îndepărtându-se. Sigur că da. Scuză-mă.

A pornit cu pași repezi de-a lungul peronului, simțind că făcuse un gest stupid. Roger venea în urma ei. A străbătut holul, pe lângă ghișeul de bilete, și a ieșit pe ușă. Și-a luat bicicleta.

— A fost cam grosolan, a comentat Roger. Dar și tu ai fost prostuță.

— Știu. Mieroasă, mămoasă, băgăcioasă, imbecilă. Nu putem fi cu toții perfecți.

A încălecat pe bicicletă, dar rezemându-și un picior pe pământ, și s-a uitat la Roger.

— Umblă vorba că e provo[1].

— Lumea zice tot felul de tâmpenii. Și inventează tot felul de năzbâtii.

— Într-o comunitate restrânsă ca a noastră, oamenii știu de obicei ce spun.

— Cu mine nu discută niciodată politică. Eu nu discut politică. Politica n-are ce căuta în capul meu. Dacă e un provo, asta-i treaba lui.

— Dar ăștia omoară oameni.

— Da.

Asta a fost tot ce a găsit de spus.

— Ucid oameni nevinovați, copii. Comit atentate și-i lasă pe oameni fără brațe și fără picioare.

---

1 Nume dat membrilor IRA, a cărei denumire completă este The Provisional Irish Republican Army.

Lui Helen i-a trecut fugitiv prin minte imaginea lui Dan. Ce uimit trebuie să fi fost când l-au ciuruit gloanțele! Dar nu a avut timp să simtă durere sau furie, poate că nici uimire.

— Înainte ca englezii să ne trimită ca pe niște proști la Arnhem, au bombardat un ospiciu de nebuni. Li s-a atras atenția ce-i acolo. Li s-a spus și că nu sunt nemți ascunși acolo, și totuși l-au bombardat. Mai bine să fii precaut decât să regreți după aceea; așa bănuiesc că le-o fi spus vreun cap pătrat. Pădurile roiau de sărmanii zănatici... rătăceau de colo-colo, și unii plângeau. Pierduți. Erau îmbrăcați în niște pijamale albe. Cu toții ucidem când ni se pare profitabil.

— E adevărată... povestea asta cu ospiciul de nebuni?

— Da. Absolut adevărată. Bănuiam întruna că nenorocitele acelea de creaturi albe făceau parte din delirul meu. Uneori eram conștient, alteori presupun că eram inconștient, dar întruna mi se perindau prin fața ochilor fantomele acelea albe. Pluteau. Aveam impresia că plutesc. *Il Purgatorio.* N-ai idee cât ești de norocoasă că nu ai cunoscut niciodată suferința.

Helen a roșit și a împins cu piciorul pedala bicicletei.

— Cum poți să știi dacă am suferit sau nu?

— Nu te supăra pe mine. Ai recunoscut singură că nu ești prea familiarizată cu suferința.

— Nu mă supăr... Dar mă irită când lumea crede că dacă n-ai trăit un fel de... Doamne, ce cuvânt să folosesc... un fel de infern, de calvar, de ordalie, nu te poți numi un om întreg... viața ta e lipsită de o întreagă dimensiune. E o formă de aroganță pe care nu o accept.

Chipul lui trăda încântare.

— Ești furioasă! Ai o față atât de calmă, încât îmi spuneam că nu poți să te înfurii niciodată. Furia e o emoție foarte sănătoasă.

Helen și-a luat vânt pe bicicletă și l-a lăsat în urmă, în același loc, cu un rânjet idiot pe buze. Când a ajuns la colț, a întors capul și l-a văzut tot acolo și rânjind. Și-a fluturat mâna spre el.

— La revedereee, i-a strigat Roger. La revedereee!

Când a ajuns acasă, doamna O'Sullivan ștergea pe jos în bucătărie.

— Podeaua e proaspăt spălată, a spus, uitându-se bănuitoare la picioarele lui Helen.

Când storcea cârpa, venele de pe mâini i se bulbucau. Uneori, Helen avea senzația că vede mâinile acelea răsucind gâtul puilor, strivind șobolani, ba chiar și cățeluși nedoriți, în timp ce ochii ei căprui, calmi, urmăreau convulsiile mâinilor. Nu era o femeie rea sau brutală, dar avea în ea o forță de care nu era conștientă.

— Ești roșie la față, i-a spus doamna O'Sullivan. Nu-i sănătos să te înfierbânți prea tare.

— E din cauza vântului, mi-a suflat în față.

— Am fiert niște ceai. Vrei o cană?

— Da. Mulțumesc.

— Când ți se încing obrajii, nimic nu prinde mai bine ca o cană de ceai.

A scuturat cârpa și a atârnat-o pe bara din fața plitei. Pe urmă a ridicat ceainicul și l-a adus pe masă.

— Așază-te și odihnește-te un pic. Răcorește-te. Bicicleta e pentru tineri. A trântit două căni pe masă. Nu că tineretul de azi ar da doi bani pe o bicicletă. Toți vor mașină.

Mâinile uriașe ale doamnei O'Sullivan au scotocit în buzunarele șorțului după o țigară. S-ar fi zis că avea întotdeauna în buzunar o țigară pe jumătate fumată și o cutie de chibrituri. De obicei trăgea câteva fumuri, pe urmă stingea țigara și o vâra la loc în buzunar, unde aștepta următoarea ceașcă de ceai. Când își făcea din nou apariția.

— Am fost la gară.

Doamna O'Sullivan a scos un hohot de râs gutural.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce-ai căutat acolo? Cowboy-ul ăla e pe jumătate nebun. Ce rost are să-ți bați capul cu smintiți din ăștia?

— Am vrut să văd și eu ce face acolo.

— Cine e curios moare repede, a avertizat-o ea, cu veselie în glas.

— E uimitor. El și Damian Sweeney au făcut un lucru măreț. Zici că trenurile stau să pornească dintr-o clipă-ntr-alta. Totul e pus la punct.

— Cui i-ar trece prin cap așa ceva? Numai unui om pe jumătate nebun... sau complet nebun. Are mai mulți bani decât minte.

A sorbit o înghițitură mare de ceai și și-a clătit gura cu ea înainte de a o înghiți.

— Țin minte când puteai face cu trenul tot drumul până la Dublin. Trebuia, desigur, să schimbi trenul la Latterkenny și la Strabane. Dar făceam tot drumul până la Dublin. Eu aveam niște veri în Omagh. Doamne, când îmi aduc aminte ce mai flecăream și ce ne mai distram în trenurile alea vechi! În autobuze n-a mai fost la fel. Și apoi autobuzele sunt scumpe. Doamne Sfinte!

Încă o înghițitură de ceai.

— Unchiul meu Eoin, fratele lui taică-meu, a fost acar aproape treizeci și doi de ani. Când au desființat linia, a murit de inimă rea. Cel puțin așa ziceau ai mei. Era prea bătrân la vremea aceea ca să-și mai ia o slujbă la autobuze. Unii s-au angajat la autobuze, dar el era prea bătrân ca să mai învețe lucruri noi. Mă înțelegi? Trăia pentru trenuri. Iubea trenurile. După aceea, n-a mai dus-o decât șase luni. Îmi aduc aminte de ziua când a murit. A fost ziua când s-a declarat starea de urgență[1]. Nimic n-a putut-o potoli pe mătușă-mea Bridie, care și-a făcut bagajele și a plecat la Glasgow să locuiască cu fiică-sa Alice. Stare de urgență sau nu, ea zicea că nu mai poate trăi aici fără Eoin. Maică-mea și taică-meu au implorat-o să nu plece. Îi ziceau că mai mult ca sigur o să fie omorâtă de bombe.

---

1 Emergency (Ré na Práinne) – starea de urgență instituită în Republica Irlanda între 1939 și 1946, deși, oficial, statul și-a păstrat neutralitatea în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Dar ea nici că voia să audă. A început acolo o viață nouă și a trăit până la șaptezeci și opt de ani. Desigur că nu-ți mai aduci aminte de vremurile alea.

— Ba îmi mai aduc aminte.

Doamna O'Sullivan a stins țigara între degetul mare și arătător.

— O fi vreun spion.

Și-a vârât chiștocul în buzunar.

— Cine? a întrebat Helen, surprinsă de întorsătura pe care o luase discuția.

— Prietenul dumitale de acolo.

Helen a izbucnit în râs.

— Pentru Dumnezeu, ce-ar avea de spionat...?

— Spun și eu ce spune lumea. N-am zis că e spion. Numai că s-ar putea să fie.

— Nu-i mare lucru de spionat prin locurile astea...

— În zilele noastre îi găsești răspândiți peste tot. Altminteri ce-ar căuta aici?... Doar ca să se prostească cu gara asta veche? De unde are el bani s-o pună pe picioare?

— Cred că-i bogat și îi plac trenurile. Asta-i tot. E limpede că iubește trenurile... așa cum le iubea și unchiul dumitale. Mie mi-e simpatic.

— Cică așa ar fi. Un gentleman, cu toate că și-a pierdut jumate din creier. (Doamna O'Sullivan a muiat un biscuit în ceai și a supt capătul ud.) Da' ia spune-mi, de ce s-a înhăitat cu Damian Sweeney ăla, asta nu mai înțeleg. Ăla-i sămânță rea.

— Muncește din greu.

— Muncește când îi convine lui. E amestecat în... știi dumneata ce.

I-a aruncat o privire sumbră lui Helen, provocând-o să spună ceva.

— Are secrete și față de maică-sa, a urmat doamna O'Sullivan. Dacă pot să spun ceva bun despre copiii mei e că nu țin nimic secret față de mine.

— De unde știi?

— Doar eu i-am crescut, nu? I-am crescut cu frica lui Dumnezeu și nici unul din ei nu a călcat strâmb vreodată; ăsta-i adevărul adevărat. Coana Sweeney le-a dat prea multă libertate copiilor ei și uite unde au ajuns. Doi sunt în America, unde Dumnezeu știe ce fac, și uită-te la Damian. O dată nu pune piciorul în biserică, cât e anul de lung. I-am spus maică-sii în față toate astea, așa că nu-mi bat gura degeaba. „Cissie, i-am spus, așa cum ți-ai așternut, așa ai să dormi." A fost prea moale cu copiii. Știi și dumneata cum vine asta.

I-a aruncat o privire acuzatoare lui Helen.

— Vai, dragă! a exclamat Helen.

— Știi bine cum vine asta, a repetat triumfal doamna O'Sullivan.

— Mă rog...

— Totu' depinde de cum i-ai crescut.

Conversația luase sfârșit, Helen și-a umplut cana cu ceai fierbinte și a ieșit în curte, îndreptându-se spre siguranța hambarului ei.

A doua zi dimineață a pornit spre capătul de nord al plajei. Pe aici nu se ivea niciodată țipenie de om. Stâncile, bolovani de granit cenușiu, creșteau din nisip. Din când în când mai apărea câte o vacă singuratică, scăpată din pășunile neîngrădite de pe deal. Păsările de mare trândăveau sau țopăiau, indiferente la prezența ei. În timpul furtunilor de iarnă, marea se izbea și se arunca furioasă până pe la muchia dunelor povârnite, dar acum nisipul se așternea uscat și sticlos, presărat cu așchii de scoici. Helen și-a întins prosopul lângă o stâncă și s-a așezat. Și-a deschis caietul de schițe și a început să deseneze lucrurile din jur: zdrențele de alge de un verde acid, care atârnau de un colț de scoică spartă, movilițele de nisip ridicate de niște viermi scormonitori, unghiul unui plisc de pasăre adulmecând după hrană, mecanismul delicat al unui picioruș suspendat, bucla unui val care se umflă și momentul exact când se sparge în spumă. Umplea

pagină după pagină. Stânca din spatele ei păstra încă rămășițele căldurii de vară. Își aducea aminte că văzuse cândva niște schițe ale lui Leonardo da Vinci, studiul amănunțit al unei mâini, degete crispate, creste de mușchi care se pierdeau în încheietura mâinii, un picior îndoit, plin de forță, unghiurile dintre falcă și gât; încordarea creată chiar de nemișcare. După o vreme au început să o usture ochii, iar degetele mâinii drepte păreau aproape scăpate dintr-o menghină. A lăsat jos, pe prosop, caietul de schițe și creioanele. S-a ridicat, și-a dat jos jacheta și bluza, pe urmă blugii și chiloții și a alergat pe nisip până în mare. S-a bălăcit puțin în apa joasă de la țărm, s-a afundat în valuri, apoi s-a avântat în largul mării, ceva ce, în condiții normale, nu ar fi făcut niciodată, pentru că întotdeauna păstra o distanță prudentă între ea și țărm. Vreo șase, șapte minute s-a lăsat prinsă în vârtejul înotului, fără să se gândească la nimic altceva decât la mișcările trupului ei în mare, la brațele care despicau domol valurile, la unduirile picioarelor care loveau ritmic apa; și deodată, speriată de propriul ei curaj, s-a răsucit și a înotat îndărăt, spre mal. Pierduse ritmul și membrele îi erau amorțite de încordare. Gâfâia, plescăia, scuipa înghițituri întregi de apă. Își schimbase craulul ei falnic pe o lentă înaintare cu pieptul. S-a răsucit cu fața în sus și s-a lăsat câteva momente în voia valurilor, cu ochii închiși, mișcându-și picioarele doar atât cât să o țină la suprafață. Când și-a recăpătat controlul, a pornit să înoate din nou, convinsă că se lansase într-o nebunie. Curentul apei ținea cu ea și a constatat că înainta repede și liniștit spre mal. Când s-a simțit în brațele golfului s-a relaxat și a început să guste din nou plăcerea înotului și a plutirii în apă. „Ce viață minunată trebuie să ducă sirenele!" și-a spus. Și-a scuturat apa din ochi și de pe față și și-a îndreptat privirea spre țărm. O siluetă înaltă se profila lângă movila ei de haine. O mână s-a înălțat ca să o salute. Era Damian Sweeney.

Fir-ar să fie!

„Doamne Dumnezeule, a murmurat ea o rugăciune rapidă către cerul unde ar fi putut să se afle sau să nu se afle Dumnezeul care veghea asupra bunăstării ei, Doamne, fă să nu se petreacă nimic. Vreun incident neplăcut... Te rog, Doamne. Îți făgăduiesc că o să-mi cumpăr un costum de baie. Și îți făgăduiesc că o să-l port, dacă așa vrei tu... dar, fir-ar să fie... Doamne Dumnezeule, de ce nu plantează flori sau nu ciopleşte picioare de mese!" Simțea fundul mării sub tălpi. A pornit să înainteze încet prin valurile de la mal... Damian s-a aplecat și a ridicat prosopul ei de pe nisip. L-a scuturat cu ambele mâini, făcându-l să tresalte și să tremure în vânt, pe urmă s-a apropiat de marginea apei, s-o întâmpine. Helen s-a oprit când valurile i-au ajuns până la genunchi și, strângându-și părul în mâini, l-a răsucit și l-a stors.

— O să-ți fie rece, i-a strigat Damian.

Ea a clătinat din cap.

— Credeam că nu mai ieși odată din apă. Nu înoți destul de bine ca să te avânți la asemenea distanță. Nu ți-a fost frică?

— Ba da, puțin.

A păşit pe nisip, a luat prosopul din mâna lui și s-a înfășurat în el. Acum îi era într-adevăr rece. Și-a frecat cu palma nasul care îi curgea.

— E minunat, i-a spus. Ar trebui să încerci și tu.

— Am mai multă minte de-atât.

Ea a strănutat și a râs.

— Eu n-am minte. E un lucru știut.

Și-a tras peste cap bluza și jacheta, încă vârâte una în alta. Și-a șters picioarele cu prosopul, lovindu-le ușor cu pumnii pentru a-și restabili circulația. După care s-a întors spre el. Damian alerga gol pușcă spre mare. „Sper să nu facă o pneumonie, și-a spus Helen. Fac pariu că n-a mai fost de ani de zile pe aici. E costeliv."

S-a lăsat în genunchi și și-a luat caietul de schițe. „E vânos, Jack nu-i așa."

Damian se fâțâia la malul apei, descurajat de frig. Își gârbovise umerii, își înconjurase pieptul cu brațele.

Jack era bine acoperit cu carne, nu i se vedeau coastele.

Pășea precaut, ca o pasăre de baltă pe creasta unui val.

Jack era foarte alb. Brusc, Damian a plonjat în valuri și a dispărut în apă. Și-a agitat câteva momente brațele, apoi s-a ridicat în picioare și s-a îndreptat spre țărm. Pe neașteptate, într-o explozie de energie, s-a muiat în spuma valurilor, după care a sărit din nou în aer. S-a răsucit de câteva ori, cu brațele ridicate deasupra capului, pe urmă s-a lăsat din nou în jos. A pornit să alerge prin apa scăzută de la mal împroșcând adevărate fântâni arteziene. Venea în fugă spre Helen, scuturându-se de stropi ca un câine după ce a înotat.

— Doamnă, vrei să-mi împrumuți și mie prosopul? a întrebat cu o voce plângăcioasă, de copil.

Helen i-a întins prosopul.

— Te-ai umplut tot de nisip. Ar trebui să intri în apă să te speli.

— Vrei să mă omori?

Frecându-se de zor, s-a îndreptat spre locul unde își lăsase hainele. Helen continua să deseneze în timp ce el se îmbrăca și se străduia zadarnic să-și scuture nisipul lipit de brațe și de picioare. S-a întors cu spatele spre ea și a stat într-un picior cât și-a tras un crac de la pantaloni, apoi în celălalt picior cât s-a vârât în al doilea. Când nu-i mai rămăsese decât să-și pună ciorapii și să-și încalțe pantofii, a venit lângă ea și a azvârlit prosopul pe nisip.

— Ce desenezi?

— Pe tine.

Damian a roșit brusc și și-a trecut degetele prin păr. Și-a întors privirea departe de ea, spre orizont.

— Pe mine?

— Da. Vrei să vezi?

S-a lăsat pe vine, lângă ea, și Helen i-a întins caietul.

— Nu sunt decât niște schițe, dar poți să te uiți dacă vrei.

A studiat cu atenție fiecare pagină. Încercările, greșelile, mâzgăliturile, umbrele, liniile grele, lumina aproape invizibilă, țâșnirile de cenușiu. Pietre, nisip, aripi, gheare, pliscuri, marea, un braț, un picior, mișcarea, nemișcarea. După ce a terminat, i-a înmânat caietul.

— S-ar zice că încerci să înveți ceva. E ca o carte de școală.

Ea a dat din cap.

— Așa arăt eu?

— Mai mult sau mai puțin. N-am mai desenat de ani de zile o siluetă umană. A fost un miracol că ai apărut aici... tocmai când eram eu în formă.

— Am fost acolo sus. (A arătat cu capul spre deal.) Nu mi-aș fi închipuit că desenezi. Aici nu-i nimic care să merite desenat. Te-am urmărit multă vreme.

— Probabil.

— Când te-ai dus să înoți, mi-am spus că-i mai bine să cobor. Îmi ziceam... – din nou i s-au înroșit obrajii – ...ziceam că dacă rămân acolo sus ar însemna că te spionez. Așa că am venit jos.

Helen a zâmbit.

— Mulțumesc că ai coborât.

— Și acuma ce ai de gând să faci cu astea?

A făcut semn spre caietul de schițe.

— Vreau să pictez o serie de peisaje de coastă. Deocamdată nu-i decât un proiect... un gând care mi se învârtește în cap, dar sper să se materializeze când o să încep să pictez. Știu că o s-o fac.

— Și o să mă pui și pe mine?

— Așteaptă și ai să vezi. Și eu trebuie să aștept să văd.

Damian s-a aplecat și a început să deseneze cu degetul în nisip. A săpat câteva scobituri adânci și a dat la o parte nisipul dislocat. A schițat o barcă mică, plată, greoaie, înfiptă zdravăn în mare. Cu un bompres lung și un singur catarg. A schițat cu degetul și mici valuri ondulate și o pânză umflată de vânt.

— Știi ce-i asta?

— Pare un vas de pescuit. Nu mă prea pricep la bărci, dar e ușor de recunoscut.

— Ești pe aproape. E un *gleoiteog*. Asta am de gând să construiesc cu mâinile mele. Am făcut o machetă, o am acasă. Cu pânze și cu tot. La scară mică. Am s-o aduc o dată să ți-o arăt.

A șters cu mâna imaginea de pe nisip.

— Desigur, dacă te interesează. S-ar putea să nu te intereseze. Uite, e atâta. I-a arătat cu mâinile mărimea machetei. E un model perfect.

— Da, aș vrea foarte mult s-o văd.

— Ieri am fost cam mârlan.

— Nu, nu face nimic. Eu am greșit. Am fost mămoasă. Uneori uit că băieții cresc mari. E o atitudine care poate deveni foarte enervantă.

— Maică-mea e enervantă. Dar n-aș fi crezut că și dumneata poți fi.

— Jack așa mă consideră.

— Maică-mea e un om bun, nimic de zis. Nu neg lucrul ăsta... dar e sâcâitoare. Tricotează pentru o firmă de exportatori. „Exploatatori" îi numesc eu. Uneori îmi vine să arunc cu ceva în paraziții ăștia care ne sug. Dar mă abțin. Ai spus că vine Jack acasă?

— Da. Săptămâna viitoare.

— Și aduce un prieten?

— Așa mi-a spus. La început am crezut că poate e o fată. Și atunci am devenit iar foarte sentimentală și mămoasă.

— Dar nu-i o fată?

— Nu.

— Bănuiesc că repetă des figura asta. Vine des cu prieteni?

— Nu. Cred că-și ferește prietenii de prezența mea.

Damian a privit în zare, spre apă. „Scrutează orizontul de parcă ar încerca să zărească America", și-a spus Helen.

— Ți-a zis pe cine aduce?

— L-am întrebat, dar cred că nu m-a auzit. De ce?

Și-a adunat de jos caietul de schițe, creioanele și prosopul ud, îmbâcsit de nisip.

— Întrebam și eu. Mă gândeam că poate vine cu cineva pe care-l cunosc și eu.

— Nu cred... adică... mă rog... nu prea cred.

— Da. Nu-i de crezut. Ar fi mai bine să mă întorc la munca mea.

— Azi ai tras chiulul.

— Lucrez când vreau eu. Patronul e foarte înțelegător.

S-a ridicat în picioare.

— Sper că nu te-am bătut la cap.

— Absolut deloc. Și eu sper să n-ai necazuri cu patronul din cauza înotului de azi.

— Nici gând. Uneori nu-i în apele lui. Și atunci e greu și pentru mine, și pentru el. Are stări de indispoziție. Trebuie să-l înțelegi.

— Crezi că ar accepta dacă l-aș invita la cină într-o seară?

— Da, cred că ar fi bucuros. La revedere, Helen.

— La revedere, Damian. Pe curând.

A pornit pe plajă, cu pantofii și ciorapii bălăngănindu-i-se în mâna dreaptă și lăsând urme adânci în nisip.

În următoarele două zile, Helen și-a petrecut aproape tot timpul în hambar, făcând doar scurte incursiuni sporadice în casă, pentru a-și prepara un ceai, a fierbe un ou, a da de mâncare pisicii, care-i arunca priviri îmbufnate, considerând-o trădătoare. „Ce bine-venite sunt bananele! își spunea Helen. În Africa, triburile indigene trăiesc de mii de ani numai cu banane; probabil însă că, acum, au parte de binefacerile pâinii feliate și ale cafelei instant. Și maimuțele sunt foarte sănătoase și pline de energie. Numai lucruri bune se pot spune despre banane. Elefanții le mănâncă cu coajă cu tot." Helen nu-și dădea osteneala să se așeze să mănânce; se învârtea nervoasă prin bucătărie,

urmărită de privirile dezaprobatoare ale pisicii. Ceștile de cafea aveau pete maronii în interior, semn de viață sordidă, gândea ea.

Își aducea aminte de o ceartă cu Dan. Ea aduna cu o cârpă udă firimiturile de pâine prăjită, în timp ce el o urmărea cu ochi la fel de dezaprobatori ca cei ai pisicii.

— Lucrul cel mai neplăcut, cel mai respingător în munca de gospodină sau în activitatea domestică, numește-o cum vrei, este că trebuie să repeți la nesfârșit aceleași acțiuni afurisite.

Știa că Dan nu putea suporta cuvântul „afurisit". Și ea îl folosea numai când ținea să-l necăjească.

— Muncă afurisită! a repetat ștergând masa. (A aruncat spre chiuvetă cârpa udă, care a aterizat pe podea.) Strângi masa, pui iar masa, a continuat ea. Speli afurisitele de vase și pe urmă le murdărești din nou. Le speli doar ca să le poți murdări din nou. Pui masa, strângi masa. Faci paturile ca să te culci în ele și să șifonezi din nou așternuturile. Iar și iar până mori... sau sfârșești la azilul din localitate, gaga, scăpându-te pe tine și neiubit de nimeni.

— Problema cu tine e că ești o femeie neglijentă, i-a replicat Dan.

— Nu, l-a repezit ea. Aș fi vrut să fiu, pentru că nu m-aș mai fi sinchisit de nimic. Nu sunt decât o pisăloagă cu un sâcâitor simț al datoriei. Simt cum mi se scurge toată viața în chiuveta asta afurisită cu spuma afurisitului ăstuia de detergent Fairy.

— Te-aș ruga să nu folosești cuvântul ăsta.

— Afurisit! a replicat ea, doar pentru a-i dovedi că nu se lasă intimidată.

Acum, când și-a amintit incidentul, a râs și a ieșit în curte, închizând ușa peste cojile de banană, peste ceștile cu pete de cafea, peste firimituri și peste pisică.

Primul ei tablou adevărat creștea. Pânza devenise un magnet care extrăgea afară din capul ei o coerență implacabilă, pe care nu o mai simțise până atunci. Fiecare tușă de penel avea rostul ei, adevărul ei. Structura costelivă a tânărului devenise o tulpină

înaltă care se înălța prin centrul pânzei, din propria ei umbră întunecată, culcată pe nisip. Picta cu repeziciune, mânată de teama mereu prezentă în mintea ei că dacă s-ar poticni și ar privi îndărăt, fie și doar o clipă, asemenea lui Orfeu, viziunea i s-ar spulbera. Își vorbea singură în timp ce lucra, frânturi de cuvinte fără noimă, și cânta crâmpeie de cântece care îi veneau în minte fără nici o rațiune. Mereu și mereu țâșnea de pe buzele ei același acord, până când, uneori, lăsa penelul din mână și își trăgea singură o palmă peste obraz, pentru a-și alunga ticul.

— Ce zi e azi? a întrebat cu glas tare.

Nimeni nu i-a răspuns.

A lăsat jos penelul și s-a ridicat în picioare. Și-a întins brațele, ridicându-le deasupra capului. Țepene. Fiecare os, încheietură, mușchi sau ce-o mai fi părea închingat, laolaltă cu celelalte. Pe acoperișul de sticlă al hambarului se lăsau nori grei, cenușii.

— Marți, și-a răspuns singură.

S-a aplecat și, ridicând cu grijă pânza, a transportat-o în capătul încăperii, unde a rezemat-o de perete. A rămas locului o clipă, contemplând-o.

— Da, e marți.

Nu a contrazis-o nimeni.

Și-a plimbat privirea de jur împrejur.

— Ce cocină!

A deschis fereastra. A golit scrumierele într-o pungă de plastic pe care a aruncat-o într-un fel de pânză ce zăcea pe jos. Când s-a aplecat, și-a simțit spinarea înțepenită. A adunat niște cârpe murdare și niște tuburi de vopsea goale, rulate și stoarse până la capăt. Să semene mai puțin cu o cocină.

A ieșit în curte și a aruncat punga de plastic în lada de gunoi, după care și-a scos bicicleta din șopron și a pornit spre gară. Încă nu ploua, dar vântul dinspre vest era încărcat de umezeală și amenințător. Făcea un efort ca să mențină bicicleta în partea stângă a șoselei.

Nu a auzit mașina până ce nu a trecut pe lângă ea, ieșind de după colț. Roger a apăsat claxonul ca să o salute, și după aceea s-a oprit. Helen s-a dat jos de pe bicicletă și a traversat spre el.

— Bună!

— Bună dimineața... sau poate că e după-amiază. Nu știu sigur. Tocmai mă pregăteam să-ți fac o vizită.

— Urcă!

Arăta obosit. Cicatricele i se pungiseră și străluceau oarecum grotesc. Helen a simțit o înțepătură de vinovăție pentru că-i trecuse asemenea gând prin cap. Și-a vârât mâna pe geamul mașinii și l-a atins pe umăr.

— Du-te înainte. Vin și eu după tine. Tocmai am terminat un tablou și aș vrea să ți-l arăt... mă rog... aș vrea să-l arăt cuiva. Mi-a venit subit cheful să-l arăt. Cred că tu ești...

El a dat din cap. Mașina s-a hurducat ușor și pe urmă a pornit-o înainte. Helen și-a întors bicicleta și a pedalat în urma lui.

L-a condus în veranda de sticlă. Câteva dintre mușcate erau încă înflorite și înmiresmau aerul. Au străbătut holul și au ieșit în curte.

— L-am căutat pe Damian, i-a spus Roger. Dar nici urmă de băiat, așa că m-am gândit să mă duc să văd ce-i cu el. Mi-am zis că poate o fi bolnav. De obicei e foarte meticulos și conștiincios.

— Sper că nu i s-a întâmplat nimic.

— Nu. Maică-sa mi-a spus că a plecat pentru câteva zile. A plecat aseară. Mă mir că nu mi-a spus nimic.

— Da. Foarte curios.

Helen a deschis ușa hambarului exact când primele picături de ploaie au început să bată în acoperiș.

— Plouă! a constatat ea.

A străbătut camera și a închis fereastra.

— Pe de altă parte, voiam să te văd și pe tine, a continuat Roger.

Brusc, ploaia s-a înteţit aproape înfricoşător, ciocănind puternic în sticla acoperişului şi muind curtea. Totul şi-a schimbat culoarea.

— Am ajuns la ţanc.

— De câteva zile mi-am tot propus să vin să te văd. Şi nu ştiu de ce n-am venit. Aveam un soi de reţinere.

— Locul ăsta arată ca o cocină de porci. Îmi pare rău. Dan îmi spunea mereu că sunt neglijentă. Eu îl contraziceam, dar...

— Îmi arăţi tabloul ăla, sau te-ai răzgândit?

— Închide ochii. Oh, Doamne! Închide ochiul... şi ascultă ploaia asta furioasă.

Helen s-a uitat la el. Roger stătea lângă uşă, cu ochiul închis. Ea a luat pânza şi a ridicat-o cu grijă.

— Voiam s-o vezi.

— Drăguţ din partea ta.

A dus pânza în mijlocul camerei şi a aşezat-o pe singurul scaun din încăpere.

— Acum te poţi uita.

În clipa aceea a auzit telefonul sunând dincolo de curte. Un moment s-a gândit să-l lase să sune până o să se sature, dar imediat şi-a schimbat gândul. A deschis uşa şi a alergat în curte. Cine e curios moare repede. Aşa ar fi spus Dan, cu răceală. Telefonul nu exercita nici o atracţie pentru el.

— Alo! a răspuns gâfâind.

O hârâială.

— Mamă!

Hârâială.

— Alo!

— Alo!

Hârâială.

— Astea-s miracolele ştiinţei moderne. Ce mai faci?

— Mamă, mă auzi?

— Da, acuma da, a răcnit ea.

A urmat o lungă tăcere hârâită.

— Jack! Alo! Mai ești pe fir?

A auzit din nou sunetul vocii lui. O voce înecată de hârâieli. Când s-a întrerupt pentru a treia oară, a izbutit să prindă cuvintele „mâine-seară".

— Mâine-seară? a țipat ea în receptor. Așa ai spus? Vii mâine-seară?

Tăcere absolută.

— Hei! Alo! E cineva pe fir?

I s-a părut că a auzit un oftat.

— Îl bag în mă-sa de Minister al Poștei și Telecomunicațiilor! a țipat ea în receptor, și l-a agățat în furcă.

O umbrelă veche și respectabilă a lui Dan zăcea într-un colț al holului, gata să facă față unei urgențe. Numele lui era scris pe mâner, cu litere aurii înflorite. O ținuse întotdeauna închisă.

— Inutil, inutil, a murmurat Helen deschizând umbrela.

Roger stătea în picioare, contemplând tabloul.

— Inutil, a repetat ea în spatele lui. Știi că o sumedenie de oameni părăsesc ținutul ăsta, pleacă de aici cu miile pentru că nu pot comunica unii cu alții. Cu miile. La ce bun să plătești ca să ai în casă drăcia aia neagră care nu funcționează?

— Pânza asta e absolut remarcabilă.

Helen a traversat camera și a ridicat de pe jos câteva pensule.

A turnat într-o cană puțină terebentină și a început să le curețe.

— De ce locuiești singură?

A început să frece cu o cârpă mânerul uneia dintre pensule.

— Nu sunt nefericită.

Puțină vopsea albastră i s-a prelins pe două degete.

— Altceva te-am întrebat.

— Îmi place să fiu singură. E ciudat de cât timp ai nevoie ca să afli asemenea lucruri despre tine însăți.

A introdus penelul într-o oală emailată în care se mai găseau câteva, apoi a luat o altă pensulă.

— Nu am descoperit acest adevăr despre mine însămi decât după moartea lui Dan. Până atunci nu-mi dădeam seama de nimic altceva decât de inadaptabilitatea mea.

A învârtit câteva clipe penelul în terebentină.

— Nu mă simt însingurată? ci doar singură, a continuat cu fermitate. Îmi place să trăiesc la marginea lucrurilor. A oftat: Dan... era foarte raţional şi controlat. Bănuiesc că de asta m-am măritat cu el. Eram conştientă de lipsa mea de control. El... a ezitat ea o clipă.

— Spune mai departe.

A pus şi cel de-al doilea penel în oala emailată şi s-a întors spre Roger. Acesta continua să se uite la tablou.

— Dan m-ar fi considerat iresponsabilă. El credea în structuri şi în ierarhii, în angajamente pline de răspundere.

Şi-a pipăit buzunarele salopetei ca să se asigure că are la ea ţigările. După ce s-a asigurat că le are, nu s-a mai atins de ele.

— Mintea limpede. Credea în mintea limpede.

— O cumpăr, a spus Roger.

— Ce cumperi?

— Pânza.

Helen a izbucnit în râs.

— Nu te prosti!

— Nu mă prostesc. Vreau s-o cumpăr.

— Şi eu nu vreau s-o vând. Am de gând să execut o serie... o suită... mă rog, numeşte-o cum vrei. Intenţionez să fac patru. Pe care o să le duc la Dublin. Dacă o să le termin, o să simt că, într-adevăr, am şi eu ceva de arătat oamenilor. Atunci o să mă simt pregătită. Aşa că...

— Aşa că?

— Nu-mi mai vorbi de cumpărare. Nu vreau.

El a zâmbit uşor, aşteptând-o să-şi termine fraza.

— ...Nu mă înţelege greşit... nu-i vorba de amabilitate... de oferte caritabile şi aşa mai departe. N-am vrut să te jignesc.

Roger a dat din cap. A pornit să tragă de peticul de pe ochi, şi Helen a avut impresia că vrea să şi-l smulgă. Şi nu avea nici

un chef să vadă o orbită goală, sau poate că ochiul era încă acolo, injectat de vinișoare roșii, ca ai orbului care își bâjbâia drumul cu bastonul pe strada unde copilărise ea. Nu avea chef să vadă nici așa ceva.

— Firește că ai dreptate, a replicat el. Absolută dreptate. Îți fac o propunere. Simt nevoia să beau ceva. Vino cu mine în sat la un pahar.

— Putem bea și aici.

— Nu, nu, nu. Să ieșim de aici, să mergem la barul insalubru al doamnei Kelly... sau la hotel. Alege. Să sărbătorim! Amândouă localurile sunt la fel de sinistre. Dacă vrei, putem merge undeva mai departe.

— La hotel.

— În ordine. Atunci la hotel. Vino!

— Nu sunt aranjată, a râs Helen nervos. Cred că azi nici nu m-am pieptănat.

— Merge și așa. (Roger s-a întors brusc și s-a îndreptat spre ușă.) Nu descindem la Ritz. Nici măcar la Shelbourne Hotel din Dublin.

A deschis ușa. Afară ploua cu găleata.

— Stai așa, i-a spus ea. Am luat umbrela.

El străbătea cu pași mari curtea, nerăbdător să iasă din casă.

— Să-mi spăl vopseaua de pe mâini.

— Nu te mai agita atâta. Arăți bine așa cum ești. Femeile fac întotdeauna atâta caz. Se dichisesc, se împăunează, se foiesc.

— N-am de gând nici să mă dichisesc, nici să mă împăunez, nici să mă foiesc. Doar să-mi spăl vopseaua de pe mâini. Dacă asta te deranjează, n-ai decât să te duci la dracu'.

A intrat în bucătărie trecând pe lângă el și a dat drumul ambelor robinete. Roger nu a urmat-o. A străbătut coridorul îngust și când ea a ieșit din bucătărie l-a găsit stând în verandă, printre mușcate.

— Tu ai construit chestia asta?

Ea a dat din cap.

— Întotdeauna m-am văzut ca o bătrânică înfășurată în șaluri, urmărind apusul soarelui de pe o prispă împodobită cu mușcate. Construirea verandei a fost prima fază.

— Tricotezi? a întrebat-o.

— Dumnezeule mare, nu! Nu fac nimic util. Și nu cred că o să mă schimb pe măsură ce îmbătrânesc. Zac și privesc în gol, asta fac.

— Un balansoar? i-a sugerat el.

— Poate.

S-au îndreptat spre mașină, prin ploaie.

— Nu-ți prea plac femeile, nu-i așa? a întrebat ea după ce s-a așezat.

— Le-am urmărit manevrele, observându-le de la o distanță prudentă. Mint.

— Toți oamenii mint dacă li se pare necesar. Până și Dan, care era cinstea întruchipată, mințea uneori. Se prefăcea că nu minte, dar mințea. Și tu la fel.

— Eu nu mint.

Roger a trântit portiera mașinii și a început să sorteze cheile.

— Ba minți. Ce-i toată aiureala asta cu calea ferată? Cu trenurile? De prin 1947, sau așa ceva, n-a mai trecut un tren pe aici. De peste treizeci de ani. Nu există șine. Nici o speranță de trenuri. S-a zis cu trenurile. Pe veci.

El n-a scos o vorbă. A întors, cu precauție, mașina și a condus în tăcere spre poalele dealului. Helen și-a scos țigările din buzunar și și-a vârât una în gură. Roger s-a aplecat ușor înainte, scrutând drumul prin triunghiul de parbriz spălat de ștergătoare. Ea și-a aprins țigara și a tras un fum adânc în piept.

— Scuză-mă, i-a spus, când s-a ivit prima casă din stradă. Nu se cuvenea să vorbesc cum am vorbit. Mă simt dereglată și mental, și fizic. Sper că ai să mă ierți.

— Nu-i nimic de iertat. E dreptul tău, ca și al tuturor celorlalți, să-ți susții un punct de vedere. Eu, unul, văd gara mea funcționând. Străbătută de trenuri. De mărfuri. Nu de prea

mulți pasageri, recunosc. În ziua de azi, majoritatea oamenilor au mașini. Pe care le transformă în extensii ale căminelor lor, aceleași hârtii pe jos, aceeași muzică la radio, același pardesiu aruncat pe bancheta din spate, același miros. Trenurile sunt diferite. Da, trenurile o să circule din nou prin gara mea... Asta nu-i o minciună, Helen.

A parcat mașina în fața hotelului. Pe ușa cu coloane scria mare „Hotel Macnamara". „Bar autorizat" scria cu litere mai mici. „Proprietar Geo. Hasson" scria cu litere foarte mici. Helen a coborât din mașină și l-a urmat în holul întunecos. Barul era gol. Cele opt scaune de plastic așteptau pline de speranță; focul picotea în cămin.

Iz de bere și fum și un miros de pește prăjit.

— Preferi la bar, sau la o masă? a întrebat-o Roger.

— Lângă foc.

Roger a apăsat butonul soneriei de pe tejghea și un glas a răspuns ceva dintr-o altă cameră.

— Într-o seară l-am cunoscut aici pe fiul tău... Jack?

— Da. Mi-a povestit.

— Mi s-a părut un băiat drăguț.

— Nu cred că-l cunosc foarte bine.

A intrat domnul Hasson, cu mânecile cămășii suflecate.

— Ia te uită, ia te uită, domnul și doamna! a exclamat el. Ce mai face doamna Cuffe? Bine, nădăjduiesc.

— Mulțumesc, domnule Hasson.

— Ce vreme schimbătoare, nu?

— Păi e toamnă. Toamna-i schimbăcioasă.

— Și dumneavoastră, domnule? Ce mai faceți? Aud că lucrările la gară avansează frumos. Cu ce vă pot servi?

— Helen? Ce dorești?

— Tânărul s-a întors la colegiu, nu? Nu prea îl vedem mult pe aici; desigur, nu te poți aștepta ca un tânăr să se îngroape în văgăuna asta, unde și-a înțărcat dracul copiii.

— Cred că o să iau un pahar de vin. Dacă se poate.

— Nu că eu personal aș avea ceva împotriva locului ăstuia, dacă nu vă supărați. În ce mă privește pe mine, e locul cel mai bun. Aici m-am născut, aici am crescut... Aici s-au născut mai-că-mea și taică-meu. Din țărâna asta au ieșit și în țărâna asta s-au întors. Tinerii de azi nu simt lucrul ăsta.

— Ai niște vin, domnule Hasson? Am dori o sticlă, dacă ai.

— Cum le dau tuleiele o șterg la Dublin. Eu am un fiu în Arabia Saudită. Face o avere acolo. O avere. Când s-o întoarce, o să fie în stare să mă cumpere cu totul și să mă vândă din nou. Doamna Hasson nu-i deloc mulțumită. Se teme că o să se însoare cu o negresă și o s-o aducă aici și o să ne facă pe toți de rușine. Vin roșu, sau alb?

Roger s-a uitat la Helen.

— Roșu.

— Cu toții suntem făcuți de Dumnezeu, îi spun eu, dar ea nu se lasă convinsă. Am discutat chestiunea asta și cu preotul cel nou, părintele Mulcahy. Dar ea face crize de nervi numai când aude vorbindu-se de treaba asta. E șocant. Vin vasăzică. Am câteva sticle. Totdeauna țin câteva sticle la suprafață. Nu știi niciodată când îți pică cineva ca să mănânce și cere o sticlă de vin. Am vin roșu...

S-a întors cu spatele la ei și a pornit să cerceteze șirul de sticle aliniate pe raftul din spatele barului.

— Și ce ți-a spus părintele Mulcahy?

Helen nu suporta să lase o poveste neterminată.

— Ce să spună? Nevasta mea suferea de o eczemă, știți. Și doctorul n-o poate ajuta cu nimic. Și, când are crize de nervi, eczema i se întinde peste tot.

— Îngrozitor!

— E vin spaniol. Rioja... trei lire sticla. Sau vin franțuzesc. Ăsta-i mai scump. Patru optzeci. Vinul alb e mai ieftin. „Când o să ajungem la râu, va trebui să-l traversăm, doamnă Hasson." Asta i-a spus părintele Mulcahy. Chiar aici, în hol. Ce altceva putea să-i spună? „Nu-ți mai frământa mintea cu asta", i-a mai spus.

— Într-adevăr, ce altceva putea să-i spună? a comentat Helen.

— Domnule Hasson, dă-ne, te rog, vinul franțuzesc, a intervenit Roger.

— Imediat, domnule.

A luat jos o sticlă de pe raft, urmărindu-se tot timpul în oglinda din spatele sticlelor. Îi urmărea pe Roger și pe Helen, care îl urmăreau pe el. Un duplicat perfect. A șters cu o cârpă praful de pe sticlă, a întors-o cu eticheta în față și a așezat-o pe tejghea. Pe urmă a scos de sub tejghea două pahare, pe care le-a aranjat simetric lângă sticlă.

— N-ați suferit niciodată de eczemă? a întrebat-o pe Helen.

Ea a clătinat din cap.

Tirbușonul avea un alt dop prins în el; l-a tras afară cu degetele și l-a aruncat pe jos, în spate.

— Ați fost cruțată de un mare necaz.

Domnul Hasson era de modă veche: proptea sticla între genunchi și trăgea de tirbușon cu efort. Helen s-a întrebat cum s-o fi descurcând Roger cu asemenea treabă.

— Mie nu-mi prea place vinul, a pufnit Hasson în timp ce trăgea de dop. Doamnă Cuffe, duceți paharele lângă foc și eu îi dau domnului sticla. (A mai tras o dată de dop, care de data aceasta a ieșit.) Azi e puțin fum în salon. Pentru că suflă vântul dinspre vest. Doamna Hasson dorește de mult să instalăm rezistențe electrice, dar eu sunt de părere că nimic nu se aseamănă cu focul din sobă, și fumul nu-i prea supărător. E o plăcere să stai în fața focului natural.

Roger a urmat-o lângă sobă și a așezat pe masă sticla de vin. A luat vătraiul și a întețit focul fumegos.

— Așa! a strigat domnul Hasson din spatele tejghelei. Scormonește-l bine cu vătraiul, trage-i o lovitură zdravănă!

Roger a înfipt vătraiul în inima tristă a focului și a încercat să răscolească jăraticul; o clipă, particule de cenușă au plutit laolaltă cu fumul prin cameră.

— Mie nu mi-e rece, a spus Helen.

— E o atmosferă mohorâtă, a șoptit Roger. Nu vrei mai bine...

— Vă las singuri, i-a anunțat domnul Hasson, și s-a retras în interiorul hotelului.

— Lasă atmosfera mohorâtă, Roger. Hai să gustăm acest Léoville Barton 1969.

Roger a râs și a lăsat vătraiul jos, pe grătarul sobei. A turnat vinul în cele două pahare și s-a așezat lângă ea.

— Noroc!

— Noroc!

Vinul era acru.

S-au strâmbat copilărește, unul la celălalt, peste buza paharelor de vin.

— Ce e realitate și ce-i fantezie? a întrebat el. Nebunie sau luciditate? Cu toții ne trăim viața în felul nostru. Numai când nu mai judecăm clar, când ni se tulbură mintea, începem să ne punem întrebări. Eu judec clar și nu am mintea tulbure.

— Îți invidiez convingerile ferme. Eu, una, am oscilat multă vreme între o jumătate de adevăr și cealaltă jumătate. Nu am nutrit convingeri care să merite să fie impuse altora. Nu sunt sigură nici măcar de ce m-am reapucat de pictură. În nici un caz din nevoia de a comunica ceva omenirii.

A urmat un lung răstimp de tăcere. Undeva, afară, cineva a deschis un aparat de radio și o melodie country a început să se lamenteze în încăpere.

— Oricum nu am nimic de spus, de comunicat... e un lucru tare sărăcăcios.

— Poate că nu ești judecătorul cel mai bun...

Ea nu i-a răspuns.

— Ar fi mult mai ușor dacă aș picta peisaje siropoase pentru turiști. Din alea pe care le vezi în toate magazinele de suveniruri. Cincizeci de lire bucata. Ceva care să-ți aducă aminte de vacanța de aur petrecută în frumosul Donegal. Munți albaștri, căsuțe

cu acoperiș de stuf, un măgăruș sau doi. Eficient. Afurisit de eficient. Dan a încercat cu ani în urmă să mă convingă să pictez așa. Helen a zâmbit. Ne-am și certat pe chestia asta. Nu putea înțelege de ce nu vreau. Ne-am aruncat atunci niște cuvinte prostești.

Roger ciocănea cu degetele în masă. Bătăi ritmice.

— De obicei nu ne spuneam nimic unul celuilalt, a continuat ea.

O clipă, Roger a întrerupt ciocănitul în masă și i-a atins mâna.

Helen a părut să nu observe.

— Cred că l-am dezamăgit cumplit. Mă întreb de ce nimeni, niciodată, nu spune adevărul?

Roger a reînceput să bată darabana în masă. Vinul tremura în pahare.

— Adevărul? Fată dragă, dacă oamenii ar începe să ne spună adevărul, ne-am întoarce cu toții în pântecele mamei și am refuza să mai ieșim de acolo... Oricum, lumea are nevoie de minciuni pentru a merge înainte. Cu cât repeți mai des un anumit lucru, cu atât are mai multe șanse să devină adevărat. „Eu ți-am fost sortit..." a pornit el să cânte versurile începătoare... „și tu mi-ai fost sortită..."

După ce a tăcut, degetele lui continuau să bată ritmul în masă.

— Foxtrot lent, a spus el. Ții minte foxtroturile lente?

— Un lucru e clar.

Helen vorbea cu o voce atât de scăzută, încât a trebuit să se aplece peste masă ca să o poată auzi. Degetele i se liniștiseră.

— De multă vreme am vrut să destăinuiesc cuiva un anumit lucru... dar se pare că nu am găsit niciodată persoana potrivită. Nu m-am apropiat niciodată de vreun preot sau de un psihiatru... sau de vreun prieten. Știi că Dan a fost împușcat? (Helen i-a aruncat o privire lui Roger peste masă. El i-a răspuns dând din cap.) Ei bine, a continuat ea, actul ăsta în sine a fost

îngrozitor. O brutalitate. De neiertat. Chiar mi se pare de neiertat. Încă mai simt... de câte ori citesc despre o altă viață curmată... încă mai încerc acea senzație necruțătoare, de neiertare, acea ură care mă năpădește. Nu vreau să spun că doresc răzbunare, sau ceva în genul ăsta. Aș dori, pur și simplu... mă rog... ca făptașul să știe că nu-l voi ierta niciodată. Ucigașul sau ucigașa... A zâmbit ușor: Deși nu cred că cineva s-ar speria de grozăvia acestei amenințări. Totuși e un gând foarte necreștinesc...

Și-a vârât mâna în buzunar și și-a scos pachetul de țigări, pe care l-a pus pe masă, în fața ei.

— Dar nu asta e ceea ce am simțit nevoia să spun, a continuat ea. După ce am trecut de șoc, de neputința de a crede, de confuzie, după toate astea, m-am simțit fericită. Vreau să spun că niciodată n-am jelit dispariția lui din viața mea și niciodată nu i-am simțit lipsa. În nici o noapte n-am plâns pentru că nu-l mai simțeam lângă mine. Mă simțeam fericită. Niciodată până acum nu am cutezat să spun cuiva lucrul ăsta.

A deschis pachetul și a scos o țigară pe care și-a vârât-o în gură. Stătea și se uita la el, iar țigara îi atârna în colțul buzelor. Roger și-a pus din nou mâna peste a ei. Și-a plimbat degetele peste încheieturile mâinii ei și peste pielea încrețită. I-a trasat cu degetul venele albăstrui, îngroșate.

— Cum te simți acum? a întrebat-o.

Helen a chibzuit o clipă.

— La fel ca și acum câteva minute.

— La atâta te-a ajutat confesiunea.

Și-a luat mâna de pe mâna ei, i-a smuls țigara dintre buze și a vârât-o la loc în pachet.

— Hai să lăsăm dracului poșirca asta împuțită, i-a spus. Să mergem la McFaderns în Gortahork să bem un vin ca lumea și să mâncăm ceva. Da?

— Eu... Helen s-a uitat în jos la salopeta ei. Eu...

— Da, sau ba? Nu mai scânci și nu te mai smiorcăi în legătură cu îmbrăcămintea și cu spălatul. Da, sau...

— Da, a răspuns ea râzând.

Era târziu, cerul bătut în stele, și o lună luminoasă atârna jos, gata s-o prinzi cu mâna. Roger a parcat mașina în fața casei ei. Veranda de sticlă scânteia și reflecta luna și luminozitatea nopții. Helen a deschis portiera și a coborât din mașină. El a imitat-o politicos sau, s-a întrebat ea, o fi urmărind alt scop?

— Ce sunt stelele, măi Joxer? Ce sunt?[1]

— Pe vremuri am avut un telescop. E mult de atunci. Pe la cincisprezece ani mă vedeam astronom. Stăteam ore întregi pe acoperiș, înfășurat într-o pătură, și căutam ceva nou. O cometă sau ceva ce nu descoperise nimeni până atunci. Cometa lui Hawthorne.

— Și n-ai avut noroc?

— N-am avut noroc.

— A fost o seară foarte plăcută. Îți mulțumesc.

Helen s-a îndreptat spre poartă.

— Sper că nu te-a obosit prea tare drumul de întoarcere.

— Nu mi-am făcut nici o grijă. Datorită băuturii. Dac-aș fi fost treaz, aș fi fost nervos pe tot parcursul drumului. Îți mulțumesc, Helen.

I-a întins mâna.

Ea și-a lăsat mâna în mâna lui, iar Roger s-a aplecat și i-a sărutat-o. După aceea, a rămas într-o atitudine formală în fața porții, cât a urcat ea cele șase trepte până la ușă. Helen a apăsat clanța și, în clipa când s-a deschis ușa, s-a simțit învăluită de căldura casei.

— Noapte bună, i-a spus. Vino sâmbătă seara să iei masa la mine... și să mă protejezi de Jack și de prietenul lui.

— Da. Cu plăcere. Noapte bună.

---

1 Citat celebru din piesa *Juno and the Paycock* a dramaturgului irlandez Sean O'Casey (1880-1964).

Helen a intrat în verandă.

— Helen! a strigat-o el.

S-a întors. Din locul unde stătea, îi vedea profilul întreg, nevătămat. O sculptură în argint. „Are un profil roman, și-a spus ea, arată serios, ca romanii."

— Da?

— Știi, eu am avut femei. Nu sunt...

— Să nu-mi povestești mie despre lucrurile astea, a țipat la el. Nu pot să sufăr bărbații care vorbesc despre chestiile astea.

Roger a dat din cap. S-a urcat în mașină și a scos cheia din contact. A închis portiera cu grijă și a pornit-o pe jos, pe drumul spre gară. Ea l-a urmărit cu privirea până a dispărut după colț, într-o atitudine rigidă, cu capul ușor înclinat. „Omul din lună, nu un bărbat roman", și-a spus în gând. A închis ușa fără zgomot, ca să nu-i tulbure liniștea mersului pe jos.

A doua zi dimineață când s-a trezit și s-a uitat pe geam, mașina dispăruse.

A fost un drum lung. O după-amiază anostă, un praf anost, întuneric anost, peste întreaga regiune plată a ținutului.

Când au trecut prin Boyle, Jack și-a adus aminte că nu-i telefonase lui Helen s-o anunțe că întârzie. „O să fie furioasă și repezită", și-a spus el.

La dracu'!

Ce mai plictiseală!

Manus dormise de când plecaseră din Dublin, sau se prefăcuse că doarme. Nu avea chef de conversație. Capul i se bâțâia și-i cădea în piept, mâinile îi încleștau genunchii, de parcă era într-o poziție de rugăciune. Chiar și în somn fața lui arăta controlată, iar hainele, ca și chipul, îngrijite și neșifonate. Două stilouri și ochelarii cu rame de metal se iveau din buzunarul de sus al hainei gri, dându-i un aer respectabil de mic funcționar... de funcționar mărunt în ascensiune, în certă ascensiune.

Când s-au apropiat de orașul Sligo, Jack l-a întrebat:

— Vrei să ne oprim să bem ceva? Mie mi-e poftă de o băutură. Ție nu?

Manus nu i-a răspuns.

— Manus?

— Ha?

Și-a mișcat ușor o mână.

— Vrei să ne oprim la un pahar?

— Unde suntem?

Nu s-a ostenit să deschidă ochii.

— La Sligo.

— La naiba cu Sligo!

Ceea ce însemna că refuză băutura.

Jack a oftat.

S-a scurs multă vreme până când unul din cei doi să spargă tăcerea.

— *Aici e capul lui Ben Bulben.*

În cimitirul din Drumcliffe zace Yeats îngropat.[1]

Manus s-a mișcat. A ridicat o mână și și-a scărpinat nasul.

— *Un străbun a fost pastor aici*

Cu ani mulți în urmă; o biserică

Se înalță lângă drum. Și o cruce roasă de vremi...

— La naiba cu Yeats!

— *Privește cu răceală...*

— La naiba cu toți poeții!

— *Viața și moartea. Călărețul...*

— Rușii au perfectă dreptate.

— *...trece...*

— Închisoarea e locul potrivit pentru poeți.

— Asta-i singura poezie pe care mi-o mai amintesc după toți anii ăia irosiți învățând, învățând...

— N-au decât să bată câmpii și să urle la lună despre iubire și chiparoși și apusuri de soare, cât îi ține gura. Nimic nu se

---

1 Versuri din poemul *Under Ben Bulben* al poetului irlandez William Butler Yeats (1865-1939).

compară cu o poezie patriotică însuflețită. Muncitorii se ridică și își scutură lanțurile. Ăsta-i drumul drept. Și poeții calcă pe de lături și vor să se insinueze în capetele oamenilor. La închisoare cu ei!

— Nimeni nu-i citește. Pentru numele lui Dumnezeu, cine mai citește poeme? Câțiva studenți și o mână de intelectuali snobi și infatuați.

— Poezia e una din cele mai insidioase metode subversive. Rolul artistului este să consolideze, să încurajeze masele, nu să le submineze. Oamenii trebuie să vorbească toți într-un singur glas. Eu, unul, sunt convins că societatea perfectă poate fi construită. Dar într-o asemenea societate poate că artiștii trebuie sacrificați.

— Niciodată nu știu când vorbești serios și când mă iei peste picior.

— Tu ești foarte ușor de luat peste picior. Unde suntem?

— Capul lui Ben Bulben e la dreapta noastră.

— De Yeats se poate c-am mai auzit, dar la geografie sunt tămâie. Mai durează mult călătoria asta lugubră?

— Ai dormit.

— Am ațipit din când în când.

— De ce n-ai învățat niciodată să conduci?

— Nu-mi place să fiu bătut la cap. Găsești întotdeauna pe cineva care să te ia în mașină. Ce rost are să te împovărezi tu cu treaba asta?

A urmat o lungă tăcere.

— Mai avem o oră de drum. Poate ceva mai mult. Cred că maică-mea e furioasă. Să n-o iei în seamă.

— Nu. N-am de gând s-o iau.

Și-a închis din nou ochii roșii, dând impresia că doarme.

— „Călărețul trece", a recitat Jack cu resemnare.

Se făcuse unsprezece și jumătate când au intrat în sat. Trei felinare aprinse și o ciudată strălucire care se filtra de după perdelele strâns împreunate – nici un câine, nici măcar un bețiv.

Când Jack a cotit și a început să urce dealul, a ridicat și Manus pleoapele. Și-a întors ușor capul spre stânga, și o clipă ochii i-au strălucit în lumina unui felinar.

— Nu pot să sufăr satele, simt că se scurge viața din mine când merg ceva mai departe de Phoenix Park. Pentru numele lui Dumnezeu, am ajuns?

— În două minute.

— Nu-mi place liniștea. Nici întunericul. Nici nătărăii care-și bagă nasul unde nu le fierbe oala.

— O să ai parte de câteva zile neplăcute.

— Totul pentru Irlanda!

Au râs amândoi, și brusc a apărut casa, cu o lumină aprinsă în verandă.

— Asta-i, a rostit Jack.

A tras la marginea drumului și a parcat mașina.

Manus a coborât, și-a întins brațele deasupra capului, și-a mișcat umerii amorțiți și și-a plimbat privirea asupra vilei.

— Mi s-a spus mereu că protestanții nu locuiesc în căsuțe de țară.

Jack a râs. A deschis portiera din spate a mașinii și a scos afară bagajele.

— Asta denotă cât de dezinformat ai fost în toți anii ăștia. Ține!

I-a întins lui Manus valiza. Jack a deschis poarta și au urcat cele câteva trepte care duceau la ușă.

— Respiră adânc, l-a sfătuit Jack. E un aer foarte curat.

— Mie dă-mi miros de benzină și gaz de uzine.

Helen se găsea în camera de zi și urmărea reclamele la televizor.

Era în capot, cu picioarele goale și părul încă umed îi atârna pe umeri. „Parc-ar fi încă tânără, a gândit Jack. Parcă nu știe că a trecut de cincizeci de ani."

S-a ridicat când cei doi au intrat în cameră și a închis televizorul.

— Încă n-ai auzit că s-a inventat telefonul? l-a întrebat pe Jack.

— Îmi pare rău, mamă.

— Tocmai mă pregăteam să fumez o ultimă țigară și să merg la culcare. Așteptarea... așteptarea e foarte obositoare.

S-a uitat peste umărul lui Jack la Manus:

— Bună!

— Ți-l prezint pe Manus.

— Bună, Manus!

Manus a dat din cap și a mormăit ceva.

Helen s-a apropiat de Jack și l-a sărutat.

— Te iert. Am văzut undeva pe drum o claie de metale încâlcite. Așa sunt și eu.

— Toate telefoanele publice de pe șosea erau vandalizate, a mințit Jack.

Helen a râs.

— Nu te mai osteni cu scuze de-astea.

— A fost vina mea, a intervenit Manus. Doamnă Cuffe, eu l-am reținut, încă de la plecarea din Dublin. Pedepsiți-mă!

Și-a întins mâinile spre ea, ca să-l lovească la palmă. Helen i-a ignorat gestul comic.

— Jack, du-ți lucrurile în cameră și eu vă aduc ceva de băut. Am montat patul pliant în camera ta, Jack. înțelegeți-vă între voi cine unde doarme. Nu am decât două camere de dormit, i-a explicat lui Manus.

„Încă un mit demolat", a gândit Jack.

Când au intrat în bucătărie, ea amesteca ceva într-o tigaie pe plită.

— Turnați-vă de băut. Mi-a mai rămas niște supă și vă fac două jumări. Sper că e bine.

— Perfect.

Jack a turnat whisky în două pahare și a împins spre Manus cana cu apă.

— Tu, mamă? Nu bei?

— Nu, mulțumesc, abia aștept să mă culc. Zilele astea m-am tot sculat devreme ca să lucrez.

Manus și-a turnat o picătură de apă în whisky și a dat pe gât toată băutura dintr-o singură înghițitură.

— Doamne! Ce sete mi-era!

A aruncat o privire plină de înțeles spre sticlă și Jack i-a mai turnat un rând.

— Mulțumesc.

A încleștat paharul cu amândouă mâinile, de parcă se temea să nu i-l ia cineva.

— Ești coleg de facultate cu Jack? l-a întrebat Helen.

Manus a râs. Ea s-a întors dinspre tigaia cu jumări și s-a uitat la el.

— Nu, a răspuns Jack.

— Eu am studiat la universitatea vieții, a precizat Manus, râzând.

— Aha!

Helen a continuat să amestece ouăle.

— Frații călugări m-au dat afară la cincisprezece ani și mi-au spus să nu mă mai prindă că le murdăresc pragul.

— E un glumeț, l-a apărat Jack.

— Înțeleg. Vrei puțină supă, Manus? Jack, servește-l cu supă.

— Ce fel de supă? a întrebat Manus.

— De zarzavat.

— Nu, mulțumesc. Nu mănânc decât supă de roșii.

— Tu vrei puțină supă, Jack?

— Ah... nu, mamă, mulțumesc. O să mănânc numai ouă. Doar ouă. Amândoi o să mâncăm numai ouă.

— Vai de mine!

Helen s-a aplecat, a scos două farfurii încălzite în cuptor și a turnat jumările în ele.

— Poftim. Aveți pe masă pâine prăjită. Vă las singuri. Aveți ceva planuri pentru mâine?

— Nu-ți face griji, o să...

— Da, a răspuns Manus. Avem planuri.

— Vine Roger Hawthorne la cină.

— Ăsta-i omul ăla cu gara? a întrebat Manus.

— Da.

— Pe noi ne-au interesat întotdeauna căile ferate. Nu-i așa, Jack?

— Absolut.

— Aaabsolut, l-a îngânat Manus răutăcios.

Helen a turnat apă în tigaia în care prăjise ouăle.

— Eu mă duc să mă culc. Luați-vă tot ce doriți.

— Mereu am regretat că n-am apucat locomotivele cu aburi. Nici tu nu le-ai apucat, Jack. Ce păcat!

— Mănâncă-ți ouăle și taci!

Când Helen a trecut pe lângă Jack, în drum spre dormitor, și-a lăsat mâna pe creștetul lui. Părul creț i-a adus aminte, o clipă, de Dan. Și-a vârât repede mâna în buzunar și s-a îndreptat spre ușă.

— Dacă aveți nevoie de mine mâine-dimineață, mă găsiți în hambar. Faceți tot ce vă dorește inima. Noapte bună.

Manus s-a înclinat politicos în fața ei.

— Noapte bună, mamă, i-a răspuns Jack.

A doua zi dimineață, Jack a fost trezit de zgomotele făcute de Manus, care se învârtea prin cameră cu aparatul electric de ras bâzâind pe obrajii lui. Mâna stângă urmărea traseul aparatului pe contururile feței, pipăind porțiunile de barbă rămase.

— Sus, sus! i-a strigat lui Jack, care se întorsese pe o parte și se uita la el. N-aveți nici o oglindă pe aici?

— Văd că te descurci foarte bine și fără.

— Scoală-te! Nu există decât un singur mod de a te scula dimineața din pat, fără să suferi; deschide ochii și dă-te jos. Dacă stai locului și te gândești că trebuie să te scoli, poți să rămâi așa toată ziua.

Și-a ridicat degetul de pe buton și bâzâitul aparatului a încetat. Și-a frecat viguros bărbia cu mâna stângă.

— Neted ca un poponeț de prunc!

A început apoi să-și bărbierească și celălalt obraz. Jack a coborât din pat și s-a încălțat.

— Micul dejun! a anunțat.

— Da, l-a aprobat Manus. Hai să luăm un mic dejun pe cinste. O masă copioasă... care să ne țină loc și de prânz.

— Înțeleg, a răspuns Jack și s-a dus la bucătărie.

Nici urmă de mama.

Firește că nu era nici urmă de mama. Jack a oftat și a deschis frigiderul. A scos afară costiță, ouă și roșii. A intrat și Manus în bucătărie, complet îmbrăcat și răspândind o undă de after-shave.

— Omul tău știe că venim?

— Nu.

— Sper să nu avem probleme cu el. Uite o pisică la geam.

— Dă-i drumul înăuntru.

— Am alergie la pisici. Astm.

— N-am știut că suferi de astm.

— Fac alergie la polen, eczeme, pete. Hai să ne asigurăm că omul tău n-o să ne facă greutăți.

Jack turna grăsimea costiței peste ouă, urmărind cum gălbenușurile își pierdeau culoarea galbenă și deveneau roz-pal. Albușurile se închegau pe margini.

— Ce înțelegi prin „greutăți"?

— Cu ouăle astea? Mie nu-mi plac arse. Mai micșorează focul ăla.

— E o mașină de gătit performantă.

— Orice ar fi, vezi să nu-mi ardă ouăle.

Jack a mutat tigaia la marginea plitei.

— Prin greutăți înțeleg proteste, răspunsuri evazive, vorbă lungă și eschivări. Îmi plac ouăle mai tari, dar nu le întoarce pe partea cealaltă.

— Așază-te și toarnă-ți o ceașcă de ceai, pentru numele lui Dumnezeu. Mă calci pe nervi.

Manus s-a îndepărtat.

— Maică-ta nu-ți pregătește micul dejun?

— Se vede că-i în hambar și lucrează.

— A, da, mi-ai spus că pictează.

Manus a tras un scaun și s-a așezat. Pisica îl privea fix prin geam, fără să clipească.

— Pictează bine? Scoate ceva lovele din asta?

— Nu știu. Nu i-am văzut niciodată tablourile. Probabil că sunt niște orori. S-a apucat de pictură doar acum câțiva ani. Dar înainte de a se mărita a studiat arta plastică. Presupun că-i un fel de demență de menopauză.

Când a rostit aceste cuvinte, Jack i-a aruncat pe furiș o privire lui Manus. Știa că detestă remarcile de felul ăsta. Acum își ținguia ușor buzele, a dezaprobare. Jack a zâmbit în sinea lui.

— Ouăle! a comandat Manus.

Jack a așezat pe o farfurie un ou ochi, două felii de costiță, o roșie tăiată în sferturi și o felie de pâine prăjită. A plasat farfuria în fața lui Manus, după care și-a dezlipit și oul lui din tigaie.

— E adevărat că pisicile îți provoacă toate alergiile alea, sau pot să-i dau drumul înăuntru?

— Dă-i drumul, dacă ții neapărat.

Când Jack s-a apropiat de fereastră, pisica a sărit de pe pervaz și a pornit-o prin curte.

— S-ar zice că nici ea nu te înghite pe tine, a comentat Jack. Sper că oul a ieșit bine.

— Poate că ne descurcăm și fără el. Dacă face nazuri, poate că-i mai bine. În orice caz, nu trebuie să-i spunem prea multe de la început. Nu știm câtă încredere putem avea în el.

— Mă rog...

Manus și-a tăiat o felie de costiță.

— S-ar putea să încerce s-o facă pe deșteptul.

— N-o să ne toarne. E posibil să refuze să coopereze, dar n-o să ne toarne, te asigur.

— Nu avem dreptul să riscăm. Nu trebuie să lași atitudinile tale liberal-burgheze să-ți influențeze judecata.

— Eu n-am atitudini liberal-burgheze.

Manus a răspuns printr-un hohot de râs și a șters cu o bucățică de pâine albă marginile farfuriei, absorbind toate resturile de sos și de arome.

— Dacă ai ști cum arăți! a spus, vârându-și bucățica de pâine în gură.

— Ar trebui să primești o medalie olimpică de aur pentru viteza cu care mănânci, a observat Jack.

— N-are rost să lași o mâncare bună să se răcească în farfurie. (S-a întins peste masă, să mai ia o felie de pâine prăjită.) Maică-mea spunea: „Hrănește-l pe omul dinăuntrul tău".

Unt.

— Nu cred că are vreo legătură cu mâncatul, a observat Jack.

Marmeladă.

— Ba are. Pentru ea avea în orice caz. Omul dinăuntrul tău e reprezentat de colacii de intestine, acei șaptesprezece kilometri de intestine.

— Nu, a răspuns Jack.

— Ba ceva în genul ăsta. Asta voia ea să spună. Îți trebuie multă hrană pentru ca toate alea din tine să funcționeze bine. „O femeie nu trebuie să înceteze niciodată să gătească... spunea mama... adică să-l hrănească pe omul dinăuntrul nostru."

— Și dacă omul e femeie? a sugerat Jack.

— Marmelada asta e foarte bună. (Manus gustase pentru prima dată din marmelada Cooper's Oxford.) E mai bună decât Little Chip.

Jack a oftat. Prefera să se gândească la Manus ca la un lider politic, un făuritor de planuri, cu mintea și energia axate pe acțiune, și nu să-l asculte vorbind despre toate nimicurile

din rest. Tot ce-i amintea de realitatea înconjurătoare îl enerva pe Jack.

— Îi avem pe Doherty, Sweeney și Fehily la Dungloe.

În timp ce vorbea, Manus și-a vârât un colț de pâine prăjită în gură.

— Și pe Clancy. Unde-i Clancy?

Jack a clătinat din cap. Era o întrebare retorică. Cum să știe el unde e Clancy?

Manus s-a ridicat brusc de la masă. Farfuria lui era lustruită lună, ceașca de ceai, goală; câteva firimituri pe masă și o frunzuliță de ceai pe marginea cănii erau singura dovadă că mâncase cineva de curând acolo.

— Mergem să aruncăm o privire la picturile mamei tale și după aceea ne ducem să-l căutăm pe omul tău de aici. N-o să ne pierdem prea multă vreme cu el.

— Păi...

Jack nu știa ce o să spună cu maică-sa.

— Haide! l-a îndemnat Manus nerăbdător.

Au străbătut curtea și au deschis ușa hambarului. Helen stătea ghemuită pe jos și întindea cu o cârpiță vopseaua pe o pânză. Era în capot, cu părul strâns la spate, legat cu un elastic. Încăperea mirosea a terebentină și a fum de țigară.

„Dumnezeule mare! a gândit Jack. Chiar pictează!"

Helen și-a întors fața spre ei când i-a văzut intrând. I-a trebuit puțin timp până când mintea și ochii ei să îi perceapă.

— Doamne sfinte! a exclamat. Scuzați-mă.

Manus i-a luat-o înainte lui Jack.

— Mi-am zis că mi-ar plăcea să vă văd picturile. (S-a îndreptat spre locul unde era ea ghemuită.) Jack mi-a spus că pictați.

Helen a lăsat cârpa pe jos și și-a frecat degetele de capot. S-a ridicat în picioare încet, țeapănă. A zâmbit ușor și Jack s-a temut o clipă că o să facă cine știe ce glumă grosolană. Nu a făcut.

— Da. Pictez. Haideți să-mi vedeți tablourile.

Manus s-a uitat încruntat la pânzele de pe jos.

— Și tu, Jackson... te invit și pe tine.

Ironie în glas.

— De ce pictați pe jos? Credeam...

Manus a făcut un gest în aer, arătând un șevalet.

— La început mi-am spus că nu are rost să-mi iau un șevalet înainte să mă conving că știu sau nu să pictez. Ar fi însemnat să-mi forțez norocul. Și acum m-am obișnuit cu podeaua. Dar mă anchilozez, așa că, până la urmă, probabil că va trebui să recurg la șevalet. E mai curând o dovadă de recunoaștere a bătrâneții și a decrepitudinii. Pânza asta de aici e de-abia începută. Îi pregătesc un soi de fundal.

— Dar nu folosiți pensula?

— Ba da, dar nu-i obligatoriu să folosești numai pensule. Depinde de ce efect dorești să obții.

— Înțeleg.

Manus vorbea politicos, dar cu o notă de dezinteres.

Helen a făcut un gest cu brațul.

— Priviți. Vă rog.

S-a aplecat și a ridicat în brațe mâța, care era gata să calce peste pânze.

— În momentul ăsta separ oile de capre, adică fac o triere. Încerc să adun destule lucrări ca să le prezint la Dublin. Sper că poate cineva o să-mi acorde atenție. Dă-mi voie să-ți arăt câteva dintre acuarelele mele care au mare nevoie să fie înrămate. M-am gândit că poate... (Și-a curmat brusc vorba și a înșirat pe masă patru acuarele.) Cred că ar trebui să le transport la Dublin să fie înrămate. Te costă o avere pregătirea unei picturi pentru a fi vândută.

Manus a dat din cap.

Un scurt răstimp nimeni nu a mai vorbit. Pisica își freca umărul cu capul.

Jack se uita la pictura cu omul de pe plajă. Umbra siluetei se lungea pe nisipul moale... „Dumnezeule mare, și-a spus în gând, e exact ce-am discutat cu Manus: demență de menopauză.

E trist să vezi că mama ta, în vârstă de cincizeci de ani, are fantasme cu bărbați tineri, goi."

Soarele strălucea alb și rece peste creștetul tânărului de pe plajă. „Un proiector", și-a spus Jack.

— Sunt frumoase, zău, a comentat Manus.

— În momentul de față lucrez mai mult în ulei.

Jack s-a îndepărtat de la imaginea bărbatului gol ca să se uite la acuarelele întinse pe masă. Frumos pictate, nimic de zis. Oi, capre, scene pastorale. „O să-i cer vreo două să le atârn în camera mea de la cămin", și-a spus în sinea lui, apoi s-a întors din nou să se uite la omul de pe plajă. O clipă a avut impresia că era Damian Sweeney. Șocul unei asemenea descoperiri l-a făcut să se încrânceneze pe dinăuntru. A simțit că roșește și și-a întors iute privirea. „Isuse, Isuse!" a șoptit în sinea lui. S-a uitat din nou la pictură și a văzut doar o siluetă, cu picioarele într-un smârc și cu o umbră lungă, neagră.

— Ar trebui să plecăm, a spus Jack.

— Lucrez la o suită de picturi, a urmat Helen arătând spre pictura cu pricina: *Bărbat pe plajă*. A chicotit: Nu-i un titlu prea original. Acum lucrez la cel de-al doilea tablou din suită.

Manus s-a uitat în trecere la pictură.

— Cine-i individul? a întrebat în cele din urmă.

— Nimeni. Pur și simplu o născocire.

— Nu-i Jack?

Ea a izbucnit în râs.

— Nu-i Jack. Nu l-am mai văzut pe Jack gol de când avea zece ani și îl trăgeam uneori la baie să-i spăl jegul de pe gât. Jack a fost întotdeauna pudoarea întruchipată, cel puțin în relațiile cu mine.

Manus a zâmbit.

— Pudoarea întruchipată, a repetat el. Îmi place expresia. E bună.

— Trebuie să plecăm.

— Spuneți-mi, cine o să cumpere așa ceva?

A arătat cu capul spre pânză.

— Poate că nimeni, a răspuns Helen.

— Și totuși o pictați... la plesneală, ca să zic așa.

— Da.

— Numiți tabloul ăsta artă?

— Altcineva ar trebui să decidă dacă-i artă, nu eu.

Manus a dat din cap.

— Manus... i s-a adresat Jack. Trebuie să plecăm.

— Ai dreptate. Vrea să-mi arate câte ceva din priveliștile ținutului, doamnă Cuffe.

— Dacă nu vă întoarceți până la opt și jumătate seara, o să luăm cina fără voi și o să fiu furioasă rău, Jack, foarte furioasă.

— Nu te agita, a liniștit-o Jack.

— Nu, le-a răspuns doamna Sweeney.

Nu avea idee unde plecase Damian.

În ultimele două zile nu-l mai văzuse deloc. Nu a spus o vorbă, n-a lăsat nici un bilet.

— Nu, a repetat ea. De unde să știu când se întoarce, din moment ce nu m-a anunțat că pleacă? S-ar putea să fie la Galway. Are un unchi la Galway pe care-l vizitează din când în când.

— Dar nu lucrează pentru englezul de la gară și nu trebuie să se întoarcă până luni dimineață?

— Ba da. Și englezul a întrebat de Damian.

Asta era tot ce le putea spune.

Doi pușți roșcovani se țineau de fusta ei și dădeau din cap în timp ce vorbea.

Un câine tăcut a alergat după mașină mai bine de o jumătate de kilometru, în timp ce Jack conducea.

Nici unul dintre ei nu a scos o vorbă.

În cele câteva săptămâni de când nu mai fusese Jack pe acolo, gardurile vii se scuturaseră de frunze. Ciulinii și fuchsiile arătau golașe. Prima deschizătură din gardurile vii ducea la parcul de rulote și, mai departe, spre dunele care străjuiau plaja.

Jack a intrat pe acolo și s-au împotmolit printre ierburile înalte de pe panta abruptă până n-au mai putut înainta.

La picioarele lor se așterneau plaja largă și marea.

— Ăsta-i locul unde maică-ta pictează bărbați goi?

Jack n-a răspuns.

Manus și-a scos din buzunar un baton de ciocolată Fruit and Nut și a început să-i desfacă ambalajul. A deschis geamul mașinii și a aruncat în vânt hârtia argintie și albastră. După aceea a început să rontăie ciocolata.

— Să-i ia naiba de nătărăi!

Se uita cu ură la mare în timp ce rontăia batonul de ciocolată.

— Pentru nimic în lume n-aș sta cu picioarele în apă lăsând o femeie să mă picteze.

— Spunea că-i o născocire.

Manus a râs.

— Născocire, pe dracu'. Asta a fost frunza ei de viță. A râs din nou de propria lui glumă: Frunza ei de viță.

Și-a scos o batistă din buzunar și și-a șters degetele murdare de ciocolată.

— Ți-am spus și ți-am tot spus, ești martor, că nu ne putem bizui pe idioții ăștia de la țară. Împuțiții dracului! Se dau mari. Vorbărie, trăncăneală, dar când îi pui la treabă dispar la Galway, sau în cine știe ce găuri de șobolani. Doherty, Sweeney, Fehily! (A clătinat din cap.) Nu mai recrutăm pe nimeni pentru chestia asta. Avem nevoie doar de un loc sigur de depozitare. Cunoști topografia locului?

— Da, a răspuns Jack.

Jos, la poalele dunelor, vântul a spulberat stratul de nisip de la suprafață și l-a risipit de-a lungul plajei. Jack și-a adus aminte cum îl usturau picioarele goale când erau înțepate de firicelele aurii suflate de vânt.

— Să aruncăm o privire la magazia aia de la gară de care mi-ai vorbit. N-o să fie nici o problemă. Individul ăla… proprietarul… pare să fie un trăsnit.

— E un erou de război, a răspuns Jack, cu ochii pironiți încă pe nisipul zburător. A fost despicat în două în timpul celui de-al Doilea Război Mondial și pe urmă cusut la loc.

Manus a zâmbit vag.

— Nu-mi iese din cap tipul ăla care a stat pe plajă și a lăsat-o pe maică-ta să-l picteze în pielea goală. Mergem la Ballybofey.

Jack a ambalat motorul.

— Erou de război pe dracu'! a zâmbit Manus. Trebuie să mă văd cu cineva la Ballybofey. Între timp tu poți să te duci să bei un pahar sau să te plimbi.

Ăsta era Manus. Nu lăsa niciodată ca mâna dreaptă să afle ce făcea stânga. Jack s-a îndepărtat de marginea dunelor și a cotit cu grijă în parcul de rulote. În spatele unei rulote, pe o frânghie, flutura, dezolată, o cârpă de vase uitată. Au răzbătut printre ierburi și au ieșit în șosea.

— Ballybofey! a poruncit Manus.

Jack a luat-o la stânga. Manus s-a înclinat în față și a apăsat butonul radioului. Mergeau înainte, fiecare dintre ei cufundat în propriile gânduri, și cu aparatul de radio stâlcindu-le urechile.

Helen scosese din bufet cele șase sfeșnice și le desfăcuse învelitorile gălbui în care zăcuseră confortabil atâta amar de vreme. Ba chiar le curățase și o irita faptul că pielea degetelor i se asprise și mirosea de la soluția de lustruit. Argint frumos, stil georgian, fără multe zorzoane. Ar putea scoate bani frumoși pe ele într-o zi, dacă ar fi nevoie. „Lumina lumânărilor e frumoasă, și-a spus ea. Oamenii arată auriți și misterioși. Chipurile le sunt împărțite în două, partea umbrită e ca o grotă enigmatică, iar cea aurie e moale, maleabilă. Fețele par medievale. Ei, ăsta-i un gând prea romantic! Prietenul lui Jack are niște ochi ca două pietre ascuțite, lucioase."

— La ce te gândești? Ești absentă.

Vocea lui Roger.

Helen s-a întors spre el.

— Scuză-mă. Mă gândeam ce frumoși arătăm cu toții în lumina lumânărilor. Defectele dispar.

Roger și-a plimbat privirea în jurul mesei.

— N-aș spune că dispar, ci capătă, poate, o aură de mister. Tu și cu mine... fețele noastre... n-am să spun bătrâne... fețele noastre uzate, încărcate de experiență, devin misterios de frumoase... Dar cei doi tineri, cu chipuri netede și nemaculate, par mai curând anoști.

— Obiectez, a sărit Jack.

— Obiecția se respinge, a intervenit Helen râzând. Măcar o dată să fie și tinerii dezavantajați.

— Nu găsești că mama ta e o femeie misterioasă? a întrebat Roger.

— Nu.

— Vai! Eu am socotit-o întotdeauna misterioasă pe mama mea. Poate pentru că a fost omorâtă când eu eram prea tânăr ca să pot avea o viziune realistă. Și tu...

S-a întors spre Manus, care își răsucea paharul între degete. Flăcările lumânărilor dansau în vin.

— Ai și tu o mamă?

— Bineînțeles că am... am o mamă de treabă și sinceră, o femeie obișnuită. Fără mistere. (S-a uitat peste masă la Helen, cu o privire aproape acuzatoare.) Eu nu cred în mistere. În ce mă privește, consider că misterele sunt trucuri șarlatănești, lipsite de orice magie.

— În fantome crezi? l-a întrebat Helen.

— În fantomele din capetele oamenilor. Oamenii au în cap prea multe fantome.

— Nu găsești că-i plicticos să ai câte o explicație pentru fiecare lucru?

— Dimpotrivă. Nu m-am simțit plictisit niciodată în viața mea. Plictiseala e o maladie a burgheziei. Eu, unul, știu ce fac și de ce fac și merg înainte fără să mă las abătut.

— Pot să te întreb ce faci?

Roger își aranja peticul de pe ochi în timp ce vorbea.

— Poți să întrebi tot ce poftești. Nu sunt obligat să răspund la nici o întrebare care nu-mi place. Nu ești Castlereagh[1].

Helen își balansa țigara deasupra farfuriei și urmărea fumul subțire și drept care se înălța în întuneric.

— Nu-mi plac interogatoriile, a spus ea. Cred că în fiecare dintre noi există o mulțime de lucruri despre care nu vrem să vorbim și pe care ceilalți nu ar vrea să le audă. Am putea deveni urâcioși.

— Ce vrei să spui, mamă?

— Mă rog... poate în chestiunile politice... prefer să... nu fiu obligată să emit judecăți.

Jack a râs cu ostilitate.

— Mamă, într-o bună zi turnul tău de fildeș, sau cum îi mai spui tu, o să se prăbușească. Și atunci ce-ai să faci? Vei fi nevoită să pui întrebări... să răspunzi la întrebări... să tragi concluzii.

— Dacă turnul meu de fildeș, sau cum îi mai spui tu, o să se prăbușească, o să-mi construiesc altul. (S-a ridicat și a început să strângă farfuriile de pe masă.) Și întotdeauna, a continuat ea, o să prefer misterele mele concluziilor tale. Am șarlotă de ciocolată. Cine dorește?

Toți au dorit șarlotă de ciocolată.

Helen a scos-o din frigider și a așezat-o în mijlocul mesei. „Am făcut-o pentru Jack, și-a spus în sinea ei, în timp ce întindea fiecăruia câte o farfurie. Șarlotă de ciocolată pentru Jack."

— Și cred în miracole, a adăugat, așezându-se din nou. Serviți-vă!

A luat țigara fumegândă și a stins-o în farfurie.

— Cred în miracole. Nu în genul acela cu icoane cărora le sângerează inima.

---

1 Robert Stewart Castlereagh (1769-1822), important om de stat britanic, născut în Irlanda.

— Ce considerați că e un miracol? a întrebat Manus cu o notă de seriozitate în glas.

— Mă rog... cred că intervenția a ceva din afara experienței noastre, în... Poate ceva care îți îngăduie să te revelezi ție însuți... Cred în intervenția din afară care îngăduie să se producă un miracol mai curând decât în miracolul în sine, propriu-zis. Se pare că adun în capul meu gânduri și idei pe care nu pot să le exprim în cuvinte coerente. Poate că din cauza asta pictez. Am și eu unele adevăruri de spus.

Ultimele cuvinte le-a murmurat ca pentru sine.

— Dă-ne un exemplu, i-a cerut Jack. Descrie-ne unul dintre miracolele tale intime și personale.

Helen a clătinat din cap.

— Pentru mine un lucru e limpede, a spart Roger tăcerea, anume că șarlota asta de ciocolată e un miracol. Asta-i o certitudine.

Helen a râs.

— Nu, nu, nu! E singurul fel pe care pot să-l prepar cu convingerea că o să-mi iasă bine. Nu-i așa, Jack?

— Ba cam da. Până și buni...

— Bunica ta n-ar fi reușit să prepare o șarlotă de ciocolată ca a mea nici dacă ar fi aprins un milion de lumânări pentru Sfântul Bucătarilor sau dacă s-ar fi târât de șapte ori în patru labe în jurul catedralei. Era singura mea victorie personală în fața bunicii tale.

— Helen mi-a spus că te interesează trenurile.

— Așa e. Bunicul meu a fost fochist, din vechea gardă. Și nu se mai sătura să ne istorisească povești. Te făcea să crezi că nimic pe lume nu se poate compara cu drumul Dublin-Belfast.

Jack s-a uitat la Manus cu admirație.

— Locomotivele cu aburi! Desigur, eu nu mi le amintesc... le știu numai din poveștile bunicului.

— Nu, n-ai cum să-ți amintești de locomotivele cu aburi, a spus Roger. Nu erai născut pe atunci.

— În fiecare duminică după-masă, până când a murit bunicul, cobora la stația de triaj din spatele străzii Amiens… așa îi zicea el, strada Amiens. Și se ciondănea cu alți moșnegi în legătură cu felul în care funcționaseră lucrurile pe vremea lor. E nostim felul în care bătrânii sunt întotdeauna convinși că în prezent lucrurile merg mai rău, și nu mai bine. Când se întorcea acasă blestema totul, nepăsarea, murdăria, incompetența.

„Poate că spune adevărul, și-a zis Jack. Îl cunosc foarte puțin."

— Uneori mă duceam și eu cu el. În magaziile gării erau mormane de vechituri care nu văzuseră niciodată lumina zilei. Îmi plăceau la nebunie, când eram copil. Dar mai târziu… mă rog, ai auzit de o mie de ori aceleași vechi povești și acum ai ceva mai bun de făcut decât să-i asculți pe bătrânii fochiști care încearcă să te convingă că nu sunt cu un picior în groapă.

— M-aș bucura să-ți arăt noua gară. Sincer. Când ați putea să veniți?

— Mâine. Suntem liberi toată ziua până-n seară. După aceea plecăm înapoi. Nu-i așa, Jack? Mâine-dimineață ne putem face timp.

— Perfect! Atunci vă aștept… pe la zece și jumătate. Helen, vrei să vii și tu cu ei?

Ea a clătinat din cap.

— Mulțumesc, dar nu cred. A mai rămas șarlotă de ciocolată.

— Trebuie să recunosc că e o realizare pe cinste. Mi-ar fi plăcut ca bunicul meu să fi văzut cabina asta. Fiind orășean, desigur că nu era obișnuit cu îngustimea locului, dar i-ar fi plăcut mult cabina asta de semnalizare.

— Îți mulțumesc, i-a răspuns Roger.

Arăta nedormit. Ochiul îi era iritat, fața, palidă și lipsită de viață.

— Și acum la ce lucrați?

— La barierele de la trecerile la nivel. Damian înlocuiește lemnăria. Putrezise de tot. N-o să ne ia mult timp. Deocamdată

vor fi acționate manual, dar sperăm ca în scurt timp să le automatizăm. E o muncă anevoioasă când e vreme rea, dar n-avem încotro.

— Și cum e terasamentul?

Manus s-a dus la marginea peronului și s-a uitat la terenul năpădit de bălării.

— Astea toate o să dispară. Cum vine iarna mor toate. Până nu văd starea în care e terenul nu mă pot pronunța cât o să dureze lucrarea. S-ar putea să fie nevoie să mai angajez niște oameni din afară dacă va trebui să pun niște traverse noi.

— Ce-i șura aia de acolo?

— Cred că a fost o magazie de unelte. Probabil că se depozitau diverse lucruri pentru fermierii de pe-aici care veneau și le luau. M-am mirat când am văzut cât e de mare. Eu n-o folosesc. Dar e o piesă frumoasă de arhitectură feroviară. N-aș vrea s-o dărâm. Fără îndoială o să-i găsim noi un rost, într-o bună zi.

— Fără îndoială. Te superi dacă mă duc să arunc și eu o privire?

— Te rog. Scuză-mă că nu te însoțesc. Uneori nu mă simt prea bine.

— Te putem ajuta cu ceva? a întrebat Jack. Dacă vrei pot da o fugă până la doctor.

— Nu. Trebuie să fiu lăsat în pace. Nu-i nimic de făcut.

S-a întors cu spatele și s-a îndreptat încet spre casă. S-a oprit la ușă.

— Intrați. Nu-i încuiată... are doar un zăvor.

A intrat în casă fără să le spună măcar la revedere.

Cei doi au străbătut în tăcere peronul și pe urmă au traversat terasamentul. Magazia avea o ușă de lemn surprinzător de bine conservată, închisă cu un zăvor mare de fier. Zăvorul fusese uns la un moment dat, așa încât a alunecat fără împotrivire. Înăuntru, praf, pânze de păianjen și muște moarte care pătau ferestrele înguste, și un vast spațiu gol.

— Ăsta-i într-adevăr unul dintre miracolele mamei tale! a exclamat Manus.

Jack a tras ușa în urma lor și s-a uitat de jur împrejur.

— Cred că-i o idee nebunească.

— De ce? a întrebat Manus cu o voce stridentă. Ce e nebunesc? Ăștia de aici nu o folosesc... nu se ating de ea. Nu e nimeni în jur, pe o rază de nu știu câți kilometri. Nici măcar puști curioși care să-și bage nasul.

— Nu știi ce ar fi în stare să facă, pentru numele lui Dumnezeu... el sau Damian. Cum ai să bagi chestiile alea aici și cum ai să le scoți fără ca el să observe?

— Lasă asta în grija mea. Tu fă numai ce ți se cere. Am dezamăgit eu vreodată pe cineva? Răspunde-mi. Am făcut eu vreo boacănă? Ei? Spune!

— Nu. Dar...

— Bagă-l pe „dar" în mă-sa.

— Cred că ești la fel de țăcănit ca și ăsta de aici.

Manus i-a răspuns. A cercetat magazia și ochii îi străluceau ațâțați. Și-a vârât mâna în buzunar și a scos o ciocolată. A rupt ambalajul și l-a băgat înapoi în buzunar.

— Necazul e cu oamenii ca tine, a zis rontăind ciocolata, oamenii lipsiți de imaginație.

— În ce privește planul ăsta, am prea multă imaginație.

— Mereu faci opinie separată. Nu știu de ce m-am încurcat cu tine.

— Știi foarte bine de ce te-ai încurcat cu mine... M-ai trimis să aranjez lucrurile cu Damian. Și ai nevoie de mașina mea. De asta. Mie îmi ceri numai munci neînsemnate, de slugă.

— Așa e. Acum, că ți-e clar lucrul ăsta, putem încheia subiectul?

Și-a terminat ciocolata în tăcere.

— Eu cred că, la urma urmei, aș putea fi folosit într-un fel mult mai constructiv.

— Nu ești un tip de acțiune.

— Eu...

— Nu ești. Ascultă ce-ți spun eu. Ești mai folositor în acțiunile de sprijin, de acoperire.

— Eu...

— Oamenii de teapa ta leșină la vederea sângelui.

— Habar n-ai dacă leșin sau nu la vederea sângelui. Nu mi-ai oferit niciodată șansa de a descoperi acest lucru.

— Știu ce spun. Dacă vrei să rămâi alături de noi... fă-te util... foarte util. Pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei... crezi că fără tine o să se dezmembreze organizația? Maturizează-te! Dacă vrei să fii de folos, fă ce ți se cere. Bine?

Jack a dat din cap.

— O să învingem, știi bine. Și atunci, probabil, o să fii bucuros că nu ți-am îngăduit să te pretezi la cine știe ce... Niciodată nu se știe când își scoate capul conștiința burgheză. Printre noi nu există mulți oameni cu un ochi limpede. (A râs.) Și cu o mână de fier.

Și-a scos batista și și-a șters urmele de ciocolată din jurul gurii.

— Eu am nevoie de tine.

Manus și-a împăturit batista astfel încât să nu se vadă petele maronii și a vârât-o înapoi în buzunar.

— Ai nevoie de ochiul meu limpede. Viziunea e singura care contează. Unora le vine greu să înțeleagă lucrul ăsta.

— Cred că ai dreptate.

— Asta-i tot. Haide... am văzut tot ce era de văzut. Ne întoarcem la Dublin după masă, cât mai devreme. Bănuiesc că maică-ta o să ne dea să mâncăm de prânz.

— Da, cred că da.

Au traversat liniile, au ieșit pe șosea printr-o portiță de la o trecere la nivel și s-au dus în fața gării, unde îi aștepta mașina.

— Aș spune că ea are un ochi limpede.

— Cine?

— Maică-ta.

Jack a râs.

— Spune-mi, l-a întrebat Jack când s-au instalat în mașină. Bunicul tău a fost într-adevăr muncitor feroviar?

— Sigur că da. Și i-ar fi plăcut gara asta. Englezul ăsta a făcut o treabă grozavă.

— Și Damian.

Jack a pornit motorul.

— Îl bag în mă-sa pe Damian.

Miercuri, pe la unsprezece și jumătate, Damian a deschis ușa de la bucătăria lui Helen, fără să mai bată. Doamna O'Sullivan spăla cârpele la chiuvetă.

— Ia te uită pe cine a adus pisica!

A stors apa murdară dintr-o cârpă de praf.

— Podeaua asta e proaspăt spălată.

Damian și-a șters picioarele în prețul de la ușă.

— Ți-ai înghițit limba?

A scos afară dopul de la chiuvetă și apa murdară, înspumată, s-a strecurat în gaura de scurgere.

— Nu, m-am mirat să te văd aici, a răspuns Damian.

— Pentru că habar n-ai de ceea ce se întâmplă în jurul tău, asta-i tot. De cinci ani încoace fac curățenie în casa asta. Dacă ai de gând să intri, atunci intră și închide ușa în urma ta.

Damian a tras ușa după el și și-a adus aminte că făgăduise să răzuiască partea de jos.

Doamna O'Sullivan a dat drumul la robinetul de apă caldă.

— Ei?

— E acasă?

— Cine? Bunica pisicii?

— Doamna Cuffe.

A aruncat din nou cârpele în chiuvetă și le-a frământat cu mâna.

— Ce treabă ai cu ea? Lucrează.

— Trebuie să-i transmit un mesaj.

— Nu-i place să fie deranjată când lucrează.

A răsucit din nou o cârpă ca să o stoarcă, pe urmă a scuturat-o în aer.

Damian se gândea că și maică-sa făcea exact aceeași paradă când spăla.

— E un mesaj personal.

Doamna O'Sullivan a străbătut bucătăria și a atârnat cârpa pe bara de metal care înconjura mașina de gătit.

— Mama ta e bine?

— Da. Mulțumesc.

— Am fiert niște ceai. (A luat ceainicul de pe plita mașinii de gătit.) Du-i tu ceașca de ceai și scutește-mă de drum. Bate un vânt care te răstoarnă.

A scos trei cești din bufet și le-a umplut cu ceai, apoi le-a stropit cu câteva picături de lapte, țuguindu-și buzele în timp ce turna, ca semn de dezaprobare a prezenței lui Damian.

— Asta-i a ta. A arătat cu capul spre o cană. Zahăr?

Damian a clătinat din cap.

— Du-te, cu mesajul tău cu tot.

La apariția lui Damian, Helen a fost uimită și bucuroasă totodată. S-a ridicat de pe podea și a luat cana de ceai din mâna lui.

— Mulțumesc. Ce surpriză plăcută! Așază-te. Când te-ai întors?

În hambar nu exista decât un singur scaun și acesta era ocupat de o pânză.

— Sau mai curând ar trebui să te întreb unde ai fost? (A ridicat tabloul de pe scaun și l-a împins la perete.) Ai dispărut ca prin farmec.

— Ăsta sunt eu?

Și-a așezat cana de ceai pe masă și s-a îndreptat spre pânza care-l înfățișa pe bărbatul de pe plajă.

— Mă rog... da și nu.

Damian a studiat cu atenție tabloul, mijindu-și ochii în încercarea de a se recunoaște.

— Nu sunt chiar așa de slab, nu?

— Dac-ar fi semănat întocmai cu tine, ar fi fost un portret. Ăsta-i doar un bărbat pe plajă. Oricare bărbat pe oricare plajă.

— În dimineața aceea eram fericit.

Helen a zâmbit.

— E curios să fii gol pușcă ziua în amiaza mare.

— Da.

— Dar tabloul ăsta nu prea respiră fericire.

Helen nu a răspuns.

— De ce? a întrebat-o el după o lungă tăcere.

— Eu fac ce mi se spune.

A privit-o lung.

— Pictez. Mâinile mele amestecă culorile și pictează și freacă și șterg și storc tuburile de vopsea. Aprind țigări. Mă mișc. Mă întind pe podea.

A arătat spre pânzele de pe jos. Damian s-a apropiat și s-a uitat la tabloul de pe podea. Un bărbat alerga prin apa furioasă. Lumina exploda în cer, deasupra și în spatele lui, și umbra sa uriașă umplea prim-planul pânzei.

— Și ăsta sunt eu?

— Da și nu.

— Ce-ai vrut să înțelegi când ai zis că faci ce ți se spune?

Damian s-a lăsat pe jos lângă pânză, în poziția în care picta ea.

— Există o voce... o voce limpede. A existat dintotdeauna, dar când eram tânără mă speria, așa încât nu am ascultat-o și a dispărut. Dacă stăteam nemișcată, sau când mă mișcam cu mare grijă, nu-i simțeam lipsa. Trebuie să-i mulțumesc lui Dumnezeu că nu am amuțit-o de tot cu neatenția mea.

— Și el aude voci. Uneori îl ascult cum se ceartă cu ele, cum li se împotrivește.

— Fantome, a rostit Helen. Trăiește înconjurat de fantome.

Damian s-a ridicat în picioare. Helen a observat, cu oarecare satisfacție, că și genunchii lui trosneau.

— Crezi că o să le cumpere cineva?

— Nădăjduiesc.

— Cum... vreau să spun... cum?

— Nu știu sigur ce am să fac. Dar cred că... atunci când o să termin întreaga suită... mă gândesc la patru tablouri... o să le împachetez, și o să mai selectez câteva dintre celelalte, și o să le duc la Dublin. Să văd dacă o să pot găsi o galerie care să le expună. Probabil că nu e un lucru foarte ușor. N-am studiat încă posibilitatea asta. După ce o să le termin, o să am timp să mă gândesc la asemenea probleme.

— Sunt prea mari ca să le împachetezi.

— Îhâm.

— Poate că o să-ți construiesc o ladă... o cutie mare de lemn. Avem o grămadă de scânduri sus, la gară... Dacă ar merge trenurile, n-ar exista nici o problemă de transport. Dar și așa putem aranja ceva.

— Ești foarte drăguț.

— Doar nu vrei să se strice. Poate că lada ar trebui căptușită. O să mă gândesc eu.

S-a uitat la câteva tablouri, măsurându-le din ochi.

— Floare la ureche, a apreciat el.

Helen i-a întins cana lui cu ceai.

— Bea-l înainte să se răcească. O să mai treacă multă vreme până o să ajung la împachetat.

— Da, dar eu pot să sortez lemnul de care avem nevoie... și celelalte, alea mai mici, dac-aș putea să le măsor, pentru astea cred că o să fac o altă cutie.

— Unde ai fost? l-a întrebat Helen.

Damian a băut o înghițitură de ceai din cană.

— De ce ai dispărut așa, fără să spui nimănui?

— Mi-a venit chef să fac un drum la Galway. Din când în când mă reped până acolo.

A mai băut o înghițitură.

— O dată la două luni. Am acolo veri, unchi, mătuși. Familia mamei mele se trage de acolo. Nu-mi spune că erai îngrijorată.

Helen s-a uitat în jur, după țigări. El a zărit pachetul înaintea ei și s-a aplecat să-l ridice de jos.

— Mulțumesc.

Nu a deschis pachetul de țigări, s-a mulțumit să-l țină în mână.

— Mă întrebam numai dacă dispariția ta a avut vreo legătură cu Jack. Asta-i tot. Știu că nu-i treaba mea.

— Jack e treaba ta.

— Nu prea. Nu mai e.

Damian a mai băut puțin ceai; se uita la ea, peste marginea cănii.

— Ce te-a făcut să crezi asta?

— A... nu știu... săptămâna trecută erai furios.

— Aha!

Și-a amintit.

Helen a scos o țigară din pachet și și-a vârât-o în gură; după care a aruncat din nou pachetul pe jos.

— Nu-mi place Manus.

Damian și-a înfundat mâna în buzunar și, ca prin farmec, a scos o cutie de chibrituri.

— Nici eu nu mă dau în vânt după el, a replicat Helen.

Damian a așezat ceașca pe masă și a scăpărat un chibrit, pe care l-a îndreptat spre ea. Helen s-a aplecat în față și și-a aprins țigara.

— Mulțumesc. Unde l-ai cunoscut pe Manus?

— Pe undeva. A zâmbit ușor: Am douăzeci și patru de ani, știi. Am mai colindat și eu pe ici, pe colo. Următoarea întrebare!

— Lumea spune anumite lucruri despre tine.

— Da. Lumea vorbește pe seama oricui care iese din rând. Asta n-a fost o întrebare.

— Mă întreb în ce măsură e adevărat ce se spune.

— Credeam că discutăm despre Jack.

— Da. Știi la fel de bine ca și mine despre ce vorbesc. Și știi foarte bine și întrebarea pe care urmează să ți-o pun.

Damian s-a întors dinspre ea și s-a dus la fereastră. La orizont se aduna un morman gros de nori.

— S-a stârnit vântul, a observat el. Helen! (Se simțea cutezător când îi spunea pe nume.) Pune-mi întrebarea. De ce te temi?

— Ești în Provo?

— Nu, a râs el. Ai pus greșit întrebarea.

— Nu-mi place să fiu dusă cu vorba și îmbrobodită. M-am pregătit pentru primirea unui adevăr crud. Aș dori să nu șovăi să mi-l spui.

— Ce e adevărul? Adevărul lui Manus și adevărul meu nu se pot apropia nici la un kilometru unul de celălalt. Poate că, până la urmă, o să iau și eu o țigară.

A întins mâna spre ea.

— Nu. Dacă te-ai lăsat de fumat, lasă-te de-a binelea.

Totuși, Helen a ridicat pachetul de pe jos și l-a aruncat spre el.

— La optsprezece ani, la șaptesprezece, la șaisprezece, la un moment dat încetezi să mai gândești ca un copil sau, ca să spun mai clar, începi să fii tu însuți... Așa e?

Ea a dat din cap.

— Și atunci m-am gândit că... mă rog, trebuie să existe pe lume și altceva decât să-i alungi pe englezi și apoi... paradisul. M-am întrebat cum cred eu că ar trebui să trăiască oamenii. Am mai vorbit cu unul, cu altul. Am ascultat. Am citit ziarele. Ai o mulțime de timp de gândit când n-ai o slujbă. Făceam munci răzlețe, pe ici, pe colo. N-am vrut niciodată să fiu un pierde-vară. Dar aveam timp liber berechet. Și m-am înscris în Sticks... știi... ce sunt ăștia?

— Da. Armata Republicană Irlandeză.

Damian a ridicat mâna.

— Nici gând. Scuză-mă, doamnă, e vorba de Partidul Muncitorilor. Cu scopuri politice. Lupte în alegeri, membri în Dail Eireann[1], știi probabil...

---

1 Adunarea legislativă separatistă irlandeză.

A arătat cu țigara spre ea, de parcă ar fi ridicat un deget acuzator.

— Am citit în ziare.

— Făceam muncă de curierat pentru ei, duceam mesaje. Și alte treburi mărunte, ciudate.

— Potrivite cu omul mărunt și ciudat care s-ar spune că ești.

Vocea lui Helen era furioasă.

— Asta s-a întâmplat înainte să... se modernizeze... am început să văd lucrurile în altă lumină. Am pus punct fazei ăsteia. A fost o hotărâre democratică, dar...

— Întotdeauna există un „dar", nu-i așa?

— Întotdeauna există unii oameni care vor să facă totul după capul lor. Eu am făcut...

— Din nou treburi ciudate...?

— Da. Câteva. Nu multă vreme. Și nu pentru... Îmi pierdusem curajul pentru asemenea lucruri... A râs brusc: Se vede c-am îmbătrânit. Nu mi se pare atrăgător să ucizi oameni. Poate că sunt eu un molâu.

Și-a pus țigara între buze, apoi a scos-o și a îndreptat-o spre Helen.

— Pe vremuri aveam impresia că sunt un tip grozav. Un erou menit să salveze Irlanda.

Mișca încet țigara în direcția ei. Helen i-a luat-o din mână și a aruncat-o pe jos.

— Mi-ai pus întrebarea, a vorbit după o lungă tăcere.

Și-a lăsat mâna să cadă de-a lungul trupului.

— Și Manus?

— Manus nu crede în democrație. Lui Manus îi place să facă totul după capul lui. El încă mai crede că arma e mai puternică decât cuvântul.

— Și atunci de ce nu se înscrie în Provo?

Damian a râs.

— Cei din Provo au o structură, o armată, reguli. Nici nu s-ar uita la Manus. Decât ca să-l împuște.

Helen s-a așezat pe scaun. Umerii îi înțepeniseră.

Simțea nevoia să se cufunde într-o baie fierbinte. Simțea nevoia... simțea nevoia...

— Și Jack?

„Ce dracu' e cu Jack, s-a întrebat în sinea ei. Jackson Cuffe. Ce dracu' e cu el?"

— Nu mi-aș face griji în privința lui Jack. N-o să pățească nimic.

— Cum adică să nu-mi fac griji? Nu fi idiot. E fiul meu. E... e...

Damian a avut impresia că Helen o să izbucnească în plâns. Să nu plângă, s-a rugat în sinea lui. Și a strâns pumnii ca să-i meargă bine, așa cum făcea în copilărie.

— Jack e numai la marginea lucrurilor astora. Cred că-l admiră pe Manus... chestii din astea. Nu zic că motivațiile lui politice n-ar fi sincere. Sunt convins de sinceritatea lui. Dar nici el nu duce decât mesaje, așa cum făceam și eu. N-ai de ce să-ți faci griji. Mai mult de atât n-o să ajungă. Dar e un lucru senzațional, știi. Te face să te simți viu, important. Și Manus știe lucrul ăsta. Manus nu doarme.

Helen a clătinat din cap.

— Așa o fi. Dar Jack n-are curajul, n-are bărbăția să mânuiască o armă. Cred că nu se pricepe nici să încarce o pușcă. Ca și mine. Mie îmi place să cred că m-am izolat de toate problemele astea pentru că, după o reflecție matură, am ajuns la unele concluzii, dar adevărul e că nici eu n-am avut tărie în mine.

A ridicat o mână și și-a masat partea stângă a gâtului.

— Ce trebuie să fac? a întrebat.

— Nimic. Lasă-l în voia lui. Pictează-ți tablourile.

Damian și-a lăsat mâna pe umărul ei.

— Acum înțelegi de ce am plecat la Galway? Era soluția cea mai la îndemână.

— Ce voiau de la tine?

A ridicat din umeri.

— Habar n-am.

— Chiar dacă ai ști, tot nu mi-ai spune.

— Așa e.

Helen a scos un mic hohot de râs.

— Doamne sfinte, dac-ar ști bunică-sa! Gândul ăsta răutăcios mă face să mă simt mai bine. Vrei să bem ceva?

— Altă dată. Trebuie să mă duc înapoi. Am pierdut prea multă vreme. Am venit doar ca să-ți spun că el se simte rău, e într-o stare proastă de câteva zile.

— Îi este rău?

— Zace fără să se miște. S-a mai întâmplat și altă dată, dar mi-am spus că poate tu... Te place. Pur și simplu zace. Mă indispune să-l văd în starea asta.

— Bine, Damian. O să trec să-l văd în seara asta. O să-i duc ceva de mâncare... cina... ce părere ai?

— O să fie mulțumit dacă faci așa ceva.

S-a îndreptat spre ușă.

— Îmi pare rău.

— E în ordine. Îmi pare bine că mi-ai spus.

Damian a dat din cap și a deschis ușa. Când a ieșit afară, în dimineața vântoasă, a auzit-o adăugând:

— Nu te ține deoparte, Damian. Acum putem fi prieteni.

A închis ușa, a traversat curtea, a ieșit pe poartă, în șosea. Numai când a auzit poarta închizându-se, Helen a dat drumul lacrimilor să-i alunece pe obraji.

Vântul continua să sufle cu putere. Pe la ora patru după-amiază, bătea dinspre nord-vest, rupând crengile copacilor luați prin surprindere și împrăștiind frunzele agățate încă prin gardurile vii. Pe mare, valurile se înspumau ca albușurile de ou bătute. Și la orizont se înghesuiau tot mai mulți nori. Pescărușii, împinși parcă de vânt, se năluceau spectral pe cerul cenușiu. Totul părea muiat în cenușiu, câmpul, copacii înfrigurați, gardurile vii, acoperișurile din depărtare. Doar păsările și valurile îți săreau în ochi.

Furtuna personală a lui Helen se domolise. Pe la patru după-amiază casa era îmbibată de aromele apetisante ale mâncării gătite și ale apei clocotite din cadă, iar Helen stătea pe jos în fața focului din camera de zi, uscându-și părul ud, încâlcit, care-i cădea pe umeri. Pisica, întotdeauna afectată de vântul puternic, zăcea încovrigată pe un fotoliu, cu ochii închiși, dar fără să doarmă.

— De ce? a întrebat-o Helen pe pisică. Părul ei proaspăt spălat scotea aburi. Ești o pisică inteligentă, nu răspunzi la întrebări stupide.

Pisica și-a ciulit urechile, auzind-o că i se adresează.

„Oare trebuie să joc vreun rol în toată povestea asta? s-a întrebat Helen. Oare nu pot, pur și simplu, să-mi văd mai departe de pictura mea? Să-mi rezolv propriile mele mistere?"

Și-a scuturat capul cu nervozitate și picături de apă au sfârâit în foc.

„Oare dacă ar fi trăit sărmana mea fetiță fără nume, situația ar fi fost diferită?

Aș fi fost obligată, într-un fel, să-mi înfrunt responsabilitățile?

E inutil să fac acum speculații.

Tot ce a dobândit Jack urmărindu-mă pe mine a fost un evident dezgust față de atitudinea de neimplicare. Poate că ăsta e un argument în favoarea lui.

Am crezut că și-a iubit tatăl. Într-un fel, m-am bazat pe această dragoste reciprocă, sperând că eu o să pot rămâne pe dinafară, neatinsă.

Ce rost are să toci și să răstoci lucrurile?

Nici un rost.

Poate că Jack crede într-adevăr într-o cauză? Și asta ar fi în favoarea lui. Dar mă îndoiesc. Există foarte puțină credință pe lume.

O țigară.

Gestul meu de sfidare a morții.

Semnul de viață lașă?

Sunt o lașă care s-a dat bătută."

O melodie i se învârtea în minte.

„Și să trăiești ca o lașă... tot restul zilelor tale.

Lua-te-ar naiba, Jack, pentru că ai aruncat bolovanul ăsta în balta izolării mele."

Se lăsase întunericul când Helen a pornit spre gară, cu un coș de modă veche atârnat de braț, un coș în care ducea o plăcintă fierbinte și niște cartofi mari, copți. Se temea ca vântul să nu o răstoarne în șanț, cu bicicletă cu tot. Purta o fustă lungă de lână pe care vântul i-o lipea de picioare în față, iar în spate i-o sufla, așa cum îi răvășea părul și-i umfla paltonul, pe care și-l închleștа cu o mână la piept. „Sunt nebună că fac asta", și-a spus când a închis bine poarta, pentru ca vântul să nu o smulgă din țâțâni. Pisica stătea la fereastră și o urmărea, exasperată de nebunia ei... Nu era exclus ca el să o expedieze înapoi acasă. S-o facă pe nebunul. Să-l înfurie îndrăzneala ei, sau, pur și simplu, să zacă mut până când o s-o vadă plecând, cu coada între picioare.

Chiar de la depărtarea aceea auzea mugetul mării care se azvârlea pe plajă, pentru ca apoi să se retragă din nou, târând după ea nisip, pietre, alge, pe care le împroșca pe urmă din nou pe țărm. Helen și-a spus că ar putea să contribuie și ea la zgomot cu un cântec, dar a constatat că forța vântului o împiedica să deschidă gura. Așadar, a cântat un imn în capul ei: „O, Tu, care aduci vești măreție în Sion, tra la, la, la, la. Urcă-te pe muntele înalt – de unde o să te doboare vântul în spațiu! – O, Tu, care aduci vești măreție Ierusalimului, tra la, la, la, la, înalță-te, strălucește, dă-ne lumina ta. Händel purtat de muzica vântului. Înalță-te, Strălucește..." În casa gării nici urmă de lumină și Helen s-a gândit, mânioasă, că vântul o s-o împingă și o s-o învârtejească îndărăt, pe drumul pe care a venit. Cât de nedemn! Pisica o să râdă când o s-o vadă reapărând, un morman de gunoaie în puterea vântului de nord-est. Dar, când s-a apropiat

mai mult de clădire, a zărit la fereastra camerei de zi o licărire de lumină de foc. A deschis ușa gării și a intrat în hol. S-a oprit o clipă la ușa camerei de zi, dându-și brusc seama că arată, probabil, ca o sălbăticiune, dar a apăsat mânerul și a intrat. El ședea într-un fotoliu în fața focului. Nu dormea, a zărit licărirea focului în ochiul lui.

— Pot să aprind lumina? a întrebat Helen.

— Cine e? a murmurat el.

— Helen.

A întins mâna și a bâjbâit pe perete după comutator.

Amândoi au clipit orbiți de lumina brutală.

— Helen! (S-a ridicat în picioare.) Draga mea Helen! Am crezut că ești o stafie. Intră.

— E o noapte numai bună pentru stafii. Sper că nu te superi că am dat buzna peste tine. (A închis ușa cu putere în urma ei și a pus coșul pe masă.) Nu-mi venea să mănânc de una singură, așa că am adus niște mâncare pentru amândoi. Ai ceva împotrivă?

— Nu sunt o companie plăcută.

— Nici eu. Putem fi posomorâți împreună.

O vreme s-au uitat unul la celălalt în tăcere. Pe urmă el a râs.

— În viața mea n-am văzut pe cineva mai răscolit de vânt. Vino lângă foc. O să mai pun câteva lemne. Dă-mi voie să-ți iau paltonul.

Dar a rămas nemișcat, neștiind ce să facă mai întâi. Ea a luat coșul de pe masă și s-a îndreptat spre ușa bucătăriei.

— În primul rând, trebuie să pun chestiile astea în cuptor. Mă întorc imediat.

L-a lăsat să-și redobândească echilibrul.

Când s-a întors, el se pieptănase, îmbrăcase haina de tweed și aținase focul. Stinsese lampa din tavan și aprinsese două veioze. Camera era învăluită într-o lumină difuză.

— Ce metamorfoză! a exclamat Helen privind în jur.

— E mai intim așa. Scuză-mă că am fost cam zăpăcit când ai intrat. Am whisky și vin. Ce preferi?

— O!... Eu...

— Oricum, la început whisky. Stai jos.

Helen s-a așezat lângă foc și l-a urmărit cum se învârte prin cameră. Era uimitor de îndemânatic, și-a spus ea, avea mișcări controlate, nu orbecăia.

— În ultimele zile n-am prea fost în apele mele, i-a mărturisit Roger, așa încât totul e dat peste cap. Nu am ținut lucrurile în ordine. Poftim. (I-a întins un pahar de whisky.) E bun. Malț scoțian. N-are nevoie să fie amestecat cu apă. Decât dacă ții...

Helen a scuturat din cap.

A sorbit din pahar. Înțepător, tare.

— E foarte bun...

— Presupun că Damian ți-a spus că m-am simțit rău. S-a grăbit să transfere povara pe umerii tăi.

Helen a simțit că roșește.

— Eu...

— Se agită ca o cloșcă bătrână. Pur și simplu am unele zile... nu știu cum să le numesc... poate că e vorba despre melancolie. Acum i se spune depresie. Dar prefer cuvântul „melancolie". Are o rezonanță poetică.

S-a așezat și el și a ridicat paharul.

— *Sláinte...*

— *Sláinte...* viața e o conopidă mustoasă ca un cantalup, a rostit Helen, chicotind.

— Cantalup, cantalup, a cântat Roger, spre surpriza ei.

— Conopidă mustoasă, a cântat și ea.

— Conopidă...

Nici unul dintre ei n-ar fi câștigat un premiu pentru voce.

— De ce n-ai rămas în Anglia și nu te-ai făcut director de întreprindere, sau avocat, sau așa ceva?

— Pentru că sunt țicnit. Nu ți-am mai spus o dată? Sunt bietul Roger nebunul. N-am vrut să fiu director de întreprindere. N-am vrut să fiu președinte. N-am vrut să fiu nimic din ceea ce se așteptau ei să fiu. Am fost închis, știi... în cele mai elegante aziluri particulare. Supravegheat zi și noapte. Ca nu

cumva să-mi fac singur vreun rău. Nu cred că se gândeau că aș putea face altcuiva vreun rău. Doar mie însumi.

— Și ai... ai fi putut?

— Nu cred... nici măcar în zilele acelea. Și acum... aș vrea să trăiesc o sută de ani, doar ca să le fac în ciudă. Să ajung un sărăntoc în vârstă de o sută de ani. Cu toți banii duși, păpați. Aș vrea să-i fac să-mi plătească înmormântarea din banii lor. (A rânjit.) Vezi, melancolia e urmată de răutate. În curând însă o să-mi revin la normal.

— Ei știu unde ești acum?

A ridicat din umeri.

— Probabil. Bănuiesc însă că, un timp, o să mă lase în pace, doar dacă n-am să-i provoc eu cine știe cum. Și, pentru moment, nu-mi propun așa ceva. Mai bei un pahar?

— Vrei să ne îmbătăm?

S-a ridicat și a luat paharul din mâna ei.

— Nu. Poate o să ne simțim fericiți. (A mai turnat whisky în pahare.) Mi-e foame. Știi că de duminică încoace n-am mai mâncat ca lumea? Doar am ciugulit de ici, de colo. Bietul Damian a încercat să mă tenteze cu mâncare, în schimb l-am mâncat pe el de viu. Mâine o să-i cer scuze.

— Ce impresie ți-a făcut prietenul lui Jack?

Roger a făcut o grimasă. I-a pus în mână paharul ei și s-a dus să-l ia pe al lui.

— Nu mi-a făcut cine știe ce impresie. E greu să judeci un om în felul ăsta. Nu mi-a făcut cine știe ce impresie. De ce?

— Mă întrebam și eu.

— Se pricepe la căile ferate. Ceea ce mi-a plăcut. Nu multă lume mai păstrează entuziasmul ăsta.

— Cred că nu. El e... mi-a spus Damian... e amestecat în... e implicat... în acțiuni violente.

— Și?

— Și Jack.

— Ah, da, Jack.

Fața lui era inexpresivă.

Focul a trosnit și Helen și-a adus brusc aminte de seara când scria felicitările de Crăciun. Focul din spatele ei trosnea.

Foc pe străzi.

— Ești necăjită? Ești surprinsă?

— Da. Da, firește. Tu, în locul meu, n-ai fi?

— Nu. La vârsta lui, în aceleași împrejurări, probabil că aș fi procedat la fel. (A râs.) Ce nebunie din partea mea... Eu am... numai că n-am avut de ales. Haide, haide, Helen. Închipuie-ți că suntem în anii treizeci și Jack a plecat să lupte în Brigada Internațională în Spania. Ți-ar fi fost teamă pentru soarta lui, dar, în același timp, ai fi fost și mândră. Nu-i așa?

— Nu știu. Când mă găsesc aici și lucrurile sunt cum sunt, nu pot să-mi imaginez cum aș fi reacționat în altă situație. Dar trebuie să mai existe și o altă cale.

A rămas tăcută. Focul scânteia în ochii lui. Fără nici un motiv, Helen s-a gândit la Aengus cel Rătăcitor.

În capul meu ardea un foc.
Am fugit în pădurea arămie
Pentru că...[1]

— Foarte puțini oameni au avut vreodată curajul sau generozitatea sau datoria morală de a porni pe cealaltă cale, a spus Roger zâmbind. Din câte cunoaște mintea mea neînvățată, doar doi: Isus Christos și Gandhi. Și uite unde au ajuns. Toți ceilalți au vorbit, au propovăduit, s-au agitat, da, dar cum au încercat să treacă la acțiune au fost zdrobiți. Zdrobiți cu cruzime. Zdrobitorii sunt permanent vigilenți, gata de luptă. Numai în artă, Helen, există o încercare de atingere a perfecțiunii. În viață nu există așa ceva. Și nici nu va putea să existe. Uneori îmi spun că, poate, omul cu arma vede lucrurile mai realist decât noi, ceilalți, sărmane creaturi sleite, însuflețite de bunăvoință.

---

1 Versuri din poemul *The Story of Wandering Aengus*, de William Butler Yeats.

— Dacă ar fi fost altă situație...

— Crezi că ai fi izbutit să-i insufli indignarea morală, crezi că ai fi reușit, cât a crescut, să-i șlefuiești și să-i cioplești sufletul? Aiurea! Helen, eliberează-te de asemenea vinovăție! Pentru numele lui Dumnezeu, ai fi reușit să faci din el un contabil autorizat.

Amândoi au izbucnit în râs.

— Termină-ți băutura, a îndemnat-o Roger. Trebuie să mâncăm bunătățile pe care le-ai pus la cuptor. Apropo, spune-mi ce ai adus ca să știu ce fel de vin să deschid.

A întins mâna și a ajutat-o să se ridice în picioare.

— O plăcintă de pui cu aluat fraged.

— Helen, ce minunăție! N-am mai mâncat din copilărie plăcintă din aluat fraged. Haide, haide, fericirea ne așteaptă după colț.

Am fost întrebat
Cum de am aflat
Că iubesc cu adevărat.
Am răspuns pe dat'
Că inima mi-a declarat
Și nu poate fi negat

Glasul dulce de tenor îi zicea mai departe:

Cândva vei descoperi
Că a iubi înseamnă a orbi
Când inima ți-a luat foc
Îți dai seama pe loc
Că în clipa de acum
Ochii s-au umplut de fum

Dansau în mijlocul camerei.

„Pantofii sport nu sunt cei mai potriviți, și-a spus Helen. ar fi trebuit să-mi aduc într-o sacoșă pantofii de dans, așa cum făceam la petrecerile de copii."

— Vrei să jucăm jocul „de-a aducerea aminte"? i-a șoptit el în ureche.

— Nu.

Brațul lui o înconjura foarte strâns și degetele desfăcute îi apăsau călduros spatele.

— Nu m-am simțit niciodată bine în trecut. Eram întotdeauna prea plină de așteptări.

Am râs de ei, m-am amuzat
Că de iubirea mea s-au îndoit
Și totuși azi, vă spun adevărat,
Iubirea mea a luat sfârșit.

Discul se învârtea, se învârtea. Un ușor suspin al acului pe măsură ce reproducea vechiul cântec.

Azi de iubire sunt lipsit...

— De fapt, niciodată nu știam ce anume aștept... în orice caz, niciodată nu s-a întâmplat nimic.

— Sărutări în întuneric?

— Până și astea mi se păreau... mă rog, atât de banale. (A râs.) Și stupide, deși niciodată n-aș fi recunoscut deschis așa ceva.

— Nu dansez prea bine foxtrot lent.

— Ba te descurci foarte bine, ținând seama de împrejurări.

Așa încât surâd și-mi văd de drum.
Când flacăra din inimă s-a ofilit
Ochii îți sunt plini de fum.

Roger și-a lipit obrazul de obrazul ei și, la înțepătura subită a bărbii lui, inima lui Helen a tresărit. „Oh, Doamne Dumnezeule, te rog, Dumnezeule mare, fă să nu se întâmple nimic aiurea!"

Muzica s-a oprit.

— Cred că tu n-ai apucat cântecul ăsta. E prea vechi, i-a spus el.

— Ba era cântecul meu preferat când aveam vreo paisprezece ani. Cred că am furat discul de la părinții mei.

Roger continua să o înconjoare cu brațul. Ea și-a îndepărtat capul și l-a privit în ochi.

— Ce cântec să pun în continuare? a întrebat-o.

Mâna lui caldă îi eliberase spatele.

— Îl întorc eu, și tu alegi discul.

— Ceva lent, sau ceva repede, repede? a întrebat-o din nou.

— Orice în afară de tangou. Niciodată n-am reușit să învăț să dansez tango. Îmi venea întotdeauna să râd când trebuia să execut gesturile acelea rigide. Sunt nostime.

Manivela gramofonului a scârțâit.

— Nu-i așa?

El a dat din cap.

— Glen Miller, Tommy Dorsey, Spike Jones și formația lui, City Slickers.

Roger i-a întins un disc. Helen i-a citit eticheta înainte de a-l așeza pe placa turnantă. Titlul era *Un mod plăcut de a petrece o seară*. A zâmbit.

— Sinatra, Bing Crosby. Crosby nu mi-a plăcut niciodată. Infirmierele de la spital îl ascultau pe Crosby și mie îmi venea să urlu. Poate chiar am și urlat. Poate de asta m-au considerat nebun. Știi că încă mă mai gândesc la nenorociții ăia de bezmetici din pădurea de la Arnhem. Imaginează-ți, să zaci întemnițat ani de zile și să te pomenești deodată că zidurile s-au sfărâmat și că ești liber. Liber să rătăcești într-o pădure de coșmar. Dacă m-aș fi priceput să pictez, pe ei i-aș fi pictat. Mă bucur că pe tine nu te bântuie astfel de imagini.

Helen a răsucit butonul și discul a început să se învârtească. A așezat ușor acul pe marginea discului. După o clipă a pornit muzica.

— Dansăm? a întrebat-o Roger.

— Da.

— Nu voiai să jucăm jocul „de-a aducerea aminte"?

— Nu.

— Îmi pare rău.

— Dacă crezi că-ți face bine...

— Nu.

Au dansat în tăcere. După un timp, ea a ridicat mâna care se sprijinea pe umărul lui de stofă goală și i-a atins obrazul desfigurat.

Avusese impresia că o să-i facă rău atingerea pielii uscate, zgrunțuroase, dar, spre surpriza degetelor ei, avea senzația că-și plimbă mâna pe o pânză, pe părțile granulate și apoi pe porțiunile dens acoperite de vopsea, dar calde așa cum e carnea, și nu reci cum e pânza.

Muzica se oprise, acul se învârtea, dar nu se mai auzea nici un sunet. Cei doi stăteau lipiți în mijlocul camerei, și degetele ei îi atingeau ușor obrazul.

— Te rog, i s-a adresat el brusc. Te rog, Helen, te rog.

Capul i-a alunecat pe umărul ei și cuvintele au fost murmurate în scobitura gâtului ei.

— Te rog. Te rog. Te rog, Helen.

Ea i-a acoperit buzele cu degetele.

— Ssst! Da, i-a șoptit.

A sărutat-o. A strâns-o puternic cu brațul, astfel încât i-a putut simți membrul învârtoșat. Barba lui o zgâria. „Oh, Dumnezeule, unde ești acum? a gândit ea. De ce n-ai făcut ceva înainte de a fi prea târziu?"

Era unsprezece și jumătate. Zece minute mai târziu, nici unul din ei nu a auzit din dormitorul de la etaj camionul oprindu-se în șosea și nici pașii celor doi bărbați din Ballybofey care au coborât dealul spre poarta trecerii la nivel. Au deschis încet ușa magaziei de unelte. Și-au plimbat lumina lanternelor de jur împrejur, prin colțuri, sus pe tavan și din nou jos, razele se strecurau printre pânzele de păianjen și mușteleе moarte. Cei doi bărbați nu-și vorbeau. Apoi au ieșit din nou în vântul de afară și au zăvorât la loc ușa magaziei. Au urcat dealul, s-au suit în camion și duși au fost.

A doua zi dimineață, când s-au trezit, cerul era vărgat cu dungi albastre. După o clipă de nedumerire, Helen și-a adus aminte

unde se găsește și de ce. Trupul lui cald zăcea liniștit alături de ea. A întors capul. Ochiul lui, de un albastru mai adânc și mai constant decât albastrul cerului, o privea.

— Trebuie să plec.

A șoptit cuvintele de parcă încăperea era plină de urechi ciulite.

A coborât din pat și a început să-și adune hainele de pe podea. El zăcea nemișcat.

— Ești supărată pe mine? a întrebat-o în cele din urmă, în timp ce ea se lupta cu nasturii fustei.

— Nu.

Roger a suspinat.

— De ce fugi?

— Nu fug. Trebuie să plec. Trebuie să-i dau de mâncare pisicii și trebuie să mă apuc de lucru, și soba trebuie umplută și... și... nu, nu sunt câtuși de puțin supărată.

S-a aplecat asupra lui și l-a sărutat tandru pe obraz.

— Dar trebuie să mă duc acasă.

S-a îndreptat spre ușă.

— Ești o femeie ciudată, a spus el. Te iubesc.

Helen a întors capul și i-a zâmbit.

— Îți mulțumesc, i-a răspuns.

Și a plecat grăbită spre casă.

Vântul se potolise și dimineața era caldă. Simțea în nări mirosul pătrunzător al mării și al fumului de turbă din sat. Alerga pe șosea, nu fugind de cineva, ci grăbindu-se să se întoarcă la munca ei.

Când a deschis ușa, pisica a trecut bosumflată pe lângă ea.

— Pisică tâmpită! i-a strigat Helen.

A curățat mașina de gătit și a umplut-o cu cărbuni, a pus ceainicul la fiert și a urcat la etaj, să-și pună blugii. În timp ce se dezbrăca, s-a privit în oglindă.

— Trebuie să țin cură de slăbire, și-a spus cu glas tare.

Era mai curând un gând trecător decât o hotărâre.

A lucrat până când soarele a început să scapete. Atunci s-a ridicat, a aprins lumina electrică, a executat o mică gimnastică a capului, rotindu-l într-o parte și în alta, ca să îndepărteze anchilozarea, și și-a întins brațele, să se dezmorțească. A început să o răcâie foamea. A ridicat, cu grijă, pânza de pe jos și a proptit-o în spatele celeilalte.

— Așa!

Și-a curățat penelurile și le-a vârât în oala emailată. A aruncat cârpele murdare într-o cutie pe care a împins-o sub masă. A golit farfurioarele cu scrum, mucuri de țigară și chibrituri arse. Pe urmă a întins pe jos o pânză nouă, nelucrată. A stins lumina și a traversat curtea spre casă.

Ceainicul bolborosea pe plită.

Au trecut câteva momente până ce zgomotul să-i pătrundă în minte.

Pisica stătea încovrigată în mijlocul mesei. Și imaginea asta i s-a părut, preț de câteva momente, un adevărat puzzle.

Dar pisica a sărit jos și s-a frecat de glezna ei.

— Pisică! a vorbit Helen.

S-a aplecat și a scărpinat-o pe cap.

— Cum dracu' ai intrat în casă?

A ascultat muzica ceainicului.

— Hei! a strigat. E cineva acolo?

Pași în hol și Roger în pragul ușii.

— N-am vrut să te tulbur...

Helen s-a uitat la el.

— Scuză-mă, i s-a adresat după un lung răstimp de tăcere. În clipa asta nu am chef să văd pe nimeni. Mintea mea e plină de probleme legate de lucru... e plină de alte chestii, nu pot... a făcut un gest prin care a îmbrățișat camera. Nu...

— Mintea mea e plină de tine.

— Te rog, Roger, pleacă.

— Îți fac un ceai. Am pus apa la fiert. Ești obosită.

— Da. Sunt obosită. Nu vreau ceai.

Mințea.

— Ceva de băut?

A clătinat din cap.

— Numai... numai că nu vreau să văd pe nimeni. Pe nimeni. Nu vreau să vorbesc, să explic, să argumentez...

— Helen!

— Te rog să înțelegi...

El s-a întors și a ieșit în hol. Unul din pantofi îi scârțâia.

— Îmi pare rău, a strigat Helen după el, cu jumătate de glas.

Roger a intrat în verandă și a deschis ușa de la hol. O pală de vânt s-a strecurat măturând podeaua holului.

— Fără resentimente, Roger. Nu...

El a închis ușa.

Helen a rămas nemișcată până când a auzit mașina plecând. Capacul ceainicului sălta și scuipa apă clocotită pe plită.

„De ce nu pot să fiu persoana potrivită la momentul potrivit? s-a întrebat Helen. S-a spart balonul."

A auzit în minte clinchet de cioburi.

A turnat puțină apă fierbinte în teieră și a învârtit-o în mâini în timp ce s-a dus la chiuvetă. Fierbințeala apei a pătruns prin pereții metalici până la mâinile ei.

Căldura mâinii lui pe spatele ei.

„Mi-a redeșteptat trupul adormit."

A vărsat apa în chiuvetă.

„Da."

S-a întors la mașina de gătit și a luat de pe raft cutia de ceai.

„Două linguriță, hai să spunem trei. Fă-l destul de tare ca să stea lingurița țeapănă în el. Ce s-a întâmplat noaptea trecută? Dragoste? Disperare? Alcool?

Da, într-adevăr. Da, toate trei.

Câtă plăcere... plăcere deplină, necomplicată. Necăutată, ăsta a fost unul dintre lucrurile cele mai bune.

De ce oare a trebuit să vină acum și să-mi spargă balonul?"

A aplecat ceainicul și un șuvoi de apă fierbinte a curs în teieră.

„Nu vreau să iubesc pe nimeni. Nu vreau să preiau povara suferinței altcuiva. Mi-e de ajuns a mea.

Doamne Dumnezeule, de ce ne-ai dat ochi ca să vedem atâta suferință?"

A pus capacul pe ceainic și a închis mașina de gătit.

„Doamne Dumnezeule, uită ce am spus mai înainte. Doamne, sunt o nevropată. A zâmbit. Și ce, bătrânul zăbăuc nu știe lucrul ăsta?"

A scos o cană din bufet și a așezat-o pe masă.

„Iarbă verde, de ce șoptești?

Pe melodia asta n-am dansat.

De ce să afle copacii taina ta?

Iarbă șoptitoare...

Copacii nu trebuie să afle.

Sunt o zgripțuroaică. Asta-i de fapt tot ce-ar fi de spus copacilor.

Oh, oh, oh!

Iarbă șoptitoare..."

Ceaiul era maroniu. A știut înainte de a-l gusta că e infect.

„E posibil să-ți placă să iubești."

I s-a spus întotdeauna că acidul tanic distruge mucoasa stomacului.

— Bună, a rostit Roger din ușă. M-am întors.

A scos, în tăcere, încă o cană din bufet.

— Te invit la un ceai incredibil de prost.

— Îmi pare rău. M-am întors ca să-ți spun lucrul ăsta. Asta-i tot.

— E posibil să-ți placă să iubești? l-a întrebat ea de parcă fusese tot timpul acolo în cameră, lângă ea.

— Da. Cred că e posibil.

A ieșit din nou pe ușă, în tăcere. Helen nu a auzit nici un zgomot de pași, nici ușa închizându-se, nici mașina pornind. După câteva minute s-a întrebat dacă Roger fusese într-adevăr acolo.

*

Bărbatul avansa în largul mării. Brațele lui, întinse ca două aripi de pasăre, gata să înoate. Sus pe cer, un pescăruș, dublura, copia omului, plutea paralel cu coasta. Helen lucra cu repeziciune pe lumină, întrerupându-se în silă ca să mai respire puțin aer curat sau să bea un ceai. Nici măcar nu fuma prea mult, aprindea câte o țigară, trăgea un fum, apoi o lăsa pe o farfurie unde se consuma singură. „Cam scump!" și-a spus la un moment dat, când i-a căzut privirea pe cilindrii de scrum așezați unul lângă celălalt pe farfuria de porțelan alb. Era stăpânită de un soi de panică, de teroarea, permanent prezentă în subconștientul ei, că s-ar putea să nu ducă până la capăt suita de tablouri. Ca și cum ea însăși s-ar fi putut dezintegra subit, de pe o zi pe alta, lăsând în urma ei doar o idee neterminată.

Avea un somn zbuciumat, așteptând cu nerăbdare ivirea zorilor, gândindu-se sau poate visându-i – nici ea nu-și dădea seama – pe nebunii aceia din Arnhem, rătăcind bezmetici printre copaci, în timp ce niște tineri picau din cer. Soarele și luna îi contemplau împreună pe tinerii care se prăvăleau din cer. Pisica, netulburată de vise, moțăia confortabil în scobitura dintre gâtul și umărul lui Helen. Aceasta se străduia să-și destrame visul, să-și țină ochii deschiși, să se pătrundă de calda realitate a pisicii lipite de ea. Dar copacii, încărcați încă de frunzele prăfuite ale verii, invadau camera și ramurile cicatrizate li se despicau, picioare și brațe de oameni care dublau copacii se despicau la rândul lor – imagini tăcute, răscolitoare. Și nebunii se strecurau cu grijă printre copaci, copleșiți de ironica lor libertate atât de primejdioasă.

„Nu sunt obligată să suport coșmarul ăsta", și-a spus Helen. S-a dat jos din pat, împingând pisica și așternuturile calde, și bâjbâind cu picioarele după papucii de casă. Spre surprinderea ei, lumina zilei năvălise pe fereastră. Soarele trezit înainte de ora șapte poleia scaunele, măsuța de toaletă și fotografia lui Dan, zâmbind dintr-o ramă de argint.

De câte ori dădea cu ochii de ea, se întreba de ce o ține acolo. Nu era obligată să-l vadă cum o urmărește tot timpul. O împiedica, probabil, gândul că va trebui să-i dea o explicație doamnei O'Sullivan, care lustruia rama de argint o dată pe săptămână. Da, de asta nu înlătura fotografia. Doamna O'Sullivan ar fi considerat asemenea gest o adevărată crimă.

Pisica a căscat. „Într-o zi, trebuie să captez pe hârtie căscatul ăsta elegant", și-a zis Helen. Și-a legat cordonul capotului și a coborât scările.

În seara aceea, când a intrat în casă, l-a găsit pe Damian cu ușa bucătăriei în brațe.

— Doamne sfinte! Ce faci acolo? Viața e plină de surprize.

— Am rindeluit un centimetru de la baza ușii ca s-o poți închide bine. Ai să vezi ce ușor merge acum. Nu te uita că am făcut gunoi. Îl strâng imediat. Vrei să ții puțin ușa până o vâr în balamale?

— Foarte drăguț din partea ta. Sunt convinsă că aveai multe alte lucruri de făcut.

— Am terminat prima barieră. Arată grozav. Trebuie numai să-i dau un strat de vopsea. Am muncit amândoi din greu în ultimele câteva zile. Altfel aș fi reparat ușa asta mai demult. Acum e bine. Poți s-o tragi. Uite!

A deschis și a închis ușa de câteva ori.

— Am uns și balamalele.

— Îți mulțumesc, Damian. Eu... Vrei ceva de băut?

— Da. N-ar strica. Spune-mi unde-i mătura ca să strâng mizeria asta și, între timp, du-te să te îmbraci.

Helen și-a dat brusc seama că era încă în capot.

— Vai, Doamne! a exclamat.

— S-ar putea să pice și el. Mi-a cerut să te întreb dacă poate să vină.

— Da. Am terminat. Cred că am terminat suita de tablouri. Trebuie să vii să le vezi. Da. Mă bucur că vine. Facem o petrecere. Sărbătorim!

— De ce nu te duci sus să te îmbraci?

— Bine. (S-a îndreptat spre scări.) Du-te, te rog, și spune-i.

— Las' că vine el singur.

— Acum câteva seri am fost foarte furioasă pe el.

— Unde-i mătura?

— O!... în dulapul de sub scară... ești sigur că...

— Femeie, nu vrei să te duci odată să te îmbraci? Arăți ca o sperietoare. Vine el oricum.

Helen a urcat scările în grabă.

Când a coborât, o jumătate de oră mai târziu, Damian ședea la masă și răsfoia ziarul. A zâmbit când a văzut-o.

— Așa da; o priveliște cu care să-ți clătești ochii obosiți.

— Ochii mei chiar sunt obosiți. Am senzația că o să-mi iasă din cap. Mi-ar trebui o săptămână în Bahamas, asta mi-ar prinde bine. O plajă mare, goală, o mare caldă, și nici o grijă pe cap.

— Plaja o să fie ticsită. Am văzut la televizor că e împânzită de turiști. Și rechinii abia așteaptă să-ți înhațe un picior. E mai bine aici.

— Nu te cred. Pahare cu băuturi reci, servite la piscină de chelneri negri, chipeși, cu dinți strălucitori. Și fără ziare. Așa cum trăiește cealaltă jumătate din omenire. Șampanie la micul dejun! Am vin și whisky, ce preferi?

— Tu ce bei?

— Eu cred că o să beau un pahar de vin, dar tu nu trebuie să mă imiți.

Damian a șovăit.

— Whisky, a spus în cele din urmă.

— Whisky. Vino în camera cealaltă. Nu văd de ce trebuie să ne închidem în bucătărie. Toarnă niște apă într-o cană. Eu aprind focul.

Când a intrat în cealaltă cameră, Damian a găsit-o în genunchi pe podea, în fața sobei. Primele flăcări au licărit printre surcele și cărbuni. Fumul începea să urce pe coș. Helen a făcut un gest cu mâna spre o măsuță dintr-un colț.

— Servește-te și servește-mă și pe mine, te rog. Eu vreau un pahar cu vin roșu. Și niște mahorcă. (Și-a pipăit buzunarele fustei.) De zile întregi n-am mai fumat ca lumea. Tu continui s-o faci pe sfântul?

— Da.

Focul a bufnit în sobă și lemnele au început să pârâie.

— Pari un om foarte singuratic, a continuat Helen. N-ai prieteni? Nu te distrezi cu prietenii? Cu frații tăi! Nu te-am văzut niciodată cu tineri de vârsta ta.

— Fac ce-mi place.

A străbătut camera și i-a dat paharul cu vin.

— Mulțumesc. Așază-te. Camera o să se încălzească foarte repede.

Damian s-a așezat într-un fotoliu lângă foc, ținând cu stângăcie paharul în mână și uitându-se la ea.

— Bine, în sănătatea ta! Să-ți meargă din plin, a ridicat Helen paharul și a zâmbit.

Au băut amândoi.

— Și nici o fată?

— Fetele vin și se duc.

— Foarte mulți băieți de vârsta ta sunt însurați.

— Da. Cei mai mulți dintre prietenii mei. Dar pe mine nu mă trage inima să mă statornicesc. Eu vreau să-mi construiesc barca. Când ai nevastă și copii n-ai răgaz de așa ceva.

— Dar dragostea, tihna, tovărășia? Lucrurile astea nu-ți lipsesc?

— Încă n-am întâlnit o fată alături de care să simt că aș vrea să trăiesc cincizeci de ani. Viața statornică mă sperie. Am tot timpul din lume pentru așa ceva. Mai târziu! Mama ar vrea să mă vadă însurat. Să scape de mine.

— Mulți oameni se pripesc cu căsătoria. Și eu am făcut asta. Și dacă nu merge, nu te mai poți pripi să dai înapoi.

— Peste vreo două săptămâni începem să lucrăm la barcă. Am pus destui bani deoparte pentru lemnărie. Vrem să instalăm electricitate în magazia de unelte, ca să putem lucra acolo pe timpul iernii. Pe urmă, în primăvară, când vremea se mai îmblânzește, punem șinele.

— Cum o să puneți șinele? Tu și cu Roger nu puteți instala singuri șinele. E nevoie de o echipă întreagă de muncitori.

— În primăvară punem șinele, a repetat el.

Helen a oftat.

— Cred că la stadiul ăsta a dat de necaz data trecută.

— Ce vrei să spui?

— În Scoția, sau unde o fi fost, a început să aibă conflicte cu cei de la calea ferată și familia lui și-a băgat nasul. A ieșit mare tărăboi. Nu știu de ce nu-l lasă oamenii în pace.

— Se vede că-i scoate din sărite.

— N-ai să vrei să-i facă cineva rău, nu-i așa?

— Nu.

Damian i-a zâmbit.

— Știam eu.

Helen s-a aplecat și a mai pus niște lemne pe foc.

— Vrei să vii să-mi vezi tablourile?

— Da. Gloria mea!

— Haide!

S-a ridicat de pe jos și l-a condus prin curte.

Cele patru pânze erau sprijinite de perete. În cea de-a patra, plaja și marea erau niște întinderi pustii. Un pescăruș zbura în strălucirea soarelui, iar pe nisip se vedeau doar urme de pași care duceau la o movilită de haine la marginea mării. Hainele constituiau singura pată de culoare din toate cele patru tablouri. Un pulover roșu trântit peste niște blugi albaștri spălăciți, o cămașă albastră, niște tenișI vărgați, albastru cu roșu, ciorapi de lână cenușii, într-o parte a movilitei.

— Unde sunt eu? a întrebat Damian? Ce-ai făcut cu mine?

Glasul lui avea o notă de panică, de parcă într-adevăr, într-un fel sau altul, îl lichidase în realitate.

— Ai dispărut.

— De ce? De ce a trebuit să dispar? Nu pot să mă întorc?

Helen a râs.

Damian a studiat cu atenție movilița de haine, aplecându-se să le vadă mai bine.

— Astea-s hainele mele. Trebuie să mă întorc să le iau. Pentru Dumnezeu, Helen, nu poți face cuiva un lucru atât de înspăimântător. Să-l faci să dispară dintr-odată.

A pocnit din degete.

— Ei, nu chiar așa, a argumentat ea. Din celelalte tablouri poți să-ți dai seama că, până la urmă, o să dispară.

— El?

— Tu, dacă vrei.

S-a uitat atent la fiecare tablou în parte.

— Da, cred că-ți poți da seama.

— Uită că ești tu, Damian. Dacă te deprimă.

El a dat din cap.

— Ce nume o să le dai?

— Destul de banal: *Bărbat pe plajă*.

— Asta-i tot?

— 1, 2, 3 și 4.

— Helen!

S-a auzit vocea lui Roger strigând din curte.

— Aici! i-a răspuns ea.

— *Bărbat pe plajă*, *Bărbat în mare*, *Bărbat înotând* și *Un morman de haine părăsite*, astea ar fi nume mai potrivite, i-a propus Damian.

Pașii împleticiți ai lui Roger au traversat curtea.

— *Bărbat pe plajă*. Îți place sau nu, asta e! a hotărât Helen.

Ușa s-a deschis și a apărut Roger.

— Am terminat! a exclamat Helen.

— Scurta istorie a dispariției lui Damian.

— Nu-l lua în seamă! l-a sfătuit ea.

Roger s-a uitat la pânze în tăcere. Helen i-a urmărit un timp chipul, pe urmă s-a întors și a început să facă curățenie pe masă. Creioane, pensule, toate aranjate în ordine, după mărime, cele mai mici în stânga. A zgâriat cu unghia vopseaua închegată de pe lama unui cuțit.

— Da, a rostit el în cele din urmă. E terminat.

Helen a lăsat cuțitul pe masă.

— Eu... mă rog... ce părere ai?

— Sunt de părere că ești o femeie cu totul remarcabilă...

— Pânzele...

— Ai ținut în tine toate astea atâta amar de vreme, fără să-ți pierzi mințile. Cine vede tablourile astea e convins că pictezi de ani de zile.

— Am pictat. Am pictat în minte.

Roger i-a luat mâna și i-a sărutat-o.

— Hei, a intervenit Damian. Ea m-a făcut să dispar și dumneata îi săruți mâna. Tablourile astea erau gloria mea și uite ce mi-a făcut.

Helen și-a petrecut brațul pe sub al lui Damian.

— O să te pictez construindu-ți barca. E bine?

— Fără să mă faci să dispar?

— Fără. Vei fi solid ca o stâncă.

— Bine.

— Haideți să ieșim de aici. Să sărbătorim.

Au traversat curtea spre casă, înlănțuiți toți trei, nu numai cu brațele, ci și printr-o exuberantă stare de bine.

„Trei oameni fericiți, gândea Helen în timp ce împreuna perdelele, unindu-le strâns, parcă pentru a nu lăsa să pătrundă în casă nefericirea lumii. E un gând de un sentimentalism absolut nebunesc." S-a întrebat dacă ar fi putut vreodată să guste asemenea stare alături de Dan și de Jack. „Prea mult raționament! Ce bizar, când am început să unesc perdelele mă simțeam

fericită, și uite acum, după ce le-am unit, m-a asaltat din nou melancolia. O melancolie trecătoare, așa o vreau."

— Cum o cheamă pe pisică?

— Poftim?

Helen s-a întors spre ei. Damian se aplecase peste speteaza canapelei și scărpina burtica portocalie a pisicii.

— Am adus șampanie, a anunțat Roger. Dar s-o desfac nu pot. E în bucătărie. O să...

A ieșit din cameră.

— Nu are nume.

— De ce? N-am auzit niciodată de un animal de casă fără nume.

— Când e vorba de câini, da. Un câine fără nume n-ar avea nici un Dumnezeu, dar cu pisicile lucrurile stau altfel. „Eu sunt pisica vagaboandă care a cutreierat de una singură, și pentru mine toate locurile sunt la fel."[1] Cred că înjosesc o pisică dacă îi spun Tommy sau Miți sau mai știu eu cum... oricum pisica vine dacă-i spui pis, pis, pis, așa că de ce să-ți bați capul? Pentru mine e pis, pis, când o chem să mănânce, și pisică afurisită, când mă enervează.

Pisica a ciulit urechile la auzul cuvintelor familiare.

— Ai dreptate. Niciodată n-am să-i spun unei pisici Tommy sau Miți.

Roger s-a întors în cameră cu o sticlă de șampanie în mână și o alta vârâtă stângaci sub braț.

— Ah, ce priveliște minunată! a exclamat Helen. Nu cred că am paharele potrivite. Sper că nu vă supără.

— Eu n-am băut niciodată șampanie, a mărturisit Damian.

— E un leac universal. Uite aici!

Roger a pus o sticlă pe masă și pe cealaltă i-a dat-o lui Damian.

— Cabinetele medicilor ar fi pustii dacă oamenii ar fi conștienți de însușirile magice ale șampaniei. Ai pregătit paharele,

---

1 Rudyard Kipling, *Just So Stories* (povestiri), „The Cat that Walked by Himself".

Helen? Lecția numărul unu: Înlătură hârtia de pe dop și după aceea desfă sârmulița. Așa. Ține-o cu grijă și pe urmă încearcă cu amândouă degetele mari să miști dopul. Mâna dreaptă pe dop. Așa! Simți că cedează?

Damian a dat din cap.

— Paharele, Helen. Nu trebuie să țâșnească prea tare. Un dop de șampanie bine scos trebuie să-ți sară în mână. Uite așa. Bravo.

Helen a prins spuma în pahare în clipa în care a sărit dopul. Damian a umplut toate trei paharele.

— Pentru *Bărbat pe plajă*.

— Adică pentru mine, a adăugat Damian.

Au băut.

— E minunată. Nu găsești așa ceva la hotelul domnului Hasson.

— În nici un caz. Ce părere ai, Damian? E la fel de bună ca o halbă de Smithwick?

— Cred că, dacă mi s-ar oferi ocazia, m-aș învăța repede cu ea.

— Bun. Dar să știi că poți găsi și șampanie oribilă. Dulceagă ca apa de colonie cu bule. Pentru linia ferată Knappogue!

A băut din nou.

— Pentru linia ferată Knappogue! a toastat și Helen.

„De ce nu? și-a spus. În fond, e șampania lui."

— Da, a adăugat și Damian. Pentru gară!

— Cred că ar trebui să mâncăm ceva, a propus Helen mai târziu cu un ceas. Dar n-am decât ouă.

— Îmi plac ouăle, a liniștit-o Roger.

Damian s-a ridicat de pe scaun.

— Ar fi cazul să plec.

— Nu fi prost. De ce să pleci? Stai jos, Damian. O să mâncăm cu toții ouă.

— Probabil că maică-mea mi-a păstrat ceaiul de dimineață.

— Cred că-i rece și scârbos.

— Totuși...

— Dacă ții cu tot dinadinsul...

— Da.

Roger s-a căutat prin buzunar și a scos cheile mașinii. I le-a înmânat lui Damian.

— Ține! Ia mașina. Eu n-o să fiu în stare să conduc. Ai grijă.

Damian a luat cheile.

— Mulțumesc. Da. Mulțumesc.

A făcut câte o mică plecăciune în fața fiecăruia dintre cei doi.

— Pe mâine.

A ieșit zornăind cheile în mână.

— Ei, a rostit Helen după un moment.

— Ei ce?

— Ai fost cam arogant.

— Ba deloc. N-am vrut să-i dau poștașului, oricât ar fi el de drăguț, satisfacția de a vedea mâine la ora opt dimineața mașina mea în fața porții tale.

— Faci supoziții... Oricum, eu nu primesc corespondență.

— Crezi?

— Cum vrei ouăle, omletă, jumări, ochiuri, fierte...

— Crezi că fac supoziții, Helen?

— Prăjite, frecate...

— Helen!

— Spune cum le vrei. Da, faci supoziții... dar sunt corecte. Chiar dacă n-ai fi adus șampanie, m-aș fi așteptat să rămâi aici peste noapte. Ba chiar doresc să rămâi aici peste noapte.

Roger a zâmbit.

— Cum sunt ouăle frecate? N-am auzit niciodată de așa ceva.

S-a ridicat și a urmat-o în bucătărie.

— Doamne sfinte, n-ai mâncat niciodată în copilărie ouă frecate?

A scos din frigider un castron cu ouă și l-a așezat pe masă.

— Le fierbi până devin cleioase, pe urmă le spargi într-un castron și le freci cu mult unt, sare și piper. După aceea le mănânci cu felii subțiri de pâine prăjită. Ar fi bune acum. Vai, asta chiar e o amintire nostalgică. Ceaiurile băute în camera copiilor, pijamalele încălzite în fața focului. Cât de pașnic și tihnit era!

— Nu cred că o să mănânc ouă frecate. Pe lângă faptul că ai face o criză de sentimentalism, țin să-ți spun că am adus și o sticlă de vin roșu franțuzesc. Așa încât o omletă ar fi mâncarea cea mai potrivită.

— Rezerva ta de vin e nesecată.

— Nu văd de ce ar trebui să mă privez de lucrurile bune doar pentru că am ales să trăiesc izolat.

Helen a scos din bufet și un castron și a spart ouăle în el.

— Roger, ce ai fi vrut să fii dacă... dacă... lucrurile s-ar fi întâmplat altfel? Dacă n-ar fi fost Arnhem?

— Cred că mă pregăteau pentru barou și după aceea se gândeau să intru în politică.

— Dar tu la ce te gândeai, ce-ai fi vrut să fii?

— Nu am avut timp să descopăr. În ultimii ani de școală mi-era absolut indiferent cine o să câștige războiul, atâta timp cât eu nu o să fiu trimis pe front să lupt. Capul meu era plin de astfel de gânduri patriotice, a continuat el râzând. Îmi aduc aminte că, într-o seară, i-am spus toate astea tatălui meu. Am crezut că-i gata să mă ucidă pe loc. După aceea, mi-am ținut gândurile urâte pentru mine și mă rugam numai ca, dacă voi fi trimis pe front, să fiu omorât cât mai repede. Așa încât, îți dai seama, nu prea am avut timp să mă gândesc la ce-aș vrea să fac în viață.

— Nu, zău, serios...

Helen bătea ouăle cu un cuțit și clătina castronul într-o parte și în alta.

— Cred că mi-ar fi plăcut să fiu scriitor sau pictor, sau poet, dar nu aveam talent. Nimic altceva nu mă atrăgea. Vorbesc

serios, Helen. N-am lăsat urmele pașilor mei pe lume. Trei gări și o liotă de neamuri furioase... mare moștenire.

— Te rog, pune tu masa. Văd că începi să-ți plângi de milă.

— Nu, te asigur că nu. Gările mele mi-au făcut multă plăcere și, mă jenez să recunosc, dar mi-a făcut plăcere și să-mi enervez familia... și îmi aștept moartea. Așa încât... fără suferință. Dar și fără fericire. Doar un echilibru.

— Cuțitele și furculițele sunt în sertarul din spatele tău. Nu știu despre ce vorbești. Ești omul cel mai lipsit de echilibru pe care l-am cunoscut vreodată. Vrei verdeață în omletă?

— Desigur. Mă iubești?

Helen a izbucnit în râs. A aruncat cuțitul care a căzut, cu un zăngănit metalic, direct în chiuvetă. A luat castronul în mâini și s-a apropiat de mașina de gătit. A rămas acolo o clipă, cu spatele la el, înainte de a scoate din bufet o mică tigaie neagră.

— Nu știu, i-a răspuns în cele din urmă.

— Nu-i un răspuns prea rău.

Roger aranja meticulos pe masă cuțitele și furculițele, suporturile rotunde, din trestie împletită, pentru farfurii și paharele de vin.

— De ce porți cămașă și când ești în pat? a întrebat ea.

— Cred că răspunsul se impune de la sine.

— Nici eu nu sunt o frumusețe. Lucrurile astea n-ar trebui date uitării?

— Mutilarea e lipsită de demnitate. Prefer să-mi păstrez atâta demnitate câtă mai am. E o chestiune de mândrie, Helen. Ai să mi-o îngădui?

— Da. Am să-ți îngădui mândria. Îți place ca omleta să fie moale la mijloc?

— Nu. Îmi place să fie tare.

A turnat vinul în pahare.

Dimineața, pisica a fost cea care a trezit-o pe Helen. Când a sărit în pat, așa cum era deprinsă, și și-a găsit locul de pe pernă

ocupat, s-a așezat pe pieptul lui Helen și și-a ațintit asupra ei privirea morocănoasă. După câteva clipe, a deschis și Helen ochii și a întâlnit ochii galbeni care o priveau fix. Dincolo de capul pisicii se vedea, pe fereastră, un petic de cer albastru, încadrat în rama albă care reflecta strălucirea puternică a soarelui, și un milion de particule de praf, prinse în razele de lumină matinală. „Extraordinar, și-a spus Helen, cum o singură rază de soare poate crea în același timp realitate și mister. Soliditate cu muchii ascuțite la fereastră, în rest lumină difuză, contururi nedefinite, obiecte aproape pâlpâitoare în cameră. Și pretutindeni bălți de întuneric." Pisica s-a întins și și-a frecat capul de fața ei. Helen și-a scos o mână de sub așternut și a scărpinat-o în creștet.

— Probabil că te gândești la micul dejun, pisică nesățioasă ce ești!

— Și eu mă gândesc la micul dejun, a rostit vocea lui Roger, de lângă ea.

Helen a tresărit.

— Ai uitat de mine? Atât de repede? *La donna è mobile.*

Helen a râs.

— Nu, nu, nu. Sper că nu te-ai trezit de mult cu gândul la micul dejun.

— De câteva minute. Am avut o oarecare confruntare cu pisica. Cred că nu mă place.

— E nedumerită. E o creatură cu tabieturi. I-ai ocupat spațiul. Cât e ceasul?

— Opt.

— Târziu. De obicei mă scol mult mai devreme. Până se face opt fumez două țigări.

— Ei, cel puțin de astea te-am salvat.

— Adevărat. Dar, pe de altă parte, mașina de gătit s-o fi răcit. Și asta e o creatură cu tabieturi. Îi place să-mi pregătească micul dejun la șapte și jumătate.

A început să se smulgă din pat. Roger și-a pus mâna pe umărul ei și a oprit-o.

— Nu pleca.

— Trebuie!

— Aiurea! Lasă mașina de gătit să se răcească. Rămâi aici, cu mine. În fond...

Helen i-a îndepărtat mâna de pe umăr și s-a dat jos din pat.

— Nu!

Glasul îi suna vag exasperat.

Pisica a sărit și ea jos din pat și s-a frecat de picioarele ei goale.

— Nici dac-ai fi Paul Newman n-aș lăsa mașina să se răcească.

Și-a luat capotul agățat de ușă și l-a îmbrăcat. Pisica a țâșnit afară pe micul palier și a așteptat-o în capul scării. Helen a bâjbâit cu tălpile pe podea în căutarea unor papuci. Papucii cu talpă de sfoară erau sub pat. S-a aplecat să îi ia. Degetele lui Roger au apucat-o de păr.

— Ești complet lipsită de romantism.

Ea și-a vârât picioarele în papuci și s-a ridicat.

Roger avea o figură de bărbat abandonat.

— Mai am prea puțin timp, a răspuns ea. Îngrozitor de puțin timp.

Aproape că a fugit afară din cameră și în fața ușii s-a împiedicat de pisică. Amândouă s-au răsturnat pe câteva trepte, până când Helen a reușit să se prindă de balustradă și să aterizeze în fund, pe la jumătatea scării, mânioasă și rușinată. Pisica a zbughit-o pe sub scară, drept în bucătărie.

— Mâță afurisită! a strigat după ea.

— Ai pățit ceva? a întrebat Roger din dormitor.

— Nici un os rupt. Demnitatea știrbită. Oarecare șoc. Tensiunea a luat-o razna. În rest, e perfect.

— Pedeapsa pentru că ești atât de lipsită de romantism. Și ce mare lucru ai găsit la Paul Newman?

Roger stătea în pragul ușii și se uita la ea; își înfășurase cuvertura de pat în jurul șoldurilor. Helen s-a ridicat încet, scârțâind și trosnind din încheieturi, ca o pereche de pantofi ieftini.

— Frumusețea inaccesibilă. (A început să râdă.) Arăți ca un senator roman. Eroic și nobil.

— Și gata să mă fac bucăți. O statuie cu jumătate din față mâncată de viermii timpului și de intemperii. Îmi place ideea.

Unul dintre pantofii ei căzuse la baza scării. A șchiopătat până acolo și s-a încălțat.

— Vrei să faci o baie?

— Senatorii romani își petreceau timpul făcând băi.

— Prosoape sunt în dulapul din baie. Într-o jumătate de oră e gata micul dejun. *Ave atque vale.*[1]

„Miaau!" a scâncit pisica.

Mașina de gătit a reînviat, pisica s-a ghiftuit și a adormit pe scaunul din verandă, iar ei s-au așezat la masa din bucătărie, aproape deprinși unul cu celălalt, și au început să mănânce pâine prăjită. El era surprinzător de îndemânatic, a observat Helen. „Se descurcă cu o singură mână mai bine decât m-am descurcat eu vreodată cu două."

— Nu te-ai gândit niciodată să-ți pui o proteză... un braț fals...?

— Am încercat. Da. Cu ani în urmă. Pe când zăceam încă în spital. Erau cu toții de părere că o să-mi ușureze viața. Dar mie mi s-a părut de la bun început respingătoare. Acum s-ar putea să arate altfel, să se fi perfecționat, dar pe atunci ce mi s-a oferit mie era ceva grosolan și... mă rog... respingător, ăsta-i cuvântul cel mai potrivit. Ceva cu o mulțime de curele și de chestii. A zâmbit. O dată, într-un weekend, mi s-a dat voie să ies cu tatăl meu; am făcut o plimbare și am aruncat blestemăția aceea de braț în râu. Au fost cu toții turbați de furie. Toți. Da. Furioși foc. M-au considerat nerecunoscător. Ceea ce mi s-a părut ridicol. S-au iscat atunci o sumedenie de conflicte.

— Ce fel de conflicte?

— Conflicte. Închisoare și treburi de genul ăsta.

---

1 Slavă și drum bun! (lat.).

— Închisoare? Roger, n-ai fost niciodată întemnițat. Ce tot spui?

— Ba era o adevărată închisoare. Eu voiam să studiez la Oxford. Aranjasem totul și în zilele acelea existau facilități pentru tinerii care... răniți... înțelegi... existau facilități.

Roger a privit peste capul ei, pe fereastră; ochiul lui, îngândurat, își pierduse din energia albastră.

— Aș fi reușit...

— Sunt convinsă.

— Voiam să învăț cum să-mi pun capul la treabă. Știam că ăsta era primul lucru pe care trebuia să-l fac înainte de a mă ocupa de orice altceva. Nu, mi-au spus ai mei. Fir-ar să fie, aș fi trecut examenele la școală. Locul meu mă aștepta de îndată ce aveam să mă întorc din război. Și aș fi putut face față.

Helen construia pe masă un cerc de țigări, fiecare țigară în poziție verticală, ca un soldat, sprijinită pe capătul cu filtru.

— Nu, mi-au spus ai mei. Nu ești încă pregătit pentru școală. Nu ești pregătit să ai singur grijă de tine. Nu ești pregătit. Când o să fii pregătit, o să mai discutăm. Așadar era o închisoare.

— Nu era o închisoare, a răspuns ea, urmărind cu ochii cercul de țigări. Mi-ai spus singur, te-au dus la un sanatoriu.

— Cu zăbrele la ferestre, ca nu cumva să mă arunc pe geam. Și tot timpul cu o umbră după mine, care mergea unde mergeam și eu și mă urmărea cum citeam, cum mâncam, cum dormeam. Nu aveam voie nici să încui ușa de la baie. Gradul de confort e lipsit de importanță, constrângerile sunt lipsite de importanță. O închisoare e o închisoare.

— Ce le făcuseși?

— Absolut nimic. Voiau numai să facă din mine un om normal. Pregătit. Pregătit pentru societatea lor de oameni politicoși. Fiul lor erou. Politicos, erou, fiu. Eroii trebuie să fie recunoscători pentru admirația trecătoare din ochii celorlalți. Recunoscători că primesc o pensie. Recunoscători pentru mărunțele atenții cu care îi gratificăm. Recunoscători că sunt în viață.

Ei bine, eu nu voiam să fiu pregătit sau să mă las pregătit. Așa încât s-au gândit că e mai bine să mă închidă undeva. Și îmi repetau întruna ce mulți bani cheltuiau pe mine.

A zâmbit din nou. Cicatricea de sub peticul de pe ochi i s-a pungit din cauza încordării.

Helen l-a văzut pe dată în perspectiva picturii, în culori dezolante, amestecate pe paletă. O linie de lumină pornea de la peticul de pe ochi până la falcă.

— Dar cheltuiau din banii mei. Nu aveau motiv să se plângă.

— Toate astea au trecut. S-a scurs multă vreme de atunci, i-a spus ea cu blândețe.

— Nu. Poate că acum, în momentul ăsta, sunt eliberat de fantome, dar, Helen, în orice alt moment, fără să mă prevină, se înstăpânesc iar pe mintea mea... și pe trupul meu. Durere și fantome. Devin din nou întemnițat.

— Sunt imagini din trecut. Nu mă pricep la genul ăsta de conversație. Dar acum totul s-a terminat. Nu mai vorbi despre coșmaruri. Lasă trecutul în plata Domnului. Uitarea înseamnă eliberarea ta.

O vreme, Roger nu a mai scos nici un cuvânt. În colțul ochiului și pe gât îi pulsa câte o venă.

— De ce faci chestia asta cu țigările? a întrebat-o în cele din urmă, cu o voce normală.

Helen a măturat masa cu mâna și toate țigările din cerc s-au răsturnat. După care a început să le introducă înapoi în pachet.

— De nervi, a răspuns. Când oamenii îmi vorbesc, mă enervez. Am atât de rar ocazia să stau de vorbă cu cineva; mă simt dezavantajată. Nu a fost vorba de neatenție. Te asigur. (A râs.) Sufăr și eu de nervi, ca doamna Hasson. Din fericire nu fac eczeme, pur și simplu am nervi.

Roger s-a ridicat brusc în picioare; ca prin minune, tensiunea îi pierise de pe față.

— Sus, sus, ridică-te, femeie! Du-te și te îmbracă. Eu mă reped la gară să-mi iau mașina și să-i spun o vorbă lui Damian,

și după aceea mergem să organizăm un picnic la Fântâna Diavolului. Tobar na... nu știu mai cum.

Nu sufla vântul de vest. Stâncile plate erau uscate, suprafața bălților care le reflectau, netulburată. Prin cioburile de cer oglindit în apă se zăreau clar pereții înclinați ai râpei, năclăiți, vâscoși, tapetați cu lipitori și smocuri de alge. Sub oglinda apei lipăiau moluște și în pietrișul de pe fundul unui smârc se înfipsese un clește de crab, lepădat cine știe cum. Helen se întreba cum se putea transpune pe pânză misterul reflexiilor opacizate de realitatea granitului, a bălăriilor și a scoicilor. „Ciudat, își spunea ea, în trecut vedeam doar reflexiile în sine, dar niciodată nu am sesizat această dimensiune. Câtă orbire! Ochi neexersați."

Roger a luat-o de braț și au mers până la buza râpei țâșnitoare; s-au uitat în golul ei, până la fund. La mare depărtare, în beznă, apa a clipocit, a licărit o clipă, s-a liniștit, apoi a clipocit din nou.

— Când o să terminăm barca lui Damian, i-a spus Roger, o să-i cerem să ne ducă foarte aproape, ca să vedem intrarea în grotă. Trebuie să fie foarte adâncă și acoperită în întregime în momentele de flux. Mă întreb de ce i se spune Fântâna Diavolului, nu-i deloc o fântână.

— Privind-o de aici, seamănă cu o fântână. Pereții ăștia netezi par făcuți de mâna omului. Numai când o vezi în acțiune îți dai seama ce este. O țâșnitoare. Ar fi trebuit să se numească Țâșnitoarea Diavolului. Nu?

Helen s-a aplecat, a luat o piatră și s-a întrebat dacă s-o arunce în golul puțului. În cele din urmă a decis să renunțe la asemenea gest previzibil și, îndepărtându-se de Roger, a înaintat până la muchia stâncilor. Acolo a aruncat piatra în mare și a urmărit-o cum dispare. Un pescăruș, interesat o clipă, și-a schimbat direcția zborului, s-a lăsat în jos până aproape de apă și pe urmă, fără vreun efort aparent, și-a reluat ruta inițială.

— Mă cuprinde amețeala, a strigat Roger. Când sunt la mare înălțime simt întotdeauna tentația să sar în gol.

Helen s-a apropiat de el.

— Ar fi o moarte senzațională. Se spune că atunci când te arunci de sus devii pe dată inconștient, așa că nu simți șocul prăbușirii. Pur și simplu zbori afară din viață. Asta m-ar tenta.

— E o zi prea frumoasă pentru asemenea gânduri, i-a răspuns Helen, cercetând cu privirea stâncile plate. Crezi că rocile astea sunt neolitice?

— Habar n-am ce ar putea fi.

— Provenind din epoca de piatră târzie. Așa spune dicționarul. Nu mi-e de mare ajutor. Le-am pictat și mă întrebam dacă le pot numi neolitice sau nu. De obicei, Dicționarul Oxford e mai folositor.

— Probabil că e destul de folositor dacă te-a informat asupra diferențelor dintre epoca de piatră târzie, cea timpurie, epoca de bronz și era glaciară. Dacă-ți face plăcere, o să folosesc termenul neolitic.

— Mai bine nu. Unii moșneguți geologi s-ar simți îndreptățiți să protesteze.

Helen s-a aplecat din nou și a vânturat cu mâna apa dintr-o mică baltă.

— Helen, vrei să te măriți cu mine?

„Oh, fir-ar să fie!" și-a spus, îndreptându-și spinarea și scuturând picăturile de pe degete. Petele ude s-au uscat imediat pe suprafața stâncilor, lăsându-le la fel de imaculate.

— Helen!

Se oprise chiar în spatele ei.

Helen a devenit subit conștientă de cântecul unei ciocârlii care spirala deasupra capului ei, și și-a înălțat privirea încercând să surprindă mișcările păsării. Roger i-a repetat din nou numele ca un prim-plan al trilului îndepărtat.

— Nu! i-a răspuns ea.

— Ai auzit ce te-am întrebat?

— Da.

S-a întors și s-a uitat la el.

— Îți mulțumesc. Da, am auzit. Îți mulțumesc foarte mult, dar răspunsul e nu.

— De ce nu?

Helen a râs ușor.

— Bărbații întreabă întotdeauna „de ce nu?".

— Vreau să spun, din cauză că arăt așa... ca fizic? De asta?

— Nu.

— Te iubesc, Helen. Niciodată n-aș fi crezut că o să mă aflu în asemenea postură. Niciodată n-aș fi crezut că voi găsi pe cineva care... Niciodată n-aș fi crezut că pot iubi pe cineva. Poate că am fi fericiți, Helen.

Ea și-a înălțat mâna stângă și și-a lipit palma de obrazul lui. Ardea de parcă ar fi avut febră.

— Ce pervers e Dumnezeu să-mi fluture prin fața ochilor perspectiva fericirii în acest moment din viața mea!

O clipă au rămas tăcuți. Ciocârlia cânta de zor.

— Nu mă iubești, a rostit el în cele din urmă.

— Ba da. Te asigur că da.

Helen a înaintat cu un pas și și-a rezemat capul de pieptul lui.

— Atunci, ce e?

— Vreau să fiu propria mea stăpână.

— Iubito, îți jur, n-o să mă port în felul ăsta. Nu vreau să iau nimic din ceea ce ești tu. Vreau să-ți dăruiesc tot ce-ți dorești. Totul.

— Știi bine că nu doresc decât un singur lucru.

— Știu ce vrei să spui... libertatea. Nu-i așa? O să-ți dau toată libertatea.

— Nu vreau să-mi dai nimic. Vreau doar propriul meu spațiu. Și puțin timp. Nu vreau nimic de la nimeni. Toată bunătatea, toată dăruirea de care-mi vorbești, tot ce-mi oferi ar putea fi ca o închisoare. Îți dai seama! Prefer să te iubesc în afara căsătoriei, nu mai am energie pentru un al doilea mariaj, Roger. Te rog, încearcă să înțelegi.

I-a mângâiat obrazul cu degetele și i-a zâmbit.

— Să știi că i-aș spune același lucru și lui Paul Newman.

Roger s-a desprins din mâna ei și s-a îndreptat spre stânci, către poiana unde era parcată mașina.

— Bărbat afurisit! a strigat Helen după el, de parc-ar fi țipat la pisică. De ce nu poți să înțelegi? Credeam că măcar ai să înțelegi. Ăsta-i unul dintre motivele pentru care te iubesc. Pentru că... ar trebui... tu...

Roger s-a îndepărtat.

Ochii lui Helen erau plini de lacrimi.

Ciocârlia cânta netulburată.

Marea, stâncile se deformau și se spărgeau în lacrimile din ochii ei.

„N-am să plâng, și-a spus ea. N-am să plâng după o persoană care nu înțelege."

Apoi a început să strige:

Slavă ție, spirit fericit
Ce pasăre n-ai fost nicicând
Căci din ceruri sau din infinit...

Primejdia se îndepărta. Universul își restabilea echilibrul bizar. Pasărea strălucea în lumina soarelui, și rămânea în același loc.

Inima ți-o picuri zburând
În artă neîntinată, din suflet izvorând de gând.[1]

Fâl, fâl!

„Uite ce înseamnă că am dormit în toți anii aceia de învățământ costisitor. Nu sunt în stare să recit mai mult de patru versuri dintr-unul din clasicii omenirii.

„*Bastúm*. Ignorantă. Gură-cască."

S-a așezat pe marginea unei stânci și și-a pipăit buzunarele după țigări.

„Sau ăsta să fi fost cel de-al cincilea vers?"

I-a auzit pașii apropiindu-se pe stâncă.

---

1 Percy B. Shelley, *Unei ciocârlii*.

— Am uitat restul poemului, s-a plâns ea.

Roger ducea sub braț un termos și, în mână, pachetul ei de țigări.

— E un soi de aiureală armonioasă. Nu mi-a plăcut niciodată Shelley.

— Keats, vrei să spui. *Odă unei ciocârlii*. E de Keats, nu?

Roger s-a așezat lângă ea, greoi, dizgrațios.

— E de Shelley. Privighetoarea e a lui Keats și ciocârlia e a lui Shelley. Îmi pare rău, Helen. Nu vreau să-ți par insensibil. Uite, ți-am adus otrava... și cafea.

Helen a luat țigările și cutia de chibrituri din mâna lui și le-a vârât în buzunar.

Roger și-a plasat termosul între genunchi și a deșurubat capacul; l-a pus în mâna ei și l-a umplut cu cafea. Mâna lui Helen tremura și lichidul se clătina în pahar, gata să se reverse. Și-a aplecat capul până la mâna care ținea capacul și a sorbit puțină cafea. Era neagră, dulce și stropită cu whisky.

— Ah, ce bună e!

A mai luat câteva înghițituri și i-a trecut lui paharul.

— Cupa dragostei, i-a spus.

A băut și el, apoi a așezat paharul pe stâncă, alături. I-a luat mâna și i-a sărutat-o.

— Mă gândeam că poate mai alungăm puțin din singurătate. Din singurătatea ta și a mea.

Buzele i se mișcau pe degetele ei.

Ciocârlia se îndepărtase, abia de i se mai deslușea cântul.

— Nu, a replicat Helen. Timpul! Poate dacă am fi fost tineri am fi avut timp să încercăm. Dar nu cred. Tu gândești că ai tot timpul înaintea ta. Un timp de o frumoasă pustietate. Dacă nu ești atent, atunci și trecutul va ajunge tot un timp pustiu și nu-ți va mai rămâne nimic în care să te recunoști. Așa s-a întâmplat cu mine, sau pe aproape. Numai un accident brutal a împiedicat să se întâmple cu totul. Sau, poate, un miracol brutal.

Cerul era liniștit.

— Am atâtea întrebări de pus, Roger. Aș vrea să întreb, să întreb, să tot întreb.

El i-a pasat din nou paharul cu cafea.

— Mulțumesc.

A luat o înghițitură, apoi încă una, după care i-a dat paharul înapoi.

— Asta-i tot, a continuat Helen. E singurul motiv. Și e legat de mine, nu de tine.

Roger s-a uitat în tăcere la paharul din mâna lui. Pistrui mărunți îi împestrițau încheietura mâinii. Helen s-a mirat că nu-i observase până atunci.

— În orice caz, căsătoria nu e un leac împotriva singurătății. Uneori îți face singurătatea și mai dureroasă. Bănuiesc că numai o relație strânsă cu Dumnezeu ar fi o soluție reală. E absurd să ne lăsăm potopiți de melancolie pe o zi atât de frumoasă.

— Da.

— Știi, am putea să ne bucurăm de ceea ce avem. Nimic nu ne oprește. Roger, dragul meu, îți mulțumesc mult pentru generozitatea ta. Îmi pare rău că nu pot să-ți răspund cu aceeași generozitate. Dar haide să ne bucurăm de ce ni s-a dat.

Încălțase din nou pantofii aceia rebegiți și umezeala îi pătrunsese la tălpile picioarelor. „Oare niciodată n-o să-ți vină mintea la cap?" Dan avusese întotdeauna dreptate să-i spună ce-i spunea.

— Dar o să-mi dai voie să te duc undeva... doar pentru vreo două săptămâni... o vacanță... ceva de genul ăsta?

— Da. Aș fi încântată. De îndată ce-mi duc tablourile la Dublin; să se astâmpere și furtuna asta. Da.

În sfârșit a zâmbit și Roger. A băut toată cafeaua din capacul termosului și l-a umplut din nou.

— Mi-a venit ideea asta acum câteva zile, i-a spus, întinzându-i paharul. Să plecăm la Florența. Doar n-ai să-ți petreci restul zilelor aici, pictând stânci neolitice, fără să fi văzut Florența. Mi-ar face mare, mare plăcere să fiu cu tine în acest oraș.

— Ah, da! Ce idee bună! Haide să ne întoarcem acasă, să aprind focul și să facem planuri. Îmi place să fac planuri.

Helen s-a ridicat și i-a întins mâna.

— Să facem și dragoste?

— Bineînțeles.

L-a tras în sus.

— Mi s-au udat picioarele. Mi-e rece. Când te gândești ce pantofi italienești superbi o să-mi cumpăr!

Roger a râs.

Helen s-a aplecat și a luat termosul și capacul.

— Să mai bem o cupă a dragostei.

A dat pe gât o înghițitură lungă și apoi i-a oferit și lui. Roger a golit paharul, pe care ea l-a înșurubat apoi pe gura termosului.

— Ești sigur că e de Shelley?

— Absolut sigur.

Kilometrii zburau sub roțile mașinii.

Ca și altă dată, Manus nu vorbea, deși acum era treaz, cu ochii larg deschiși, contemplând peisajul prin parbriz.

Aceeași situație, să nu știe dreapta ce face stânga. Se pare că Manus organizase de zile întregi operațiunea. „Dacă aș fi semănat cu mama, își spunea Jack, acum aș fi fumat țigară după țigară." Din când în când, Manus rupea câte o bucată de ciocolată dintr-o tabletă pe care o ținea în buzunar și și-o îndesa în gură. Nici un moment nu i-a oferit și lui Jack. Probabil că avea zeci de ciocolate care i se muiau în buzunar. Era de mirare cum de nu-i venea să vomite.

Așteptase în fața Colegiului de Artă ca Jack să iasă de la ultima prelegere și-l urmase, prin Front Square, până la el acasă.

— Așa, i-a spus când l-a văzut lăsându-și cursurile pe masă. Acum pornim!

— Unde?

— La Donegal. Haide! Te aștept de mai bine de o oră.

— Diseară trebuie să mă duc la bunica mea. Mă așteaptă.

— Sun-o! Și mișcă-te mai repede. Băieții ne așteaptă în spate la Maynooth cu materialele încărcate într-un camion.

— Vrei să spui că...

— Nu pune întrebări, pentru că n-am să-ți răspund. Uite bani de benzină.

A scos din buzunar șase hârtii de câte cinci, și i le-a înmânat lui Jack.

— Acum telefonează-i babei și hai să plecăm.

O jumătate de oră mai târziu, pe drumul care ieșea din Dublin, Jack a vorbit:

— Și eu ce am de făcut?

— Să conduci mașina.

— Nu face pe prostul. Ce trebuie să fac când ajungem acolo? Ce va fi acolo?

— O să vedem când ajungem. S-ar putea să nu ai nimic de făcut decât să aștepți în mașină și să mă duci înapoi la Dublin.

— Totul mi se pare cam vag.

— Ce vrei să spui?

Ăsta a fost momentul când și-a scos prima ciocolată din buzunar. Cadbury cu fructe și alune, o masă în sine. A mușcat din ea și a aruncat ambalajul pe jos, între picioarele lui.

— Totul mi se pare făcut la întâmplare. Fără un plan. Gata să se descoasă la încheieturi.

— Când o să vreau să-ți cunosc părerea o să ți-o cer. Condu mai departe!

Și-a băgat furios ciocolata în gură.

Jack a condus mai departe.

Kilcock, Mullingar, Langford, Karrick-on-Shannon, Boyle, mile interminabile de teren plat.

Din când în când, Manus întorcea capul și se uita în spate, ca să se asigure că erau urmați de camion. La periferia orașului Killucan, Jack s-a oprit la o benzinărie și a urmărit camionul care i-a depășit: erau doi oameni în cabină. Jack s-a întrebat ce fel de încărcătură or fi având. Manus se îndopa cu ciocolată.

Când au intrat în oraș, camionul a tras la marginea drumului, apoi și-a reluat poziția în spatele lor.

Pe măsură ce se întuneca, Manus a căpătat glas:

— Încetinește! Nu le face greutăți celor din spate. Nu-i cazul ca nătărăii ăia doi să rătăcească drumul.

Tăcere.

Jack a început să-și vorbească în sinea lui: „Mă întreb de ce fac toate astea. Nu mă aleg cu nici o satisfacție, nici o glorie... doar cu o amorțeală în fund. Ce încerc să fac? Să îndrept o nedreptate străveche? Nici chiar așa. Încerc să modific, într-un fel, etichetele cu care m-au gratificat: britanic din vest, fătălău, burghez? Țin oare să le arăt, oricine ar fi ei, că inima mea își cunoaște locul? Am străbătut cu mașina asta cincizeci de mii de mile de dragul Irlandei. M-am ales cu bășici pe cur pentru Irlanda și cu o diplomă de laureat pentru bunică-mea, cu puțin noroc. Ăsta-i un curriculum vitae, nu glumă. Misiuni mărunte, pentru Irlanda. Dar cum rămâne cu morții? Cu nefericiții? Cu cei care suferă? Ei bine, nu poți să faci omletă fără, ha, ha, să spargi ouăle. Și apoi am și eu morții mei.

Maică-mea a zăcut singură cuc în toate serile astea. Niciodată nu m-a ținut de mână. Aș putea să conduc organizația de un milion de ori mai bine decât Manus, cu căile lui lăturalnice și cu batoanele lui de ciocolată. Operațiunea de față, de pildă. Nu există nici un plan... doar o vagă speranță s-o scoată la capăt cum s-o putea. Să vedem ce o să se întâmple când o veni momentul. În afară de englez și de nebuna de maică-mea, trebuie să dăm piept și cu Damian. Poate că inventez toate dificultățile astea. Poate că într-adevăr am prea multă imaginație, așa cum pretinde Manus. Executanții trebuie să vadă numai ce se întâmplă, nu și ce s-ar putea întâmpla. Rezumă-te să conduci mașina, Jackson Cuffe, măcar până ai să-ți clarifici mobilurile tale."

— Mai ușor! Încetinește! Treci încet prin Sligo. Cine te crezi? Campion de raliuri?

Mobilurile!

„Ar fi oare posibil să creăm o societate în care flecărelile impostorilor politici să amuțească o dată pentru totdeauna? Asta ar fi «o încheiere cucernic de râvnit», cum spune Shakespeare[1]. Pentru așa ceva merită să faci bășici pe fund.

Dar... Ah, dar, dar, dar, merită oare, ha, ha, să spargi ouăle pentru așa ceva? Mă întreb de multe ori de ce evit să folosesc cuvântul acela scurt... omor. Mă face să mă simt prost, de asta nu-l folosesc. Manus poartă în permanență un pistol, Manus nu are scrupule. Oare are, într-adevăr, un ideal, sau pur și simplu nu are scrupule?

Poate că străbat Irlanda cu o crisalidă alături de mine. Într-o bună zi, asemenea atâtor altor indivizi lipsiți de scrupule, ar putea și el să iasă din stadiul de crisalidă și să se prefacă într-un impostor politic cu limba slobodă. Pentru așa ceva nu merită să faci bășici pe...

Oare trebuie, într-adevăr, să fac toate astea ca să-mi dovedesc identitatea?

Sau sunt prea leneș ca să aleg altă cale?

Dacă tatăl meu n-ar fi fost împușcat și eu n-aș fi primit o sumă considerabilă în chip de compensație, n-aș fi avut o mașină ca să-l car pe Manus pe interminabi kilometri de tăcere. Și atunci ce-ar fi fost? Ce alte misiuni meschine mi s-ar fi încredințat?

Uneori mă ia depresia."

— Oprește aici câteva minute. Vreau să mă piș și să schimb o vorbă cu băieții.

Jack a tras la marginea șoselei și a oprit. S-a oprit și camionul, la vreo douăzeci de metri în urma lor.

Manus a coborât din mașină și s-a apropiat de camion. Era o noapte foarte rece și un cer smălțuit de stele, un cer uriaș, stropit, care atârna deasupra lor. Mâinile lui Jack arătau argintii, șoseaua, gardul scund de mărăcini și dealurile, toate erau goale și argintii – nu exista nici un loc în care să te ascunzi. Simțea

1 *Hamlet*, actul III, scena 1, traducere de Leon Levițchi și Dan Duțescu.

mirosul mării, dar nu auzea nici un zgomot, în afară de vocile scăzute ale celor trei bărbați care își comunicau secrete.

Jack s-a întors în mașină și a închis portiera cu o bufnitură, ca să alunge acea stranietate neplăcută care-l cuprindea uneori în tăcerea nopții. Interiorul mașinii mirosea urât. A deschis geamurile, a așteptat să audă pașii lui Manus apropiindu-se și atunci a pornit motorul.

Manus s-a așezat pe locul lui și s-a scotocit după ciocolată.

— E în ordine, a spus. Vrei și tu o bucățică?

I-a întins lui Jack un baton de Kit-Kat.

— Nu, mulțumesc.

— Le-am spus băieților să ne aștepte douăzeci de minute. În caz că omul tău bântuie pe acolo.

— Și dacă e acolo?

Manus a aruncat pe jos hârtia și a început să rontăie ciocolata.

— Asta-i problema ta. Ai să născocești tu ceva să-l îndepărtezi din drum. Dacă se întâmplă așa și dacă suntem văzuți... sau mai bine zis dacă tu ești văzut, va trebui să petreci vreo două zile cu maică-ta. Eu o să mă întorc la Dublin cu camionul băieților.

— Și ce să-i spun mamei? O să fie de mirată să mă vadă.

— Inventezi tu ceva. Mișcă!

— Ești convins că ăștia cu camionul n-o să se rătăcească?

— Dacă se rătăcesc, le iau gâtul.

La gară nu se vedea nici o lumină și nici o mișcare. Jack a oprit mașina și Manus a coborât.

— E o noapte dată naibii. Poți să auzi iarba crescând, ba chiar s-o și vezi.

Jack a aprobat din cap.

— Oricum, du-te să vezi unde e. Dacă-i înăuntru, ne-a văzut Dumnezeu. (S-a uitat la ceas.) Dă-ne minimum o jumătate de oră... Adică un sfert de oră... nu, o jumătate de oră. Ține-l de vorbă până la zece și jumătate. Ne vedem la Dublin.

— Și dacă nu-i acolo?

— Nu intra. Vino înapoi și parchează mașina în fața ușii. Dacă se întoarce între timp, e treaba ta să-l ții de vorbă. Eu cred că-i la casa voastră, în vale.

A închis portiera și i-a făcut semn lui Jack să pornească în jos.

Jack a dat din cap și a plecat.

Helen și Roger zăceau pe canapea, în fața focului, pe jumătate beți de dragoste și de vin. În lumina pâlpâitoare a focului, trupurile lor păreau să se crispeze, dar, de fapt, stăteau foarte liniștiți, foarte relaxați. N-au auzit nimic în afara propriilor lor răsuflări și a bătăilor celor două inimi. Nu au auzit zgomot de mașină, zăngănit de clanță, pași în hol. Prima clipă în care au fost conștienți de prezența lui Jack a fost când acesta a deschis ușa camerei și a aprins brusc lumina.

— Mamă... Isuse Christoase!

Helen a privit zăpăcită peste spetează canapelei; i-a trebuit o vreme până când mintea ei să înțeleagă ce se întâmplă.

— Jack!

S-a ridicat și a început să-și încheie nasturii bluzei.

— Nu m-ai anunțat că vii.

S-a aplecat, și-a ridicat fusta de pe jos și și-a tras-o pe ea.

Roger s-a ridicat la rândul lui, frecându-și ochiul de parcă îl durea.

— Bună, Jack!

Vocea îi era stăpânită.

Helen i-a cules pantalonii de pe podea și i-a aruncat peste el.

— Ar fi trebuit să mă anunți că vii. Cred că am consumat tot ce era de mâncare în casă.

— N-am nevoie de mâncare. Am încercat să telefonez, dar n-am reușit, a mințit Jack.

Ea a dat din cap fără să-l creadă.

— Cred că vreau... – a făcut câțiva pași îndărăt și a ieșit în hol – ...vreau doar la baie.

A dispărut și l-au auzit alergând pe scări. Roger s-a sculat de pe canapea și și-a tras pantalonii.

— Bănuiesc că l-am șocat, a spus Helen. Vai de mine... sper că nu l-am înspăimântat. A chicotit: Fața lui arăta groază. Sper că nu face un gest necugetat acolo sus.

— Nu fi proastă, Helen, o să-și vină în fire și pe urmă o să coboare. Ai face bine să-i pregătești o băutură zdravănă.

Helen bătea cu palma pernele de pe canapea.

— A fost chiar atât de sordid, a întrebat brusc îngrijorată, sau numai caraghios? Cam lipsit de demnitate.

— Ar fi fost mult mai lipsit de demnitate dacă ar fi sosit cu zece minute mai devreme. Un whisky? O să beau și eu un whisky. Ca să restabilesc atmosfera degajată.

— Eu vreau tot vin.

Jack a revenit în cameră.

— Whisky? l-a întrebat Roger.

Jack a dat abrupt din cap și s-a îndreptat spre Helen, care stătea în picioare cu spatele la foc.

— Ce înseamnă toate astea?

— Care toate astea?

— Asta... asta... a arătat cu degetul spre canapea.

— Ia-ți whisky-ul, Jack, dragă. Nu-i nevoie să te montezi în halul ăsta.

— Nu mă montez.

Roger a venit spre el și i-a pus un pahar de whisky în mână.

— Sunt numai derutat. Rușinat. Pentru numele lui Dumnezeu, aș fi putut veni însoțit de cineva.

— Dar n-ai venit însoțit și, oricum, dacă m-ai fi anunțat că vii, m-aș fi comportat mai cuviincios, i-a spus Helen.

— Vrei să deschizi tu sticla asta de vin pentru mama ta? Eu nu pot folosi tirbușonul.

— Nu vreau. Mama mea a băut destul. Se vede pe fața ei.

— Ești penibil, i-a replicat Helen, cu răceală.

— Penibil! Eu sunt cel penibil! Asta-i bună. Știi cât de penibilă erai tu? Grețos de penibilă.

— Jack...

Helen a întins mâna și i-a atins umărul. El i-a îndepărtat mâna, scuturându-se.

— Nu mă atinge!

Roger a luat mâna lui Helen în mâna lui.

— Tinere, va trebui să-ți învingi greața, pentru că mama ta și cu mine ne iubim și...

— Iubire... ce înțelegi prin iubire?

— Regret că nu cunoști înțelesul acestui cuvânt.

— Nu l-a iubit pe tatăl meu. Cum ar putea să iubească pe unul ca tine? Vă faceți de râs amândoi.

Helen și-a desprins mâna din mâna lui Roger.

— Iubitule, tu du-te acasă. Jack o să-și recapete stăpânirea de sine și după aceea vom avea o discuție. Vom discuta între patru ochi, Jack și cu mine, despre tot ce ne privește.

Helen i-a zâmbit lui Roger și i-a făcut un semn aprobator din cap.

— Ești sigură?

— Categoric.

I-a înconjurat gâtul cu brațele și l-a sărutat pe gură.

— Te iubesc.

El a strâns-o în brațe.

— Da, a rostit.

Când a dat să se îndrepte spre ușă, Jack a devenit brusc conștient de ceea ce urma să se întâmple.

— Nu! a strigat el. Nu pleca!

A dat să iasă după Roger, dar Helen l-a prins de braț.

— Îmi pare rău, a strigat, Jack, încercând să scape din strânsoare. Iartă-mă! Rămâi aici! Să discutăm.

Roger, din ușă, a ridicat mâna, salutând-o pe Helen.

— Curaj! a fost tot ce i-a spus.

— Roger! a strigat Jack.

Dar Helen l-a prins de umăr și l-a împins pe un fotoliu.

— Mamă, cheamă-l înapoi! Îmi pare rău. A fost o prostie. Te rog...

— Nu fi caraghios, Jack. Dacă ții să ai o discuție urâtă, discută cu mine. Nu vreau să-l rănești și pe el.

Jack a îmbrâncit-o cu o furie care a trântit-o jos. A sărit de pe fotoliu și a fugit afară.

— Roger!

Helen l-a auzit strigând în hol.

— Roger!

L-a auzit aproape văitându-se afară, în curte.

Mașina lui Roger a pornit și, după câteva momente, l-a urmat și Jack în mașina lui. Dintr-un motiv inexplicabil pentru ea, Jack nu-și mai lua mâna de pe claxon, și Helen a auzit urletul claxonului până la mare depărtare.

S-a ridicat de pe jos.

„Ce absurzi suntem! și-a spus Helen. Cât de ușor ne lăsăm doborâți de panică! Eu o să fiu calmă, domestică. O să înlătur semnele panicii. O să deschid sticla de vin, o să bat pernele, o să îndrept covoarele, o să lustruiesc paharele. În curând o să se întoarcă amândoi și panica se va fi dizolvat."

În clipa aceea a izbucnit prima explozie. Casa s-a zgâlțâit și sticla geamurilor a plesnit de sus până jos; cioburi, țăndări, așchii au acoperit podeaua.

Nu cred că ceva mai are importanță.

Ca într-o fugă muzicală, cioburile de sticlă sunt recurente, revin întruna, punctându-mi ritmul vieții. Intervin noi sfârșituri, noi începuturi. Fiecare năruire, fiecare sfărâmare ridică vălul de pe ochi. Damian mi-a atras atenția că există un lucru pe care-l cunoaștem doar noi doi. Nici poliția, nici procurorul, judecătorii, avocații, nici jurnaliștii, nici devoratorii de știri senzaționale, de fapt nimeni nu a știut de prezența lui Manus la gară în noaptea exploziei. Nu s-a detectat nici o urmă, nici o amprentă a prezenței lui, deși noi știam bine că trebuie să fi fost acolo. Probabil că a luat-o la fugă când a auzit claxonul lui Jack. O fi alergat dincolo de gară, pe dealuri, departe de șosea, sus printre ierburi, unde pasc oile.

După ce au fost adunate fragmentele și porțiunile disparate, și rămășițele omenești împrăștiate printre gardurile vii și câmpiile din jur, după identificări, investigații și anchete, s-a declarat oficial că au murit patru oameni. Doi oameni ale căror nume nu le mai țin eu minte și care se aflaseră în camion când s-a produs accidentul, sărmanul Roger, pe jumătate beat de vin și de dragoste, și Jack, a cărui mână era încă încleștată pe claxon, din clipa când intrase cu mașina lui în spatele mașinii lui Roger.

Morți inutile, așa zicea Roger.

Jelesc morți inutile.

Amintirile pe care le păstrez în minte fac parte din ființa mea intimă.

Prin pânzele mele, aparțin lumii. Înregistrez, pentru cei care vor să le privească, durerea și bucuria și singurătatea și spaima pe care le văd cu ochiul meu lăuntric și cu cel exterior.

Și toate acele întrebări.

Dăruite de Dumnezeu.

Și nici un răspuns.

În momentele de amărăciune, îmi face plăcere să mă gândesc la Manus alergând pe crestele dealurilor sterpe. Dealuri reci, lipsite de adăpost. Îmi place să-l văd cu ochii minții singur, speriat, expus sub lumina crudă a lunii, a stelelor împietrite, alergând.

Alergând.

Alergând.

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, București.

Tehnoredactor
MANUELA MĂXINEANU

Corector
GEORGETA-ANCA IONESCU

DTP
FLORINA VASILIU
CARMEN PETRESCU

Apărut 2009
BUCUREȘTI – ROMÂNIA

Lucrare executată la C.N.I. „CORESI" S.A.

Una dintre cele mai importante voci ale literaturii irlandeze actuale, Jennifer Johnston s-a născut în 1930 în Dublin, ca fiică a dramaturgului Denis Johnston și a actriței Shelagh Richards. A studiat la Trinity College din Dublin. În anii '70 s-a stabilit lângă Derry, și tot atunci a debutat ca scriitoare. Primul ei roman publicat a fost *The Captains and the Kings* (1972), deși *The Gates* (1973) fusese scris înaintea acestuia. Le urmează *How Many Miles to Babylon?* (1974), *Shadows on Our Skin* (1977), acesta din urmă finalist la Booker Prize, *The Old Jest*, distins cu Whitbread Award for Fiction în 1979, și *Christmas Tree* (1981). ***Bărbatul de la gară*** (*The Railway Station Man*, 1984) și *Fool's Sanctuary* (1987), ca majoritatea cărților lui Jennifer Johnston, reflectă preocuparea constantă a autoarei pentru felul în care familiile, echilibrul interior și relațiile afective ale acestora sunt distruse de tragediile istoriei. În 1991, vede lumina tiparului romanul *The Invisible Worm*, finalist pe lista Sunday Express Book of the Year. Îi urmează *The Illusionist* (1995), *This Is Not a Novel* (2002), *Grace and Truth* (2005), *Foolish Mortals* (2007).

Romanul *Bărbatul de la gară* a fost ecranizat în 1992 de Michael Whyte, avându-i ca protagoniști pe Julie Christie și Donald Sutherland.

Într-o Irlandă a contrastelor, bucolică și violentă în același timp, Roger, erou de război ale cărui cicatrici nu sunt toate vizibile, și Helen, pictoriță a cărei viață părea să se fi oprit în loc, descoperă iubirea, speranța și a doua șansă la fericire.

„O scriitură elegantă și personaje portretizate subtil, schițate pe hârtie de o mână sigură."

The Times

„Jennifer Johnston reușește să creeze, prin tușe discrete, o atmosferă plină de tensiune emotională."

Le Monde

„Jennifer Johnston este una dintre cele mai impresionante voci literare de astăzi."

Sunday Express

„***Bărbatul de la gară*** este un roman magistral."

Anthony Burgess